

הודעה על רישום בקשה להארכת אישור הסדר כובל

לפי חוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 בהתאם לסעיף 7(ב) לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 (להלן – החוק), אני מודיעה כי נרשמה בקשה להארכת אישור הסדר כובל כדלקמן:

הצדדים להסדר:

שוברי בר יבוא מספוא אגודה שיתופית חקלאית בע"מ
אמבר – מכון לתערוכות – אגודה שיתופית חקלאית מרכזית בע"מ

מילובר מכון מרכזי לתערוכות בע"מ

צמח – מכון לתערוכות – אגודה שיתופית חקלאית בע"מ

הנכס או השירות נושא ההסדר:

יבוא מספוא מספקים בחוץ לארץ.

מהות הכבילה כמתואר בבקשה:

תיאום יבוא והובלה ימית של מספוא מחוץ לארץ לישראל.

בהתאם לסעיף 8(ב) לחוק אדם העלול להיפגע מההסדר הכובל, איגוד עסקי וכן ארגון צרכני רשאים להגיש לבית הדין להגבלים עסקיים התנגדות מנומקת בכתב להסדר, בתוך שלושים ימים מיום פרסום הודעה זו ברשומות.

ההסדר האמור פתוח לעיון הציבור בתיק הע-4956, במשרד רשות ההגבלים העסקיים, רח' כנפי נשרים 22, קומה ג', ירושלים, בשעות העבודה הרגילות.

כ"ט בחשוון התשס"ז (20 בנובמבר 2006)

(חמ 680-3)

רונת קן

הממונה על הגבלים עסקיים

¹ ס"ח התשמ"ח, עמ' 128.

צמצום הכרזה בדבר קיום מונופולין

לפי חוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988

בתוקף סמכותי לפי סעיף 26(א) לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988, אני מכריזה בזה על צמצום ההכרזה הקיימת של "צנורות המזרח התיכון בע"מ" וקובעת כי זו לא תחול לגבי צינורות בקטרים 8-16 אינטש המשמשים בתשתיות מים וביוב, שבהם, על פי המידע שבפני, אין מתקיים בצנורות המזרח התיכון בע"מ האמור בסעיף 26(א) לחוק.

תוקף צמצום ההכרזה – ממועד החלטתי זו.

למען הסר ספק בלבד, מובהר בזה כי אין בצמצום ההכרזה כדי לשנות ממעמדה של צנורות המזרח התיכון בע"מ כבעלת מונופולין בכל יתרת הנכסים שבהם הוכרזה, ומן החיובים החלים עליה כבעלת מונופולין.

החלטת צמצום ההכרזה פתוחה לעיון הציבור בתיק מונופולין 419, במשרד רשות ההגבלים העסקיים, רח' כנפי נשרים 22, ירושלים.

כ"ט בחשוון התשס"ז (20 בנובמבר 2006)

(חמ 1844-3)

רונת קן

הממונה על הגבלים עסקיים

¹ ס"ח התשמ"ח, עמ' 128.

² י"פ התשנ"א, עמ' 2205.

ילקוט הפרסומים 5604, כ"א בכסלו התשס"ז, 12.12.2006

הודעה על אישור שיכונים ציבוריים

לפי חוק רישום שיכונים ציבוריים (הוראת שעה), התשכ"ד-1964 בתוקף סמכותי לפי סעיף ו' לחוק רישום שיכונים ציבוריים (הוראת שעה), התשכ"ד-1964, אני מאשרת כי בנינים שהוקמו בידי המדינה או מטעמה או ביוזמה, או שנרכשו על ידי המדינה ובנייתם החלה לפני יום כ"ט בטבת התשנ"ה (1 בינואר 1995), או נכללו בתכנית שאושרה לפי חוק התכנון והבניה, התשכ"ה-1965, עד יום י"ב בטבת התשנ"ט (31 בדצמבר 1998) ובנייתם החלה בתוך שנתיים ממועד אישור התכנית כאמור המקרקעין המפורטים להלן, המתוחמים בצבע כחול בתשריטתם הם שיכונים ציבוריים:

המקום	גוש	חלקות
אור עקיבא	10526	4-11, 13, 16, 17, 20, 22, 24, 25, 30, 32, 33, 37
חיפה, נווה דוד	10750	11, 34, 46, 55, 56
דימונה	39513	10, 11

התשריטים מופקדים באגף הפרוגרמות במשרד הבינוי והשיכון וניתן לעיון בהם בימים ובשעות שהמשרד פתוח לקהל.

כ"ב בחשוון התשס"ז (13 בנובמבר 2006)

(חמ 74-3)

צביה אפרתי

מנהלת אגף הפרוגרמות
משרד הבינוי והשיכון

¹ ס"ח התשכ"ד, עמ' 52; התשנ"ד, עמ' 147; התשנ"ט, עמ' 93; י"פ התשנ"ה, עמ' 1646.

² ס"ח התשכ"ה, עמ' 307.

הודעה בדבר העלות הכוללת הממוצעת לאשראי לא צמוד הניתן לציבור

לפי חוק הסדרת הלוואות חוץ-בנקאיות, התשנ"ג-1993

לפי סעיף 5(א) לחוק הסדרת הלוואות חוץ-בנקאיות, התשנ"ג-1993, בנק ישראל מודיע ששיעור העלות הכוללת הממוצעת לאשראי לא צמוד הניתן לציבור בחודש יולי 2006 היה 8.40 אחוזים.

ב' בכסלו התשס"ז (23 בנובמבר 2006)

(חמ 2468-3)

דוד גבע

מנהל היחידה למידע ולדיווח
הפיקוח על הבנקים
בנק ישראל

¹ ס"ח התשנ"ג, עמ' 174.

22 בנובמבר 2006

דה מרקר (הארץ), עמוד 50

ה"ע 4956

רשות ההגבלים העסקיים

הודעה על רישום בקשה להארכת אישור הסדר כובל לפי חוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988

בהתאם לסעיף 7(ב) לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988¹ (להלן: "החוק"),
אני מודיעה כי נרשמה בקשה להארכת אישור הסדר כובל כדלקמן:

הצדדים להסדר:

שוברי בר יבוא מספוא אגודה שיתופית חקלאית בע"מ
אמבר – מכון לתערובת – אגודה שיתופית חקלאית מרכזית בע"מ
מילובר מכון מרכזי לתערובות בע"מ
צמח – מכון לתערובת – אגודה שיתופית חקלאית בע"מ

הנכס או השירות נושא ההסדר:

יבוא מספוא מספקים בחו"ל

מהות הכבילה כמתואר בבקשה:

תאום יבוא והובלה ימית של מספוא מחו"ל לישראל

בהתאם לסעיף 8(ב) לחוק אדם העלול להיפגע מההסדר הכובל, איגוד עסקי וכן
ארגון צרכני רשאים להגיש לבית הדין להגבלים עסקיים התנגדות מנומקת בכתב
להסדר, בתוך שלושים ימים מיום פרסום הודעה זו ברשומות.

ההסדר האמור פתוח לעיון הציבור בתיק הע-4956 במשרד רשות ההגבלים
העסקיים, רחוב כנפי נשרים 22, קומה ג', ירושלים, בשעות העבודה הרגילות.

רונית קן

הממונה על הגבלים עסקיים

ירושלים, כ"ט חשוון תשס"ז

20 נובמבר, 2006

¹ ס"ח התשמ"ח, עמ' 128

רשות ההגבלים העסקיים

ירושלים, _____

הע - 4956

לכבוד

הממונה על חקיקת משנה

משרד המשפטים

רחוב צאלאח א דין

ירושלים

הנדון: הודעה על רישום בקשה לאישור הסדר כובל

מצ"ב הודעה החתומה על ידי הממונה על הגבלים עסקיים, לגבי רישום בקשה לאישור הסדר כובל
ופרסומו ברשומות בהתאם לסעיף 7(ב) לחוק ההגבלים העסקיים התשמ"ח-1988.

אנא אשרו והעבירו לפרסום בהתאם.

בברכה,

צפורה נחמו, עו"ד
רשמת הגבלים עסקיים

העתק: מזכירות ביה"ד להגבלים עסקיים לתיק מספר _____
לוטה: העתק הפירסום ברשומות, בשני עיתונים יומיים ובעיתון בשפה הערבית

רח' כנפי נשרים 22 ת.ד. 34281, ירושלים 91341 טלפון: 02-6556111 פקס: 02-6515330

רשות ההגבלים העסקיים

הודעה על רישום בקשה להארכת אישור הסדר כובל

לפי חוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988

בהתאם לסעיף 7(ב) לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988¹ (להלן: "החוק"), אני מודיעה כי נרשמה בקשה להארכת אישור הסדר כובל כדלקמן:

הצדדים להסדר:

שוברי בר יבוא מספוא אגודה שיתופית חקלאית בע"מ
אמבר – מכון לתערובת – אגודה שיתופית חקלאית מרכזית בע"מ
מילובר מכון מרכזי לתערובות בע"מ
צמח – מכון לתערובת – אגודה שיתופית חקלאית בע"מ

הנכס או השירות נושא ההסדר:

יבוא מספוא מספקים בחו"ל

מהות הכבילה כמתואר בבקשה:

תאום יבוא והובלה ימית של מספוא מחו"ל לישראל

בהתאם לסעיף 8(ב) לחוק אדם העלול להיפגע מההסדר הכובל, איגוד עסקי וכן ארגון צרכני רשאים להגיש לבית הדין להגבלים עסקיים התנגדות מנומקת בכתב להסדר, בתוך שלושים ימים מיום פרסום ההודעה זו ברשומות.

ההסדר האמור פתוח לעיון הציבור בתיק הע-4956 במשרד רשות ההגבלים העסקיים, רחוב כנפי נשרים 22, קומה ג', ירושלים, בשעות העבודה הרגילות.

רונית קן

הממונה על הגבלים עסקיים

ירושלים, כ"ט חשוון תשס"ז

20 נובמבר, 2006

¹ ס"ח התשמ"ח, עמ' 128

114
בית הדין להגבלים עסקיים י-ם
הע 611/06
שוברי בר בענין בקשה לאישור הסד
ת.פתיחה: 14/11/06 סדר דין: רגיל
מספר חיה חדש: הר 29853-11/06

4956 - 27
בבית הדין להגבלים עסקיים
בבית המשפט המחוזי בירושלים

חוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח - 1988

בעניין:

שוברי בר יבוא מספוא אגודה שיתופית חקלאית בע"מ

ובעניין:

ע"י ב"כ עוה"ד ד"ר ליפא מאיר ו/או צוריאל לביא
ו/או ישראל עזיאל ו/או אלון פומרנץ ו/או ארתור
מוהר ו/או עוזי מור ו/או אמיר ברטוב ו/או גרי
קופולוביץ ו/או גד אזור ו/או ענת קנת ו/או אירית
מבורך ו/או ארז דר-לולו ו/או יריב שלום ו/או רו
נבון ו/או שירלי יפרח-אזור ו/או רון קובלסקי
ו/או דוד ויינשטיין ו/או דנית רימון ו/או מאיר
אלבוים ו/או שרית כהנא ו/או טלי לב ו/או זהבית
שחף ו/או כפיר מזרחי ו/או שי תמר
מרחוב איתמר בן אבי" 4, תל אביב 64736
טלפון: 03-6070600; פקסימיליה: 03-6070666

המבקשת

הממונה על ההגבלים העסקיים

ובעניין:

מרח' כנפי נשרים 22
ירושלים 91341

המשיב

בקשה לאישור הסדר כובל

(הארכת אישור קיים על פי החלטת בית הדין להגבלים עסקיים מיום 16.12.03)

בהתאם לסעיף 7(א) לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 (להלן: "החוק"), מוגשת בזאת בקשה
לאישור הסדר כובל (הארכת אישור קיים) שפרטיו כדלקמן:

מבוא

1. המבקשת, שוברי בר יבוא מספוא אגודה שיתופית חקלאית בע"מ, אגודה מס' 57-0046094 (להלן: "המבקשת" או "שוברי בר"), הינה אגודה שיתופית חקלאית בע"מ המשמשת כסוכנת של חברות ואגודות שיתופיות בארץ לשם טיפול ביבוא גרעיני ומוצרי מספוא מחו"ל.
2. הבקשה מוגשת לבית הדין להגבלים עסקיים לקראת פקיעת האישור להסדר הכובל שניתן לשוברי בר חברה ליבוא מספוא בע"מ (בעת שההתאגדות היתה במסגרת חברה בע"מ) לתקופה של שלוש שנים במסגרת החלטת בית הדין להגבלים עסקיים מיום 16 בדצמבר 2003 אשר העתק הימנה מצ"ב לשם הנוחיות כנספת א' (להלן: "ההחלטה" או "האישור הקודם").

מצ"ב **כנספת ב'** העתק הבקשה הקודמת לאישור ההסדר הכובל (להלן: "**הבקשה הראשונה**") שהוגשה בהתאם להנחיית הממונה על ההגבלים העסקיים (להלן: "**הממונה**") ובעקבותיה ניתן האישור הקודם בהסכמה ובכפוף לתנאים שנקבעו בו.

3. האישור הקודם ניתן לאחר שנערכה על ידי רשות ההגבלים העסקיים בדיקה מעמיקה של ענף התערובות בכללותו ובין היתר נבדקה גם פעילות שוברי בר כסוכנת לייבוא מספוא של שלושת מכוני התערובת אשר יפורטו להלן בפרטי הבקשה. זאת, במקביל גם לבחינת בקשתה של לשכת מכוני התערובת העוסקת במחקר ופיתוח בתחום ענף התערובות והזנת בעלי החיים (להלן: "**לשכת המכונים**") למתן פטור מאישור הסדר כובל מיום 3 באוקטובר 2002 (להלן: "**בקשת לשכת המכונים**").

4. שוברי בר הבהירה במסגרת אותה בדיקה, כי היא איננה סבורה שפעילותה כוללת הסדרים כובלים ו/או פוגעת בתחרות, אלא, כי פעילות זו מאפשרת יבוא מספוא בעלויות מינימליות לרווחת הצרכן והמשק הישראלי (לעניין הטעמים לכך שלמעשה אין המדובר בהסדר כובל – ראה פירוט בבקשה הקודמת - נספח ב').

5. בכל אופן, בהתאם להנחיית הממונה, הוגשה לבית הדין הנכבד הבקשה הראשונה אשר נדונה ונבחנה היטב על ידי הממונה ועל ידי בית הדין הנכבד ובסופו של ההליך קבע בית הדין בהחלטתו, כי יש מקום לאישור ההסדר בכפוף לתנאים להם הסכימו הצדדים. בית הדין הבהיר בהחלטתו כי ריכוז יבוא חומרי הגלם מחו"ל באמצעות שוברי בר, מביא להוזלת חומרי הגלם עבור מכוני התערובת, באופן שהצרכן יוצא נשכר מכך. זאת, מבלי לפגוע בקיומה של התחרות בין מכוני התערובת.

6. לעניין בקשת לשכת המכונים, מצא הממונה כי ההסדר אינו פוגע פגיעה של ממש בתחרות בשוק המושפע מן ההסדר וכי עיקרו אינו בהפחתת התחרות ובמניעתה, ועל כן ראה הממונה לנכון להעניק את הפטור המבוקש בכפוף לתנאים המפורטים בהחלטתו מיום 27.11.02 וזאת למשך שלוש שנים.

7. בטרם פקיעת הפטור דנן, הוגשה על ידי לשכת המכונים לפני מספר חודשים בקשה להארכת הפטור הקיים. בעקבות הגשת אותה בקשה, נערכה על ידי הממונה בחינה ובדיקה מחודשת של התחרות בענף התערובות אשר בעקבותיה החליט הממונה ביום 19 במרץ 2006 להאריך את הפטור הקיים (המותנה באותם תנאים) וזאת למשך תקופה של חמש שנים נוספות.

העתק החלטת הממונה מיום 19 במרץ 2006 בעניין מתן פטור מאישור הסדר כובל ללשכת המכונים אשר האריכה את הפטור הקודם רצ"ב **כנספת ג'.**

8. מאז מתן האישור הקודם, פועלת שוברי בר בהתאם לתנאים שנקבעו בהחלטה ומקפידה על קיומם. כפי שהיה בעת הגשת הבקשה הראשונה, מתקיימת בענף התערובות תחרות ברורה (אשר כאמור הממונה בחן אותה לאחרונה בעת מתן הפטור ללשכת המכונים). כעת, לקראת פקיעתו של האישור הקודם, מבוקש להאריך אותו ב- 5 שנים נוספות (או תקופה אחרת אותה ימצא בית הדין לנכון), בכפוף לאותם התנאים שנקבעו בהחלטה הקודמת של בית הדין הנכבד.

9. יצוין, כי בתחילת שנת 2005 עברה שוברי בר לפעול במסגרת תאגידית של אגודה שיתופית (בתיאום עם רשות הגבלים עסקיים), כאשר מבחינה מהותית לא חל שינוי בזהות הבעלים או העובדים או באופן ודרך הפעילות. זאת, תוך הקפדה לפעול בהתאם לתנאים המוסכמים שבאישור הקודם.

10. בקשה זו מוגשת על דעתם ובהסכמתם של מכוני התערוכות אמבר (אשר מיזג לתוכו את מכון התערוכות מתמור), מילובר וצמח ובמידת הצורך, יש לראות גם אותם כמבקשים את אישור בית הדין להסדר.

פרטי הבקשה

11. הצד להסדר המבקש החלטה
שם: שוברי בר יבוא מספוא אגודה שיתופית חקלאית בע"מ, אגודה מס' 57-0046094.
מען: חוות שלם - דרך לוד 298, תל אביב
טלפון: 03-7305232 פקס: 03-7305233
מען למסירת מסמכים: אצל עוה"ד ליפא מאיר ושות', רח' איתמר בן אבי"י 4, תל אביב 64736.
12. הצדדים האחרים להסדר (אשר בקשה זו מוגשת על דעתם ובהסכמתם)
12.1 שם: אמבר - מכון לתערוכות - אגודה שיתופית חקלאית מרכזית בע"מ (אשר התמזג עם מכון התערוכות מתמור).
מען: שומרון - חדרה, ד.נ. חפר.
אתר אינטרנט: www.ambar.co.il
12.2 שם: מילובר מכון מרכזי לתערוכות בע"מ.
מען: אזור התעשייה מילואות, ד.נ. אשרת 25201.
אתר אינטרנט: www.miloubar.co.il
12.3 שם: צמח - מכון לתערוכות - אגודה שיתופית חקלאית בע"מ.
מען: צמח ד.נ. עמק הירדן 15133.
אתר אינטרנט: www.zemach.co.il
13. צורת ההסדר:
13.1 תאום יבוא והובלה ימית של מספוא מחו"ל לישראל וזאת בעל פה ובמסמכים סטנדרטיים המוחלפים בין שוברי בר לבין לקוחותיה העיקריים (שלושת מכוני התערוכות דלעיל, כמפורט להלן) ולבין הספקים בחו"ל.
13.2 החלפת אינפורמציה בע"פ ובכתב בענייני היבוא השונים.
14. נעשה ההסכם בכתב - תיאור המסמכים הקובעים אותו ואלה הנוגעים לו:
התכתבויות ומסמכים סטנדרטיים המוחלפים בין הלקוחות (מכוני התערוכות) לבין שוברי בר ובין שוברי בר לבין הספקים בחו"ל בעניין הזמנות המספוא מחו"ל, תנאי היבוא (לרבות כמויות ומחירי הרכישה מהספקים בחו"ל), המכרזים שעורכת שוברי בר בין הספקים הזרים, החוזים עם הספקים בחו"ל ומסמכי היבוא (הדוקומנטים וכיוצ"ב). דוגמאות המסמכים השונים המוחלפים בין שוברי בר לבין לקוחותיה ובין שוברי בר לבין הספקים בחו"ל ביחס ליבוא המספוא צורפו במסגרת נספח א' לבקשה הראשונה.

15. הנכס או השירות נושא ההסדר

יבוא מספוא מספקים בחו"ל.

16. מהות הכבילה ופרטים עליה

לקוחות שוברי בר (לרבות שלושת מכוני התערובת דלעיל) מוסרים לשוברי בר נתונים ביחס לכמויות של סוגי המספוא השונים אותם הם מבקשים לייבא. שוברי בר מרכזת את ההזמנות (וכוח קניה) ועורכת מכרז בין הספקים הזרים ו/או מנהלת מו"מ עימם באשר למחירי ותנאי היבוא. ההסכמה על מחירי ותנאי היבוא מול הספק הנבחר/המועדף בכל עסקת יבוא ספציפית, נעשית בתאום ובהסכמה של הלקוחות.

הובלת המספוא (בדרך הים) מתואמת בין הספקים הזרים לבין שוברי בר ולבין לקוחותיה, כחלק מהיבוא. שטרי המטען והדוקומנטים של כל עסקת יבוא יוצאים מהספק הזר על שם כל לקוח (כל אחד לגבי הסוג והכמות שהזמין). כאשר המספוא מגיע לנמל בישראל הוא נמשך על ידי כל לקוח בנפרד. למעשה, עיקר פעילותה של שוברי בר הוא בשלב ריכוז ההזמנות וניהול המשא ומתן מול הספקים הזרים עד לחתימת כל עסקת יבוא ספציפית.

מן הראוי להדגיש, כי לא מדובר בכבילות או מגבלות משפטיות (כגון בלעדיות, איסור תחרות או התחייבויות חוזיות המגבילות את פעילות מי מהצדדים), אלא בהחלפת אינפורמציה ותיאומים של היבוא וההובלה מחו"ל.

17. תקופת ההסדר הכובל

איננה מתוחמת ו/או מוגבלת בזמן.

עיקרי הטעמים המצדיקים את אישור ההסדר (הארכת האישור הקיים) בידי בית הדין:

רקע כללי

18. שוברי בר הינה כאמור אגודה שיתופית המשמשת כסוכנת של מספר חברות ואגודות שיתופיות בארץ לשם יבוא גרעיני ומוצרי מספוא (לעיל ולהלן: "**מספוא**") מחו"ל. בעלי מניותיה של שוברי בר הינם 13 גופים שונים, לרבות מספר ארגוני קניות וכן מספר מכוניס לייצור תערובות. כל בעלי המניות מייצגים למעשה את מגדלי בעלי החיים - מאות קיבוצים וכן מושבים ברחבי מדינת ישראל. העתק התקנון של שוברי בר הכולל פירוט של בעלי מניותיה מצ"ב **כנספת ד'**.

19. שלושה לקוחות גדולים של שוברי בר הנם אמבר - מכון לתערובת - אגודה שיתופית חקלאית מרכזית בע"מ (להלן: "**אמבר**"), מילובר - מכון מרכזי לתערובות בע"מ (להלן: "**מילובר**") וצמח - מכון לתערובת - אגודה שיתופית חקלאית בע"מ (להלן: "**צמח**"). כל אחד משלושת מכוני התערובות הנ"ל הינו בעל מניות בשוברי בר ויחדיו הם מחזיקים ב- 4/13 ממניותיה.

20. שלושת מכוני התערובת הנ"ל אינם מחוייבים להשתמש בשירותי היבוא שמספקת שוברי בר (ורשאים לרכוש מספוא בארץ או לייבא אותו מחו"ל בכל אופן שיחפצו - בעצמם או באמצעות כל גורם אחר). עם זאת, מרבית המספוא המיובא על ידם מחו"ל (להבדיל ממספוא שנרכש מספקים בארץ) מוזמן באמצעות שוברי בר המרכזת כוח קניה כלפי הספקים הגדולים בחו"ל ופועלת להפחתת עלויות היבוא וההובלה לארץ.

21. פעילותה של שוברי בר הינה, כאמור, בתחום יבוא המספוא מחו"ל בלבד והנה מתנהלת באופן המתואר בבקשה זו ובחוות הדעת הכלכלית אשר הוכנה על ידי הכלכלנים רן קרול ודני רבינר וצורפה כנספח ב' לבקשה הראשונה (להלן: "**חוות הדעת**"). חוות הדעת נועדה להסביר בפירוט את ענף יבוא המספוא לארץ ואת פעילותה וחשיבותה של שוברי בר במסגרת זו, תוך סקירת ההיבטים הרלוונטיים מבחינת חוק ההגבלים העסקיים ומטרותיו. חוות הדעת תומכת בבקשה זו ומסקנותיה מדברות בעד עצמן.
22. יובהר לעניין זה כי, לשוברי בר אין הסכמי בלעדיות עם לקוחותיה והנם רשאים לרכוש מספוא בארץ ו/או בחו"ל ללא כל מגבלה ו/או כבילה. חלק מלקוחות שוברי בר מעדיפים לבצע את עיקר היבוא באמצעות שוברי בר, עקב ניסיונה ויכולתה להפחית את עלויות היבוא וההובלה הימית מהספקים בחו"ל.
23. פעילות שוברי בר מול לקוחותיה, הינה פעילות מקובלת של סוכן המספק שירותים תמורת עמלות. פעילות זו איננה כוללת כבילות או מגבלות על הלקוחות, אולם היא כרוכה מטבעה בהחלפת אינפורמציה ותיאום בין שוברי בר לבין הלקוחות על מנת שניתן יהיה לבצע את היבוא וההובלה בעלויות מינימליות.
24. האינטרס להוזיל את היבוא וההובלה הימית מחו"ל, איננו רק אינטרס של שוברי בר שבזה עיסוקה והתמחותה, או אינטרס של מכוני התערוכות המעוניינים להוזיל את התשומות ולרכוש ולהוביל את המספוא בעלות מינימלית, אלא הינו אינטרס ציבורי ולאומי. יבוא והובלת המספוא לארץ בעלות מינימלית הינם, מטבע הדברים, בעלי השלכה ישירה על מחירן של התערוכות להזנת בעלי חיים הנמכרות בארץ על ידי מכוני התערוכות והשלכה עקיפה על תעשיית המזון באופן כללי, שהרי עלות התערוכות הינה מרכיב מרכזי ועיקרי בעלויות גידול בעלי חיים שהם ותוצרתם משמשים למאכל אדם.
25. האינטרס הלאומי הוא להוזיל את עלויות היבוא וההובלה הימית של המספוא על מנת להוזיל את מחיר התערוכות וכפועל יוצא מכך את מוצרי המזון שמחירים מושפע מעלות התערוכות, לרבות עופות, הודים, בקר, ביצים, מוצרי חלב, דגה וכיוצ"ב.
26. במקרה שבפנינו, ה"כבילות" שבהסדר, ככל שניתן להגדירן כ"כבילות" (שכן עסקינן בתיאומים והחלפת אינפורמציה מוגבלת ומינימלית ביחס ליבוא והובלה ימית בלבד), אינן מגבילות את התחרות בחלק ניכר של השוק המושפע מן ההסדר. פעילותה של שוברי בר מול לקוחותיה ומול הספקים בחו"ל איננה מגבילה כלל את התחרות בשוק או בחלק הימני ואין בה כדי לפגוע פגיעה של ממש בתחרות בשוק. הראיה הטובה ביותר לכך היא התחרות שקיימת בשוק, כמתואר בחוות הדעת וכפי שנבדק על ידי הממונה בעת מתן האישור הקודם וגם לאחרונה בעת הארכת הפטור שניתן לשלכת המכונים. לקוחותיה של שוברי בר מתחרים זה בזה ותיאום נושא היבוא וההובלה באמצעות שוברי בר, איננו פוגע בתחרות זו.
27. כמו כן, עיקרו של ההסדר איננו בהפחתת התחרות או במניעתה ואין בו כבילות שאינן נחוצות למימוש עיקרו. הפעילות בין שוברי בר לבין לקוחותיה ותיאומי היבוא וההובלה הימית אינם עוסקים כלל בהפחתת או מניעת התחרות ולא מוטלות על מי מהצדדים כבילות כלשהן. חילופי האינפורמציה והתיאומים הינם רק לצרכי היבוא וההובלה וככל הנדרש לצרכים אלה בלבד.

28. יתר על כן, התנאים והמגבלות שנקבעו במסגרת האישור הקודם, מבטיחים גם הם שפעילות שוברי בר תשמש לרווחת לקוחותיה ולרווחת הצרכן ולא לצרכים אנטי-תחרותיים כלשהם.

יבוא והובלת המספוא לארץ - האילוצים והצרכים הקיימים

29. צריכת גרעיני ומוצרי המספוא בישראל מבוססת ברובה המכריע על יבוא. בשנת 2005 היקף היבוא של גרעיני ומוצרי מספוא, חיטת מאכל וזרעי שמנים עמד על כ- 4.2 מיליון טון (מתוך הכמות האמורה היקף היבוא של גרעיני ומוצרי מספוא עמד על כ- 2.7 מיליון טון).

30. תחום יבוא הגרעינים ומוצרי המספוא נוהל בעבר על ידי מנהל הסחר הממשלתי, עד לשלהי שנות ה-80. בשנים 1988-90 בוצעה רפורמה מקיפה בתחום יבוא הגרעינים, שהביאה להפרטת הפעילות והעברתה לידיים פרטיות תוך צמצום המעורבות הממשלתית.

31. כתוצאה מהרפורמה חלו בשוק שינויים משמעותיים שכללו, בין השאר: גידול בכמויות היבוא, הרחבת מגוון המוצרים, הרחבת מקורות היבוא, הגדלת תדירות האספקה ואמינותה ובעיקר ירידת מחירים תוך שיפור ניכר ברמת השירות ואיכות המוצרים.

32. בשוק המספוא הבינלאומי מתבצע המסחר באמצעות מספר תאגידי ענק - ספקי המספוא הזרים וכן ברוקרים שונים. בין הספקים הגדולים נמנים התאגידים: קרגיל, דרייפוס, Archer - ADM, Daniel Midland, Bunge, Cenex Harvest State ו-Zennoh.

33. המגמה הכללית בשוק מצביעה על תהליכי מיזוג וצמצום מתמשך במספר ספקי המספוא. עובדה זו פוגעת ברמת התחרותיות ובמעמדם של צרכני המספוא בעולם ויכולת המיקוח שלהם:

33.1 כך למשל, תאגיד קרגיל - ספק הגרעינים הגדול בעולם עם מחזור פעילות של כ- 80 מיליארד דולר, הרחיב את פעילותו באופן משמעותי כאשר רכש את חברת קונטיננטל גריין, חברת הגרעינים השלישית בגודלה בעולם. רכישה זו פגעה במעמדם של צרכני הגרעינים בעולם ובארץ בפרט מאחר וקונטיננטל הייתה ספק דומיננטי לשוק המקומי שהתחרה בקרגיל. רכישה זו מאפיינת מגמה כללית בשוק כאשר מספר השחקנים הולך ופוחת.

33.2 כמו כן, חברת Cenex Harvest State הנזכרת לעיל, הינה חברה בבעלות קואופרטיבים של מגדלים בצפון ארה"ב אשר מוזגה משתי החברות Harvest State ו-Cenex.

33.3 בנוסף, חברת ADM הנזכרת לעיל רכשה את השליטה בתאגיד Farmland (שהיה בבעלות קואופרטיבים של מגדלים במערב התיכון ובדרום ארה"ב).

34. לאור העובדה שהפעילות מאופיינת ביתרונות משמעותיים לגודל, מתמשכת המגמה הנ"ל של התחזקות הספקים הגדולים והמיזוגים בענף. עובדה זו פוגעת כמובן ברמת התחרותיות בתחום, מחלישה את מעמדם של צרכני המספוא ומחזקת את הצורך בהתארגנות צרכנים לחיזוק כוח הקניה.

35. התחרות האמיתית על חומרי הגלם היא גלובאלית והתארגנות צרכני חומרי הגלם במדינה מסוימת נדרשת על מנת לרכוש את החומרים בזול ובתנאים נוחים - כל זאת לטובת ציבור

הצרכנים הסופי באותה מדינה. ההתארגנות הינה חיונית על מנת שניתן יהיה לנהל מו"מ יעיל מול הספקים הגדולים בעולם ולהגיע עימם לתנאי התקשרות אופטימליים.

36. רכישת הגרעינים מתבצעת בדרך כלל במתכונת של מכרז המפורסם על ידי היבואן או הסוכן, או לחליפין בעסקה ישירה עם ברוקר או בבורסה. עסקאות הרכש עשויות להיות כרוכות בעלויות נלוות גבוהות (הוצאות משפטיות, בנקאיות וכו') ולכן הן מצדיקות עבודה בנפחים גדולים בלבד.

37. פעילות רכישת מספוא מהספקים הבינלאומיים בתאום ומטעם מספר צרכנים מקנה עמדת מיקוח חזקה יותר ומאפשרת לרכוש את הגרעינים במחירים נמוכים יותר (יתרון מובן לגודל ברכישה).

38. ארצות הברית הינה המדינה המובילה בעולם בהיקף הייצור ואספקת גרעיני המספוא ומוצריו וכן גרעינים אחרים (חיטה ופולי סויה). הגרעינים והמוצרים נסחרים בבורסות בשיקגו, מיניאפוליס וקנזס. יבוא הגרעינים מארה"ב מושפע מהסכמי הסחר בין המדינות, על פיהם ישראל התחייבה כי היקף היבוא השנתי מארה"ב של גרעיני מספוא, חיטה ופולי סויה יעלה על 1.6 מיליון טון גרעינים ו- 800 אלף טון ייובאו באמצעות צי הסוחר האמריקאי (שהינו יקר משוק ההובלה העולמי ובתקופות מסוימות הגיע עד כדי פער של \$25 לטון).

39. המחויבות להובלה בצי האמריקאי פוגעת בתחרות מאחר וכל אוניות הצי האמריקאי בגודל פנמקס (אוניות בעלי נפח הובלה של כ- 65 אלף טון) מרוכזות בידי גורם יחיד. בצי הסוחר קיימות גם אוניות קטנות יותר אך כתוצאה מהיתרונות המובהקים לגודל בהובלה מארה"ב לישראל הן אינן מהוות תחרות אמיתית.

כתוצאה מכך, מחיר ההובלה באוניות צי הסוחר האמריקאי יקר מהמחירים בשוק ההובלה העולמי ואף הגיע בשנתיים האחרונות לפער של \$25 לטון (כשבפועל נושאת בהפרש מדינת ישראל).

40. עוד ראוי להדגיש, כי בעוד שההובלה באוניות אמריקאיות מסורה לזכיין הבלעדי (חברת דגש), קיימת נכונות מועטה מצד אוניות גדולות של מדינות אחרות לבצע הובלות לישראל. זאת, במיוחד לאור המצב הביטחוני הקיים בישראל. במהלך מלחמת לבנון השנייה הורגשו הקושי והעדר הנכונות לבצע הובלה ימית לישראל בעיתות מצוקה והדבר הוביל כמובן לעלויות והוצאות משמעותיות נוספות. מספר השחקנים בתחום ההובלה הימית לישראל הינו מצומצם ביותר וקשה מאוד לקבל ולארגן הובלה באוניית פנמקס שאיננה שייכת לצי האמריקאי. לפיכך, הגורם הדומיננטי והשולט באופן מונופוליסטי הינו חברת דגש בעלת הזיכיון להובלה באוניות אמריקאיות.

41. מקטע ההובלה הימית מהווה מרכיב חשוב בשרשרת יבוא המספוא. ההובלה הימית מתאפיינת בתחרות מועטה ביותר. כפי שהתחרות בין המובילים הימיים בעסקאות FOB איננה משמעותית, כך גם מספר הספקים שמוכן למכור בתנאי C&F אינו רב.

התארגנות הצרכנים ותיאום ההובלות ביניהם נדרשים הן על מנת להוזיל את עלויות ההובלה הימית בעסקאות FOB והן על מנת שתתקבלנה מספקים הצעות למכירה בתנאי C&F (אלמלא ההתארגנות והתיאום, סביר להניח שלא תוצענה כלל הצעות למכירה בתנאי C&F והתוצאה עלולה להיות "השתלטות" של הזכיין להובלות באוניות אמריקאיות).

42. פעילות ההובלה מאופיינת ביתרונות משמעותיים לגודל, כאשר המגבלה העיקרית הינה כושר הטעינה והפריקה בנמלים. כאמור לעיל, ההובלה מארה"ב ודרום אמריקה לישראל מתבצעת בעיקר באמצעות אוניות פנמקס (65,000 טון), בעוד שמאירופה ומאמצות הים השחור ההובלה מתבצעת ברובה באוניות קטנות יותר (3,000 עד 30,000 טון).
- יתרון נוסף לאוניות הפנמקס הינו ביכולת לשלב מספר מוצרים בהובלה אחת ובכך להגדיל את הגמישות התפעולית והיכולת למלא מקסימום נפח, המאפשרים הוזלה משמעותית בעלות לטון.
43. תאום הובלות של מספר צרכנים מאפשר להוביל את המספוא באוניות הפנמקס הגדולות באופן המוזיל את עלות ההובלה הימית בעשרות אחוזים (יתרון לגודל בהובלה).
44. המגבלות האדמיניסטרטיביות החלות על יבוא גרעינים מארה"ב והעובדה כי בשוק פועל גורם דומיננטי יחיד בעל זיכיון בלעדי לאוניות דגל אמריקאי - חברת דגש (בעוד שהנכונות של אוניות פנמקס זרות אחרות לבצע הובלות ימיות לארץ הינה נמוכה), פוגעת ברמת התחרותיות ובמעמד של צרכני המספוא בכל הקשור להובלה מארה"ב (המהווה מקור אספקה מרכזי) ומחזקת את הצורך לאחד כוחות ולשתף פעולה בכל הקשור להובלה הימית.
45. מסקנות דומות עולות מן העובדה שנמלי הים בארץ פועלים בתנאי מונופול, ללא תחרות אמיתית.
46. על מנת להוזיל את עלויות ההובלה ננקטות הפעולות הבאות :
- 46.1 **שילוב בין מספר לקוחות במטרה למלא מקסימום נפח אוניה** - מאחר וחלקם של צרכני גרעיני המספוא עומד לעיתים קרובות על אחוזים בודדים בלבד מנפח הובלה אחת, קיים צורך לרכז מספר צרכנים לצורך ביצוע הובלה. לפיכך, ברור כי על מנת לאפשר הובלה בעלויות סבירות חייב להיות תיאום בין מספר לקוחות.
- 46.2 **שילוב בין מוצרים** - תיאום מספר מוצרים על ידי ספק בודד על מנת לאפשר מחד למלא את נפח ההובלה ומאידך, לצמצם את הצורך במעבר בין רציפים ולשלם על זמני המתנה. (עלות מעבר בין רציפים נאמדת בכ - 60 אלף דולר ועלות יום המתנה של אונית פנמקס הינה כ- 25 - 30 אלף דולר).
- 46.3 **תיאום והעברה ישירה של סחורה מדוברת לאוניה** - חיסכון באחסון, שינוע כפול ומעבר בין רציפים.
- 46.4 **תיאום האוניה לרבות כל סידורי ההפלגה** - כולל ניהול המשא ומתן על המחירים ותנאי העסקה.
- 46.5 **תיאום הפריקה בנמלי הארץ** - תמרון בין הנמלים (חיפה ואשדוד), פריקת הגרעינים והמוצרים (הן לממגורות דגון והן בפריקה ישירה), שליטה ותיאום אמצעי ההובלה היבשתיים וטיפול בשחרור המטענים מול גורמי הנמל.
47. היבואנים וסוכני היבוא רכשו ידע ויכולות בנושאים האמורים ולמעשה מספקים שירותי תיאום ולוגיסטיקה לצרכני גרעיני המספוא. שירותים אלה תורמים באופן משמעותי להתייעלות הענף ולהפחתת המתמסכת במחירי גרעיני המספוא.

48. מול האינטרס לבצע הזמנות גדולות והובלה בנפח גדול על מנת להזייל את עלויות היבוא, כאמור לעיל, עומד גם אינטרס להגדיל את תדירות המשלוחים, וזאת על מנת להקטין את עלויות המלאי והאחסון של מכוני התערובות. המכונים שואפים להגדיל עד כמה שניתן את תדירות המשלוחים בכדי להקטין את עלויות המלאי והאחסון. לפיכך, חלקו של מכון ממוצע בהובלת מוצר ספציפי יכול לעמוד על אחוזים בודדים בלבד מנפח ההובלה הכולל.
- מאחר והצריכה השנתית הינה אחידה על פני השנה, קיים צורך כלכלי אמיתי לשיתוף פעולה בין המכונים ולעבודה בתיאום בנושאי הרכש וההובלה מחו"ל, על מנת להגיע ליעילות מקסימלית.
49. ההובלה מארה"ב מתבצעת בד"כ באוניה אחת גדולה, באופן אשר מוזיל את העלויות, אולם לשם כך נדרשים התארגנות ותיאום בין מספר צרכנים על מנת למלא את מלוא נפח האוניה.
50. מובן, כי הטיפול בכמויות גדולות, הן ברכישה (כאשר שוברי בר מנהלת את המו"מ עבור הלקוח, אך הלקוח מבצע את היבוא והרכישה בפועל), והן בהובלה הימית, מאפשר רמת תאום לוגיסטית גבוהה ביותר, וכמובן חסכון בעלות הכוללת. כל נושא שינוע המטענים מחו"ל הינו מורכב ומחייב טיפול מקצועי עם נגישות גבוהה לשוק ויכולת לתאם בין מספר רב של גורמים.
51. הטיפול בכמויות הגדולות ברכש ובהובלה מאפשר יצירת התמחות ומעמד בשוק הבינלאומי, הכרה טובה של מקורות הרכש וגורמי הספנות, וקבלת תוצאה כוללת יעילה יותר ואמינה יותר.
52. יתרה מכך, גם האינטרס המהותי של בריאות הציבור תומך בעידוד ההתארגנות והתיאום בין הצרכנים מול הספקים והמובילים הזרים. ריכוז כוח קנייה וניהול משא ומתן במרוכז מול הספקים הזרים, מאפשר להציב דרישות גבוהות בנושא טיב ואיכות המספוא. המספוא משמש למאכל בעלי החיים המשמשים למאכל האוכלוסייה בארץ ועל כן האינטרס הציבורי מחייב שניתן יהיה להציב דרישות מקסימליות בנושא טיב המספוא, כגון מפרט איכותי יותר של הגרעינים, בדיקות תברואה קפדניות וקבלת "תעודת רעלנים" כתנאי לקבלה ותשלום עבור גרעיני המספוא.
53. מרקם האינטרסים והאילוצים הנ"ל, מבהיר וממחיש את הצורך הכלכלי בשיתוף פעולה ותיאום היבוא וההובלה על מנת לצמצם עלויות לטובת כלל לקוחותיה של שוברי בר (ובעקיפין - לרווחת הציבור).
54. יצוין, כי הרכש המקומי מהווה השלמה לרכש המספוא מחו"ל (כ - 25% מכלל חומר הגלם). הרכש המקומי כולל בעיקר מוצרי לוואי כמו סובין, כוספאות, קמח נוצות, שאריות בשר ממשחטות וכדומה.
- כמו כן, מן הראוי להדגיש, כי שוברי בר איננה עוסקת בתחום הרכש בארץ אלא ביבוא מחו"ל בלבד. בניגוד לשיתוף הפעולה והתיאום הקיים ביבוא, בשוק המקומי כל מכון תערובת פועל באופן עצמאי ואיננו נזקק לשירותיה של שוברי בר. בין מכוני התערובת לא מתבצעים תיאומים ולא מתקיים שיתוף פעולה במישרין ואו באמצעות שוברי בר, ביחס לרכישת חומרי גלם בארץ.

פעילות שוברי בר

55. שוברי בר משמשת כסוכנת של לקוחותיה לצרכי היבוא וההובלה הימית. כפועל יוצא מכך, הינה מרכזת את הטיפול במרבית היבוא וההובלה של המספוא עבור 3 מכוני התערוכות - אמבר, מילובר, וצמח. היבוא עצמו מתבצע על ידי כל מכוון בנפרד על פי רישיון היבוא שברשותו, אולם שוברי בר מרכזת את ההזמנות יחדיו ומתאמת הן את הרכישה המשותפת מהספקים בחו"ל והן את ההובלה לארץ. בשנת 2004 הוזמנו באמצעות שוברי בר 1,514,175 טון ואילו בשנת 2005 הוזמנו באמצעותה 1,380,307 טון.
56. במסגרת פעילותה, יצרה שוברי בר התמחות בפעילות הרכש, הלוגיסטיקה וההובלה תוך ניצול יתרונותיה הבסיסיים הכוללים יכולת לרכז כוח קניה מול הספקים בחו"ל ויכולת לרכז כוח קניה מול גורמי הלוגיסטיקה, הנמלים וסוכני ההובלה.
57. כאמור, החברה פעילה אך ורק בתחום היבוא ואינה עוסקת בפעילות בשוק המקומי. שוברי בר אינה משמשת כיבואנית אלא כסוכנת בלבד, המנצלת את הידע, הניסיון והקשרים שרכשה עם השנים ומספקת ללקוחות שירותים שונים בתחומי הרכש, הלוגיסטיקה וההובלה.
- למרות ששוברי בר פועלת כסוכנת בלבד והיבוא מתבצע על ידי כל לקוח בנפרד [שטרי המטען והדוקומנטים של הסחורה הינם לפקודת הלקוח (או הבנק שלו) אשר אחראי לביצוע התשלום ישירות לספק], היא מייצגת כלפי הספקים והמובילים בחו"ל כוח קניה משמעותי, שכן היא מרכזת ומטפלת עבור לקוחותיה בהיקף הזמנות גדול.
58. שוברי בר אחראית כלפי הלקוחות לניהול מכרזי הרכישה, מו"מ מול הספקים והברוקרים (או רכישה ישירה בבורסה), טיפול וייצוג הלקוחות מול הגורמים השונים בתחומי הלוגיסטיקה והנמלים, ניהול מו"מ מול סוכני האוניות וכן ריכוז ההזמנות ותיאום בין הלקוחות השונים. שוברי בר מרכזת ומתזמנת את ההזמנות השונות של הלקוחות המיוצגים על ידה, כולל תיאום בין המוצרים השונים על מנת להוזיל ככל שניתן כל עסקת רכישה והובלה.
59. פעולות תיאום ותזמון נוספות המבוצעות על מנת להפחית עלויות כוללות טעינה ישירה מדוברות לאוניה, שיתוף פעולה עם יבואנים אחרים, תיאום רכישה מספק בודד, תיאום הפריקה בנמלי הארץ (תוך שאיפה לפריקה בנמל אחד), תיאום אמצעי ההובלה והשחרור בנמל וכדומה.
60. שוברי בר מקפידה לשמור גם על האינטרס המהותי של בריאות הציבור. ריכוז כוח הקנייה בידי שוברי בר וניהול המשא ומתן מול הספקים הזרים באמצעותה, מאפשר להציב דרישות גבוהות בנושא טיב ואיכות המספוא. בניגוד לגורמים אחרים בשוק, שוברי בר מציבה דרישות גבוהות בנושא טיב המספוא. כך, שוברי בר מקפידה לדרוש מפרט איכותי יותר של גרעיני המספוא ובדיקות תברואה קפדניות שלהם והיא עומדת על קבלת "תעודת רעלנים" כתנאי לקבלה ותשלום עבור הגרעינים.
61. באופן זה, מגשימה שוברי בר לא רק את האינטרס הציבורי להוזיל את עלויות היבוא וההובלה של גרעיני המספוא מחו"ל, אלא גם את האינטרס הציבורי שגרעיני המספוא המיובאים יהיו בטיב והאיכות הטובים ביותר (שהרי זהו הבסיס של פירמידת המזון מן החי במדינת ישראל).

62. תמורת האמור גובה שוברי בר עמלות. בהתאם לתנאי האישור הקודם, העמלות הינן בשיעור זהה לכל הלקוחות ואינן עולות על אחוז אחד (1%) מערך העסקה.
63. בחוות הדעת אשר צורפה כנספח ב' לבקשה הראשונה מוצג ניתוח של ענף הגרעינים והמספוא ושל פעילות שוברי בר, המלמד כי פעילות שוברי בר איננה רק לגיטימית ומועילה למשק ולצרכן הישראלי, אלא הינה מחויבת המציאות וקיים צורך ממשי מבחינת המשק בקיום גורם כגון שוברי בר בשוק יבוא המספוא על מנת לרכז כוח קניה כלפי הספקים והמובילים הימיים הזרים.
- הגדלת נפח הפעילות משפרת ללא היכר את כושר המיקוח גם מול הספקים וגם מול הגורמים השונים המעורבים בתחומי הלוגיסטיקה, החל מהשינוע, האחסון וכלה בטיפול במטען בנמל עצמו. מעבר להגדלת כוח הקניה חשוב לציין כי הגדלת נפח המטען והרחבת מגוון המוצרים מגדילים באופן משמעותי את הגמישות התפעולית בכל מקטעי היבוא, כל זאת על מנת להביא להוזלת עלויות. לפיכך, הפתרון המתבקש הוא לנצל את היתרונות לגודל, תוך איחוד וחיוק כוח הקניה ושיפור הגמישות התפעולית בכל הקשור לביצוע פעילות הרכש וההובלה של מוצרי מספוא מחו"ל.
64. שוברי בר מילאה וממלאת תפקיד חשוב ביעול פעילות היבוא וההובלה של המספוא לישראל. פעילות זו מוצאת את ביטוייה בשווקים וכוללת, בין השאר: ירידה מתמשכת במחירי התערובות, גידול במגוון הגרעינים, התחליפים ושאר מוצרי המספוא, עליה בתדירות האספקה, אמינות השירות ובאיכות הסחורה.
65. איחוד של צרכנים ביבוא קיים ומקובל גם בענפים אחרים שבהם היבוא מהווה מרכיב חשוב בסך העלויות ומאופיין ביתרונות משמעותיים לגודל. שיתוף הפעולה המוגבל לצרכי היבוא בלבד, כשהפעילות המקומית מאופיינת ברמת תחרותיות גבוהה, מביא בסופו של דבר להפחתת מחירים לצרכן הסופי ומייעל את השוק.
66. למעשה לא ניתן לייבא ולהוביל מספוא לארץ בלא תיאום בין צרכני המספוא. פעילות שוברי בר הינה מחויבת המציאות ואם היא לא היתה קיימת, היה חייב להתבצע תיאום ושיתוף פעולה בדרך אחרת - בין אם באופן ישיר בין המכונים ובין אם באמצעות תאגיד אחר.
67. חשיבותה של שוברי בר כגוף אמין ומוכר בעיני הספקים הזרים, התבררה באופן מיוחד גם בעת מלחמת לבנון השנייה, כאשר התעוררו בעיות חמורות ביבוא, אספקת והובלת גרעיני ומוצרי המספוא לארץ (ובאותה עת, כתוצאה מהשיבושים, גדל הביקוש לתערובות מזון לבעלי חיים). פעילותה של שוברי בר, אשר ידעה להפעיל לחץ וקשרים מיוחדים עם ספקים זרים ובעלי אוניות, אפשרה התמודדות טובה יותר עם הבעיות הקשות שנוצרו עקב העדר הנכונות והחששות לספק ולהוביל את חומרי הגלם לארץ בזמן מלחמה (ובפרט לנמל חיפה שהיה נתון תחת סיכון של נפילת טילים).
68. יצוין, כי יחד עם שוברי בר, פועלים בשוק יבוא המספוא מספר יבואנים וסוכנים, כגון: דיזינגוף סחר, א.א. יבואני תבואות ומספוא צנציפר, הקבוצה הירושלמית ליבוא מספוא, רודמקו, תערובות הצפון, בניש סוכנויות מזון ומספוא, רוניקו, יצחק א. בכר, גדות א.ס.מ., מרכזי תעשיות ועוד (חלקם סוכנים בלעדיים של ספקים זרים).

גורמים אלה, בין אם הינם מייבאים בעצמם או משמשים כסוכנים, הינם השחקנים העיקריים בענף יבוא המספוא לארץ (ביחד עם שוברי בר). שוברי בר הינה אמנם סוכנת בלבד של לקוחותיה (המבצעים את היבוא בעצמם), אולם ניתן להעריך שהיא מרכזת את כוח הקנייה הגדול ביותר כלפי הספקים בחו"ל, ביחס ליתר היבואנים והסוכנים.

יצוין, כי בעבר פעלו בשוק גם יבואנים/ברוקרים נוספים כגון זנד, אמיגה, ברשורץ, צובר וגולקל, אולם הם נקלעו לקשיים ולהליכי חדלות פירעון (דבר המלמד גם כן על הצורך בריכוזיות ושיתוף פעולה בתחום היבוא וההובלה).

69. לעומת שוברי בר שהינה גוף שהוקם ונשלט על ידי מגדלי בעלי החיים (מאות קיבוצים ומושבים) ופועל למענם לשם הוזלת עלויות היבוא וההובלה, שאר היבואנים והסוכנים בארץ הינם גורמים פרטיים שקיים להם אינטרס מובהק להגדיל את הרווח ממקטע היבוא עבור עצמם. דהיינו: זהות הבעלים והדירקטורים בשוברי בר מבטיחה ששוברי בר תפעל תמיד לשם הוזלת העלויות עבור לקוחותיה ולא "תנצל לרעה" את מעמדה ואת כוח הקנייה המרוכז בידיה כלפי הספקים בחו"ל (כסוכנת בלבד), להבדיל ממצב שבו יבואן פרטי היה משתלט על שוק היבוא ומנצל לרעה את כוחו לשם העלאת המחירים לטובת עצמו.

70. לפיכך וכאמור בחוות הדעת שצורפה לבקשה הראשונה, לאור המאפיינים של מקטע יבוא המספוא בפרט ושוק התערובות בכלל, ניתן לומר כי במידה ולא היה קיים בשוק גוף כמו שוברי בר, היה צורך כלכלי אמיתי ליצור גוף שכזה, על מנת לייעל ולשפר את מצבו של צרכן הגרעינים ומוצרי המספוא המיובאים, בכל הקשור לרמת המחירים, תדירות ואמינות האספקה, איכות ומגוון המוצרים.

71. יודגש, כי מאז ומתמיד וכן בהתאם לתנאים שנקבעו באישור הקודם, שוברי בר אינה מגבילה את לקוחותיה בשום צורה מלפעול באופן חופשי בשוק. אין לה הסכמי בלעדיות ועל לקוחותיה לא מוטלות כל מגבלות חוזיות. לקוחות שוברי בר רשאים לרכוש מספוא באמצעות היבואנים ו/או הסוכנים האחרים ואף עושים זאת לעיתים קרובות.

72. כמו כן, מאז ומתמיד ובהתאם לתנאי האישור הקודם, שוברי בר מעולם לא סירבה לספק שירותים ללקוחות חדשים או לצדדים שלישיים כלשהם. למעשה, מאז מתן האישור הקודם גדל נפח ההזמנות מצד גורמים שאינם בעלי מניות בשוברי בר. בשנת 2005 הוזמנו על ידי שוברי בר כ- 396 אלף טון מספוא עבור לקוחות שונים מלבד 3 מכוני התערובות (כ- 29% מהיקף ההזמנות הכולל של שוברי בר בשנת 2005 שעמד על 1,380,307 טון).

73. שוברי בר ומכוני התערובת מקפידים לפעול בהתאם לתנאי האישור הקודם, לרבות בכל הנוגע להעברת מידע וכללי ההתנהגות ביחס להתנהלות שוברי בר. שוברי בר גובה עמלה בשיעור זהה מכל לקוחותיה אשר איננה עולה על אחוז אחד והיא מטפלת בהזמנות מצד כל גורם שמבקש להזמין את כמויות המינימום.

87. דהיינו: לקוחות מכוני התערובות - הצרכנים בשוק הרלוונטי, רשאים לערוך ביניהם הסדר הכולל כבילות ביחס לגידול ולשיווק של בעלי החיים, מבלי שהדבר יחשב כהסדר כובל. פטור סטטוטורי זה יכול ללמד על כוונת המחוקק ביחס למגזר זה במשק ועל הכרתו באילוצים המתחייבים בכל הנוגע לחקלאות במדינת ישראל.
88. כשם שמכוני התערובות הוקמו על ידי המגדלים לשם גידול בעלי חיים, כך גם שוברי בר, הוקמה למעשה על ידי המגדלים לשם הפחתת עלויות הגידול של בעלי חיים (על ידי הפחתת עלויות יצור התערובות במכוני התערובות באמצעות הפחתת עלויות יבוא חומרי הגלם).
89. משמעות נוספת של הדבר היא, כי אף אם היו מכוני התערובות מנסים להפחית את התחרות ביניהם, אגב התיאום בתחום יבוא המספוא, על מנת להעלות מחירים ולפגוע בצרכני התערובות (מגדלי בעלי החיים), הרי שמעבר לכך שאין הגיון בכך שמכוני התערובות ינסו לפגוע בגורמים השולטים בהם (והדבר בלתי סביר בעליל), מגדלי בעלי החיים היו והינם רשאים להתארגן ביניהם כנגד "מגמה אפשרית" שכזו, מבלי שהדבר יחשב כהסדר כובל.
90. חשוב להדגיש, כי מעצם מהות הענף שבו עסקין - אספקת מזון לבעלי חיים לשם גידולם, קיימת מחויבות משמעותית של כל מכוני תערובות לספק ללקוחותיו תערובות בכמות ובאיכות הנדרשת ובזמן. איחור באספקת התערובות ו/או אי אספקת הכמות הנדרשת באיכות הנדרשת, תסב למגדלים נזקים קשים ביותר. על כן, מכוני התערובות אינם יכולים להרשות לעצמם ליצור "מחסור מכוון" או דברים כיוצא ב(ובמיוחד כאשר המגדלים הם הבעלים של מכוני התערובות).
91. מכוני התערובות מחזיקים מלאים גדולים וזאת, בין היתר, על מנת להבטיח אספקה מסודרת, תקינה ויעילה של תערובות לכל מגדל ומגדל. ברור לכל הגורמים המעורבים, כי אסור שיווצר מחסור בתערובות על מנת שלא יפגעו מגדלי בעלי החיים ויפגע ענף בעל חשיבות כה רבה ובסיסית במשק. על כן, גם דואגת המדינה לקיומו של מלאי חירום של גרעיני מספוא.
92. עוד ראוי להבהיר, כי מאחר ורווחי מכוני התערובות מחולקים בכל מקרה לבעלים שלהם - הם מגדלי בעלי החיים (ומגדלים במחירי התוצרת של המגדלים), אין חשש שיוותר מרווח "גדול מדי" בידי גורם ש"ינצל" "פגיעה" תיאורטית בתחרות בענף התערובות ("פגיעה" שאיננה מתקיימת במציאות).
- גם אם נניח תיאורטית שמכוני התערובות היו "מפחיתים" את התחרות ביניהם על מנת למכור את התערובות במחיר יקר יותר למגדלי בעלי החיים (דבר שאיננו מתקיים במציאות אלא להפך - מתקיימת תחרות עזה בין מכוני התערובות ומחירי התערובות במגמת ירידה מתמדת), הרי שבכל מקרה ה"רווח הנוסף" היה חוזר לצרכן, שכן הוא היה מועבר למגדלי בעלי החיים בתור הבעלים של מכוני התערובות והם היו מגלמים אותו במחיר התוצרת. העובדה היא שעם ירידת מחירי התערובות ירדו למשל גם מחירי הפטמים ושאר המוצרים והנהנה מכך הינו הצרכן הסופי! (ראה נתונים וגרפים בדו"ח התאחדות החקלאים).
93. על כן מובן, כי יש לראות את ענף התערובות כחלק אינטגרלי מענף גידול בעלי החיים ואם למגדלי בעלי החיים מותר לעשות הסדרים כובלים בכל הנוגע לגידול ושיווק בעלי החיים, אין לייחס לתחרות (שאכן מתקיימת בפועל) בין מכוני התערובות הנשלטים על ידי אותם מגדלים (והוקמו על

ידם לצרכי גידול בעלי החיים), משמעות רבה מידי ביחס למחירי המוצרים הסופיים. הרווחים של מכוני התערובות חוזרים בכל מקרה לצרכנים של מכוני התערובות - מגדלי בעלי החיים שהינם בעלי המניות או החברים במכונים. על כן, רווחי מכוני התערובות מגולמים במחירי התוצרת של המגדלים והוזלת מחירי התערובות מתבטאת בהוזלת מחירי המוצרים לצרכן (כאמור בדו"ח התאחדות החקלאים ובחוות הדעת).

94. במבנה הקיים במשק כאמור לעיל, אין ספק כי ככל שגרעיני ומוצרי המספוא ייובאו במחירים נמוכים יותר, כך יוכלו מכוני התערובות לייצר תערובות במחירים נמוכים יותר ומגדלי בעלי החיים יוכלו לגדל אותם בעלויות נמוכות יותר ולהוזיל את מחירי המוצרים הסופיים (על המדף). על כך ניתן ללמוד לא רק מהגיון הדברים ומניתוח כלכלי בסיסי, אלא מהנתונים הבדוקים של העשור האחרון בו פועלת שוברי בר, כאמור בדו"ח התאחדות החקלאים ובחוות הדעת.

95. בכל אופן, ענף התערובות נבדק על ידי הממונה עובר למתן האישור הקודם והוא הגיע לכלל מסקנה שמתקיימת תחרות מובהקת בין מכוני התערובות. ראה למשל לעניין זה:

95.1 סעיף 87 לתגובת הממונה בפני בית הדין להגבלים עסקיים: "נתונים שנתבקשו מארבעת מכוני התערובות ונבדקו על ידי המחלקה הכלכלית ברשות ההגבלים העסקיים תומכים במסקנה, כי אכן קיימת תחרות בין ארבעת המכונים על לקוחות שאינם קיבוציים."

95.2 סעיף 88 לתגובת הממונה בפני בית הדין להגבלים עסקיים: "כך, למשל, מלמדת ההשוואה של המחירים בהם מכרו ארבעת המכונים את תוצרתם במהלך ארבע השנים האחרונות כי קיימת שונות במחירים של המכונים השונים ואף התאריכים בהם התעדכנו מחירי המכונים לאורך השנים לא היו זהים (ראה נספחים ב' ו- ג' לתצהיר). עוד עלה מבדיקת רשימת הלקוחות של ארבעת מכוני התערובות לאורך ארבע השנים האחרונות, כי התבצעו מעברי לקוחות, בעיקר לקוחות שאינם קיבוציים, ממכון תערובות אחד למשנהו ואף בכך יש משום אינדיקציה לקיומה של תחרות מסוימת בין ארבעת מכוני התערובות. ולבסוף, בדיקות הרשות מלמדות כי כשלושה מתוך ארבעת מכוני התערובות מוכרים תערובות מזון לא רק בסמיכות גיאוגרפית למקום מושבם, אלא בפריסה גאוגרפית נרחבת, תוך שהם מציעים אף מבצעים בכל הנוגע להובלה היבשתית."

95.3 סעיף 95 לתגובת הממונה דלעיל: "סיכומו של עניין, ראינו כי ניתן להצביע על קיומה של תחרות בענף תערובות המזון, הן בין ארבעת מכוני התערובות לבין עצמם, והן בענף בכללותו, בכל הנוגע ללקוחות שאינם קיבוציים..."

96. לאור האמור, ניתן האישור הקודם לפעילות שוברי בר בהסכמת הממונה (בכפוף לתנאים שנקבעו בו).

97. הממונה בחן את התחרות בשוק התערובות גם בעת שאישר את המיזוג בין מכון התערובות אמבר למכון תערובות מתמור.

98. וגם לאחרונה, כאמור, נבדקה על ידי הממונה התחרות בשוק התערובות בעת שנבחנה בקשת לשכת המכונים לחידוש הפטור שלה מאישור הסדר כובל ובסופה של הבדיקה הוענק הפטור

לתקופה של חמש שנים – ראה החלטת הממונה מיום 30 במרץ 2006 בעניין מתן פטור ללשכת המכונים (נספח ג').

99. יצוין, כי מכוני התערובות מקפידים לפעול בהתאם לסעיף 4 לתנאי האישור הקודם וכל לקוח שלהם חופשי לרכוש תערובות מזון לבעלי חיים מכל מכון תערובות ללא מגבלה וללא הסכמי בלעדיות.

סיכום הדברים וההיבט המשפטי - קיימת הצדקה להאריך את אישור ההסדר

100. הצרכים, האילוצים והקשיים של המשק והכלכלה הישראלית בכל הנוגע ליבוא וסחר בינלאומי, הוכרו כשיקולים ראויים לאישור הסדרים כובלים. הצורך הלגיטימי של הצרכנים בארץ לרכוש כוח קנייה כלפי הספקים והמובילים בחו"ל, מצדיק את הארכת אישור ההסדר בכפוף לתנאים שנקבעו באישור הקודם.

101. כפי שתואר לעיל, בשוק יבוא והובלת המספוא קיימים צרכים ואילוצים המחייבים שיתוף פעולה כלפי הגורמים בחו"ל. קיים צורך מהותי לתאם את יבוא והובלת המספוא מחו"ל, על מנת להוזיל את העלויות. צרכני המספוא בארץ אינם מסוגלים לפעול לבדם בשוק הבינלאומי ואין כל הצדקה שהם יפעלו לבדם בכל הנוגע ליבוא והובלת המספוא לארץ.

102. שוברי בר בפעילותה מאפשרת ללקוחותיה לזכות ביתרונות רבים וחשובים:

76.1 להוזיל את עלויות היבוא וההובלה.

76.2 להתמודד טוב יותר מול הספקים בחו"ל ולהגדיל את התחרות בין הספקים הזרים באמצעות עריכת מכרזים, קבלת הצעות והתמחרות עד לקבלת מחיר ותנאים אופטימליים.

76.3 להציב דרישות טיב ואיכות אופטימליות.

76.4 באמצעות פרסום מכרזים בין הספקים הזרים, למנוע מגמה של הסכמי בלעדיות בין הספקים לבין יבואנים או סוכנים ישראלים המעוניינים בהגדלת הרווח ממקטע היבוא.

76.5 לקבל תנאים אופטימליים ביחס להובלה הימית. שוברי בר מצליחה לקבל הצעות C&F מהספקים הזרים (בהן ההובלה לארץ כלולה במחיר) ואילו בעסקאות FOB היא מצליחה להוזיל את עלויות ההובלה הן באמצעות ריכוז כוח קניה מול המובילים וסוכני האוניות, הן באמצעות ריכוז ההובלה באמצעות אוניה אחת גדולה במקום מספר אוניות קטנות והן באמצעות התמודדות טובה יותר מול המובילים הזרים וכן מול הזכיין הבלעדי לאוניות דגל אמריקאי (כאמור לעיל, ההובלה באמצעות אוניות אמריקאיות מסורה לזכיין בלעדי - חברת דגש).

103. כמו כן, שוברי בר הינה גוף מקצועי ומנוסה המאפשר ללקוחותיו לקבל את הטיפול המקצועי והטוב ביותר בנושא היבוא, לרבות טיפול וסיוע בבעיות, קשיים וסכסוכים שנוצרים עם הספקים הזרים ו/או עם המובילים.

104. יתרה מכך, שוברי בר נחשבת כגוף אמין ומקצועי בעיני הספקים הזרים, דבר שמאפשר גם כן להשיג את התנאים הטובים ביותר.

105. בבג"צ 588/84 ק.ש.ר. **סחר אזבסט בע"מ נ' המועצה לפיקוח על הגבלים עסקיים**, פ"ד מ(1) 29 (להלן: "**עניין סחר אזבסט**"), נדון, בין היתר, הסדר כובל ליבוא משותף של חומרי גלם אשר אושר על ידי המועצה לפיקוח על הגבלים עסקיים. בית המשפט העליון פסק, כי אכן היה מקום לאשר את ההסדר הכובל בעניין זה וקבע, כי ככל שמדובר ביצוא ויבוא של חומרי גלם, היתרונות של ההסדר הכובל הם ברורים וחשובים וראוי שהוא יוסיף ויתקיים:

"אכן, ללא ההסדר הכובל ספק רב הוא, אם החברות הכלולות בהסדר היו יכולות, כולן או בחלקן, להתמודד בשוק העולמי ולייצא את תוצרתן לחוץ-לארץ. ספק גם, אם היו יכולות להשיג את חומרי הגלם הדרושים, המצויים בשוקי העולם, ולענייננו באפריקה, במחירים הנאותים ולייבאן בהוצאות מצומצמות, כך שהייצור בישראל יהיה אפשרי ובעלות שתאפשר התמודדות עם לבידים המיובאים ארצה מחוץ-לארץ.

טובת הכלל במקרה זה מצדיקה בהחלט פעולה ארגונית משותפת ומתואמת של כל החברות שבהסדר, בברכתה של המועצה" (שם, בע' 42).

106. בעניין סחר אזבסט הסביר בית המשפט העליון, כי קיימת חשיבות רבה בהסדר כובל שנועד להוזיל את עלויות יבוא חומרי הגלם מחו"ל. "... ככל שברכשה זו וביבוא חומרי הגלם לישראל מטפל גוף איתן, מתאפשר יבוא זה בתנאים הנוחים לתעשייה המקומית" (שם, בע' 42). היתרון איננו רק בחיסכון בעלויות היבוא על ידי הקנייה המרוכזת, אלא גם בכך שבפני הספקים והקניינים בחו"ל ניצב גוף אמין ובעל עוצמה מבחינה כלכלית וכספית (ראה בע' 33).

בית המשפט העליון הדגיש, כי אל מול החשש מפגיעה בתחרות, יש לבדוק את טובת הכלל מבחינת ההיבט הכללי, כאשר "מה שטוב לכלכלת ישראל טוב ממילא בעקיפין ובחישוב כולל - לכלל הצרכנים תושבי המדינה" (שם, בע' 40).

107. בספרו של עוה"ד יצחק יגור - **הגבלים עסקיים** (הוצאת חושן משפט תל אביב, מהדורה 1999) בע' 170 - 172, ציין המחבר, כי התארגנות צרכנים יכולה להיות לגיטימית במיוחד כאשר מטרתה הינה להוזיל עלויות ייצור ועלויות משלוח ולמנוע בזבז משאבים, וכי שיתוף פעולה לשם העצמת כוחן של חברות והגדלת יכולתן להתחרות בשוק העולמי עשוי להוביל, במקרים רבים, ליבוא במחירים מוזלים ו/או בתנאים משופרים.

108. לעניין זה, נקבע במפורש על ידי בית הדין הנכבד בעת מתן האישור הקודם: "נראה כי ריכוז יבוא חומרי הגלם בו עוסקת שוברי בר מביאים להוזלת חומרי הגלם עבור מכוני התערוכת, ומכאן שגם הצרכן יוצא נשכר" (בע' 3 להחלטה).

109. בסעיף 10 לחוק, נקבעו שיקולים לטובת הציבור בהם יש להתחשב כאשר נבחנת תרומתו של ההסדר הכובל והתועלת הצפויה לציבור ממנו אל מול הנזק שעלול להיגרם לציבור. בין היתר, נקבעו בסעיף 10 השיקולים הבאים אשר רלוונטיים לענייננו:

109.1 "10(1) **יעול** הייצור והשיווק של נכסים או שירותים, הבטחת איכותם או **הורדת מחיריהם לצרכן**" [ההדגשות לעיל ולהלן - אינן במקור].

109.2 "10(2) **הבטחת היצע מספיק** של נכסים או שירותים לציבור".

- 109.3 "10(4) מתן אפשרות לצדדים להסדר להשיג אספקה של נכסים או שירותים בתנאים סבירים מידי אדם שבידו חלק ניכר של האספקה, או לספק בתנאים סבירים נכסים או שירותים לאדם שבידו חלק ניכר של הרכישה של אותם נכסים או שירותים".
- 109.4 "10(5) מניעה פגיעה חמורה בענף החשוב למשק המדינה".
- 109.5 "10(6) שמירה על המשך קיום מפעלים כמקור תעסוקה באיזור שבו עלולה להיווצר אבטלה ממשית כתוצאה מסגירתם או מצמצום הייצור בהם".
- 109.6 "10(7) שיפור מאזן התשלומים של המדינה על ידי צמצום היבוא או הוזלתו או על ידי הגדלת היצוא וכדאיותו".
110. בענייננו מתקיימים כל השיקולים הנ"ל לטובת הציבור. באמצעות פעילות שוברי בר, מתייעל ייצור התערובות במגמה של הוזלת המחירים לצרכן. שוברי בר דואגת להיצע מספיק ויעיל של גרעיני ומוצרי המספוא (בהתחשב בתנאי השוק וצרכי המכונים, כמפורט לעיל). שוברי בר מאפשרת להשיג אספקה של מספוא בתנאים סבירים מהספקים הגדולים בחו"ל, אשר, כאמור לעיל, מספרם הולך ופוחת וקיימת מגמת מיזוגים ביניהם. כמו כן, שוברי בר מאפשרת את הובלת המספוא בתנאים סבירים מול המובילים אשר שולטים על שוק ההובלה הימית (ראה פרטים לעיל באשר לאילוצים הקיימים בתחום ההובלה).
111. מעבר לכל האמור, אין ספק כי פעילות שוברי בר משפרת את מאזן התשלומים של המדינה על ידי הוזלת היבוא. מדובר בענף שבו אין אלטרנטיבה ליבוא ולפיכך ריכוז כוח הקניה כלפי הספקים הזרים והמובילים, מוזיל את היבוא ומשפר את מאזן התשלומים של המדינה. לא קיימת כל חלופה אלטרנטיבית שהינה עדיפה על פעילות זו (ראה מאמרה של המלומדת מרים מזרחי - "מיזם משותף כהסדר כובל" משפטים כג', 213 בעמ' 233).
112. כאמור בחוות הדעת שצורפה לבקשה הראשונה, תיאום היבוא וההובלה באמצעות שוברי בר, הינו לא רק מועיל אלא הכרחי, מבחינת צרכני המספוא, צרכני התערובות וצרכני המזון השונים (שעלותם נגזרת, בין היתר, מעלות התערובות). החיסכון המושג כתוצאה מהיבוא וההובלה המתואמים של המספוא, מוצא את ביטויו באופן מובהק במחיר לצרכן.
- דהיינו: הצרכן הסופי נהנה מהרכישה המתואמת והחיסכון המושג ממנה מוצא את ביטויו במחיר לצרכן (ראה: אי.סי.אס מערכות כבלים בישראל ואח' נ' הממונה על הגבלים עסקיים, קובץ הגבלים עסקיים, כרך א', 298).
113. התיאומים וחילופי המידע בין שוברי בר לבין לקוחותיה, התחומים במסגרת התנאים והמגבלות שהוטלו באישור הקודם, מתמצים ומסתכמים ממילא בכל הנוגע ליבוא והובלה לארץ בלבד, בלי להטיל כבילה או מגבלה כלשהי על פעילות ושיקול דעת הלקוחות, ובלי לפגוע בתחרות בין הלקוחות. אין כל תיאום עמדות ו/או החלפת אינפורמציה פסולה ביחס למחירי תערובות, חלוקת שוק או דברים כיוצ"ב שעלולים לפגוע בצרכנים או לבוא על חשבונם (ראה: החלטה בעניין האיגוד הישראלי לפרסום - החלטה בעניין פטור מהסדר כובל (קובץ הגבלים עסקיים כרך א'), 100, 104; מתן פטור מאישור הסדר כובל - התאחדות התעשיינים בישראל, 1996 הגבלים עסקיים 3007345; וכן מאמרו של רון ליכטנשטיין "חילופי מידע בין מתחרים - סוגיה בדיני הגבלים עסקיים" משפטים כ"ו (תשנ"ו)).

114. פעילות שוברי בר מקנה ללקוחותיה יתרונות מובהקים ביחס ליבוא והובלת המספוא לארץ, הן בכל הנוגע להוזלת העלויות והן בכל הנוגע לרמת השירות, המומחיות, האמינות וכיוצ"ב. כאמור לעיל, יתרונות אלה באים לידי ביטוי במחירי התערובות ובמחירי מוצרי המזון הנגזרים, בין היתר, ממחיר התערובות. דהיינו: פעילות שוברי בר הינה מועילה ומוצדקת מבחינת הצרכן ומבחינת המשק והכלכלה הישראלית (ראה בעניין זה: **מתן פטור מאישור הסדר כובל - עמותת אינטרפלורה ישראל** [1994] **הגבלים עסקיים** 3007474).
115. בהחלטת הממונה בעניין **אינטרפלורה הנ"ל**, נקבע, כי ארגון המאגד בתוכו הזמנות ושירותים לייצוא של פרחים, איננו פוגע בתחרות. למרות שבעמותת אינטרפלורה נצבר מידע רב אשר יכול להיות עוגן להתנהגות לא תחרותית, ניתן פטור להסדר מאחר ובמידע זה נעשה שימוש למטרות של ייעול ושיפור המוצר, ולא למטרות אנטי-תחרותיות.
- בדומה לכך, גם בעניינו, שוברי בר מרכזת את הזמנות הלקוחות ונצבר בידה אך ורק המידע הנדרש לשם הטיפול ביבוא ובהובלה. הדבר נעשה לשם השגת תנאים אופטימליים מול הספקים והמובילים בחו"ל ואין בכך כל פגיעה בתחרות בארץ בין הלקוחות המייצרים תערובות.
116. בדומה להחלטת הממונה בעניין **אינטרפלורה**, גם כאן מדובר בענף המאופיין בתחרות עזה. בין לקוחותיה של שוברי בר, לרבות שלושת מכוני התערובת הקשורים אליה בקשרי בעלות, אין כל הסדרים כובלים ביחס למחירי התערובות, חלוקת שוק או דברים כיוצ"ב אשר עלולים לפגוע בתחרות.
117. כמו כן, הלכה היא שהסדר כובל הינו ראוי לאישור כאשר הינו חוסך בעלויות עסקה שהיו הופכות אותה לבלתי יעילה או בלתי כלכלית - ה"ע 3547/00 **הפדרציה הישראלית לתקליטים וקלטות בע"מ נ' הממונה על ההגבלים העסקיים**; 2000, הגבלים עסקיים 3008822.
118. כאמור לעיל, מדובר בהסדר המכוון ליבוא והובלה ימית בלבד ותחולתו הינה למעשה מחוץ לשוק הישראלי. שיקול זה הוכר, בין היתר, במסגרת כללי ההגבלים העסקיים (פטור סוג למיזמים משותפים), התש"ס - 2000 (ראה סעיף 6 לכללים, בו נקבע כי דין מיזם משותף בין מתחרים שכל תחולתו מחוץ לשוק הישראלי, ואשר אינו מוכר לשוק הישראלי ואינו משווק בו, במישרין או בעקיפין, כדין מיזם משותף בין מתחרים שלא בתחומי התחרות).
119. מכל האמור לעיל עולה, כי הארכת אישור ההסדר הכובל הינה לטובת הציבור וכי מתקיימים השיקולים לטובת הציבור המנויים בסעיף 10 לחוק, כמפורט לעיל. מעבר לכך, בבחינת הנושא בכללותו, יש להתחשב וליתן משקל גם לזכויות יסוד כגון חופש העיסוק וזכות הקניין. מבלי לגרוע או להמעיט בחשיבות השיקולים הנשקלים ביחס לאישור הסדר כובל על פי החוק, יש להתחשב גם בחופש העיסוק של שוברי בר ובעלי מניותיה - בזכות הבסיסית לנהל עסק של מתן שירותי יבוא כסוכנות. חופש העיסוק הוכר מקדמת דנא כזכות אדם יסודית. עמד על כך כב' השופט ש.ז. חשין בציטוט: "כלל גדול הוא, כי לכל אדם קנויה זכות טבעית לעסוק בעבודה או במשלח יד אשר יבחר לעצמו... זוהי... זכות שאינה כתובה על ספר, אך נובעת מזכותו הטבעית של כל אדם לחפש מקורות מחיה ולמצוא לעצמו מלאכה המפרנסת את בעליה" (בג"צ 1/49 **בז'רנו נ' שר המשטרה**, פ"ד(ב) 88, 82).

הדברים נכונים במיוחד לאחר חקיקת חוק יסוד חופש העיסוק, אשר: "...העניק לזכות זו הכרה חוקתית פורמאלית ומעמד על-חוקי. היא הפכה לזכות יסוד מוגנת העומדת על רמה נורמטיבית גבוהה יותר מדבר חקיקה "רגיל" או מהמשפט המקובל נוסח ישראל" (ע"א 239/92 "אגד" אגודה שיתופית לתחבורה בישראל בע"מ נ' משיח, פ"ד מח(2) 66, 71).

120. פגיעה בחופש העיסוק היא חוקתית אך ורק אם היא במידה שאינה עולה על הנדרש - אחד המבחנים הנדרשים הוא של מינון הפגיעה ומידתיות. ראה: בג"ץ 987/94 יורונט קווי זהב (1992) בע"מ נ' שרת התקשורת, פ"ד מח (5) 412, 435, בג"ץ 3477/95 בן-עטיה נ' שר החינוך, התרבות והספורט, פ"ד מט (5) 1, 10-14, בג"ץ 4541/94 מילר נ' שר הבטחון, פ"ד מט(4) 138, 94.

121. לפיכך ומעבר לשיקולים לטובת הציבור על פי סעיף 10 לחוק ההגבלים העסקיים, התומכים בפעילות שוברי בר, כאמור לעיל, יש ליתן משקל גם לחופש העיסוק של שוברי בר ובעלי מניותיה ולא לפגוע בו במידה העולה על הנדרש ולתכלית ראויה. כמו כן, יש ליתן משקל לחופש ההתאגדות של בעלי מניות שוברי בר ולזכות הקניין שלהם, כאמור בחוק יסוד כבוד האדם וחירותו.

122. לאור כל הנימוקים שפורטו לעיל (ופורטו ביתר הרחבה בבקשה הראשונה), ניתן האישור הקודם ונקבע בו כדלהלן: "לאחר שבחנתי את פרטי ההסדר הכולל ואת התנאים שהצדדים הסכימו להם, הגעתי למסקנה כי יש מקום לאישור ההסדר בתנאים להם הסכימו הצדדים, המצורפים לפסק-דין זה ומהווים חלק בלתי נפרד ממנו. נראה כי ריכוז חומרי הגלם בו עוסקת שוברי בר מביאים להוזלת חומרי הגלם עבור מכוני התערוכות, ומכאן שגם הצרכן יוצא נשכר".

123. מאחר וגם כיום מתקיימים כל אותם טעמים שבבסיס מתן האישור הקודם ובהתחשב בכל האמור לעיל, מתבקש בית הדין הנכבד לאשר את ההסדר הכולל נשוא בקשה זו ולהאריך את האישור הקודם, בכפוף לתנאים שנקבעו בו, לתקופה של 5 שנים נוספות (או תקופה אחרת אותה ימצא בית הדין לנכון).

אנו מצהירים שכל הפרטים האמורים הם מלאים ונכונים, שהמסמכים המצורפים הם הנכונים ומלבדם אין כל מסמך אחר הקובע את ההסדר או הנוגע לו (למעט מסמכים דומים בעלי מהות ו/או מטרה זהה החוזרים על עצמם במהלך העסקים הרגיל של פעילות שוברי בר מול לקוחותיה והספקים הזרים).

אנו מבקשים שבית הדין יורה בתוקף סמכותו לפי סעיף 42 לחוק, שהחלקים בבקשה זו ובחוות הדעת התומכת בה הכוללים נתונים מסחריים ועסקיים של שוברי בר ומכוני התערוכות אמבר, מילובר וצמח, לא יהיו פתוחים לעיון הציבור, מכיוון שמדובר בחברות פרטיות אשר אינן מחויבות לחשוף נתונים אלה וחשיפה פומבית שלהם עלולה לפגוע בהן ובעסקיהן. שוברי בר ומכוני התערוכות מוכנים לחשוף את כל הנתונים והפרטים שלהם בפני הממונה ובפני בית הדין הנכבד, לצרכי בקשה זו, אולם אין הצדקה שנתונים אלה יהפכו לפומביים.

שוברי בר יבוא מספוא אגודה שיתופית חקלאית בע"מ

תאריך: 12 בנובמבר, 2006

נספח

א'

בית המשפט

ה"ע 7003/02

בית הדין להגבלים עסקיים ירושלים

לפני כב' המשנה לאב בית הדין, השופטת מ' שידלובסקי-אור

בעניין: שוברי בר חברה ליבוא מספוא בע"מ

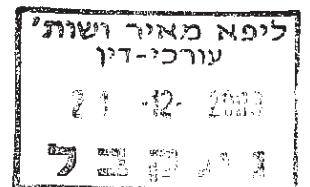
המבקשת

נגד

הממונה על ההגבלים העסקיים

המשיב

ה ח ל ט ה

ההסדר הכובל נשוא פסק-דין זה עוסק בענף תערובות המזון להזנת בעלי חיים וחומרי הגלם המשמשים לייצור תערובות המזון, בעיקר מספוא לסוגיו, ועניינו תאום יבוא והובלה ימית של מספוא וחמרי גלם אחרים המשמשים לייצור תערובות מזון.

הצדדים להסדר הם המבקשת, שוברי בר חברה ליבוא מספוא בע"מ (להלן - שוברי בר), חברה פרטית המשמשת כסוכנת של מספר חברות ואגודות שיתופיות בארץ לשם יבוא גרעינים ומוצרי מספוא (להלן - מספוא), וכן ארבעה מכוניס המייצרים תערובות להזנת בעלי חיים. ארבעת המכוניס הנם בעלי מניות בחברה, ואלו הם: אמבר, לתערובות, אגודה שיתופית חקלאית מרכזית בע"מ; מילובר, מכון מרכזי לתערובות בע"מ; מתמור בע"מ, צמח, מכון לתערובות, אגודה שיתופית חקלאית בע"מ (ארבעת מכוני התערובות יכוננו להלן - ארבעת מכוני התערובות).

שוברי בר משמשת עבור מכוני התערובות סוכנות לייבוא מספוא והיא אף משמשת כסוכנת ליבוא חוספות שונות המשמשות גם הן לייצור תערובות מזון.

בית המשפט

בית הדין להגבלים עסקיים ירושלים

ה"ע 7003/02

בנוסף למכוני התערובת, בעלי מניות אחרים בשוברי בר הם בעלי אחזקות במכוני התערובת, במישרין או בעקיפין. המדובר במשקי הגליל העליון, משקי עמק הירדן, משקי עמק בית שאן, משקי עמק יזרעאל, משקי המפרץ, גרנות ארגון שיתופי אזורי, משקי הרי יהודה, משקי הדרום ומשקי הנגב.

נתח השוק המצרפי הגדול של ארבעת מכוני התערבות בשוק מכוני התערובת עומד על כ-60%, ומשקלו של חומר הגלם אותו רוכשת שוברי בר עבור ארבעת מכוני התערובת במחיר הסופי של תערובת המזון, הופכים תיאום בין ארבעת מכוני התערובת לנוח במיוחד.

החשש אשר התעורר, לאור זהות בעלי מניותיה של שוברי בר ואופי פעילותה, היה, כי חבירה של ארבעת מכוני תערובת גדולים ומרכזיים לייבוא משותף של תשומות, תקטין עד מאד את התחרות ביניהם. לאור העובדה ששוברי בר מייבאת כ-60% מהמספוא הדרוש לתערובות מזון בארץ, היה אף חשש כי שוברי בר עשויה לנצל את כוחה על מנת לדחוק רגליהם של המתחרים באותם ארבעה מכוני התערובת.

במסגרת בקשת שוברי בר למתן היתר זמני, ביצע הממונה בדיקות נרחבות של השפעות ההסדר על התחרות ומצא כי לכאורה ההסדר לא הביא לפגיעה בתחרות בין ארבעת מכוני התערובת.

עוד מצא הממונה, כי מכוני התערובת נוהגים זה עם זה שקיפות וחושפים את כמויות התערובת אותם הם מייצרים, את היקפי התשומות המיובאים על-ידם ונתונים נוספים אשר לסברת הממונה, במקום בו מתנהלת תחרות, ראוי כי תנאים כאלה יישמרו בסוד.

בית המשפט

בית הדין להגבלים עסקיים ירושלים

ה"ע 7003/02

הממונה אף מצא, כי הלקוחות הקיבוציים (להבדיל מלקוחות ממגזר המושבים) נוהגים לרכוש את תערובות המזון ממכוני תערובת המצויים בבעלות קיבוציהם. הממונה סובר כי אם הלקוחות הקיבוציים מחויבים בבלעדיות מפורשת או משתמעת כלפי מכוני התערובת הקיבוציים, יש בכך כדי להקטין את זיקת התחרות בין מכוני התערובת. אשר-על-כן, סבר ממונה, כי יש מקום להתנות תנאי בהסדר הכובל אשר יאפשר לקיבוצים לקנות תערובות מזון מכל מכון תערובת ללא הגבלה, ויש להבהיר זאת לקיבוצים וארגוני הקניות השונים.

המבקשת וארבעת מכוני התערובת פעלו תחת היתר זמני (בתנאים), ולאחר שהממונה בדק את פעולתם לאורך זמן, ולאור העובדה כי לא היתה התנגדות להסדר, ולאחר שהמבקשת והצדדים להסדר הסכימו לתנאים, ראה הממונה לנכון להמליץ על אישור ההסדר הכובל, בתנאים.

עיקרם של התנאים הוא הפרדה פרסונלית בין שוברי בר לבין בעלי מניותיה, חובת שוברי בר לספק שירות לכל דורש, קביעת אחוז עמלה מקסימלית, איסור על העברת מידע בין כל הצדדים להסדר הכובל ומתן אפשרות לכל צרכני התערובות לרכוש תערובת מכל מכון תערובת ללא הגבלה.

הצדדים הסכימו כי פסק הדין יינתן על-ידי כדן יחיד.

לאחר שבחנתי את פרטי ההסדר הכובל ואת התנאים שהצדדים הסכימו להם, הגעתי למסקנה כי יש מקום לאישור ההסדר בתנאים להם הסכימו הצדדים, המצורפים לפסק-דין זה ומהווים חלק בלתי נפרד ממנו. נראה כי ריכוז יבוא חומרי הגלם בו עוסקת שוברי בר מביאים להוזלת חומרי הגלם עבור מכוני התערובת, ומכאן שגם הצרכן יוצא נשכר. מאידך, עדיין קיימת תחרות כלשהי בין ארבעת מכוני התערובת לבין עצמם.

בית המשפט

בית הדין להגבלים עסקיים ירושלים

ה"ע 7003/02

אשר-על-כן, אני מאשרת את ההסדר הכובל בתנאים שיפורטו להלן:

1. שוברי בר וכל אחד מארבעת מכוני התערוכת יימנעו מהעברה זה לזה של מידע כלשהו בקשר עם לקוחותיהם, מכירותיהם תשומותיהם ופעילותם העסקית של מכוני התערוכת, למעט מידע שפרסומו הותר במפורש ו/או מידע הזמין ממילא לציבור, ובכלל כך:
 - 1.1 שוברי בר לא תעביר לבעלי מניותיה, בכללם לארבעת מכוני התערוכת, כל מידע בדבר היקף, סוג, מחיר או תנאי רכישה של חומרי הגלם אשר הזמינה עבור מכוני תערוכת אחרים, בין אם הם ארבעת מכוני התערוכת ובין אם הם מכוני תערוכת שאינם בשוברי בר, ולא תאפשר להם גישה למידע זה.
 - 1.2 שוברי בר לא תעביר למכוני תערוכת שאינם בשוברי בר כל מידע בדבר היקף, סוג מחיר או תנאי רכישה של חומרי הגלם אשר היא הזמינה עבור מכוני תערוכת אחרים, בין אם הם ארבעת מכוני התערוכת ובין אם הם מכוני התערוכת שאינם שוברי בר, ולא תאפשר להם גישה למידע זה.
 - 1.3 ארבעת מכוני התערוכת לא יעבירו זה לזה ולמכוני תערוכת שאינם בשוברי בר, במישרין או בעקיפין, כל מידע בדבר היקף, סוג מחיר או תנאי רכישה של רכישות חומרי גלם על-ידם, היקפי מכירת תערוכות מזון על-ידם, מידע אודות לקוחות, מידע בדבר תנאי אשראי הניתנים ללקוחות ומידע בדבר התקשרויות עם לקוחות בעבר או בעתיד, למעט מידע שהעברתו הותרה במפורש. אין באמור לעיל כדי למנוע ממכוני התערוכת להתריע זה בפני זה בדבר פגם שנפל באיכות חומר הגלם המיובא על-ידי שוברי בר.
 - 1.4 מי שמשמש כעובד, מנהל, יועץ או נושא משרה באחד מארבעת מכוני התערוכת לא ישמש כעובד או יועץ פנימי של שוברי בר ולא יטול חלק

בית המשפט

בית הדין להגבלים עסקיים ירושלים

ה"ע 7003/02

בפעילותה השוטפת של שוברי בר. מבלי לגרוע מכלליות האמור לעיל, לא יסייע אדם כאמור לשוברי בר בהכנת מכרזים לרכישת חומרי גלם, או במשא ומתן לאספקת חומרי גלם, או בהנחיה באשר לאופן הטיפול ברכישת חומרי גלם ולא יהיה שותף לקבלת החלטות בנושאים אלה בפעילות השוטפת.

1.5 אין באמור לעיל כדי למנוע מכל מכון תערוכת להעביר לשוברי בר הזמנות לרכישת חומרי גלם בעבור עצמו ובכללן הוראות בדבר כמויות חומר הגלם אותן הוא מבקש לרכוש, המועדים בהם הוא מבקש לקבל את האספקה, המחיר שהוא נכון לשלם עבור חומר הגלם ואיכות חומר הגלם הדרושה לו. כן אין באמור לעיל כדי למנוע משוברי בר את הזכות להיוועץ יעוץ מקצועי עם מכון תערוכת כלשהו, מקום שיעוץ מקצועי כאמור דרוש לו, ובלבד שמידע שיסופק לו לא יועבר למכוני תערוכת אחרים.

2. חובה לספק

1.2 שוברי בר תספק שירותיה כסוכנת יבוא חומרי גלם לצדדים שלישיים אשר יחפצו לקבל ממנה שירותים אלה, ובלבד שהכמות שיבקשו צדדים שלישיים אלה להזמין לא תקטן מ-2000 טון גרעינים ו/או 500 טון לחומר גלם שאינו מספוא. שוברי בר לא תסרב לספק שירותים אלה סירוב בלתי סביר.

2.2 שוברי בר תהיה רשאית שלא לספק שירותים למי שלא שילם (מבלי הצדק בדין) עמלה לה היתה שוברי בר זכאית.

2.3 בעבור שירותיה תגבה שוברי בר מכל לקוחותיה, ובכללם ארבעת מכוני התערוכות, עמלה בשיעור זהה אשר לא תעלה על אחוז אחד (1%) מערך העסקה. הממונה ישוב ויבחן את שיעור העמלה כעבור תקופה של 18 חודשים מיום מתן אישור זה.

בית המשפט

בית הדין להגבלים עסקיים ירושלים

ה"צ 7003/02

3. כללי התנהגות

המגעים בין בעלי המניות בשוברי בר יתבצעו בדרך המצמצמת חשש לפגיעה בתחרות, בכלל כך:

- 3.1 לא תתקיים כל ישיבה משותפת של ארבעת מכוני התערוכת או נציגיהם, למעט לצורך ניהולה השוטף של שוברי בר.
- 3.2 בפגישות ובמגעים בין בעלי המניות בשוברי בר לא יידונו עניינים הקשורים בהיקפי רכישות חומרי גלם על-ידי כל אחד מארבעת מכוני התערוכת וממכוני התערוכת שאינם בשוברי בר, היקפי מכירת תערוכות מזון על-ידם ללקוחותיהם, תנאי האשראי הניתנים ללקוחות ומידע בדבר התקשרויות מכוני התערוכת עם לקוחותיהם בעבר או בעתיד;
- 3.3 פגישות בין ממלאי תפקיד אצל המבקשת ייערכו לפי סדר יום קבוע מראש; לא יידונו בפגישות אלה נושאים שאינם בסדר היום;
- 3.4 כל הנאמר בפגישות וסדר היום יתועדו ותיעוד זה יישמר ויהיה זמין;

4. ארבעת מכוני התערוכת יאפשרו לבעלי מניותיהם וארגוני הקניות השייכים לבעלי מניותיהם לרכוש תערוכות מזון לבעלי חיים מכל מכון תערוכת ללא מגבלה.

- 4.1 כל אחד מארבעת מכוני התערוכת יבהיר לבעלי מניותיו ולארגוני קניות השייכים לבעלי מניותיו כי הם אינם מחויבים לרכוש את תערוכות המזון להן הם נזקקים, כולן או חלקן, ממכון התערוכת אשר בהחזקתם.
- 4.2 ארבעת מכוני התערוכת לא יתקשרו עם בעלי מניותיהם של ארבעת מכוני התערוכת או ארגוני הקניות השייכים להם, בהסכם לרכישה בלעדית של תערוכות מזון.

בית המשפט

בית הדין להגבלים עסקיים ירושלים

ה"ע 7003/02

4.3 כל מגבלה חוזית או תקנונית המחייבת את בעלי מניותיהם של ארבעת מכוני התערוכות או את ארגוני הקניות של בעלי מניות אלה לרכוש תערוכות מזון רק ממכון התערוכות אשר בבעלותם - תוסר לאלתר.

4.4 ארבעת מכוני התערוכות לא יסרבו סירוב בלתי סביר לספק תערוכות מזון לקיבוצים או לארגוני קניות של קיבוצים אשר אינם קשורים אליהם בקשרי בעלות.

4.5 אין באמור בסעיף זה כדי למנוע מכל אחד מארבעת מכוני התערוכות ליתן הלוואה לבעלי מניותיו ו/או לארגוני קניות השייכים לבעלי מניותיו, אשר פירעונה יובטח על-ידי התחייבות מקבל ההלוואה לרכוש תערוכות מזון משך תקופה קצובה מנותן ההלוואה בלבד. יחד עם זאת, מקבל ההלוואה יוכל לרכוש תערוכות מזון ממכוני תערוכות אחרים בכפוף לפירעון ההלוואה.

5. כללי

אין בתנאים אלה כדי לגרוע מהוראות חוק ההגבלים העסקיים.

6. תקופה

אישור זה ניתן לתקופה של שלוש שנים.

ניתן היום, כ"א בכסלו תשס"ד (16 בדצמבר 2003), בהעדר הצדדים.

המוכירות תמציא העתק פסק הדין לב"כ הצדדים.

מיכאלה שידלובסקי-אור, שופטת

16.12.03
32
מזכיר דיונים

נספח

ב'

בית הדין להגבלים עסקיים י-ם
הע 7003/02
שוברי בר חברה בעניין בקשה לאישור
תאריך פתיחה: 20/03/02

סוג עניין: 287 סדר דין: רגיל

בבית הדין להגבלים עסקיים
בבית המשפט המחוזי בירושלים

בעניין:

חוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח - 1988

ובעניין:

שוברי בר חברה ליבוא מספוא בע"מ
ע"י ב"כ עוה"ד ד"ר ליפא מאיר ו/או צוריאל לביא
ו/או ישראל עזיאל ו/או יצחק בלאו ו/או ד"ר
יהודה בן מאיר ו/או תמיר פורר ו/או אלון פומרנץ
ו/או עוזי מור ו/או אמיר ברטוב ו/או אירית
מבורך ו/או משה בינה ו/או ארז יצחקי ו/או יריב
שלום ו/או חנן פרידמן ו/או רז נבון ו/או איתי
גזית ו/או עמית יהלומי ו/או שירלי יפרח
מרחוב איתמר בן אבי"4, תל אביב 64736
טלפון: 03-6070600; פקסימיליה: 03-6070666

המבקשת

ובעניין:

הממונה על ההגבלים העסקיים
מרח' כנפי נשרים 22
ירושלים 91341

המשיב

בקשה לאישור הסדר כובל

בהתאם לסעיף 7(א) לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988, מוגשת בזאת בקשה לאישור הסדר כובל
שפרטיו כדלקמן:

1. **הצד להסדר המבקש החלטה**

שם: שוברי בר חברה ליבוא מספוא בע"מ ח.פ. 7-138576-51 (להלן: "שוברי בר").

מען: חוות שלם - דרך לוד 298, תל אביב

טלפון: 03-7305232 פקס: 03-7305233

מען למסירת מסמכים: אצל עוה"ד ליפא מאיר ושות', רח' איתמר בן אבי"4, תל אביב 64736.

הובלת המספוא (בדרך הים) מתואמת בין הספקים הזרים לבין שוברי בר ולבין לקוחותיה, כחלק מהיבוא. שטרי המטען והדוקומנטים של כל עסקת יבוא יוצאים מהספק הזר על שם כל לקוח (כל אחד לגבי הסוג והכמות שהזמין). כאשר המספוא מגיע לנמל בישראל הוא נמשך על ידי כל לקוח בנפרד ללא מעורבות של שוברי בר, למעט סיוע טכני בבדיקת תקינותם של מסמכי היבוא. למעשה, עיקר פעילותה של שוברי בר הוא בשלב ריכוז ההזמנות וניהול המשא ומתן מול הספקים הזרים עד לחתימת כל עסקת יבוא ספציפית.

מן הראוי להדגיש, כי לא מדובר בכבילות או מגבלות משפטיות (כגון בלעדיות, איסור תחרות או התחייבויות חוזיות המגבילות את פעילות מי מהצדדים), אלא בהחלפת אינפורמציה ותיאומים של היבוא וההובלה מחו"ל.

7. תקופת ההסדר הכובל

איננה מתוחמת ו/או מוגבלת בזמן.

עיקרי הטעמים המצדיקים את אישור ההסדר בידי בית הדין:

מבוא

8. בקשה זו מוגשת בעקבות פנייה לממונה על ההגבלים העסקיים (להלן: "הממונה") ועל-פי הנחייתו, נוכח עמדתו כי מדובר בהסדר כובל.
9. המבקשת, שוברי בר חברה ליבוא מספוא בע"מ (להלן: "המבקשת" או "שוברי בר"), הינה חברה פרטית בע"מ המשמשת כסוכנת של מספר חברות ואגודות שיתופיות בארץ לשם יבוא גרעיני ומוצרי מספוא (להלן: "מספוא") מחו"ל.
10. ארבעה לקוחות גדולים של שוברי בר הנם אמבר - מכון לתערובת - אגודה שיתופית חקלאית מרכזית בע"מ (להלן: "אמבר"), מילובר - מכון מרכזי לתערובות בע"מ (להלן: "מילובר"), מתמור בע"מ (להלן: "מתמור") וצמח - מכון לתערובת - אגודה שיתופית חקלאית בע"מ (להלן: "צמח"). כל אחד מארבעת מכוני התערובת הנ"ל מחזיק במניה רגילה אחת ובמנית הנהלה אחת מתוך 13 מניות רגילות ו- 13 מניות הנהלה של שוברי בר.
11. ארבעת מכוני התערובת הנ"ל אינם מחוייבים להשתמש בשירותי היבוא שמספקת שוברי בר (ורשאים לרכוש מספוא בארץ או לייבא אותו מחו"ל בכל אופן שיחפצו - בעצמם או באמצעות כל גורם אחר). עם זאת, מרבית המספוא המיובא על ידם מחו"ל (להבדיל ממספוא שנרכש מספקים בארץ) מוזמן באמצעות שוברי בר המרכזת כוח קניה כלפי הספקים הגדולים בחו"ל ופועלת להפחתת עלויות היבוא וההובלה לארץ.
12. פעילותה של שוברי בר הינה, כאמור, בתחום יבוא המספוא מחו"ל בלבד והנה מתנהלת באופן אשר יתואר בבקשה זו ובחוות הדעת הכלכלית המצורפת לה, במשך שנים. לשוברי בר אין הסכמי בלעדיות עם לקוחותיה והנם רשאים לרכוש מספוא בארץ ו/או בחו"ל ללא כל מגבלה ו/או כבילה. לקוחות שוברי בר מעדיפים לבצע את עיקר היבוא באמצעות שוברי בר, עקב ניסיונה ויכולתה להפחית את עלויות היבוא וההובלה הימית מהספקים בחו"ל.

13. דהיינו: נוצר מצב שבו מחד - שוברי בר הינה חברה מסחרית הרשאית לספק שירותי יבוא תמורת עמלה לכל לקוח קיים או פוטנציאלי ללא כל מגבלה, ומאידך - פעילות שוברי בר כרוכה, מטבע הדברים, בתאום היבוא של המספוא עבור ארבעת מכוני התערובות הנ"ל (על מנת להפחית את עלויות היבוא וההובלה מחו"ל).
14. בקשה זו איננה עוסקת בכבילות משפטיות כלשהן, אלא בתיאומים ובאינפורמציה המוחלפת בין שוברי בר לבין לקוחותיה לצרכי היבוא וההובלה מחו"ל.
15. לאור ההתפתחות שחלה במהלך השנים האחרונות בדיני ההגבלים העסקיים וביישומם, הגישה שוברי בר לממונה ביום 2 באפריל 2001 בקשה למתן חוות דעת מקדמית ו/או פטור מאישור הסדר כובל. שוברי בר לא היתה סבורה כי פעילותה העסקית כוללת הסדרים כובלים ו/או פוגעת בתחרות, אלא, כי פעילות זו מאפשרת יבוא מספוא בעלויות מינימליות לרווחת הצרכן והמשק הישראלי. עם זאת, למרות שפעילות שוברי בר איננה כוללת כלל מגבלות או כבילות משפטיות (כגון הסכמי בלעדיות, איסור תחרות וכיוצ"ב), הרי שעל פי ייעוץ משפטי שניתן להנהלת שוברי בר לפיו קיימת אפשרות שכב' הממונה יראה בפעילות שוברי בר ככוללת בחובה הסדר כובל, הוחלט לפנות לממונה בבקשה למתן חוות דעת מקדמית והנחיות האם סבור הממונה כי עסקין בהסדר כובל והאם יש צורך להסדיר את פעילות שוברי בר מול כב' הממונה ו/או במסגרת בקשה לבית הדין להגבלים עסקיים.
16. ביום 20 בינואר 2002 ניתנה החלטת הממונה לפיה מדובר בהסדר כובל וכי אין מקום למתן פטור אלא על שוברי בר לפנות לבית הדין הנכבד בבקשה לאישור ההסדר.
17. מאחר ושוברי בר סבורה, כי פעילותה לא רק לגיטימית מבחינה חוקית ועסקית אלא מחויבת המציאות ומועילה למשק ולצרכן הישראלי, הרי היא נכונה לבחון את פעילותה "לחומרה" מבחינת דיני ההגבלים העסקיים ולהניח, שתאום היבוא והובלה המשותפת מחו"ל מהווה הסדר כובל הטעון אישור, כפי שקבע הממונה. עם זאת, אין בכך כדי לגרוע ו/או לפגוע בעמדתה הבסיסית של שוברי בר וטענותיה כי אין המדובר בהסדר כובל. הכל כמפורט בבקשה זו להלן.
18. מצורפת לבקשה זו **כנספח ב'** חוות דעת כלכלית שהוכנה על ידי הכלכלנים רן קרול ודני רבינר (להלן: "**חוות הדעת**"). חוות הדעת נועדה להסביר בפירוט את ענף יבוא המספוא לארץ ואת פעילותה וחשיבותה של שוברי בר במסגרת זו, תוך סקירת ההיבטים הרלוונטים מבחינת חוק ההגבלים העסקיים ומטרותיו. חוות הדעת תומכת בבקשה זו ומסקנותיה מדברות בעד עצמן.
19. בקשה זו מוגשת על דעתם ובהסכמתם של מכוני התערובת אמבר, מילובר, מתמור וצמח ובמידת הצורך, יש לראות גם אותם כמבקשים את אישור בית הדין להסדר.

הטעמים לכך שאין המדובר בהסדר כובל והספיקות בנושא

20. בטרם יפורטו בהרחבה הטעמים לאישור ההסדר הכובל, נבקש לציין בקצרה את הספיקות בשאלה האם כלל מדובר בהסדר כובל (המבקשת טענה בפני כב' הממונה שלא מדובר בהסדר כובל אולם הממונה לא קיבל את עמדתה):
 - 20 1 בענייננו, אף אחד מהצדדים להסדר איננו מגביל את עצמו באופן העלול למנוע או להפחית את התחרות בעסקים בינו לבין הצדדים האחרים להסדר, או חלק מהם, או בינו לבין אדם שאינו צד להסדר (כאמור בסעיף 2 (א) לחוק). (ראה גם: ע"א 2768/90 **פטרולוג חברת הגז הישראלית (1969) בע"מ נ' מדינת ישראל** פ"ד מו(3) 599, ע"א 6222/97 **טבעול נ' מדינת ישראל** פ"ד נב(3) 145, **התקשרויות לאספקה ורכישה של קמח כשר לפסח תשנ"ד**, קובץ החלטות הממונה, כרך א', 57).
 - 20 2 אין בהסדר כל כבילה, ובפרט - אין כל כבילה ביחס למחיר, ריווח, חלוקת שוק או כמות הנכסים או השירותים שבעסק, איכותם או סוגם (כאמור בסעיף 2(ב) לחוק).

- 20 3 אין מדובר בקו פעולה שקבע איגוד עסקי לחבריו או חלקם העלול למנוע או להפחית תחרות בעסקים ביניהם, או בקו פעולה כאמור שהמליץ עליו לפנייהם (כאמור בסעיף 5 לחוק).
- 20 4 ההסדר איננו פוגע כלל בתחרות, איננו משפיע עליה ואיננו יוצר חשש לפגיעה בתחרות.
- 20 5 ריכוז האינפורמציה בידי שוברי בר בכל נושא היבוא הינו מחויב המציאות. לקוחות שוברי בר רשאים להשתמש בשירותיה של שוברי בר לצרכי יבוא המספוא מחו"ל ואין כל הצדקה למנוע מהם את השימוש בשוברי בר לשם הפחתת עלויות היבוא וההובלה מחו"ל, אך ורק עקב כך שכפועל יוצא מכך מרוכזות ומתואמת על ידי שוברי בר האינפורמציה הנדרשת לשם היבוא וההובלה עבור כלל הלקוחות יחדיו.
- 20 6 שוברי בר הינה חברה פרטית בעלת אישיות משפטית עצמאית ובמסגרת פעילותה העסקית כסוכנת לצרכי יבוא, הינה רשאית לקבל הזמנות מכל לקוחותיה, לרכז אותן ולתאם את היבוא וההובלה באופן שיוזיל את העלויות ויאפשר לה ליצור כוח קניה ולדאוג לכך שלקוחותיה יקבלו את התנאים הטובים ביותר ויבצעו את היבוא בעלויות אופטימליות.
- 21 יתרה מכך, בבחינת השוק הרלוונטי וההשפעה על התחרות ועל המשק, חשוב להדגיש כי שוברי בר הוקמה למעשה על ידי קיבוצים ומושבים שהינם מגדלי בעלי החיים בארץ, על מנת להוזיל את עלויות גידול בעלי החיים (על ידי הוזלת עלויות יצור התערובות למאכל בעלי חיים באמצעות הוזלת יבוא חומרי הגלם על ידי מכוני התערובות). הסדר כובל בין מגדלי בעלי החיים, הינו פטור מהוראות חוק ההגבלים העסקיים בעניין הסדרים כובלים, כמפורט להלן.
- 21 1 רובם המכריע של צרכני התערובות, הינם למעשה הבעלים בעקיפין של מכוני התערובות (ושל שוברי בר). מכוני התערובות נשלטים על ידי מאות קיבוצים ומושבים ברחבי הארץ (כל מכוני על ידי קיבוצים ומושבים אחרים). אותם קיבוצים, מושבים וחבריהם, הינם הצרכנים העיקריים של התערובות לשם גידול בעלי חיים.
- 21 2 חלק משמעותי ממכירותיו של כל מכוני תערובות, הינן למגדלי בעלי החיים בקיבוצים ו/או מושבים אשר שולטים בו, במישרין או בעקיפין. מכוני התערובות מספקים את כמות התערובות הנדרשת על ידי לקוחותיהם, שרובם המכריע הינם יחדיו הבעלים של המכונים. מכוני התערובות מספקים בעיקר את צרכי המגדלים (השולטים בהם) והינם חלק מהתעשייה הקיבוצית במדינת ישראל.
- מדובר בגופים הנשלטים על ידי כ- 280 קיבוצים וכן מושבים במדינת ישראל ולא על ידי גורם אינטרסנטי יחיד ומונופוליסטי. הקיבוצים והמושבים הינם אגודות שיתופיות המונחות על פי עקרונות הקואופרציה ובהתאם לפקודת האגודות השיתופיות.
- 21 3 שוק התערובות הינו חלק משוק גידול בעלי החיים אשר בעיקרו פטור מהוראות חוק ההגבלים העסקיים ביחס להסדרים כובלים. צרכני התערובות - מגדלי בעלי החיים, נהנים מהפטור הסטטוטורי הקבוע בסעיף 3(4) לחוק ההגבלים העסקיים ביחס להסדר שכל כבילותיו נוגעות לגידול ושיווק של תוצרת חקלאית מגידול מקומי, לרבות חלב, ביצים, בקר, צאן, עופות ודגים.
- 21 4 בראיה כלכלית נכונה, פעילות מכוני התערובות וכן פעילות שוברי בר, הינה חלק אינטגרלי משוק גידול בעלי החיים במדינת ישראל, אשר המחוקק התיר עשיית הסדרים כובלים במסגרתו, בכפוף לתנאיו של סעיף 3(4) לחוק ההגבלים העסקיים.

21 5 כשם שמכוני התערובת הוקמו על ידי המגדלים לשם גידול בעלי חיים, כך גם שוברי בר, הוקמה למעשה על ידי המגדלים לשם הפחתת עלויות הגידול של בעלי חיים (על ידי הפחתת עלויות יצור התערובות במכוני התערובת באמצעות הפחתת עלויות יבוא תומרי הגלם). על כן, קיים ספק רב אם עסקינן בהסדר כובל.

22. בכל אופן ולמרות האמור לעיל, לאור עמדת הממונה ולשם הזהירות, מוגשת בקשה זו לאישור הסדר כובל בפני בית הדין הנכבד.

רקע כללי

23. כאמור לעיל, שוברי בר פועלת כסוכנת בתחומי הרכש וההובלה בענף יבוא המספוא לארץ. בעלי מניותיה של שוברי בר הינם 13 גופים שונים, לרבות מספר ארגוני קניות וכן מספר מכוניס לייצור תערובות. כל בעלי המניות מייצגים למעשה את מגדלי בעלי החיים - מאות קיבוצים וכן מושבים ברחבי מדינת ישראל.

תדפיס של פרטי שוברי בר מרשם החברות מצ"ב כנספת ג'.

24. פעילות שוברי בר מול לקוחותיה, הינה פעילות מקובלת של סוכן המספק שירותים תמורת עמלות. פעילות זו איננה כוללת כבילות או מגבלות על הלקוחות, אולם היא כרוכה מטבעה בהחלפת אינפורמציה ותיאומים בין שוברי בר לבין הלקוחות (מכוני התערובת) על מנת שניתן יהיה לבצע את היבוא וההובלה בעלויות מינימליות.

25. האינטרס להוזיל את היבוא וההובלה הימית מחו"ל, איננו רק אינטרס של שוברי בר שבזה עיסוקה והתמחותה, או אינטרס של מכוני התערובת המעוניינים להוזיל את התשומות ולרכוש ולהוביל את המספוא בעלות מינימלית, אלא הינו אינטרס ציבורי ולאומי.

יבוא והובלת המספוא לארץ בעלות מינימלית הינם, מטבע הדברים, בעלי השלכה ישירה על מחירן של התערובות להזנת בעלי חיים הנמכרות בארץ על ידי מכוני התערובת והשלכה עקיפה על תעשיית המזון באופן כללי, שהרי עלות התערובות הינה מרכיב מרכזי ועיקרי בעלויות גידול בעלי חיים שהם ותוצרתם משמשים למאכל אדם.

26. האינטרס הלאומי הוא להוזיל את עלויות היבוא וההובלה הימית של המספוא על מנת להוזיל את מחיר התערובות וכפועל יוצא מכך את מוצרי המזון שמחירם מושפע מעלות התערובות, לרבות עופות, הודים, בקר, ביצים, מוצרי חלב, דגה וכיוצ"ב.

27. במקרה שבפנינו, ה"כבילות" שבהסדר, ככל שניתן להגדירן כ"כבילות" (שכן עסקינן בתיאומים והחלפת אינפורמציה ביחס ליבוא והובלה ימית בלבד), אינן מגבילות את התחרות בחלק ניכר של השוק המושפע מן ההסדר. פעילותה של שוברי בר מול לקוחותיה ומול הספקים בחו"ל איננה מגבילה כלל את התחרות בשוק או בחלק הימני ואין בה כדי לפגוע פגיעה של ממש בתחרות בשוק. הראיה הטובה ביותר לכך היא התחרות שקיימת בשוק, כמתואר בחוות הדעת. לקוחותיה של שוברי בר מתחרים זה בזה ותיאום נושא היבוא וההובלה באמצעות שוברי בר, איננו פוגע בתחרות זו.

28. כמו כן, עיקרו של ההסדר איננו בהפחתת התחרות או במניעתה ואין בו כבילות שאינן נחוצות למימוש עיקרו. הפעילות בין שוברי בר לבין לקוחותיה ותיאומי היבוא וההובלה הימית אינם עוסקים כלל בהפחתת או מניעת התחרות ולא מוטלות על מי מהצדדים כבילות כלשהן. חילופי האינפורמציה והתיאומים הינם רק לצרכי היבוא וההובלה וככל הנדרש לצרכים אלה בלבד.

יבוא והובלת המספוא לארץ - האילוצים והצרכים הקיימים

29. צריכת גרעיני ומוצרי המספוא בישראל מבוססת ברובה המכריע על יבוא. בשנת 2001 היקף היבוא של גרעיני ומוצרי מספוא, חיטת מאכל וזרעי שמנים עמד על כ- 3.9 מיליון טון, מזה כ- 2 מיליון טון יובאו מארה"ב (מתוך הכמות האמורה היקף היבוא של גרעיני ומוצרי מספוא עמד על כ- 2.4 מיליון טון שמהם כ- 900,000 טון יובאו מארה"ב).
30. תחום יבוא הגרעינים ומוצרי המספוא נוהל בעבר על ידי מנהל הסחר הממשלתי, עד לשלהי שנות ה- 80. בשנים 1988-90 בוצעה רפורמה מקיפה בתחום יבוא הגרעינים, שהביאה להפרטת הפעילות והעברתה לידיים פרטיות תוך צמצום המעורבות הממשלתית.
31. כתוצאה מהרפורמה חלו בשוק שינויים משמעותיים שכללו, בין השאר: גידול בכמויות היבוא, הרחבת מגוון המוצרים, הרחבת מקורות היבוא, הגדלת תדירות האספקה ואמינותה ובעיקר ירידת מחירים תוך שיפור ניכר ברמת השירות ואיכות המוצרים.
32. בשוק המספוא הבינלאומי מתבצע המסחר באמצעות מספר תאגידי ענק - ספקי המספוא הזרים וכן ברוקרים שונים. בין הספקים הגדולים נמנים התאגידים: קרגיל, דרייפוס, Archer - ADM, Daniel Midland, Zennoh, Farmland, Cenex Harvest State, Conagra - Peavy.
33. המגמה הכללית בשוק מצביעה על תהליכי מיזוג וצמצום מתמשך במספר ספקי המספוא. עובדה זו פוגעת ברמת התחרותיות ובמעמדם של צרכני המספוא בעולם ויכולת המיקוח שלהם:
 - 33 1 כך למשל, תאגיד קרגיל - ספק הגרעינים הגדול בעולם עם מחזור פעילות של כ- 80 מיליארד דולר, הרחיב את פעילותו באופן משמעותי כאשר רכש לפני כשנתיים את חברת קונטיננטל גרין, חברת הגרעינים השלישית בגודלה בעולם. רכישה זו פגעה במעמדם של צרכני הגרעינים בעולם ובארץ בפרט מאחר וקונטיננטל הייתה ספק דומיננטי לשוק המקומי שהתחרה בקרגיל. רכישה זו מאפיינת מגמה כללית בשוק כאשר מספר השחקנים הולך ופוחת.
 - 33 2 כמו כן, חברת Cenex Harvest State הנוכרת לעיל, הינה חברה בבעלות קואופרטיביים של מגדלים בצפון ארה"ב אשר מוזגה משתי החברות Harvest State ו- Cenex.
 - 33 3 בנוסף, חברת ADM הנוכרת לעיל רכשה לאחרונה למעשה את השליטה בתאגיד Farmland.
34. לאור העובדה שהפעילות מאופיינת ביתרונות משמעותיים לגודל, מתמשכת המגמה הנ"ל של התחזקות הספקים הגדולים והמיזוגים בענף. עובדה זו פוגעת כמובן ברמת התחרותיות בתחום, מחלישה את מעמדם של צרכני המספוא ומחזקת את הצורך בהתארגנות צרכנים לחיזוק כוח הקניה.
35. התחרות האמיתית על חומרי הגלם היא גלובאלית והתארגנות צרכני חומרי הגלם במדינה מסוימת נדרשת על מנת לרכוש את החומרים בזול ובתנאים נוחים - כל זאת לטובת ציבור הצרכנים הסופי באותה מדינה. ההתארגנות הינה חיונית על מנת שניתן יהיה לנהל מו"מ יעיל מול הספקים הגדולים בעולם ולהגיע עימם לתנאי התקשרות אופטימליים.
36. רכישת הגרעינים מתבצעת בדרך כלל במתכונת של מכרז המפורסם על ידי היבואן או הסוכן, או לחליפין בעסקה ישירה עם ברוקר או בבורסה. עסקאות הרכש עשויות להיות כרוכות בעלויות נלוות גבוהות (הוצאות משפטיות, בנקאיות וכו') ולכן הן מצדיקות עבודה בנפחים גדולים בלבד.

37. פעילות של רכישת מספוא מהספקים הבינלאומיים בתאום ומטעם מספר צרכנים מקנה עמדת מיקוח חזקה יותר ומאפשרת לרכוש את הגרעינים במחירים נמוכים יותר (יתרון מובן לגודל ברכישה).
38. ארצות הברית הינה המדינה המובילה בעולם בהיקף הייצור ואספקת גרעיני המספוא ומוצריו וכן גרעינים אחרים (חיטה ופולי סויה). הגרעינים והמוצרים נסחרים בבורסות בשיקגו, מיניאפוליס וקנזס. יבוא הגרעינים מארה"ב מושפע מהסכמי הסחר בין המדינות, על פיהם ישראל התחייבה כי היקף היבוא השנתי מארה"ב של גרעיני מספוא, חיטה ופולי סויה יעלה על 1.6 מיליון טון גרעינים ו- 800 אלף טון ייובאו באמצעות צי הסוחר האמריקאי (שהינו יקר באופן משמעותי משוק ההובלה העולמי - כ- \$40 לטון בהשוואה לכ- \$12-14 לטון, בהתאמה).
39. על פי נתוני יבוא מן העבר ניתן ללמוד כי ישראל נוהגת לרכוש מדי שנה למעלה מ- 2 מיליון טון גרעינים מארה"ב (מעל התחייבות המינימום). יחד עם זאת, המחויבות להובלה בצי האמריקאי פוגעת בתחרות מאחר וכל אוניות הצי האמריקאי בגודל פנמקס (אוניות בעלי נפח הובלה של כ- 65 אלף טון) מרוכזות בידי גורם יחיד. בצי הסוחר קיימות גם אוניות קטנות יותר אך כתוצאה מהיתרונות המובהקים לגודל בהובלה מארה"ב לישראל הן אינן מהוות תחרות אמיתית.
- כתוצאה מכך, מחיר ההובלה באוניות צי הסוחר האמריקאי יקר באופן משמעותי מהמחירים בשוק ההובלה העולמי (כ- \$40 לטון בהשוואה לכ- \$12 - \$14 דולר לטון, בהתאמה, כאשר בפועל נושאת בהפרש מדינת ישראל).
40. עוד ראוי להדגיש, כי בעוד שההובלה באוניות אמריקאיות מסורה לזכיין הבלעדי (חברת דגש), קיימת נכונות מועטה מצד אוניות גדולות של מדינות אחרות לבצע הובלות לישראל (וזאת במיוחד לאור המצב הביטחוני הקיים בישראל). מספר השחקנים בתחום ההובלה הימית לישראל הינו מצומצם ביותר וקשה מאוד לקבל ולארן הובלה באוניית פנמקס שאיננה שייכת לצי האמריקאי. לפיכך, הגורם הדומיננטי והשולט באופן מונופוליסטי הינו חברת דגש בעלת הזיכיון להובלה באוניות אמריקאיות.
41. מקטע ההובלה הימית מהווה מרכיב חשוב בשרשרת יבוא המספוא. ההובלה הימית מתאפיינת בתחרות מועטה ביותר. כפי שהתחרות בין המובילים הימיים בעסקאות FOB איננה משמעותית, כך גם מספר הספקים שמוכן למכור בתנאי C&F הינו מצומצם ביותר.
- התארגנות הצרכנים ותיאום ההובלות ביניהם נדרשים הן על מנת להוזיל את עלויות ההובלה הימית בעסקאות FOB והן על מנת שתתקבלנה מספקים הצעות למכירה בתנאי C&F (אלמלא ההתארגנות והתיאום, סביר להניח שלא תוצענה כלל הצעות למכירה בתנאי C&F והתוצאה עלולה להיות "השתלטות" מוחלטת של הזכיין להובלות באוניות אמריקאיות).
42. פעילות ההובלה מאופיינת ביתרונות משמעותיים לגודל, כאשר המגבלה העיקרית הינה כושר הטעינה והפריקה בנמלים. כאמור לעיל, ההובלה מארה"ב לישראל מתבצעת בעיקר באמצעות אוניות פנמקס (65,000 טון), בעוד שמאירופה ומאמצות הים השחור ההובלה מתבצעת באוניות קטנות יותר (3,000 עד 20,000 טון). על מנת להמחיש את היתרונות לגודל הגלומים בהובלה הימית, המחיר לטון בהובלת פנמקס מארה"ב עומד על כ- 12 - \$14, לעומת עלות גבוהה בהרבה להובלה זהה באוניה של 15,000 טון בלבד (הפרש של כ- 25% ומעלה).
- יתרון נוסף לאוניות הפנמקס הינו ביכולת לשלב מספר מוצרים בהובלה אחת ובכך להגדיל את הגמישות התפעולית והיכולת למלא מקסימום נפח, המאפשרים הוזלה משמעותית בעלות לטון.
43. תאום הובלות של מספר צרכנים מאפשר להוביל את המספוא באוניות הפנמקס הגדולות באופן המוזיל את עלות ההובלה הימית בעשרות אחוזים (יתרון לגודל בהובלה).

44. המגבלות האדמיניסטרטיביות החלות על יבוא גרעינים מארה"ב והעובדה כי בשוק פועל גורם דומיננטי יחיד בעל זיכיון בלעדי לאוניות דגל אמריקאי - חברת דגש (בעוד שהנכונות של אוניות פנמקס זרות אחרות לבצע הובלות ימיות לארץ הינה נמוכה), פוגעת ברמת התחרותיות ובמעמד של צרכני המספוא בכל הקשור להובלה מארה"ב (המהווה מקור אספקה מרכזי) ומחזקת את הצורך לאחד כוחות ולשתף פעולה בכל הקשור להובלה הימית.
45. מסקנות דומות עולות מן העובדה שנמלי הים בארץ פועלים בתנאי מונופול, ללא תחרות אמיתית.
46. על מנת להוזיל את עלויות ההובלה ננקטות הפעולות הבאות:
- 46 1 **שילוב בין מספר לקוחות במטרה למלא מקסימום נפח אוניה** - מאחר וחלקם של צרכני גרעיני המספוא עומד לעיתים קרובות על אחוזים בודדים בלבד מנפח הובלה אחת, קיים צורך לרכז מספר צרכנים לצורך ביצוע הובלה. לדוגמא, מכון התערוכות הגדול ביותר (אמבר) מייבא לפחות שני משלוחים בחודש (מאותו מוצר), כאשר חלקו במוצר בסיסי כמו חיטת מספוא הינה בסביבות ה - 6,000 טון בלבד (פחות מ- 10% מנפח האוניה). לפיכך, ברור כי על מנת לאפשר הובלה בעלויות סבירות חייב להיות תיאום בין מספר לקוחות.
 - 46 2 **שילוב בין מוצרים** - תיאום מספר מוצרים על ידי ספק בודד על מנת לאפשר מחד למלא את נפח ההובלה ומאידך, לצמצם את הצורך במעבר בין רציפים ולשלם על זמני המתנה. (עלות מעבר בין רציפים נאמדת בכ - 60 אלף דולר ועלות יום המתנה של אונית פנמקס הינה כ- 12 - 14 אלף דולר).
 - 46 3 **תיאום והעברה ישירה של סחורה מדוברות לאוניה** - חיטכון באחסון, שינוע כפול ומעבר בין רציפים.
 - 46 4 **תיאום האוניה לרבות כל סידורי ההפלגה** - כולל ניהול המשא ומתן על המחירים ותנאי העסקה.
 - 46 5 **תיאום הפריקה בנמלי הארץ** - תמרון בין הנמלים (חיפה ואשדוד), פריקת הגרעינים והמוצרים (הן לממגורות דגון והן בפריקה ישירה), שליטה ותיאום אמצעי ההובלה היבשתיים וטיפול בשחרור המטענים מול גורמי הנמל.
47. היבואנים וסוכני היבוא רכשו ידע ויכולות בנושאים האמורים ולמעשה מספקים שירותי תיאום ולוגיסטיקה לצרכני גרעיני המספוא. שירותים אלה תורמים באופן משמעותי להתייעלות הענף ולהפחתת המתמשת במחירי גרעיני המספוא.
48. כאמור, עיקר יבוא המספוא מתבצע מארצות הברית, כאשר העסקאות מבוצעות על בסיס של נפחי אוניה (כ - 60,000 טון - אין אפשרות לבצע עסקאות של 1,000 טון). העסקאות מבוצעות בעיקר ישירות מול הספקים הגדולים או רכישה באמצעות ברוקרים.
49. מול האינטרס לבצע הזמנות גדולות והובלה בנפח גדול על מנת להוזיל את עלויות היבוא, כאמור לעיל, עומד גם אינטרס להגדיל את תדירות המשלוחים, וזאת על מנת להקטין את עלויות המלאי והאחסון של מכוני התערוכות. המכוניים שואפים להגדיל עד כמה שניתן את תדירות המשלוחים בכדי להקטין את עלויות המלאי והאחסון. לפיכך, חלקו של מכון ממוצע בהובלת מוצר ספציפי יכול לעמוד על אחוזים בודדים בלבד מנפח ההובלה הכולל.
- מכון גדול כמו אמבר לדוגמא הצורך כ - 36 אלף טון בחודש, מבצע זאת בלפחות שני משלוחים חודשיים. מכך, אנו למדים כי מוצר מרכזי כגון תירס שהינו כ- 30% מהצריכה החודשית, מהווה פחות מ- 10% מנפח כולל של משלוח מארה"ב (6,000 טון מתוך 65,000 נפח הובלה). במוצרים אחרים הכמות החודשית אף נמוכה יותר.

מאחר והצריכה השנתית הינה אחידה על פני השנה, קיים צורך כלכלי אמיתי לשיתוף פעולה בין המכונים ולעבודה בתיאום בנושאי הרכש וההובלה מחו"ל, על מנת להגיע ליעילות מקסימלית.

50. ההובלה מארה"ב מתבצעת בד"כ באוניה אחת גדולה, באופן אשר מוזיל את העלויות, אולם לשם כך נדרשים התארגנות ותיאום בין מספר צרכנים על מנת למלא את מלוא נפח האוניה.

51. מובן, כי הטיפול בכמויות גדולות, הן ברכישה (כאשר שוברי בר מנהלת את המו"מ עבור הלקוח, אך הלקוח מבצע את היבוא והרכישה בפועל), והן בהובלה הימית, מאפשר רמת תאום לוגיסטית גבוהה ביותר, וכמובן חסכון בעלות הכוללת. כל נושא שינוע המטענים מחו"ל הינו מורכב ומחייב טיפול מקצועי עם נגישות גבוהה לשוק ויכולת לתאם בין מספר רב של גורמים.

52. הטיפול בכמויות הגדולות ברכש ובהובלה מאפשר יצירת התמחות ומעמד בשוק הבינלאומי, הכרה טובה של מקורות הרכש וגורמי הספנות, וקבלת תוצאה כוללת יעילה יותר ואמינה יותר.

53. יתרה מכך, גם האינטרס המהותי של בריאות הציבור תומך בעידוד ההתארגנות והתיאום בין הצרכנים מול הספקים והמובילים הזרים. ריכוז כוח קנייה וניהול משא ומתן במרכז מול הספקים הזרים, מאפשר להציב דרישות גבוהות בנושא טיב ואיכות המספוא. המספוא משמש למאכל בעלי החיים המשמשים למאכל האוכלוסייה בארץ ועל כן האינטרס הציבורי מחייב שניתן יהיה להציב דרישות מקסימליות בנושא טיב המספוא, כגון מפרט איכותי יותר של הגרעינים, בדיקות תברואה קפדניות וקבלת "תעודת רעלנים" כתנאי לקבלה ותשלום עבור גרעיני המספוא.

54. מרקם האינטרסים והאילוצים הנ"ל, מבהיר וממחיש את הצורך הכלכלי בשיתוף פעולה ותיאום היבוא וההובלה על מנת לצמצם עלויות לטובת כלל לקוחותיה של שוברי בר (ובעקיפין - לרווחת הציבור).

55. יצוין, כי הרכש המקומי מהווה השלמה לרכש המספוא מחו"ל (כ - 25% מכלל חומר הגלם). הרכש המקומי כולל בעיקר מוצרי לוואי כמו סובין, כוספאות, קמח נוצות, שאריות בשר ממשחטות וכדומה.

כמו כן, מן הראוי להדגיש, כי שוברי בר איננה עוסקת בתחום הרכש בארץ אלא ביבוא מחו"ל בלבד. בניגוד לשיתוף הפעולה והתיאום הקיים ביבוא, בשוק המקומי כל מכון תערוכת פועל באופן עצמאי ואיננו נזקק לשירותיה של שוברי בר. בין מכוני התערוכת לא מתבצעים תיאומים ולא מתקיים שיתוף פעולה במישרין ו/או באמצעות שוברי בר, ביחס לרכישת חומרי גלם בארץ.

פעילות שוברי בר

56. שוברי בר משמשת כסוכנות של לקוחותיה לצרכי היבוא וההובלה הימית. כפועל יוצא מכך, הינה מרכזת את הטיפול במרבית היבוא וההובלה של המספוא עבור 4 מכוני התערוכת - אמבר, מילובר, מתמור וצמח. היבוא עצמו מתבצע על ידי כל מכון בנפרד על פי רשיון היבוא שברשותו, אולם שוברי בר מרכזת את ההזמנות יחדיו ומתאמת הן את הרכישה המשותפת מהספקים בחו"ל והן את ההובלה לארץ.

57. במסגרת פעילותה, יצרה שוברי בר התמחות בפעילות הרכש, הלוגיסטיקה וההובלה תוך ניצול יתרונותיה הבסיסיים הכוללים יכולת לרכז כוח קניה מול הספקים בחו"ל ויכולת לרכז כוח קניה מול גורמי הלוגיסטיקה, הנמלים וסוכני ההובלה.

58. כאמור, החברה פעילה אך ורק בתחום היבוא ואינה עוסקת בפעילות בשוק המקומי. שוברי בר אינה משמשת כיבואנית אלא כסוכנות בלבד, המנצלת את הידע, הניסיון והקשרים שרכשה עם השנים ומספקת ללקוחות שירותים שונים בתחומי הרכש, הלוגיסטיקה וההובלה.

למרות ששוברי בר פועלת כסוכנת בלבד והיבוא מתבצע על ידי כל לקוח בנפרד [שטרי המטען והדוקומנטים של הסחורה הינם לפקודת הלקוח (או הבנק שלו) אשר אחראי לביצוע התשלום ישירות לספק], היא מייצגת כלפי הספקים והמובילים בחו"ל כוח קניה משמעותי, שכן היא מרכזת ומטפלת עבור לקוחותיה בהיקף הזמנות המהוות כ - 20% מכלל צריכת המספוא בארץ (כ- 50% מיבוא המספוא לארץ).

59. שוברי בר אחראית כלפי הלקוחות לניהול מכרזי הרכישה, מו"מ מול הספקים והברוקרים (או רכישה ישירה בבורסה), טיפול וייצוג הלקוחות מול הגורמים השונים בתחומי הלוגיסטיקה והנמלים, ניהול מו"מ מול סוכני האוניות וכן ריכוז ההזמנות ותיאום בין הלקוחות השונים. שוברי בר מרכזת ומתזמנת את ההזמנות השונות של הלקוחות המיוצגים על ידה, כולל תיאום בין המוצרים השונים על מנת להוזיל ככל שניתן כל עסקת רכישה והובלה.

60. פעולות תיאום ותזמון נוספות המבוצעות על מנת להפחית עלויות כוללות טעינה ישירה מדוברות לאוניה, שיתוף פעולה עם יבואנים אחרים, תיאום רכישה מספק בודד, תיאום הפריקה בנמלי הארץ (תוך שאיפה לפריקה בנמל אחד), תיאום אמצעי ההובלה והשחרור בנמל וכדומה.

61. יתרה מכך, שוברי בר מקפידה לשמור האינטרס המהותי של בריאות הציבור. ריכוז כוח הקנייה בידי שוברי בר וניהול המשא ומתן מול הספקים הזרים באמצעותה, מאפשר להציב דרישות גבוהות בנושא טיב ואיכות המספוא. בניגוד לגורמים אחרים בשוק, שוברי בר מציבה דרישות גבוהות בנושא טיב המספוא. כך, שוברי בר מקפידה לדרוש מפרט איכותי יותר של גרעיני המספוא ובדיקות תברואה קפדניות שלהם והיא עומדת על קבלת "תעודת רעלנים" כתנאי לקבלה ותשלום עבור הגרעינים.

62. באופן זה, מגשימה שוברי בר לא רק את האינטרס הציבורי להוזיל את עלויות היבוא וההובלה של גרעיני המספוא מחו"ל, אלא גם את האינטרס הציבורי שגרעיני המספוא המיובאים יהיו בטיב והאיכות הטובים ביותר (שהרי זהו הבסיס של פירמידת המזון מן החי במדינת ישראל).

63. תמורת האמור גובה שוברי בר עמלות. התעריפים נעים בשיעור שבין 0.5% ועד 1.25% מהמחיר לטון גרעינים ו- 2% מהמחיר למוצרי מספוא, והם נקבעים בהתבסס על היתרונות לגודל והיקפי הפעילות, יציבות ואיכות הלקוחות, רמת הביטחונות וכיוצ"ב.

64. מן הראוי להדגיש, כי מחזור ההכנסות השנתי של שוברי בר הינו כ- 4.5 מיליון ש"ח בלבד וזאת בגין מתן שירותי יבוא ללקוחותיה בהיקף הזמנות של יותר מ- 650 מיליון ש"ח! (בשנת 2001 הסתכם המחזור של שוברי בר בסך של 4.5 מיליון ש"ח לעומת היקף הזמנות שטופלו על ידה עבור לקוחותיה בהיקף של כ- 664 מיליון ש"ח). דהיינו: שוברי בר מספקת שירותים בלבד תמורת עמלות המכסות את הוצאות התפעול שלה בתוספת רווח מצומצם שהינו בטל וזניח ביחס להיקף השוק והיבוא שבו מדובר (וגם הרווחים הנצברים שלה חוזרים בסופו של דבר למגדלי בעלי החיים שהינם בעלי מניותיה).

65. כמו כן, ראוי להדגיש כי לשוברי בר אין הסכמי מסגרת עם הלקוחות ואין התחייבות לבלעדיות בינה לבין לקוחותיה בכלל, ובינה לבין המכונים המצויים אתה בקשרי בעלות בפרט. ראייה לכך היא שלקוחותיה נוהגים דרך קבע לרכוש חלק מהיבוא באמצעות גורמי יבוא אחרים.

66. בחוות הדעת המצורפת לבקשה זו (נספח ב'), מוצג ניתוח של ענף הגרעינים והמספוא ושל פעילות שוברי בר, המלמד כי פעילות שוברי בר איננה רק לגיטימית ומועילה למשק ולצרכן הישראלי, אלא הינה מחויבת המציאות וקיים צורך ממשי מבחינת המשק בקיום גורם כגון שוברי בר בשוק יבוא המספוא על מנת לרכז כוח קניה כלפי הספקים והמובילים הימיים הזרים.

הגדלת נפח הפעילות משפרת ללא היכר את כושר המיקוח גם מול הספקים וגם מול הגורמים השונים המעורבים בתחומי הלוגיסטיקה, החל מהשינוע, האחסון וכלה בטיפול במטען בנמל עצמו.

מעבר להגדלת כוח הקניה חשוב לציין כי הגדלת נפח המטען והרחבת מגוון המוצרים מגדילים באופן משמעותי את הגמישות התפעולית הנדרשת בכל מקטעי היבוא, כל זאת על מנת להביא להוזלת עלויות. לפיכך, הפתרון המתבקש הוא לנצל את היתרונות לגודל, תוך איחוד וחיזוק כוח הקניה ושיפור הגמישות התפעולית בכל הקשור לביצוע פעילות הרכש וההובלה של מוצרי מספוא מחו"ל.

67. שוברי בר ממלאת תפקיד חשוב בייעול פעילות היבוא וההובלה של המספוא לישראל. פעילות זו מוצאת את ביטוייה בשווקים וכוללת, בין השאר: ירידה מתמשכת במחירי התערובות, גידול במגוון הגרעינים, התחליפים ושאר מוצרי המספוא, עליה בתדירות האספקה, אמינות השירות ובאיכות הסחורה.

68. איחוד של צרכנים ביבוא קיים ומקובל גם בענפים אחרים שבהם היבוא מהווה מרכיב חשוב בסך העלויות ומאופיין ביתרונות משמעותיים לגודל. שיתוף הפעולה המוגבל לצרכי היבוא בלבד, כשהפעילות המקומית מאופיינת ברמת תחרותיות גבוהה, מביא בסופו של דבר להפחתת מחירים לצרכן הסופי ומייעל את השוק. ההתייעלות והיתרונות כתוצאה מתיאום הייבוא וההובלה באמצעות שוברי בר, אינם פוגעים בתחרות בשוק התערובות בישראל אלא משפיעים עליה לטובה.

69. אל מול ה"חשש" שתיאום היבוא וההובלה באמצעות שוברי בר עלול "לגלוש" לאלמנטים לא לגיטימיים אשר עלולים לפגוע בתחרות, יש לזכור שלמעשה, בנסיבות שתוארו לעיל ביחס לנושא היבוא וההובלה לארץ ככלל, אין תחליף לתיאום היבוא וההובלה בין צרכני המספוא. אם יופסק התיאום בין מכוני התערובת ביחס ליבוא והובלת המספוא (המתבצע באופן עקיף באמצעות שוברי בר), אזי הפגיעה הקשה תהיה לא רק במכוני התערובת אלא בכלל שרשרת הצרכנים הנהנים מהיתרונות הטבעיים של הוזלת התשומות הבסיסיות המיובאות מחו"ל. החל מצרכני התערובת וכלה בצרכן הסופי.

70. אם יופסק התיאום האמור ביחס ליבוא והובלה מחו"ל, עקב ה"חשש" שמנהלי המכונים "יתפתו" לתאם גם דברים אחרים, אזי תוצאת הדברים תהיה הפוכה למטרת המחוקק בחוק ההגבלים העסקיים. עלויות היבוא וההובלה של המספוא יגדלו. מחירי התערובות יעלו, והתחרות בין המכונים לא תגדל אלא תיפגע. פעילות שוברי בר הינה מועילה לתחרות בין מכוני התערובת והעובדה היא שבפועל מתקיימת תחרות ממשית ביניהם, כמפורט בחוות הדעת.

71. דיני ההגבלים העסקיים נועדו להגן על תחרות שהינה לרווחת הציבור. תחרות שמוזילה מחירים. חשש בעלמא ששיתוף פעולה ותיאום בתחום היבוא, המתבצע באופן עקיף באמצעות שוברי בר, ינוצל לטובת תיאומים אנטי תחרותיים, איננו מצדיק לעצור את שיתוף הפעולה והתיאום בענייני היבוא וההובלה הימית ולהורות לכל מכון לייבא אך ורק בעצמו ולנסות להתמודד עם התנאים ואילוצים הבינלאומיים אשר חלקם הוזכרו לעיל. מכך ייהנו אך ורק הספקים הזרים והמובילים הימיים הזרים, ואילו הפגיעה במכונים ובמגזר החקלאי תהיה קשה ותוביל לעליית מחירים חדה. הדבר בכל מקרה, לא יועיל לתחרות בין המכונים בשוק התערובות אלא יפגע בה ויגרום לעליית מחירים בלתי מוצדקת וחסרת כל טעם והגיון.

72. מעבר לכך, למעשה לא ניתן לייבא ולהוביל מספוא לארץ בלא תיאום בין צרכני המספוא. פעילות שוברי בר הינה מחויבת המציאות ואם היא לא היתה קיימת, היה חייב להתבצע תיאום ושיתוף פעולה בדרך אחרת - בין אם באופן ישיר בין המכונים ובין אם באמצעות תאגיד אחר.

73. יצוין, כי יחד עם שוברי בר, פועלים בשוק יבוא המספוא מספר יבואנים וסוכנים, כגון: דיזינגוף סחר, א.א. יבואני תבואות ומספוא צנציפר, הקבוצה הירושלמית ליבוא מספוא, לוגי סחר ותעשיות, תערובות הצפון, בניש סוכנויות מזון ומספוא, קופקו, יצחק א. בכר, גדות א.ס.מ., מרכזי תעשיות (בשליטת קבוצת ברן) ועוד (חלקם סוכנים בלעדיים של ספקים זרים).

גורמים אלה, בין אם הינם מיבאים בעצמם או משמשים כסוכנים, הינם השחקנים העיקריים בענף יבוא המספוא לארץ (ביחד עם שוברי בר). שוברי בר הינה אמנם סוכנת בלבד של לקוחותיה (המבצעים את היבוא בעצמם), אולם ניתן להעריך שהיא מרכזת את כוח הקנייה הגדול ביותר כלפי הספקים בחו"ל, ביחס ליתר היבואנים והסוכנים.

יצוין, כי בעבר פעלו בשוק גם יבואנים/ברוקרים נוספים כגון זנד, אמיגה, ברשורץ, צובר וגולקל, אולם הם נקלעו לקשיים ולהליכי חדלות פירעון (דבר המלמד גם כן על הצורך בריכוזיות ושיתוף פעולה בתחום היבוא וההובלה).

74. כאמור, שוברי בר אינה מגבילה את לקוחותיה בשום צורה מלפעול באופן חופשי בשוק. אין לה הסכמי בלעדיות ועל לקוחותיה לא מוטלות כל מגבלות חוזיות. לקוחות שוברי בר רשאים לרכוש מספוא באמצעות היבואנים ו/או הסוכנים האחרים ואף עושים זאת לעיתים קרובות. נתוני השנים האחרונות מלמדים כי ארבעת מכוני התערובת הקשורים בקשרי בעלות לשוברי בר, רכשו קרוב ל- 20% מהמספוא המיובא שלא באמצעות שוברי בר. העדפתם לבצע את היבוא במרבית המקרים באמצעות שוברי בר, נובעת מהיתרונות שמקנה שוברי בר בזכות כוח הקנייה שהיא מרכזת, ניסיונה, מקצועיותה וקשריה עם הגורמים השונים.

75. שוברי בר, הפועלת כסוכנת, מעולם לא סירבה לספק שירותים ללקוחות חדשים ואף מעוניינת לצרף לקוחות נוספים ולמקסם את יעילותה. בשנת 1999 הוזמנו על ידי שוברי בר כ- 185 אלף טון מספוא עבור לקוחות שונים מלבד 4 מכוני התערובות שהינם לקוחותיה העיקריים של שוברי בר (כ- 14% מתוך היקף ההזמנות של שוברי בר עבור כלל לקוחותיה). בשנת 2000 הוזמנו על ידי שוברי בר כ- 260 אלף טון מספוא עבור לקוחות שונים מלבד 4 מכוני התערובות (כ- 21% מהיקף ההזמנות הכולל של שוברי בר). בשנת 2001 הוזמנו על ידי שוברי בר כ- 340 אלף טון מספוא עבור לקוחות אחרים מלבד 4 מכוני התערובות (כ- 26% מהיקף ההזמנות הכולל של שוברי בר). לעיתים משתמשים בשירותיה של שוברי בר גם יבואנים אחרים, בודעם כי שוברי בר מסוגלת להשיג מחירים זולים יותר בתנאים טובים יותר.

76. שוברי בר מאפשרת ללקוחותיה לזכות ביתרונות רבים וחשובים:

- 76 1 שוברי בר מאפשרת להוזיל את עלויות היבוא וההובלה.
- 76 2 שוברי בר מאפשרת להתמודד טוב יותר מול הספקים בחו"ל ולהגדיל את התחרות בין הספקים הזרים באמצעות עריכת מכרזים, קבלת הצעות והתמחרות עד לקבלת מחיר ותנאים אופטימליים.
- 76 3 שוברי בר מאפשרת ללקוחותיה להציב דרישות טיב ואיכות אופטימליות.
- 76 4 פעילות שוברי בר באמצעות פרסום מכרזים בין הספקים הזרים, מונעת מגמה של הסכמי בלעדיות בין הספקים לבין יבואנים או סוכנים ישראלים המעוניינים בהגדלת הרווח ממקטע היבוא.
- 76 5 שוברי בר מאפשרת ללקוחותיה לקבל תנאים אופטימליים ביחס להובלה הימית. שוברי בר מצליחה לקבל הצעות C&F מהספקים הזרים (בהן ההובלה לארץ כלולה במחיר) ואילו בעסקאות FOB היא מצליחה להוזיל את עלויות ההובלה הן באמצעות ריכוז כוח קניה מול המובילים וסוכני האוניות, הן באמצעות ריכוז ההובלה באמצעות אוניה אחת גדולה במקום מספר אוניות קטנות והן באמצעות התמודדות טובה יותר מול המובילים הזרים וכן מול הזכיין הבלעדי לאוניות דגל אמריקאי (כאמור לעיל, ההובלה באמצעות אוניות אמריקאיות מסורה לזכיין בלעדי - חברת דגש).

76 6 שוברי בר הינה גוף מקצועי ומנוסה המאפשר ללקוחותיו לקבל את הטיפול המקצועי והטוב ביותר בנושא היבוא, לרבות טיפול וסיוע בבעיות, קשיים וסכסוכים שנוצרים עם הספקים הזרים ואו עם המובילים.

76 7 יתרה מכך, שוברי בר נחשבת כגוף אמין ומקצועי בעיני הספקים הזרים, דבר שמאפשר גם כן להשיג את התנאים הטובים ביותר.

77 לעומת שוברי בר שהינה גוף שהוקם ונשלט על ידי מגדלי בעלי החיים (מאות קיבוצים ומושבים) ופועל למענם לשם הוזלת עלויות היבוא וההובלה, שאר היבואנים והסוכנים בארץ הינם גורמים פרטיים שקיים להם אינטרס מובהק להגדיל את הרווח ממקטע היבוא עבור עצמם. דהיינו: זהות הבעלים והדירקטורים בשוברי בר מבטיחה ששוברי בר תפעל תמיד לשם הוזלת העלויות עבור לקוחותיה ולא "תנצל לרעה" את מעמדה ואת כוח הקנייה המרוכז בידיה כלפי הספקים בחו"ל (כסוכנת בלבד), להבדיל ממצב שבו יבואן פרטי היה משתלט על שוק היבוא ומנצל לרעה את כוחו לשם העלאת המחירים לטובת עצמו.

78 לפיכך, כאמור בחוות הדעת התומכת בבקשה זו, לאור המאפיינים של מקטע יבוא המספוא בפרט ושוק התערובות בכלל, ניתן לומר כי במידה ולא היה קיים בשוק גוף כמו שוברי בר, היה צורך כלכלי אמיתי ליצור גוף שכזה, על מנת ליעל ולשפר את מצבו של צרכן הגרעינים ומוצרי המספוא המיובאים, בכל הקשור לרמת המחירים, תדירות ואמינות האספקה, איכות ומגוון המוצרים.

שוק התערובות בארץ, מאפייניו ורמת התחרות בו

79 היקף הייצור של התערובות במדינת ישראל עמד בשנת 1999 על 2.4 מיליון טון (לא כולל בליל המיוצר במרכזי המזון), מזה כ - 200 אלף טון נצרכו על ידי הרשות הפלשתינאית, ובשנת 2000 על 2.2 מיליון טון (לא כולל בליל המיוצר במרכזי המזון), מזה כ- 220 אלף טון נצרכו על ידי הרשות הפלשתינאית. ייצור התערובות מתבסס בעיקר על גרעיני המספוא (כ - 55% מחומר הגלם) וכן על מוצרים נוספים כגון: כוספאות, סובין (מוצר לוואי של טחנות הקמח), שמן מוחמץ צמחי, שמן עופות, ויטמינים, מינרלים, מלח, קמח נוצות ובשר (מוצרי לוואי של המשחתות) ושאר תחליפים.

80 מרביתם של חומרי הגלם המצוינים לעיל מיובאים לארץ, כאשר מקור היבוא המרכזי הינו, כאמור, ארצות הברית (מעל 50%) והיתרה ממקומות שונים בעולם, בין השאר: מערב אירופה, מזרח אירופה, מדינות הים השחור, דרום אמריקה והמזרח (סין, הודו ותאילנד).

81 בשונה ממקומות אחרים בעולם, הרכב התערובות בארץ משתנה בהתאם להתנהגות מחירי הגרעינים ובהתאם למחירים היחסיים בין הגרעינים ומוצרי המספוא השונים (כל מרכיבי התערובות למאכל בעלי חיים). תופעה זו נובעת מן העובדה שרוב חומר הגלם לייצור התערובות מיובא. לאור זאת, מכוני התערובות חייבים להיות ערוכים לביצוע שינויים תכופים בהרכב התערובות בהתאם לדרישות השוק, ותוך שימת דגש על הצורך העולה בשמירה על איכות התערובות הסופית.

82 כאמור לעיל, שיתוף הפעולה העקיף בין צרכני המספוא באמצעות פעילות שוברי בר קיים אך ורק בתחום רכישת המספוא בחו"ל ובתאום הלוגיסטי וההובלות הימיות. שוק התערובות בארץ מצטיין בתחרות גבוהה בין מכוני התערובות, לרבות בין אלה שיש להם קשרי בעלות בשוברי בר.

בשנים האחרונות טושטשו הגבולות הגיאוגרפים שבין אזורי פעילות המכונים ובשוק מתקיימת תחרות על כל לקוח ולקוח. תחרות זו באה לידי ביטוי במעבר של לקוחות בין המכונים השונים (ללא קשר למיקומם הגיאוגרפי) ובהנחות הניתנות על ידי המכונים להובלה היבשתית.

כך למשל, במהלך השנתיים האחרונות:

- 82 1 מכון התערוכות אמבר הממוקם ליד חדרה מספק את התערוכות לענף ההודים בישובים גבעת יואב, רמות וגמלא אשר מצויים ברמת הגולן (ולא מכון צמח שקרוב אליהם מבחינה גיאוגרפית).
- 82 2 גם מכון תערוכות מילובר מספק תערוכות למשקים ברמת הגולן הקרובים יותר למכון צמח.
- 82 3 לעומת זאת, מכון תערוכות צמח מספק תערוכות לכפר החורש, קדרים ועמיעד הקשורים לבעלי המניות במכון מילובר וממוקמים יותר קרוב למילובר.
- 82 4 אמבר מספק תערוכות לישובים בגליל המערבי כמו בצת וראש הנקרה על חשבון מכון מילובר הסמוך (למרות העובדה שראש הנקרה קשור בקשרי בעלות למילובר). אמבר גם מספק תערוכות לקיבוץ לוחמי הגטאות בצפון שהינו בעל מניות במכון מילובר וכן קרוב יותר למילובר גיאוגרפית.
- 82 5 לעומת זאת, מילובר מספק תערוכות לכפר הס ולכפר מונש במרכז הארץ הסמוכים למכון אמבר.
- 82 6 כמו כן, אמבר מספק תערוכות לישובים בדרום הארץ כמו כרם שלום, אביגדור ושדה משה שהיו בעבר צרכנים מסורתיים של מכון מתמור (הממוקם בדרום). אמבר מספק תערוכות גם לשדה בוקר, מפלסים, גילת ובית יתיר, הממוקמים בדרום הארץ וקרובים הרבה יותר למכון מתמור.
83. במסגרת התחרות בשוק, מספקים המכונים ללקוחותיהם הובלה במחירים מופחתים ואפילו בחינם. אמבר לדוגמה פרסם מחירון הובלה נמוך ממחירי עלות (0.22 ש"ח לטון לק"מ מול עלות של 0.3 ש"ח לק"מ), כולל מבצע של 4 חודשי הובלה בחינם.
84. התחרות בענף משליכה באופן ישיר על מחירי התערוכות. רמת המחירים של התערוכות נמצאת בירידה מתמדת מאז פתיחת היבוא לתחרות חופשית. מניתוח התנהגות מחירי התערוכות במהלך העשור האחרון עולה שישנה מגמה ברורה ועקבית של ירידת מחירים, המשפיעה באופן משמעותי גם על סל התשומות החקלאיות כולו. מחירי התערוכות ירדו ריאלית בעשור האחרון בכ - 45%.
85. בעניין זה מציב לבקשה זו **כנספת ד'** דו"ח סיכום ההתפתחויות בענפי בעלי החיים בישראל בשנת 2000 שנערך על ידי גבי רחל בורושק עבור התאחדות החקלאים בישראל (ללא כל קשר לבקשה זו) (להלן: **"דו"ח התאחדות החקלאים"**).
- מדו"ח התאחדות החקלאים, ניתן ללמוד, כי מחירי התערוכות במהלך העשור האחרון ירדו וכי ירידה ריאלית במחירי התשומות אפשרה ירידה ריאלית במחירי המוצרים (ראה עמוד 4 לדו"ח בנוגע למחירי תשומות וכן ראה גרף בעמוד 5 ביחס למדד הריאלי של התשומה בענפי החי וגרף בעמוד 6 לדו"ח בדבר המדד הריאלי של תערוכות פיטום ובקר). ירידה זו במחירי התערוכות ובמחירי המוצרים הינה גם בזכות פעילותה של שוברי בר אשר אפשרה למכוני התערוכות להוזיל את עלויות היבוא וההובלה של חומרי הגלם.
86. כאמור בחוות הדעת המצורפת לבקשה זו ובדו"ח התאחדות החקלאים, החל משנת 1989 (מועד ביצוע הרפורמה בתחום יבוא הגרעינים), המדד הריאלי של התשומות בענפי החי נמצא במגמת ירידה, כאשר המדד האחרון לשנת 1999 נמוך בכ - 34% מרמתו בשנת 1989. מניתוח התנהגות מחירי התערוכות עולה כי ירידת המחירים הריאליים בשוק זה אף חזקה יותר. אם ניקח את מדד התערוכות המיועדת לפיטום (כמייצגת לתערוכות המיועדות לבעלי כנף) נגלה ירידה ריאלית של למעלה מ - 43% במהלך העשור האחרון. גם התנהגות המחירים בתערוכות לבקר מלמדת על ירידה ריאלית מעל ל - 46%, משנת 1989 ועד 1999.

87. נתונים אלה מצביעים בוודאות על מגמה ברורה ואחידה של ירידת מחירים לצרכני התערובות. התמורות שחלו בשוק מאז הרפורמה כוללות גם שיפור מתמיד במשתני איכות נוספים כגון: הרחבת מגוון המקורות והמוצרים, סדירות אספקה ועוד, כמפורט בפרק 4 לחוות הדעת (תיאור ענף המספוא).
88. יצוין, כי בשנים האחרונות ניכרת בענף התערובות תופעה של צמצום לקוחות. כתוצאה מרפורמות וצעדי התייעלות שפקדו במהלך השנים האחרונות את כל ענפי הסקטור החקלאי, מספרם של הלקוחות (צרכני התערובות) הולך ומצטמצם באופן משמעותי. עובדה זו מחזקת את כוח הקניה של הלקוחות, מרעה את מצבם של המכונים ומגבירה את רמת התחרותיות.
89. עוד יצוין, כי רובם המכריע של צרכני התערובות, הינם למעשה הבעלים בעקיפין של מכוני התערובות (ושל שוברי בר). מכוני התערובות נשלטים על ידי מאות קיבוצים ומושבים ברחבי הארץ (כל מכון על ידי קיבוצים ומושבים אחרים). אותם קיבוצים, מושבים וחבריהם, הינם הצרכנים העיקריים של התערובות לשם גידול בעלי חיים. הם מגדלי בעלי החיים.
90. חלק משמעותי ממכירותיו של כל מכון תערובות, הינן למגדלי בעלי החיים בקיבוצים ומושבים אשר שולטים בו, במישרין או בעקיפין. מכוני התערובות מספקים את כמות התערובות הנדרשת על ידי לקוחותיהם, שרובם המכריע הינם יחדיו הבעלים של המכונים.
- על כן, לא קיים חשש ששיתוף פעולה בין המכונים בענייני היבוא וההובלה הימית, עלול להיגרר להפחתה מכוונת של רכישת חומר הגלם ו"ויסות" של ההיצע לשם העלאת מחירי התערובות או דברים כיוצא ב. מכוני התערובות מספקים בעיקר את צרכי המגדלים (השולטים בהם) והינם חלק מהתעשייה הקיבוצית במדינת ישראל.
91. מדובר בגופים הנשלטים על ידי כ- 280 קיבוצים וכן מושבים במדינת ישראל ולא על ידי גורם אינטרסנטי יחיד ומונופוליסטי. הקיבוצים והמושבים הינם אגודות שיתופיות המונחות על פי עקרונות הקואופרציה ובהתאם לפקודת האגודות השיתופיות.
92. בנוסף, חשוב להזכיר, כי שוק התערובות הינו חלק משוק גידול בעלי החיים אשר בעיקרו פטור מהוראות חוק ההגבלים העסקיים ביחס להסדרים כובלים. צרכני התערובות - מגדלי בעלי החיים, נהנים מהפטור הסטטוטורי הקבוע בסעיף 3(4) לחוק ההגבלים העסקיים ביחס להסדר שכל כבילותיו נוגעות לגידול ושיווק של תוצרת חקלאית מגידול מקומי, לרבות חלב, ביצים, בקר, צאן, עופות ודגים.
93. דהיינו: לקוחות מכוני התערובות - הצרכנים בשוק הרלוונטי, רשאים לערוך ביניהם הסדר הכולל כבילות ביחס לגידול ולשיווק של בעלי החיים, מבלי שהדבר יחשב כהסדר כובל. פטור סטטוטורי יכול ללמד על כוונת המחוקק ביחס למגזר זה במשק ועל הכרתו באילוצים המתחייבים בכל הנוגע לחקלאות במדינת ישראל.
94. כשם שמכוני התערובות הוקמו על ידי המגדלים לשם גידול בעלי חיים, כך גם שוברי בר, הוקמה למעשה על ידי המגדלים לשם הפחתת עלויות הגידול של בעלי חיים (על ידי הפחתת עלויות יצור התערובות במכוני התערובות באמצעות הפחתת עלויות יבוא חומרי הגלם).
95. משמעות נוספת של הדבר היא, כי אף אם היו מכוני התערובות מנסים להפחית את התחרות ביניהם, אגב התיאום בתחום יבוא המספוא, על מנת להעלות מחירים ולפגוע בצרכני התערובות (מגדלי בעלי החיים), הרי שמעבר לכך שאין הגיון בכך שמכוני התערובות ינסו לפגוע בגורמים השולטים בהם (והדבר בלתי סביר בעליל), מגדלי בעלי החיים היו והינם רשאים להתארגן ביניהם כנגד "מגמה אפשרית" שכזו, מבלי שהדבר יחשב כהסדר כובל.

96. חשוב להדגיש, כי מעצם מהות הענף שבו עסקינן - אספקת מזון לבעלי חיים לשם גידולם, קיימת מחויבות משמעותית של כל מכון תערובת לספק ללקוחותיו תערובות בכמות ובאיכות הנדרשת ובזמן. איחור באספקת התערובות ו/או אי אספקת הכמות הנדרשת באיכות הנדרשת, תסב למגדלים נזקים קשים ביותר. על כן, מכוני התערובות אינם יכולים להרשות לעצמם ליצור "מחסור מכוון" או דברים כיוצא ב (ובמיוחד כאשר המגדלים הם הבעלים של מכוני התערובת).
97. מכוני התערובת מחזיקים מלאים גדולים וזאת, בין היתר, על מנת להבטיח אספקה מסודרת, תקינה ויעילה של תערובת לכל מגדל ומגדל. ברור לכל הגורמים המעורבים, כי אסור שיווצר מחסור בתערובות על מנת שלא יפגעו מגדלי בעלי החיים ויפגע ענף בעל חשיבות כה רבה ובסיסית במשק. על כן, גם דואגת המדינה לקיומו של מלאי חירום של גרעיני מספוא.
98. עוד ראוי להבהיר, כי מאחר ורווחי מכוני התערובות מחולקים בכל מקרה לבעלים שלהם - הם מגדלי בעלי החיים (ומגולמים במחירי התוצרת של המגדלים), אין חשש שיוותר מרווח "גדול מדי" בידי גורם ש"ינצל" "פגיעה" תיאורטית בתחרות בענף התערובות ("פגיעה" שאיננה מתקיימת במציאות).
- גם אם נניח תיאורטית שמכוני התערובת היו "מפחיתים" את התחרות ביניהם על מנת למכור את התערובות במחיר יקר יותר למגדלי בעלי החיים (דבר שאיננו מתקיים במציאות אלא להפך - מתקיימת תחרות עזה בין מכוני התערובות ומחירי התערובות במגמת ירידה מתמדת בעשור האחרון), הרי שבכל מקרה ה"רווח הנוסף" היה חוזר לצרכן, שכן הוא היה מועבר למגדלי בעלי החיים בתור הבעלים של מכוני התערובות והם היו מגלמים אותו במחיר התוצרת. העובדה היא שעם ירידת מחירי התערובות ירדו למשל גם מחירי הפטמים ושאר המוצרים והנהנה מכך הינו הצרכן הסופי! (ראה נתונים וגרפים בדו"ח התאחדות החקלאים).
99. על כן מובן, כי יש לראות את ענף התערובות כחלק אינטגרלי מענף גידול בעלי החיים ואם למגדלי בעלי החיים מותר לעשות הסדרים כובלים בכל הנוגע לגידול ושיווק בעלי החיים, אין לייחס לתחרות (שאכן מתקיימת בפועל) בין מכוני התערובות הנשלטים על ידי אותם מגדלים (והוקמו על ידם לצרכי גידול בעלי החיים), משמעות רבה מידי ביחס למחירי המוצרים הסופיים. הרווחים של מכוני התערובות חוזרים בכל מקרה לצרכנים של מכוני התערובות - מגדלי בעלי החיים שהינם בעלי המניות או החברים במכונים. על כן, רווחי מכוני התערובות מגולמים במחירי התוצרת של המגדלים והוזלת מחירי התערובות מתבטאת בהוזלת מחירי המוצרים לצרכן (כאמור בדו"ח התאחדות החקלאים ובחוות הדעת).
100. במבנה הקיים במשק כאמור לעיל, אין ספק כי ככל שגרעיני ומוצרי המספוא ייובאו במחירים נמוכים יותר, כך יוכלו מכוני התערובת לייצר תערובות במחירים נמוכים יותר ומגדלי בעלי החיים יוכלו לגדל אותם בעלויות נמוכות יותר ולהוזיל את מחירי המוצרים הסופיים (על המדף). על כך ניתן ללמוד לא רק מהגיון הדברים ומניתוח כלכלי בסיסי, אלא מהנתונים הבדוקים של העשור האחרון בו פועלת שוברי בר, כאמור בדו"ח התאחדות החקלאים ובחוות הדעת.
101. המדיניות המוצהרת של המדינה במהלך העשור האחרון בנושא גידול בעלי חיים למאכל, הינה של רפורמה והתייעלות תוך פיקוח על המחירים, הקטנת סובסידיות, קביעת מחירי מטרה וכיוצא ב. לשם כך, יש לאפשר לחקלאים להתייעל ולהשיג תנאים אופטימליים מול הגורמים הגדולים בחו"ל בכל הנוגע ליבוא והובלת גרעיני ומוצרי המספוא. כל הכבדה וגזירה בעניין זה כתוצאה מחששות תיאורטים מפגיעה בתחרות, אשר אין להם כל בסיס בעובדות ונתונים של 12 השנים האחרונות ואשר אופן יישומם בענף הספציפי בו עסקינן צריך להיות תואם את הצרכים, האילוצים והמדיניות הכוללת בענף זה, איננה משרתת את טובת הציבור או את כוונת המחוקק בחוק ההגבלים העיסקיים.

102. בכל אופן, המבנה של המגזר החקלאי במדינת ישראל והעובדה שמאות הקיבוצים והמושבים שהינם צרכני התערובות, הם גם הבעלים של מכוני התערובות, מלמדים גם כן ששיתוף הפעולה בין המכונים בתחום היבוא, באמצעות שוברי בר, איננו עשוי להשפיע לרעה על שוק התערובות, וכנגד חשש בתחום זה, עומדים שיקולים משמעותיים וכבדי משקל בדבר היות ההסדר לטובת הציבור ומחוייב המציאות.

סיכום הדברים וההיבט המשפטי - קיימת הצדקה לאישור ההסדר

103. הצרכים, האילוצים והקשיים של המשק והכלכלה הישראלית בכל הנוגע ליבוא וסחר בינלאומי, הוכרו כשיקולים ראויים לאישור הסדרים כובלים. הצורך הלגיטימי של הצרכנים בארץ לרכז כוח קנייה כלפי הספקים והמובילים בחו"ל, מצדיק את אישור ההסדר.

104. כפי שתואר לעיל וכמפורט בחוות הדעת, בשוק יבוא והובלת המספוא קיימים צרכים ואילוצים המחייבים שיתוף פעולה כלפי הגורמים בחו"ל. קיים צורך מהותי לתאם את יבוא והובלת המספוא מחו"ל, על מנת להוזיל את העלויות. צרכני המספוא בארץ אינם מסוגלים לפעול לבדם בשוק הבינלאומי ואין כל הצדקה שהם יפעלו לבדם בכל הנוגע ליבוא והובלת המספוא לארץ.

105. בבג"צ 588/84 ק.ש.ר. סחר אזבסט בע"מ נ' המועצה לפיקוח על הגבלים עסקיים, פ"ד מ(1) 29 (להלן: "עניין סחר אזבסט"), נדון, בין היתר, הסדר כובל ליבוא משותף של חומרי גלם אשר אושר על ידי המועצה לפיקוח על הגבלים עסקיים. בית המשפט העליון פסק, כי אכן היה מקום לאשר את ההסדר הכובל בעניין זה וקבע, כי ככל שמדובר ביצוא ויבוא של חומרי גלם, היתרונות של ההסדר הכובל הם ברורים וחשובים וראוי שהוא יוסף ויתקיים:

"אכן, ללא ההסדר הכובל ספק רב הוא, אם החברות הכלולות בהסדר היו יכולות, כולן או בחלקן, להתמודד בשוק העולמי ולייצא את תוצרתן לחוץ-לארץ. ספק גם, אם היו יכולות להשיג את חומרי הגלם הדרושים, המצויים בשוקי העולם, ולענייננו באפריקה, במחירים הנאותים ולייבאן בהוצאות מצומצמות, כך שהייצור בישראל יהיה אפשרי ובעלות שתאפשר התמודדות עם לבידים המיוזמים ארצה מחוץ-לארץ.

טובת הכלל במקרה זה מצדיקה בהחלט פעולה ארגונית משותפת ומתואמת של כל החברות שבהסדר, בברכתה של המועצה" (שם, בע' 42).

106. בעניין סחר אזבסט הסביר בית המשפט העליון, כי קיימת חשיבות רבה בהסדר כובל שנועד להוזיל את עלויות יבוא חומרי הגלם מחו"ל. "... ככל שברכישה זו וביבוא חומרי הגלם לישראל מטפל גוף איתן, מתאפשר יבוא זה בתנאים הנוחים לתעשייה המקומית" (שם, בע' 42). היתרון איננו רק בחיסכון בעלויות היבוא על ידי הקנייה המרוכזת, אלא גם בכך שבפני הספקים והקניינים בחו"ל ניצב גוף אמין ובעל עוצמה מבחינה כלכלית וכספית (ראה בע' 33).

בית המשפט העליון הדגיש, כי אל מול החשש מפגיעה בתחרות, יש לבדוק את טובת הכלל מבחינת ההיבט הכללי, כאשר "מה שטוב לכלכלת ישראל טוב ממילא בעקיפין ובחישוב כולל - לכלל הצרכנים תושבי המדינה" (שם, בע' 40).

107. בספרו של עוה"ד יצחק יגור - הגבלים עסקיים (הוצאת חושן משפט תל אביב, מהדורה 1999) בע' 170 - 172, ציין המחבר, כי התארגנות צרכנים יכולה להיות לגיטימית במיוחד כאשר מטרתה הינה להוזיל עלויות ייצור ועלויות משלוח ולמנוע בזבז משאבים, וכי שיתוף פעולה לשם העצמת כוחן של חברות והגדלת יכולתן להתחרות בשוק העולמי עשוי להוביל, במקרים רבים, ליבוא במחירים מוזלים ו/או בתנאים משופרים.

108. בסעיף 10 לחוק, נקבעו שיקולים לטובת הציבור בהם יש להתחשב כאשר נבחנת תרומתו של ההסדר הכובל והתועלת הצפויה לציבור ממנו אל מול הנזק שעלול להיגרם לציבור. בין היתר, נקבעו בסעיף 10 השיקולים הבאים אשר רלוונטיים לענייננו:
108. 1 "10(1) **יעול** היצור והשיווק של נכסים או שירותים, הבטחת איכותם או הורדת מחיריהם לצרכן" [ההדגשות לעיל ולהלן - אינן במקור].
 108. 2 "10(2) **הבטחת היצע מספיק** של נכסים או שירותים לציבור".
 108. 3 "10(4) **מתן אפשרות לצדדים להסדר להשיג אספקה של נכסים או שירותים בתנאים סבירים מידי אדם שבידו חלק ניכר של האספקה**, או לספק בתנאים סבירים נכסים או שירותים לאדם שבידו חלק ניכר של הרכישה של אותם נכסים או שירותים".
 108. 4 "10(5) **מניעה פגיעה חמורה בענף החשוב למשק המדינה**".
 108. 5 "10(6) **שמירה על המשך קיום מפעלים כמקור תעסוקה באזור שבו עלולה להיווצר אבטלה ממשית כתוצאה מסגירתם או מצמצום הייצור בהם**".
 108. 6 "10(7) **שיפור מאזן התשלומים של המדינה על ידי צמצום היבוא או הוזלתו או על ידי הגדלת היצוא וכדאיותו**".
109. בענייננו מתקיימים כל השיקולים הנ"ל לטובת הציבור. באמצעות פעילות שוברי בר, מתייעל ייצור התערובות במגמה של הוזלת המחירים לצרכן. שוברי בר דואגת להיצע מספיק ועיל של גרעיני ומוצרי המספוא (בהתחשב בתנאי השוק וצרכי המכונים, כמפורט לעיל). שוברי בר מאפשרת להשיג אספקה של מספוא בתנאים סבירים מהספקים הגדולים בחו"ל, אשר, כאמור לעיל, מספרם הולך ופוחת וקיימת מגמת מיזוגים ביניהם. כמו כן, שוברי בר מאפשרת את הובלת המספוא בתנאים סבירים מול המובילים אשר שולטים על שוק ההובלה הימית (ראה פרטים לעיל באשר לאילוצים הקיימים בתחום ההובלה).
110. מעבר לכל האמור, אין ספק כי פעילות שוברי בר משפרת את מאזן התשלומים של המדינה על ידי הוזלת היבוא. מדובר בענף שבו אין אלטרנטיבה ליבוא ולפיכך ריכוז כוח הקניה כלפי הספקים הזרים והמובילים, מוזיל את היבוא ומשפר את מאזן התשלומים של המדינה.
111. פעילותה של שוברי בר הינה פעילות מסחרית לגיטימית של חברה המשמשת כסוכנת של לקוחותיה ומנצלת את כוח הקנייה שמרוכז על ידה לטובת כלל לקוחותיה. פעילות זו הינה הפתרון הראוי וההולם ביותר לצרכי השוק מחד וצרכי הלקוחות מאידך.
112. במסגרת הטיפול ביבוא והובלת המספוא לארץ, חייבת שוברי בר לתאם את הפרטים השונים עם לקוחותיה ולהחליף עימם את האינפורמציה הנדרשת על מנת שהיבוא וההובלה יתבצעו באופן אופטימלי ובעלויות מינימליות. לא קיימת כל חלופה אלטרנטיבית שהינה עדיפה על פעילות זו (ראה מאמרה של המלומדת מרים מזרחי - "מיזם משותף כהסדר כובל" משפטים כג', 213 בעמ' 233).
113. כאמור בחוות הדעת, תיאום היבוא וההובלה באמצעות שוברי בר, הינו לא רק מועיל אלא הכרחי, מבחינת צרכני המספוא, צרכני התערובות וצרכני מוצרי המזון השונים (שעלותם נגזרת, בין היתר, מעלות התערובות). החיסכון המושג כתוצאה מהיבוא וההובלה המתואמים של המספוא, מוצא את ביטוי באופן מובהק במחיר לצרכן.
- דהיינו: הצרכן הסופי נהנה מהרכישה המתואמת והחיסכון המושג ממנה מוצא את ביטוי במחיר לצרכן (ראה: אי.סי.אס מערכות כבלים בישראל ואח' נ' הממונה על הגבלים עסקיים, קובץ הגבלים עסקיים, כרך א', 298).

114. התיאומים וחילופי המידע בין שוברי בר לבין לקוחותיה, מתמצים ומסתכמים בכל הנוגע ליבוא והובלה לארץ בלבד, בלי להטיל כבילה או מגבלה על פעילות ושיקול דעת הלקוחות, ובלי לפגוע בתחרות בין הלקוחות. אין כל תיאום עמדות ו/או החלפת אינפורמציה פסולה ביחס למחירי תערובות, חלוקת שוק או דברים כיוצ"ב שעלולים לפגוע בצרכנים או לבוא על חשבונם (ראה: החלטה בעניין **האיגוד הישראלי לפרסום - החלטה בעניין פטור מהסדר כובל** (קובץ הגבלים עסקיים כרך א'), 100, 104; **מתן פטור מאישור הסדר כובל - התאחדות התעשיינים בישראל**, 1996 **הגבלים עסקיים** 3007345; וכן מאמרו של רון ליכטנשטיין "חילופי מידע בין מתחרים - סוגיה בדיני הגבלים עסקיים" **משפטים** כ"ו (תשנ"ו)).
115. פעילות שוברי בר מקנה ללקוחותיה יתרונות מובהקים ביחס ליבוא והובלת המספוא לארץ, הן בכל הנוגע להוזלת העלויות והן בכל הנוגע לרמת השירות, המומחיות, האמינות וכיוצ"ב. כאמור לעיל, יתרונות אלה באים לידי ביטוי במחירי התערובות ובמחירי מוצרי המזון הנגזרים, בין היתר, ממחיר התערובות. דהיינו: פעילות שוברי בר הינה מועילה ומוצדקת מבחינת הצרכן ומבחינת המשק והכלכלה הישראלית (ראה בעניין זה: **מתן פטור מאישור הסדר כובל - עמותת אינטרפלורה ישראל** [1994] **הגבלים עסקיים** 3007474).
116. בהחלטת הממונה בעניין **אינטרפלורה הנ"ל**, נקבע, כי ארגון המאגד בתוכו הזמנות ושירותים לייצוא של פרחים, איננו פוגע בתחרות. למרות שבעמותת אינטרפלורה נצבר מידע רב אשר יכול להיות עוגן להתנהגות לא תחרותית, ניתן פטור להסדר מאחר ובמידע זה נעשה שימוש למטרות של ייעול ושיפור המוצר, ולא למטרות אנטי-תחרותיות.
- בדומה לכך, גם בענייננו, שוברי בר מרכזת את הזמנות הלקוחות ונצבר בידה המידע הנדרש לשם הטיפול ביבוא והובלה, אולם הדבר נעשה לשם השגת תנאים אופטימליים מול הספקים והמובילים בחו"ל ואין בכך כל פגיעה בתחרות בארץ בין הלקוחות המייצרים תערובות.
117. בדומה להחלטת הממונה בעניין **אינטרפלורה**, גם כאן מדובר בענף המאופיין בתחרות עזה. בין לקוחותיה של שוברי בר, לרבות ארבעת מכוני התערובות הקשורים אליה בקשרי בעלות, אין כל הסדרים כובלים ביחס למחירי התערובות, חלוקת שוק או דברים כיוצ"ב אשר עלולים לפגוע בתחרות.
118. כמו כן, הלכה היא שהסדר כובל הינו ראוי לאישור כאשר הינו חוסך בעלויות עסקה שהיו הופכות אותה לבלתי יעילה או בלתי כלכלית - ה"ע 3547/00 **הפדרציה הישראלית לתקליטים וקלטות בע"מ נ' הממונה על ההגבלים העסקיים**; 2000, **הגבלים עסקיים** 3008822.
119. כאמור לעיל, מדובר בהסדר המכוון ליבוא והובלה ימית בלבד ותחולתו הינה למעשה מחוץ לשוק הישראלי. שיקול זה הוכר, בין היתר, במסגרת כללי ההגבלים העסקיים (פטור סוג למיזמים משותפים), התש"ס - 2000 (ראה סעיף 6 לכללים, בו נקבע כי דין מיזם משותף בין מתחרים שכל תחולתו מחוץ לשוק הישראלי, ואשר אינו מוכר לשוק הישראלי ואינו משווק בו, במישרין או בעקיפין, כדין מיזם משותף בין מתחרים שלא בתחומי התחרות).
120. מכל האמור לעיל ובחוות הדעת, עולה, כי אישור ההסדר הכובל הינו לטובת הציבור וכי מתקיימים השיקולים לטובת הציבור המנויים בסעיף 10 לחוק, כמפורט לעיל. ההסדר הכובל נשוא בקשה זו, תורם לעניינים המפורטים בסעיף 10 לחוק והתועלת הצפויה לציבור עולה באופן ממשי על הנזק העלול להיגרם לציבור או לחלק ממנו או למי שאינו צד להסדר (ככל שקיים נזק שכזה).
121. מעבר לכך, בבחינת הנושא בכללותו, יש להתחשב וליתן משקל גם לזכויות יסוד כגון חופש העיסוק וזכות הקניין. מבלי לגרוע או להמעיט בחשיבות השיקולים הנשקלים ביחס לאישור הסדר כובל על פי החוק, יש להתחשב גם בחופש העיסוק של המערערת ובעלי מניותיה - בזכות הבסיסית לנהל עסק של מתן שירותי יבוא כסוכנות. חופש העיסוק הוכר מקדמת דנא כזכות אדם יסודית. עמד על כך כבי השופט ש.ז. חשין בציטוט:

"כלל גדול הוא, כי לכל אדם קנויה זכות טבעית לעסוק בעבודה או במשלח יד אשר יבחר לעצמו... זוהי... זכות שאינה כתובה על ספר, אך נובעת מזכותו הטבעית של כל אדם לחפש מקורות מחיה ולמצוא לעצמו מלאכה המפרנסת את בעליה" (בג"צ 1/49 בז'רנו נ' שר המשטרה, פ"ד(ב) 88, 82).

הדברים נכונים במיוחד לאחר חקיקת חוק יסוד חופש העיסוק, אשר:

"...העניק לזכות זו הכרה חוקתית פורמאלית ומעמד על-חוקי. היא הפכה לזכות יסוד מוגנת העומדת על רמה נורמטיבית גבוהה יותר מדבר חקיקה "רגיל" או מהמשפט המקובל נוסח ישראל"

(ע"א 239/92 "אגד" אגודה שיתופית לתחבורה בישראל בע"מ נ' משיח, פ"ד מח(2) 66, 71).

122. פגיעה בחופש העיסוק היא חוקתית אך ורק אם היא במידה שאינה עולה על הנדרש - אחד המבחנים הנדרשים הוא של מינון הפגיעה ומידתיות.

ראה: בג"ץ 987/94 יורונט קווי זהב (1992) בע"מ נ' שרת התקשורת, פ"ד מח (5) 412, 435, בג"ץ 3477/95 בן-עטיה נ' שר החינוך, התרבות והספורט, פ"ד מט (5) 1, 10-14, בג"ץ 4541/94 מילר נ' שר הבטחון, פ"ד מט(4) 94, 138.

בפסיקה נקבע, כי:

"הפוגע בזכות אדם חוקתית - ובענייננו, הפוגע בחופש העיסוק - הוא ראוי אם הוא מתאים להשגת המטרה. נדרש קשר של התאמה בין המטרה לאמצעי. האמצעי החקיקתי צריך להוביל, באופן רציונלי, להגשמתה של המטרה החקיקתית..."

...מבחן המשנה השני, הוא מבחן האמצעי שפגיעתו פחותה. האמצעי החקיקתי הפוגע בזכות אדם חוקתית - ולענייננו הפוגע בחופש העיסוק - הוא ראוי רק אם לא ניתן להשיג את המטרה החקיקתית על ידי אמצעי אחר, אשר פגיעתו בזכות האדם תהא קטנה יותר..."

...מבחן המשנה השלישי, הוא מבחן האמצעי המידתי (במובן הצר). האמצעי הנבחר - אפילו מתאים הוא (רציונלי) להשגת המטרה, ואפילו אין אמצעי מתון ממנו - צריך לקיים יחס ראוי בין התועלת שתצמח ממנו לבין היקף פגיעתו בזכות אדם חוקתית. זהו מבחן הבוחן את התוצאה של החקיקה, והאפקט שיש לה על זכות האדם החוקתית."

(בג"צ 5016/96 ליאור חורב ואח' נגד שר התחבורה ואח', פ"ד נא(4) 1, 53-54, בג"צ 3477/95 בן-עטיה נ' שר החינוך, התרבות והספורט, פ"ד מט 5 (1) 12, ע"א 6821/93 בנק מזרחי המאוחד בע"מ נגד מגדל כפר שיתופי, פ"ד מט (4) 221, 436).

123. לפיכך ומעבר לשיקולים לטובת הציבור על פי סעיף 10 לחוק ההגבלים העסקיים, התומכים בפעילות שוברי בר, כאמור לעיל, יש ליתן משקל גם לחופש העיסוק של שוברי בר ובעלי מניותיה ולא לפגוע בו במידה העולה על הנדרש ולתכלית ראויה. כמו כן, יש ליתן משקל לחופש ההתאגדות של בעלי מניות שוברי בר ולזכות הקניין שלהם, כאמור בחוק יסוד כבוד האדם וחירותו.

124. אשר על כן, מתבקש בית הדין הנכבד לאשר את ההסדר הכובל בין שוברי בר לבין לקוחותיה.

אנו מצהירים שכל הפרטים האמורים הם מלאים ונכונים, שהמסמכים המצורפים הם הנכונים ומלבדם אין כל מסמך אחר הקובע את ההסדר או הנוגע לו (למעט מסמכים דומים בעלי מהות ו/או מטרה זהה החוזרים על עצמם במהלך העסקים הרגיל של פעילות שוברי בר מול לקוחותיה והספקים הזרים).

אנו מבקשים שבית הדין יורה בתוקף סמכותו לפי סעיף 42 לחוק, שהחלקים בבקשה זו ובחוות הדעת התומכת בה הכוללים נתונים מסחריים ועסקיים של שוברי בר ומכוני התערוכת אמבר, מילובר, מתמור וצמח, לא יהיו פתוחים לעיון הציבור, מכיוון שמדובר בחברות פרטיות אשר אינן מחויבות לחשוף נתונים אלה וחשיפה פומבית שלהם עלולה לפגוע בהן ובעסקיהן. שוברי בר ומכוני התערוכת מוכנים לחשוף את כל הנתונים והפרטים שלהם בפני הממונה ובפני בית הדין הנכבד, לצרכי בקשה זו, אולם אין הצדקה שנתונים אלה יהפכו לפומביים.

אנו מבקשים היתר זמני לפי סעיף 13 לחוק (בקשה מנומקת בעניין תוגש בנפרד).

 5.4.N
שוברי בר חברה ליבוא מספוא בע"מ

תאריך: 14/3/02

SHOVRE BAR Import Feeding Stuff Ltd.

ORDER NO. 1546

To: BUNGE

CC: Yaffa Abotbol

August 21, 2000

Re: About 32,000 MT Corn
M/V Liberty Sea

Please issue B/L as follows, invoices to be issued to each notified party:

About 3,800 MT Consignee- To order Bank Leumi Le Israel
Herzel St. 1, Branch 618
Ashdod - Israel

Notify -Matmor Feed Mill
Doar Na Evtach 77258
Ashdod - Israel

About 3,800 MT Consignee - To order Industrial Development Bank of Israel
Dafna St. 2
Tel - Aviv - Israel

Notify - Ambar Feed Mill
Doar Na Hefer 38100
Hedera - Israel

About 5,800 MT Consignee - To order Israel Discount Bank
Hagaton 32 St. - Branch 97
Nahariya - Israel

Notify - Milloubar Feed Mill
Doar Na Oshrat 25201
Israel

About 1,800 MT Consignee - To order The First International Bank
Rasko Square Branch 002
Tiberias - Israel

Notify - Mishkei Emek Hayrden
M.P Emek Hayrden
Israel

All above at the price USD 76.51 per MT FOB.

.../2

Shalem Farm- 298, Lod Road Tel- Aviv Israel .Tel: 03:7305232- Fax :03-7305233
Mailing address: P.O.Box 44244 Tel- Aviv 61442
E-Mail:shovre-bar@shovre-bar.co.il

SHOVRE BAR Import Feeding Stuff Ltd.

- 2 -

About 2,500 MT Consignee- To order Mizrahi Bank
Europe house, 37 King Shaul St.
Tel- Aviv Israel
Notify - Zenziper
Haliya St. 10
Tel Aviv - Israel

Please split the quantity of 6,000 MT of Zanzipar to four B/L's.

About 6,000 MT Consignee- To order Israel Discount Bank
27-31 Yehuda Halevi St.
Branch - 010 Main Branch
Tel Aviv - Israel
Notify - Zenziper
Haliya St. 10
Tel Aviv - Israel

About 3,000 MT Consignee- To order Union Bank
6-8 Ahuzt Bait St.
Tel -Aviv - Israel
Notify - Zenziper
Haliya St. 10
Tel Aviv - Israel

The price for ZENZIPER USD 79 per MT FOB

About 5,300 MT Consignee- To order Bank Hapoalim
Herbert Samuel St. 85 Branch 620
Hadera - Israel

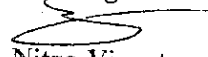
Notify - Gal Am
Kibutz Ma'anit
Israel

At the price of USD 75.94 per MT FOB.

Any balance prorata.

Upon sending the documents, please send a copies by fax to us

Best regards

Nitza Vinert

From: aboer@bunge.com <aboer@bunge.com>
To: shovre-bar@shovre-bar.co.il <shovre-bar@shovre-bar.co.il>
Cc: RAO@bunge.com <RAO@bunge.com>
Date: 10:57 2000, 01 ספטמבר, יום שישי
Subject: M/V LIBERTY SEA

Shipping advice:

We herewith inform you following goods have been loaded:

M/V Liberty Sea
Passed: 28/08/2000 0730
Filed: 28/08/2000 0900
Commenced: 29/08/2000 1545
Completed: 30/08/2000 2355 Convent/Israel
Loaded: 30,171.800 MT No. 2 or better Yellow Corn
Stowage: holds nos. 2,3,5,6,7

Please note B/L split as follows:

3.582,900 MT - Matmor Feed Mill
3.582,900 MT - Ambar Feed Mill
5.468,640 MT - Milloubar Feed Mill
1.697,160 MT - Mishkei Emek Hayrden
2.357,175 MT - Zenziper
5.657,175 MT - Zenziper (will be splitted into 4 b's/l)
2.828,610 MT - Zenziper
4.997,205 MT - Gal Am

Best regards
Bunge Trade Services BV
Annemarie Boer

D.G.S. – Trading (Shipping) Ltd.

100 Sokolov Street, Herzlia 46497, Israel; Tel: 972-9-9580740; Fax: 972-9-9583294;
E-mail: dgs@netvision.net.il

Fax Message

46

Date: 14 August, 2000 Ref: 6105.nom
To: Mr. Eric Vanvuchelen
Bunge Trade Services Fax: 31 10 433 0035
Cc: Mr. M. Yagil
Shovre Bar Ltd. Fax: Auto
From: Sarul

Number of pages including this page: 1

Re: M/V Liberty Sea – Vessel nomination

Dear Sirs,

For and on behalf of Shovre Bar Ltd., we hereby nominate to you as follows:

The vessel:

- M/V Liberty Sea, American Flag, Built 1984, Loa/Beam 225m /32.2 m, 63,739 Dwt
Mt On 13.12 m draft, Ho/Ha 7/7, Cbf 2,832,962
- Vessel ETA SWPASS August 28, 2000 AGWWP.
- Dem/Des - USD 12,000/6,000

To load bulk part cargo as follows:

- 32,000 mt 10% MOLOO of corn.

Vessel Agent:

K and C Shipping, Inc.
917 North Carrollton Avenue
New Orleans, LA 70119
Tel: 504 486 0994
Fax: 504 482 1060
Pic: Mr. Douglas Twiggs

Kindly confirm receipt of this nomination.

Best regards

D.G.S. – Trading (Shipping) Ltd.

100 Sokolov Street, Herzlia 46497, Israel; Tel: 972-9-9580740; Fax: 972-9-9583294;

E-mail: dgs@netvision.net.il

Fax Message

8/21 01/25

1546

Date: 16 August, 2000 **Ref:** 6018Zenziper

To: Mr. I. Ron - Zenziper
Grains and feed stuffs importers **Fax:** 03 - 6810604

From: Sarul

Number of pages including this page: 2

Re: Freight contract for Corn from Mississippi River – 2nd half August 2000

Dear Sir,

Please find hereunder a freight contract between Zenziper and D.G.S. for transportation of Zenziper corn from Mississippi River to Israel on second half of August 2000.

This contract was agreed and concluded on 9 July 2000, between us and Shovre-Bar who acted for you and on your behalf, with their guarantee and under their responsibility.

Owners: D.G.S. - Trading (Shipping) Ltd. or their nominee.

Charterers: Zenziper - Grains and feed stuffs importers

Vessel: D.G.S tonnage TBN with minimum 10 days preadvice

Laydays: 16.08.00 – 31.08.00 both days included

Cargoes: 11,500 mt 10% MOLOO of Corn as part cargo.

Load at: 1SP 1SB Mississippi River out of Bunge nominated load berth i.e: Bunge Destrehan or ZenNoh Convent, incombo with Soybeans of others to Israel, where Charterers guarantee minimum draft of 44.5 ft. fresh water.
Load berth to safely accommodate a Panamax vessel AAAA

Load rate: As per GISM but minimum of 8,000 mt PWWDSHNC

Load laytime: Time to count and laytime calculations as per GISM terms effective May 25, 1988.

Demurrage rate: As per C/P, advised upon vessel nomination, but max USD 12,000 DHDWTS, (Demurrage half despatch working time saved) for loading only.

Discharging at: 1SB 1SP Israel Med. Port at Owners option.

- Discharge rate: No demurrage no despatch at discharging port(s) subject that no delay in discharging of the vessel will occur as a direct or indirect result of Charterers / Receivers act or default. At discharging port vessel is to be discharged continuously consecutively day(s) and night(s), as per custom of the port(s).
- Freight rate: Basis one load port and one discharge port:
USD 15.00 PMT FIOST for Corn.
- Payment: Freight invoice to be submitted to Charterers, in or after B/L date. Charterers to pay the full (100%) freight within three (3) banking days from receiving a faxed freight invoice.
- B/L: Marked "Freight payable as per C/P"
- Otherwise: As per D.G.S. Norgrain C/P, including GISM terms effective May 25, 1988 with reference to NAEGA FOB revised August 88.

Best regards.

D.G.S. - Trading (Shipping) Ltd.

D.G.S. - Trading (Shipping) Ltd.

100 Sokolov Street, Herzlia 46497, Israel; Tel: 972-9-9580740; Fax: 972-9-9583294;
E-mail: dgs@netvision.net.il

Fax Message

Date: 10 July, 2000 Ref: 6018
To: Mr. M. Yagil
Shovre Bar Ltd Fax: Auto
From: Sarul
Number of pages including this page: 2
Re: Freight for Corn from Mississippi River - 2nd half August 2000

Dear Sir,

Further your remarks of 10.7.2000, please find hereunder the revised freight contract, as agreed between us as follows:

Owners: D.G.S. - Trading (Shipping) Ltd. or their nominee.

Charterers: Shovre Bar Ltd.

Vessel: D.G.S tonnage TBN with minimum 10 days preadvice

Laydays: 16.08.00 - 31.08.00 both days included

Cargoes: 32,000 mt 10% MOLOO of Corn

Load at: 1SP 1SB Mississippi River out of Bunge nominated load berth i.e: Bunge Destrehan or ZenNoh Convent, incombo with Soybeans of others to Israel, where Charterers guarantee minimum draft of 44.5 ft. fresh water.

Load berth to safely accommodate a Panamax vessel AAAA

Load rate: As per GISM but minimum of 8,000 mt PWWDSHINC

Load laytime: Time to count and laytime calculations as per GISM terms effective May 25, 1988.

Demurrage rate: As per C/P, advised upon vessel nomination, but max USD 12,000 DHDWTS, (Demurrage half despatch working time saved) for loading only.

Discharging at: 1SB 1SP Israel Med. Port at Owners option.

Discharge rate: No demurrage no despatch at discharging port(s) subject that no delay in discharging of the vessel will occur as a direct or indirect result of Charterers / Receivers act or default. At discharging port vessel is to

2

Freight rate: Basis one load port and one discharge port:
USD 15.00 PMT FIOST for Corn.

Payment: Freight invoice to be submitted to Charterers, in or after B/L date.
Charterers to pay the full (100%) freight within three (3) banking days
from receiving a faxed freight invoice.

B/L: Marked "Freight payable as per C/P"

Otherwise: As per D.G.S. Norgrain C/P, including GISM terms effective May 25,
1988 with reference to NAEGA FOB revised August 88.

Best regards.

D.G.S. - Trading (Shipping) Ltd.

Shovre Bar Ltd.

חזמטה מסי 1546

יולי 10, 2000

לכבוד

שוברי בר

שלום רב,

חנדון: רכישת תירס

חננו מאשרים בזאת התחייבותנו לפיה רכשתם עבורנו ב- 6.7.00 מחבי
BUNGE TRADE SERVICES B.V. 5,300 טון תירס מארה"ב. 2,000 טון במחיר \$ 79
לטון פוי"ב סטואוד ו- 3,300 טון בפרמיה 8 סנט לבושל מעל מחיר בורסת שיקגו
לתירס ספטמבר 2000 פוי"ב סטואוד ארה"ב.

ההובלה עם דגש במחיר של \$ 15 לטון.

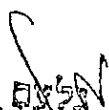
מועד המשלוח 16.8.00-31.8.00.

ידוע לנו כי שוברי בר משמשת בעסקה זו כברוקר בלבד.

חננו מתחייבים בזאת כי בבוא העת ע"פ הוראותיכם, נחתום על הסכם עם חספק,
הסחורה וההובלה, נפתח מכתבי אשראי דוקומנטריים בלתי חוזרים או נשלם
במזומן כנגד דוקומנטים את מלוא הסכומים תמורת הסחורות חני"ל.

כמו כן נשלם לכם ע"פ דרישתכם את עמלתכם בגובה 4% מחיר ס+פ ע"פ וכן נשלם
את כל ההוצאות הנוספות (כאם תהיינה) כגון דמי השהיה, פריקה בשני נמלים וכו'.

בברכה

GALAH LTD.

הזמנה מס' 1546

יולי 10, 2000

לכבוד
שוברי בר

שלום רב,

הנדון: רכישת תירס

חנונו מאשרים בזאת התחייבותנו לפיה רכשתם עבורנו ב- 6.7.00 מחב' BUNGE TRADE SERVICES B.V. 11,500 טון תירס מארה"ב. במחיר 79 \$ פו"ב סטואוד ארה"ב.

ההובלה עם דגש במחיר של 15 \$ לטון.

מועד המשלוח 16.8.00-31.8.00.

ידוע לנו כי שוברי בר משמשת בעסקה זו כברוקר בלבד.

חנונו מתחייבים בזאת כי בבוא העת ע"פ הוראותיכם, נחתום על הסכם עם הספק, הסחורה וההובלה, נפתח מכתבי אשראי דוקומנטריים בלתי חוזרים או נשלם במזומן כנגד דוקומנטים את מלוא הסכומים תמורת הסחורות הנ"ל.

כמו כן נשלם לכם ע"פ דרישתכם את עמלתכם בגובה 1% - 1/4% מחיר ס+פ ע"פ מכתבכם מ- 21.2.00, וכן נשלם את כל ההוצאות הנוספות (באם תהיינה) כגון דמי השהיח, פריקה בשני נמלים וכו'.

בברכה

21/07

13/07/2000

א-א' יבואי תבואות ומספוא

צו"מ

ת.ד. 39810, ח"א 61397

טל. 6814958, 03-6815104

שוברי בר חברה ליבוא מספוא בע"מ

תאריך: 17.8.17

הוצא / אבטלה האקדמית / אבטלה
[חתימה] כחל אבטלה (אבטלה)

לכבוד
מינהלי הביטוחים
גזבר הביטוחים
שלום רב.

הנדון: הודעה על קניית מספוא
הזמנתנו מס' 1546

הננו להודיעכם על קניית מספוא כדלהלן:

1. מוצר: טורס
2. מפרט: אנה 2
אנה 14.5%
3. כמות בטונות: סה"כ 32,000 ± 10%
מתמור 3800 אמבר 3800 מילובר 5800 צנח 1800
אבטלה 5,300 אבטלה 11,500
4. מחיר לטון: \$ 76.51 פד/ס+פ.
5. תנאי תשלום: CAD
6. שם הספק: BUNGE
7. ארץ מקור: אנה
8. תאריך משלוח משוער: Gulf No
9. תאריך הגעה משוער: 21.9.17
10. שם האוניה: LIBERTY SEA
11. איכות סופית - בטעינה / בטיחה
12. משקל סופי - בטעינה / בטיחה
13. תוספת פרמית גיל האוניה - ע"מ הספק / על השבונג האלי
14. דמי השהיה בפריקה - ע"מ הספק / על השבונג האלי

הודעה זו מתבססת על ההתחייבויות שנמסרו לנו והיא מחייבת כל מכן
המצויין לעיל לעמוד בהזמנה המיוחסת אליו לפי תנאיה לרבות בצוע כל
התשלומים המתייחסים להזמנה זו במועד.
נא אשורכם בכתב השיפוי וההתחייבות המצ"ב.

בכבוד רב
שוברי בר

חנות שלם - דרך לוח 298 תל-אביב • טל' 03-7305232 • פקס: 03-7305233
מען למכתבים: ת.ד. 44244 מקד 61442 MAIL:
E-shovre-bar@shovre-bar.co.il

תאריך: 10/7/00

לכבוד
שוברי בר חברה ליבוא מספוא בע"מ
רח' ינאל אלון 76
תל-אביב
א.ב.נ.

הנדון: כתב שיפוי והתחייבות בקשר עם רכישת מספוא

1546

הזמנתו מס' 3800 כמות: ספק: GE TRADE
סחורה: ג'ס R/TCEs

אנו הח"מ מאשרים בזאת ומתחייבים כלפיכם כדלקמן:

1. ידוע לנו כי רכישת המספוא מספקים בחו"ל באמצעות שוברי בר חברה ליבוא מספוא בע"מ (להלן "שוברי בר") הזמנתו מס' 1546, איננה יוצרות כל חבות חוזית של שוברי בר כלפינו בקשר עם רכישת המספוא ולשוברי בר לא תהיה כל אחריות למכירת ואו לאספקת המספוא ואו לקיום התחייבות כלשהי בקשר עם כך, כל ההתחייבויות הינן של הספק בלבד ובאחריותו הבלעדית.

2. אנו מתחייבים לקיים את ההתחייבויות כלפי הספקים בהסכם לרכישת המספוא, לרבות ובמיוחד ביצוע מלוא התשלום עבור המספוא.

3. אין ולא תהיה לנו או למי מטעמנו כל תביעה ואו טענה ואו דרישה מכל מין וסוג שהוא כלפי שוברי בר ואו נגד מי מטעמה בכל הנוגע לרכישת המספוא ואספקתו.

4. אנו מתחייבים בזה באופן בלתי חוזר, לשפות ואו לפצות את שוברי בר ואו את מי מטעמה שיפוי מלא בגין כל נזק ואו הוצאה ואו הפסד מכל מין וסוג שהם, שייגרמו לשוברי בר ואו למי מטעמה בגין כל תביעה ואו טענה ואו דרישה מכל מין וסוג שהוא שיהיו לספקי/מוכרי המספוא (להלן: "הספקים") ואו לחליפיהם או למי מטעמם ואו לצדדים שלישיים בקשר עם הזמנת המספוא, אי ביצוע מלוא התשלום עבורו, הפרת תנאי התקשרות עם הספקים, גרימת נזקים וכיו"ב.

5. התחייבותנו לשיפוי שוברי בר הינה למלוא הסכום הדרוש כדי להשיב את שוברי בר למצב בו הייתה נמצאת אלמלא אותה טענה ואו תביעה ואו דרישה כאמור לעיל.

6. אנו מתחייבים לשלם לשוברי בר את הסכומים שידרשו על ידה על פי כתב שיפוי זה בתוך 14 יום מיום קבלת דרישת שוברי בר בכתב.

7. אנו מצהירים כי ידוע לנו שהתחייבויותנו הנ"ל הינן, ככל שהדבר נוגע לשוברי בר, תנאי הכרחי לחתימה על הסכמי הרכישה עם הספקים, וכי ללא התחייבויותינו אלה היתה שוברי בר נמנעת מלהתקשר עם הספק הרלבנטי ולהזמין את המספוא עבורנו. לפיכך, התחייבויותינו הינן בלתי הדידות ואינן ניתנות לביטול.

8. אין באמור לעיל כדי לגרוע מכל התחייבות אחרת שלנו כלפי שוברי בר, לרבות כי התחייבות נוספת לשיפוי (אם ניתנה).

ולראיה באנו על החתום

חתימה:

חתימה:

10/7/00

תאריך:

שוברי בר חברה ליבוא מספוא בע"מ

תאריך: 9.7.00

לכבוד
מנהלי המכונים
גוברי המכונים
שלום רב,

הנדון: הודעה על קניית מספוא
הזמנתנו מס' 1546 שב

הננו להודיעכם על קניית מספוא כדלהלן:

1. מוצר: מלח
2. מפרט: מלח אכס. 14.5%
3. כמות בטונות: סה"כ 38 ט מתמור 38 ט אמבר 38 ט מילובר 38 ט צמח 38 ט אחרים 38 ט 10% ± 32 ט
4. מחיר לטון: \$ 79 פו"ב/ס"פ - 5 ט, 10 ט, 15 ט, 20 ט, 25 ט, 30 ט, 35 ט, 40 ט, 45 ט, 50 ט, 55 ט, 60 ט, 65 ט, 70 ט, 75 ט, 80 ט, 85 ט, 90 ט, 95 ט, 100 ט
5. תנאי תשלום: CAD
6. שם הספק: BUNGE TRADE SERVICES
7. ארץ מקור: ארגנטינה
8. תאריך משלוח משוער: 16.8 - 31.8.00
9. תאריך הגעה משוער: 01.9.00
10. שם האוניה: _____
11. איכות סופית - בטעינה / בפריקה
12. משקל סופי - בטעינה / בפריקה
13. תוספת פרמית גיל האוניה - ע"ח הספק / על חשבוננו לא האבול
14. דמי השהיה בפריקה - ע"ח הספק / על חשבוננו לא האבול

הודעה זו מתבססת על ההתחייבויות שנמסרו לנו והיא מחייבת כל מכוון המצויין לעיל לעמוד בהזמנה המיוחסת אליו לפי תנאיה לרבות בצוע כל התשלומים המתייחסים להזמנה זו במועדם.
נא אשורכם בכתב השיפוי וההתחייבות המצ"ב.

בכבוד רב
שוברי בר

חוות שלם - דרך לוד 298 תל-אביב יטל' 03-7305232 • פקס: 03-7305233
מען למכתבים: ת.ד. 44244 מקוד 61442 MAIL:
E-shovre-bar@shovre-bar.co.il

From: EVanvuchelen@bunge.com <EVanvuchelen@bunge.com>
To: shovre-bar@shovre-bar.co.il <shovre-bar@shovre-bar.co.il>; SHOVREBAR%
 0097237305233%RDAMFAX@bunge.com <SHOVREBAR%
 0097237305233%RDAMFAX@bunge.com>
Cc: WPG@bunge.com <WPG@bunge.com>; RTO@bunge.com
 <RTO@bunge.com>; RAO@bunge.com <RAO@bunge.com>;
 WPM@bunge.com <WPM@bunge.com>
Date: 06:14 2000 ,06 יולי ,יום חמישי
Subject: USA CORN CONFIRMATION (CORRECTION)

To Tel-Aviv - Shovre Bar Import Feeding Stuff Ltd. attn. Mr. Meir
YAGIL

We have the pleasure to confirm following sale to your goodselves dated
today for account of:

Bunge Trade Services b.v., Aert van Nesstraat 45, NL - 3012 CA
Rotterdam

Commodity : USA #2 Yellow Corn or better, max 14.5% moisture final at
loading

Quantity : 32.000 MT 10% more or less in vessel's option

Shipment : August 16-31, 2000 both dates included

Price : - 21.000 mt 10% more or less at USD 79.00 pmt
 - 11.000 mt 10% more or less at USD 0.08 p.bushel over CBOT
 September Corn futures

All FOB stowed/trimmed 1 SB/ISP Mississippi River out of Bunge Destrehan or
Zennoh Convent.

Pricing : Conversion bu/mt to be done by multiplying bushels by factor
39,408866

Pricing for the premium portion of the contract to be done by
futures give-up or by buyers giving pricing orders to sellers
upto the nearest 5000 bushel of the mean quantity. Thereafter 10% more or
less at contract price.

Other terms : - Load guarantee as per GISM but minimum 8000 mt WWDSHINC
 - Carrying charges as per GISM
 - Sellers guarantee to nominate same load berth as for today's
soybeans sale to Israel
 - All other terms as per your fax invitation dated July 5, 2000

We thank you for this business and a formal contract will follow for
signature.

Best regards,

Eric Vanvuchelen

Lotus

Domino Fax Server

Domino Fax Server Cover Page

To: SHOVREBAR

Subject: USA CORN CONFIRMATION

Date: 06/07/2000 16:58:00

Pages: 2 , including cover page

From: Eric Vanvuchelen/RDM/BungeCorp/Bunge/US

Company: BUNGE TRADE SERVICES

Address: PO BOX 1882
3000 BW ROTTERDAM

Phone: ++31 10 2176666

Fax: ++31 10 4330035

Recipients: SHOVREBAR

SHOVRE BAR Import Feeding Stuff Ltd

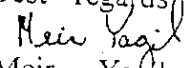
Dear supplier,

July 5, 2000

Re: Offers for US Corn

On Behalf of Shovre Bar, Zenziper and Galam, we hereby request Suppliers' firm offers for supply as follows:

1. Quality - U.S Corn No. 2 or better, 14.5 % moisture max.
2. Quantity - 32,000 MT, 10% more or less vessel's option, in combo with Soybeans for Israeli Oil Crushers tendering separately today.
3. Shipment - Between August 15, 2000 and August 31, 2000 both dates included.
4. Price - Flat and premium F.O.B. S/T - 1 SP 1 SB Mississippi River excluding and not above Baton Rouge. Sellers guarantee that nominated load port/Berth/ Elevator can accommodate and load Panamax size vessel guaranteed draft min 44.5 ft fresh water, and appoint same 10 days before vessel's ETA.
 - Terms asper GISM conditions of May 1988 (unless otherwise specified).
 - Load guarantee as per GISM but minimum 8,000 MT WWDSHINC..
 - Dem/Des as per C/P max USD 12,000/6,000 per day.
5. Payment - Cash against presentation following documents at receivers' banks:
 - 1) Full set clean on board B/L marked "Freight payable as per C/P".
 - 2) Sellers' commercial invoice
 - 3) FGIS certificate.
 - 4) Israeli poisonous material certificate issued by S.G.S, or Thionville based on FGIS sealed samples, Sellers' account.
 - 5) Official Phytosanitary and Origin certificates, Sellers' account.
6. Terms -
 - 1) All bank charges outside Israel for Sellers' account.
 - 2) All other terms and conditions as per NAEGA 2.
7. Offers Validity - Offers to arrive by fax or E-Mail not later than Thursday July 6, 2000 at 11:00 AM, valid until 5 PM Israeli time.

Best regards

Meir Yagil
General Manager

Shalem Farm- 298, Lod Road Tel- Aviv Israel .Tel: 03:7305232- Fax :03-7305233
Mailing address: P.O.Box 44244 Tel- Aviv 61442
E-Mail: shovre-bar@shovre-bar.co.il

BUNGE TRADE SERVICES B.V.

ROTTERDAM BUILDING

AERT VAN NESSTRAAT 45,

P.O BOX 1882

TEL. 00.31.10.2176666

TLX. 21299 BUNG NL

FAX. 00.31.10.4330035

HR Rotterdam : 159205

vat.no : NL007142006B02

3000 BN ROTTERDAM

THE NETHERLANDS

INVOICE

NO. 60864/3

DATED 07-09-2000

TO

Milloubar Feed Mill
Doar Na Oshrat 25201
Israel

CONTRACT No.

60864

Dated : July 6, 2000

VESSEL

: mv "Liberty Sea"

FROM (Loading port(s))

: Any U.S.A. Gulf Port, Convent, LA

TO (Discharge port)

: Ashdod/Haifa Israel

CONSIGNEE

: To order Israel Discount bank
Hagaton 32 St - Branch 97 Nahariya - Israel

GOODS

: U.S. number 2 or better Yellow Corn

QUANTITY SHIPPED

: 5,468.640 metric tons

BILL(s) OF LADING

: Number 5, dated August 30, 2000.

UNIT PRICE

: USD 76.51 per Metric Ton FOB Stowed/trimmed 1 SB/1SP
Mississippi River out of Bunge Destrehan or Zennoh convent.

TOTAL INVOICE VALUE :USD 418,405.65

5,468.640 mt at Usd 76.51/mt

USD 418,405.65

INVOICE AMOUNT

USD 418,405.65

PAYMENT INSTRUCTIONS FOR TT REMITTANCE:

Please credit our acct 'NLS1MEES0253202396'
with Fortis Bank, Rotterdam (formerly MeesPierson)
via Bankers Trust Co., New York
with reference Bunge Trade Services B.V.

00 31 10 4330035

BUNGE TRADE SERVICES B.V.

ROTTERDAM BUILDING

AERT VAN NESSTRAAT 45,
P.O BOX 1882

TEL. 00.31.10.2176666

TLX. 21299 BUNG NL

FAX. 00.31.10.4330035

3000 BN ROTTERDAM
THE NETHERLANDS

HR Rotterdam : 159205

vat.no : NL007142006B02

INVOICE

NO. 60864/1

DATED 07-09-2000

TO

Matmor Feed Mill
Doar na Evtach 77258

Ashdod - Israel

CONTRACT No.

60864

Dated : July 6, 2000

VESSEL

: mv "Liberty Sea"

FROM (Loading port(s))

: Any U.S.A. Gulf Port, Convent, LA

TO (Discharge port)

: Ashdod/Haifa Israel

CONSIGNEE

: To order Bank Leumi Le Israel
Herzel St. 1, Branch 618, Ashdod, Israel

GOODS

: U.S. number 2 or better Yellow Corn

QUANTITY SHIPPED

: 3,582.900 metric tons

BILL(s) OF LADING

: Number 6, dated August 30, 2000.

UNIT PRICE

: USD 76.51 per Metric Ton FOB Stowed/trimmed 1 SB/ISP
Missippi River out of Bunge Destrehan or Zennoh-convent.

TOTAL INVOICE VALUE :USD 274,127.68

3,582.900 mt at Usd 76.51/mt

USD 274,127.68

INVOICE AMOUNT

USD 274,127.68

PAYMENT INSTRUCTIONS FOR TT REMITTANCE:

Please credit our acct 'NL81MEES0253202396'

with Fortis Bank, Rotterdam (formerly MeesPierson)

via Bankers Trust Co., New York

with reference Bunge Trade Services B.V.

BERTH TERM GRAIN BILL OF LADING

SHIPPED, in apparent good order and condition, by BUNGE CORPORATION
 on board the good master vessel, called the "LIBERTY SEA"
 now lying in the port of ANY U.S. GULF PORT, CONVENT, LA and bound for ASHDOD/HAIFA ISRAEL
 viz 7,907,891 POUNDS U.S. NO. 2 OR BETTER YELLOW CORN (3582,900 METRIC TONS)
 Being marked and numbered as herein, and to be delivered in like good order and condition at the aforesaid Port of Same
 Consignee: TO ORDER BANK LEUMI LE ISRAEL HERZL ST. 1, BRANCH #18 ASHDOD - ISRAEL
 (the danger of the Sea only excepted), unto
 Notify: MATMER FEED MILL
 DOAR NA EYIACH 7758 ASHDOD - ISRAEL

or to his or their Assigns, he or they paying freight for the said goods at the rate of FREIGHT PAYABLE AS PER CHARTER PARTY
 QUANTITY, DESCRIPTION AND STOWAGE
 7,907,891 POUNDS U.S. NO. 2 OR BETTER YELLOW CORN (3582,900 METRIC TONS)
 STOWAGE: HOLD NOS. 2,3,5,6,7.

CLEAN ON BOARD

DATED: AUGUST 30, 2000

SIGNED: *[Signature]*

FIRST
ORIGINAL

ARAB PROHIBITION CLAUSE:
 "DUE TO DANGER OF CONFISCATION WARRANTED VESSEL IS NOT TO CALL AT PORTS AND NOT TO
 ENTER THE TERRITORIAL WATERS OF SYRIA, LEBANON, IRAQ, IRAN, SAUDI ARABIA, YEMEN, SUDAN,
 LYBIA OR OTHER ARAB COUNTRIES EXCEPT JORDAN AND EGYPT PRIOR TO UNLOADING IN ISRAEL
 UNLESS IN DISTRESS SUBJECT TO FORCE MAJEURE"

ALL TERMS, CONDITIONS AND EXCEPTIONS AS PER CHARTER PARTY DATED COVERING THIS VESSEL

AND ANY ADDENDA THERETO TO BE CONSIDERED AS INCORPORATED HEREIN AS IF FULLY
 WRITTEN, ANYTHING TO THE CONTRARY CONTAINED IN THIS BILL OF LADING NOTWITHSTANDING.

1. This Bill of Lading shall have effect subject to the provisions of the Carriage of Goods by Sea Act of the United States approved April 14, 1924, which shall so deemed to be incorporated herein, and nothing herein contained shall be deemed a surrender by the carrier of any of its rights or immunities or an increase of any of its responsibilities or liabilities under said Act. If any term of this Bill of Lading in respect to the cargo is in conflict with the Act, such term shall be void to that extent but as to the rest.

2. Each Bill of Lading appearing on board of and as presented hereon to bear its proportion of shortage and/or damage if any occurred.

3. Shipper's weight, quantity and quality taken on board. It is also mutually agreed that the Carrier shall not be liable for loss or damage sustained by goods beyond his control, by the perils of the sea or other waters, by fire from any cause whatsoever occurring, by destruction of the vessel or cargo, by capture, seizure or robbery, by arrest and restraint of princes, rulers or people, by explosion, bursting of boilers, breakage of staves or other causes of any kind whatsoever, or by any other cause, by collision, stranding or other accident or circumstance of whatever kind (even when occasioned by the negligence, default or error in judgment, of the pilot, master, mariner, or other servants of the ship owner, not involving, however, in any case, fraud or negligence by the carrier or the ship or any of them, or by the ship's crew or its members).

4. General Average shall be payable according to the York-Antwerp Rules, 1974 amended, and with values declared thereon to be paid, also surcharges according to be given as required by Master or Agents. If the carrier shall have exercised due diligence to save the steamer in all respects seaworthy and to have her properly manned, equipped and supplied, it is hereby agreed that in case of danger, damage or disaster, resulting from perils or causes in navigation or in the management of the steamer, or from any latent defect in the steamer, her machinery or equipment, or from any other cause, whether occurring at the time of shipment or at the termination of the voyage, the cargo interest shall be liable for the contribution to the general average of the cargo, and shall contribute with the cargo interest in general average to the payment of any sacrifice, loss or expenses of a general average nature that may be made or incurred for the common benefit, or to relieve the adventure from any common peril, all with the same apportion and effect, and to the same extent, as if such damage, loss or expenses had not resulted from, or been occasioned by, fault or error in navigation or in the management of the vessel, or any latent defect or unseaworthiness.

In Witness Whereof, the Master or Agent of said vessel hath affixed to Three (3) Bills of Lading, all of this tenor and date, one of which being accomplished, the others to stand void.

Dated at CONVENT, LOUISIANA
 AUGUST 30, 2000

K & C SHIPPING, INC., AS AGENTS

[Signature]
 Per and on behalf of MATMER COSTAS BALOMENOS
 Sec No. 6

SEP 06 2000 13:53

END 7758 2045

PAGE 03

06/09 '00 WOE 22:31 [TX/RX NR 6918] 0002

THIONVILLE LABORATORIES, INC.

Independent & Official Weighers, Samplers, Chemists

P.O. Box 23687
New Orleans, La. 70189-0687, U.S.A.

5440 Papet Street
New Orleans, La. 70118

(504) 733-2609
FAX: (504) 733-6457
TELEX: 480114 THION UI

FOSPA International Full Member Analyst
FOSPA International Full Member Superintendent

SEPTEMBER 5, 2000

POISONOUS MATERIAL CERTIFICATE

R
MODITY : BUNGE CORPORATION
LL OF LADING DATED : US NO. 2 OR BETTER YELLOW CORN
SSEL : AUGUST 30, 2000
RT OF LOADING : M/V LIBERTY SEA
ANTITY : ZENNOH CONVENT, LA.
: 97.798,250 POUNDS - 44,314.831 METRIC TONS

THIS PARCEL IS FOR 7,907,091 POUNDS - 3,582,900 METRIC TONS

WAGE : HOLD NOS. 2, 3, 5, 6, 7.
AL NO. : USDA FGIS NEW ORLEANS LA 56650

hereby certify that the above mentioned submitted sample was presented to our Independent Laboratory for Analysis with the following results:

ANALYTICAL TEST

SPECIFICATIONS

RESULTS

INICIDES - CHLORINATES			
ldrin + Dieldrin	:	20 PPB	
hlordane	:	20 PPB	NEGATIVE
DT + Derivatives	:	100 PPB	NEGATIVE
ndosulfen	:	100 PPB	NEGATIVE
ndrin	:	20 PPB	NEGATIVE
.C.H.	:	20 PPB	NEGATIVE
(Other than Gamma isomer)	:	100 PPB	
.C.H. (Gamma isomer)	:	500 PPB	NEGATIVE
ptachlor + Epoxide	:	20 PPB	NEGATIVE
ethoxychlor	:	1000 PPB	NEGATIVE
INICIDES - ORGANOPHOSPHORUS			NEGATIVE
zinphos Methyl	:	200 PPB	
iazinon	:	100 PPB	NEGATIVE
ichlorvos	:	2000 PPB	NEGATIVE
imethoate	:	100 PPB	NEGATIVE
meton - S - Methyl	:	200 PPB	NEGATIVE
chion	:	100 PPB	NEGATIVE
lathion	:	8000 PPB	NEGATIVE
ethamidophos	:	100 PPB	NEGATIVE
ethidathion	:	200 PPB	NEGATIVE
nocrotophos	:	50 PPB	NEGATIVE
athion	:	50 PPB	NEGATIVE
orate	:	50 PPB	NEGATIVE
enamidophos	:	50 PPB	NEGATIVE
osphamidon	:	50 PPB	NEGATIVE
imiofos Methyl	:	10,000 PPB	NEGATIVE
rbufos	:	100 PPB	NEGATIVE
ichlorfon	:	100 PPB	NEGATIVE
idodithion	:	200 PPB	NEGATIVE

No. 20923
SO. G-9458

M/V LIBERTY SEA

POISONOUS MATERIAL CERTIFICATE

<u>ANALYTICAL TEST</u>	<u>SPECIFICATIONS</u>	<u>RESULTS</u>
CARBS		
Aldicarb	: 50 PPB	NEGATIVE
Carbofuran	: 100 PPB	NEGATIVE
Methiocarb	: 50 PPB	NEGATIVE
Methomyl	: 500 PPB	NEGATIVE
FUMIGANTS		
Hydrogen Phosphide	: 100 PPB	NEGATIVE
Merbhyl Bromide	: 100 PPB	NEGATIVE
MYCOTOXINS		
Aflatoxin (Total)	: 20 PPB	NEGATIVE
Deoxynivalenol	: 1000 PPB	NEGATIVE
Diacetoxyscirpenol	: 100 PPB	NEGATIVE
Ochratoxin	: 300 PPB	NEGATIVE
T-2 Toxin	: 100 PPB	NEGATIVE
METALS		
Arsenic	: 2000 PPB	<200 PPB
Cadmium	: 50 PPB	< 50 PPB
Lead	: 1000 PPB	<100 PPB
Mercury	: 10 PPB	< 10 PPB

"As per Israeli Governments requirements"

RADIOACTIVITY:

Radioactivity that its source is in Cesium 134 and Cesium 137 does not exceed 600bq/kg.
Radioactivity that its source is in other materials than Cesium, and that includes Beta and Gamma radiation, does not exceed 250bq/kg.

We declare that fumigants residual detected by us on August 31, 2000 loaded on board M/V LIBERTY SEA, B/L dated August 30, 2000 is in full compliance with codex.

Above results are based upon sample submitted to TRIONVILLE LABORATORIES, INC., for analysis. Any sample identification is reported as submitted and is not verified by TRIONVILLE LABORATORIES, INC., as representative sample.

Respectfully Submitted,
TRIONVILLE LABORATORIES, INC.

George B. Zoller
George B. Zoller, Grain Manager

FILE NO. 20923
LAB NO. G-9458
GBZ/rhb 0906
2/18

PAGE 2 OF 2

BUNGE TRADE SERVICES B.V.

ROTTERDAM BUILDING

AERT VAN NESSTRAAT 45,
P.O BOX 1882

3000 BN ROTTERDAM
THE NETHERLANDS

TEL. 00.31.10.2176666
TLX. 21299 BUNG NL
FAX 00.31.10.4330035
HR Rotterdam : 159205

vat.no : NL007142006B02

INVOICE	NO. 60916/1	DATED 07-09-2000

TO

Gal Am
Kibutz Ma'amit
Israel

CONTRACT No.

60916

Dated : July 6, 2000

VESSEL

: mv "Liberty Sea"

FROM (Loading port(s))

: Any U.S.A. Gulf Port, Convent, LA

TO (Discharge port)

: Ashdod/Haifa Israel

CONSIGNEE

: To order Bank Hapoalim
Herbert Samuel St. 85 Branch 620
Hadera Israel

GOODS

: U.S. number 2 or better Yellow Corn

QUANTITY SHIPPED

: 4,997.205 metric tons

BILL(s) OF LADING

: Number 16, dated August 30, 2000.

UNIT PRICE

: USD 75.94 per Metric Ton FOB Stowed/trimmed 1 SB/1SP
Mississippi River out of Bunge Destrehan or Zennoh convent.

TOTAL INVOICE VALUE :USD 379,487.75

4,997.205 mt at Usd 75.94/mt

USD 379,487.75

INVOICE AMOUNT

USD 379,487.75

PAYMENT INSTRUCTIONS FOR TT REMITTANCE:

Please credit our acct 'NL81MEES0253202396'
with Fortis Bank, Rotterdam (formerly MeesPierson)
via Bankers Trust Co., New York
with reference Bunge Trade Services B.V.

M/V LIBERTY SEA

POISONOUS MATERIAL CERTIFICATE

<u>ANALYTICAL TEST</u>	<u>SPECIFICATIONS</u>	<u>RESULTS</u>
CARBS		
Aldicarb	: 50 PPB	NEGATIVE
Carbofuran	: 100 PPB	NEGATIVE
Methiocarb	: 50 PPB	NEGATIVE
Methomyl	: 500 PPB	NEGATIVE
FUMIGANTS		
Hydrogen Phosphide	: 100 PPB	NEGATIVE
Methyl Bromide	: 100 PPB	NEGATIVE
MYCOTOXINS		
Aflatoxin (Total)	: 20 PPB	NEGATIVE
Deoxynivalenol	: 1000 PPB	NEGATIVE
Diacetoxyscirpenol	: 100 PPB	NEGATIVE
Ochratoxin	: 300 PPB	NEGATIVE
T-2 Toxin	: 100 PPB	NEGATIVE
METALS		
Arsenic	: 2000 PPB	<200 PPB
Cadmium	: 50 PPB	< 50 PPB
Lead	: 1000 PPB	<100 PPB
Mercury	: 10 PPB	< 10 PPB

"As per Israeli Government's requirements"

RADIOACTIVITY:

Radioactivity that its source is in Cesium 134 and Cesium 137 does not exceed 600Bq/kg.
Radioactivity that its source is in other materials than Cesium, and that includes Beta
and Gamma radiation, does not exceed 250Bq/kg.

We declare that fumigants residual detected by us on August 31, 2000 loaded on board
M/V LIBERTY SEA, B/L dated August 30, 2000 is in full compliance with codex.

above results are based upon sample submitted to THIONVILLE LABORATORIES, INC., for analysis.
any sample identification is reported as submitted and is not verified by THIONVILLE
LABORATORIES, INC., as representative sample.

Respectfully Submitted,
THIONVILLE LABORATORIES, INC.

George B. Miller
George B. Miller, Grain Manager

PAGE 2 OF 2

FILE NO. 20923
JB NO. G-9458
JZ/tbb 0906
1/18

05 2000 13:41

S24 733 6457

PAGE.21

08/09 '00 WOE 22:52

FORM 905-110-1
(10-00)

UNITED STATES DEPARTMENT OF AGRICULTURE
FEDERAL GRAIN INSPECTION SERVICE

U.S. GRAIN STANDARDS ACT
OFFICIAL EXPORT GRAIN INSPECTION CERTIFICATE

Destrehan, Louisiana

DIVIDED LOT-ORIGINAL
NOT NEGOTIABLE

US- 123432-9

August 30, 2000

(DATE OF SERVICE)

I certify that I am licensed or authorized under the United States Grain Standards Act (7 U.S.C. 71 et seq.), to inspect the kind of grain covered by this certificate and that on the above data the following identified grain was inspected under the Act with the following results:

☒ ORIGINAL INSPECTION ☐ REINSPECTION

QUANTITY (This is not a weight certificate)
3,121,220 Pounds

LOCATION ZEN-NOH Grain Corporation, Convent, Louisiana

GRADE AND KIND (in accordance with the Official Grain Standards Manual)
U.S. No. 2 or better Yellow Corn
Test weight per bushel 56.0 lbs., Moisture 13.8%, Broken 0.0% and foreign material 2.8%, Damaged 0.0%, Heat-damaged 0.0%

STORAGE
HOLD NOS. 2,3,5,6,7.

REMARKS
This grain was officially inspected as a separate unit.
No part of the lot

The aflatoxin result is negative. Aflatoxin equal to or less than 20 ppb.

APPLICANT ZEN-NOH
NAME AND SIGNATURE JANET WALTON
I warrant that I am licensed or authorized under the United States Grain Standards Act, as amended (7 U.S.C. 71 et seq.), and the regulations thereunder (7 CFR 900.5 et seq.), to inspect the kind of grain covered by this certificate and that on the above data the following identified grain was inspected under the Act with the following results: The statements on this certificate are considered true if the grain was placed in the inspection or the weighing service was used. The certificate shall not be considered representative of the lot if the grain is (1) not placed in the inspection or the weighing service, or (2) if other material is added to or removed from the lot. If this certificate is not evaluated by a duly qualified official, it is recognizable by all officers and all courts of the United States as prima facie evidence of the truth of the facts stated therein. This certificate does not become valid unless it is signed by an official of the Federal Food, Drug, and Cosmetic Act, or other Federal law. I warrant that I am licensed or authorized under the United States Grain Standards Act, as amended (7 U.S.C. 71 et seq.), and the regulations thereunder (7 CFR 900.5 et seq.), to inspect the kind of grain covered by this certificate and that on the above data the following identified grain was inspected under the Act with the following results: The statements on this certificate are considered true if the grain was placed in the inspection or the weighing service was used. The certificate shall not be considered representative of the lot if the grain is (1) not placed in the inspection or the weighing service, or (2) if other material is added to or removed from the lot. If this certificate is not evaluated by a duly qualified official, it is recognizable by all officers and all courts of the United States as prima facie evidence of the truth of the facts stated therein. This certificate does not become valid unless it is signed by an official of the Federal Food, Drug, and Cosmetic Act, or other Federal law.

EXPORT

010

10000 10000 10000
10000 10000 10000

05/08 '00 784 100 100

EXPORT

APPROVED OMB NO. 0580-0013

UNITED STATES DEPARTMENT OF AGRICULTURE
FEDERAL GRAIN INSPECTION SERVICE
U.S. GRAIN STANDARDS ACT

OFFICIAL GRAIN WEIGHT CERTIFICATE

Destrehan, Louisiana

DIVIDED LOT - ORIGINAL
NOT NEGOTIABLE
US- 182871-11

August 30, 2000

I certify that I am licensed or authorized under the United States Grain Standards Act (7 U.S.C. 161 et seq.) to weigh the kind of grain covered by this certificate and that on the above date the following identified grain was weighed under the Act, with the following results:

Location of Carrier

LIBERTY SEA

Weight Divided (pounds)

11,028,315

CORN

Location of Grain
ZEN-NOR Grain
Cooperation, Convent, Louisiana

07/25/250

to and from

D NOS. 2,3,5,6,7.

Signature
J. WALTON

This certificate is issued under the authority of the United States Grain Standards Act (7 U.S.C. 161 et seq.) and the regulations thereunder (7 CFR 800.0 et seq.). It is to show the kind, class, grade, quality, condition, or quantity of grain, or the condition of a carrier or container for the storage or transportation of grain, or other facts relating to the grain as determined by official personnel. The statements on the certificate are considered true at the time and place the inspection or weighing service was performed. The certificate is not valid if the grain is transshipped or is otherwise transferred from the identified carrier or container or if grain or other material is added to or removed from the total lot. If this certificate is not canceled by a superseding certificate, it is invalid by all officers and all courts of the United States as prima facie evidence of the facts stated therein. This certificate does not excuse failure to comply with the provisions of the Federal Food, Drug, and Cosmetic Act or other Federal law. No person who shall knowingly falsify, make, alter, forge, or counterfeit this certificate, or participate in any such action, or otherwise violate provisions in the U.S. Grain Standards Act, or related Federal laws is subject to criminal, civil, and administrative penalties. The issuance of personnel under the regulations governing such services shall be accomplished without discrimination as to race, color, religion, sex, national origin, or handicap.

1997 (4-99) All previous editions are obsolete

EXPORT

FD-1000 (10-99)

UNITED STATES DEPARTMENT OF AGRICULTURE
FEDERAL GRAIN INSPECTION SERVICE

U.S. GRAIN STANDARDS ACT
OFFICIAL EXPORT GRAIN INSPECTION CERTIFICATE

DIVIDED LOT-ORIGINAL
NOT NEGOTIABLE

Destrehan, Louisiana

US- 123432-11

August 30, 2000

(ISSUED AT)

(DATE OF SERVICE)

I certify that I am licensed or authorized under the United States Grain Standards Act (7 U.S.C. 71 et seq.), to inspect the kind of grain covered by this certificate and that on the above date the following identified grain was inspected under the Act, with the following results:

☒ ORIGINAL INSPECTION ☐ REINSPECTION ☐ BOARD OF APPEAL

QUANTITY (This is Net & Weight Certificate)
11,028,315 Pounds

LOCATION ZEN-NOH Grain Corporation, Convent, Louisiana
PORT OF CARRIER V LIBERTY SEA

GRADE AND KIND (in accordance with the Official Grain Inspection Manual)
U.S. No. 2 or better Yellow Corn
Test weight per bushel 56.5 lbs., Moisture 13.5%, Broken and foreign material 2.8%, Damaged material 0.5%, Heat-damaged material 0.0%

TOWAGE

BOLD NOS. 2,3,5,6,7.

REMARKS

This grain was officially inspected as a separate unit of 50 Pounds
was officially inspected as a separate unit

No part of the lot

The aflatoxin result is negative. Aflatoxin equal to or less than 20 ppb.

REAL NO. (if applicable)	APPLICANT ZEN-NOH	NAME AND SIGNATURE JANET WALTON <i>Janet Walton</i>

This certificate is issued under the authority of the United States Grain Standards Act, as amended (7 U.S.C. 71 et seq.), and the regulations thereunder (7 CFR 200.0 et seq.). It is to be used to certify the kind, class, grade, quantity, condition, or quality of grain at the condition of a carrier or consignor for the storage or transportation of grain, or other lot of grain, as determined by official personnel. The statements on this certificate are considered true at the time and place the inspection of the weighing service was made. The certificate shall not be considered representative of the lot if the grain is transhipped, or is otherwise transferred from the identified carrier or container, or if other material is added to or removed from the total lot. If this certificate is not obtained by a supervising certificate, it is negotiable by an officer and as court of the United States as prima facie evidence of the truth of the facts stated therein. This certificate does not assume liability to comply with the provisions of the Federal Food, Drug, and Cosmetic Act, or other Federal law.

NOTE: Any person who shall knowingly (a) make, issue, alter, issue, or counterfeits this certificate, or participate in any such actions, or otherwise violate the provisions of the U.S. Grain Standards Act, the U.S. Warehouse Act, or related Federal laws, is subject to criminal, civil, and administrative penalties, including fines, imprisonment, and the revocation of inspecting or weighing privileges.

NOTE: The Board of Inspection and Weighing (BOW) personnel under the regulations governing such services shall be appointed without discrimination on the basis of race, color, religion, sex, national origin, age, or handicap.

EXPORT

BUNGE TRADE SERVICES B.V.

ROTTERDAM BUILDING

AERT VAN NESSTRAAT 45,
P.O BOX 1882

TEL. 00.31.10.2176666

TLX. 21299 BUNG NL

FAX. 00.31.10.4330035

3000 BN ROTTERDAM
THE NETHERLANDS

IIR Rotterdam : 159205

vat.no : NL007142006B02

INVOICE NO. 60915/1 DATED 07-09-2000

TO

Zenziper
Haliya St. 10
Tel Aviv - Israel

CONTRACT No.

60915

Dated : July 6, 2000

VESSEL

: mv "Liberty Sea"

FROM (Loading port(s))

: Any U.S.A. Gulf Port, Convent, LA

TO (Discharge port)

: Ashdod/Haifa Israel

CONSIGNEE

: To order Mizrahi Bank
Europe house, 37 king Shaul St.
Tel - Aviv - Israel

GOODS

: U.S. number 2 or better Yellow Corn

QUANTITY SHIPPED

: 2,357.175 metric tons

BILL(s) OF LADING

: Number 10, dated August 30, 2000.

UNIT PRICE

: USD 79.00 per Metric Ton FOB Stowed/trimmed 1 SB/1SP
Mississippi River out of Bunge Destrehan or Zennoh convent.

TOTAL INVOICE VALUE :USD 186,216.83

2,357.175 mt at Usd 79.00/mt

USD 186,216.83

INVOICE AMOUNT

USD 186,216.83

PAYMENT INSTRUCTIONS FOR TT REMITTANCE:

Please credit our acct NLSIMEES0253202396
with Fortis Bank, Rotterdam (formerly MeesPierson)
via Bankers Trust Co., New York
with reference Bunge Trade Services B.V.

Independent & Official Weighers, Sampson, Conn.

(804) 733-8603
 FAX: (804) 733-6457
 TELEX: 460174 THION U

AMERICAN CHEMICAL
 AMERICAN OIL CHEMISTS
 SOCIETY
 AMERBAC
 AMERICAN ASSOCIATION
 OF MINERAL CHEMISTS
 AMERICAN PATE & OILS
 ASSOCIATION
 AMERICAN INSTITUTE OF
 CHEMISTS
 W.C. CHAMBER OF
 COMMERCE
 N.Y. BOARD OF TRADE
 NATIONAL RENDERING
 ASSOCIATION
 AMERICAN PETROLEUM
 INSTITUTE

BUENOS AIRES	ITALY
PARAGUAY	SPAIN
SAO PAULO	GREECE
BAHIA	TURKEY
BARANASUA	
PORTO ALEGRE	DENMARK
RIO GRANDE	SWEEDEN
MIO DE JANEIRO	ROMANIA

POISONOUS MATERIAL CERTIFICATE

THIS PARCEL IS FOR 5,202.041 POUNDS - 2,357.175 METRIC TONS

We hereby certify that the above mentioned submitted sample was presented to our Independent Laboratory for Analysis with the following results:

ANALYTICAL TEST

SPECIFICATIONS

RESULTS

PESTICIDES - CHLORINATES		
Aldrin + Dieldrin	:	20 PFB
Chlordane	:	20 PFB
DDT + Derivatives	:	100 PFB
Endosulfan	:	100 PFB
Endrin	:	20 PFB
H.C.E.	:	100 PFB
(Other than Gamma isomer)	:	500 PFB
H.C.H. (Gamma isomer)	:	20 PFB
Heptachlor + Epoxide	:	1000 PFB
Methoxychlor	:	200 PFB
ESTICIDES - ORGANOPHOSPHORUS	:	200 PFB
Azinphos Methyl	:	100 PFB
Diazinon	:	2000 PFB
Dichlorvos	:	100 PFB
Dimethoate	:	100 PFB
Demeton - S - Methyl	:	200 PFB
Ethion	:	100 PFB
Malathion	:	8000 PFB
Methamidophos	:	100 PFB
Methidathion	:	200 PFB
Monocrotophos	:	50 PFB
Parathion	:	50 PFB
Phorate	:	50 PFB
Phenamiphos	:	50 PFB
Phosphamidon	:	50 PFB
Primiphos Methyl	:	50 PFB
Terbufos	:	10,000 PFB
Trichlorfon	:	100 PFB
/amidathion	:	100 PFB
	:	200 PFB

[illegible]

PAGE 1 OF 2

M/V LIBERTY SEA

POISONOUS MATERIAL CERTIFICATE

ANALYTICAL TEST

SPECIFICATIONS

RESULTS

CARBS

Aldicarb	:	50	PPB
Carbofuran	:	100	PPB
Methiocarb	:	50	PPB
Methomyl	:	500	PPB

NEGATIVE
NEGATIVE
NEGATIVE
NEGATIVE

FUMIGANTS

Hydrogen Phosphide	:	100	PPB
Methyl Bromide	:	100	PPB

NEGATIVE
NEGATIVE

MYCOTOXINS

Aflatoxin (Total)	:	20	PPB
Deoxynivalenol	:	1000	PPB
Diacetoxyscirpenol	:	100	PPB
Ochratoxin	:	300	PPB
T-2 Toxin	:	100	PPB

NEGATIVE
NEGATIVE
NEGATIVE
NEGATIVE
NEGATIVE

METALS

Arsenic	:	2000	PPB
Cadmium	:	50	PPB
Lead	:	1000	PPB
Mercury	:	10	PPB

<200 PPB
< 50 PPB
<100 PPB
< 10 PPB

"As per Israeli Governments requirements"

RADIOACTIVITY:

Radioactivity that its source is in Cesium 134 and Cesium 137 does not exceed 600Bq/kg.
Radioactivity that its source is in other materials than Cesium, and that includes Beta and Gamma radiation, does not exceed 250Bq/kg.

We declare that fumigants residual detected by us on August 31, 2000 loaded on board M/V LIBERTY SEA, B/L dated August 30, 2000 is in full compliance with codex.

Above results are based upon sample submitted to THIONVILLE LABORATORIES, INC., for analysis. Any sample identification is reported as submitted and is not verified by THIONVILLE LABORATORIES, INC., as representative sample.

Respectfully Submitted,
THIONVILLE LABORATORIES, INC.

George B. Zoller
George B. Zoller, Grain Manager

FILE NO. 20923
LAB NO. G-9458
GBZ/thb 0906
5/13

PAGE 2 OF 2

BUNGE TRADE SERVICES B.V.

ROTTERDAM BUILDING

AERT VAN NESTRAAT 45,
P.O BOX 1882

TEL. 00.31.10.2176666

TLX. 21299 BUNG NL

FAX. 00.31.10.4330035

HR Rotterdam : 159205

vat.no : NL007142006B02

3000 BN ROTTERDAM
THE NETHERLANDS

INVOICE

NO. 60915/3

DATED 07-09-2000

TO

Zenziper
Haliya St. 10
Tel Aviv - Israel

CONTRACT No.

60915

Dated : July 6, 2000

VESSEL

: m/v "Liberty Sea"

FROM (Loading port(s))

: Any U.S.A. Gulf Port, Convent, LA

TO (Discharge port)

: Ashdod/Haifa Israel

CONSIGNEE

: To order Union Bank
6-8 Ahuzt Bait Street
Tel - Aviv - Israel

GOODS

: U.S. number 2 or better Yellow Corn

QUANTITY SHIPPED

: 2,828.610 metric tons

BILL(s) OF LADING

: Number 15, dated August 30, 2000.

UNIT PRICE

: USD 79.00 per Metric Ton FOB Stowed/trimmed 1 SB/1SP
Mississippi River out of Bunge Destrehan or Zennoh convent.

TOTAL INVOICE VALUE :USD 223,460.19

2,828.610 mt at Usd 79.00/mt

USD 223,460.19

INVOICE AMOUNT

USD 223,460.19

PAYMENT INSTRUCTIONS FOR TT REMITTANCE:Please credit our acct 'NL81MEES0253202396'
with Fortis Bank, Rotterdam (formerly MccsPierson)
via Bankers Trust Co., New York
with reference Bunge Trade Services B.V.

BALTIMORE FORM C BERTH TERM GRAIN BILL OF LADING

SHIPPED, in apparent good order and condition, by BUNGE CORPORATION
on board the good motor vessel, called the "LIBERTY SEA"
now lying in the port of ANY U.S. GULF PORT, CONVENT, LA. and bound for ASHDOD/HALYA ISRAEL
viz 6,242,450 POUNDS U.S. NO. 2 OR BETTER YELLOW CORN (2828.610 METRIC TONS)
Being marked and numbered as herein, and to be delivered in like good order and condition at the aforesaid Port of Same
Consignment TO ORDER UNION BANK 68 AHLIZT BAIT ST. TEL - AVTV - ISRAEL

(The dangers of the Seas only excepted), unto
Notify: ZENZIPER HALYA ST. 10 TEL AVTV - ISRAEL

or to his or their Assigns, he or they paying freight for the said goods at the rate of FREIGHT PAYABLE AS PER CHARTER PARTY

QUANTITY, DESCRIPTION AND STOWAGE
6,242,450 POUNDS U.S. NO. 2 OR BETTER YELLOW CORN (2828.610 METRIC TONS)

STOWAGE: HOLD NOS. 2,3,5,6,7.

CLEAN ON BOARD

DATED: AUGUST 30, 2000

SIGNED:

FIRST
ORIGINAL

ARAB PROHIBITION CLAUSE:
"DUE TO DANGER OF CONTINUATION WARRANTED VESSEL IS NOT TO CALL AT PORTS AND NOT TO
ENTER THE TERRITORIAL WATERS OF SYRIA, LEBANON, IRAQ, IRAN, SAUDI ARABIA, YEMEN, SUDAN,
LYBIA OR OTHER ARAB COUNTRIES EXCEPT JORDAN AND EGYPT PRIOR TO UNLOADING IN ISRAEL
UNLESS IN DISTRESS SUBJECT TO FORCE MAJEURE"

ALL TERMS, CONDITIONS AND EXCEPTIONS AS PER CHARTER PARTY DATED COVERING THIS FUTURE

AND ANY ADDENDA, THERE TO TO BE CONSIDERED AS INCORPORATED HEREIN AS IF FULLY
WRITTEN, ANYTHING TO THE CONTRARY CONTAINED IN THIS BILL OF LADING NOTWITHSTANDING.

1. This Bill of Lading shall have effect subject to the provisions of the Carriage of Goods by Sea Act of 1924
which is deemed a supplement to the Carriage of Goods by Sea Act of 1924, and nothing herein contained
shall be deemed to supersede or alter the effect of any of its provisions or to limit the liability of the carrier
under said Act. If any part of this Bill of Lading be repugnant to said Act or any
law, this Bill of Lading shall be void in that part only.

2. This Bill of Lading shall be void in that part only in which the provisions of the Carriage of Goods by Sea Act of 1924
are repugnant to the provisions of the Carriage of Goods by Sea Act of 1924.

3. It is also mutually agreed that the carrier shall not be liable for loss or damage occasioned by causes
beyond his control, by the perils of the sea or other waters, by fire from any cause whatsoever occurring, by barratry
of the master or crew, by thieves, pirates or robbers, by adverse and restraint of princes, rulers or people, by
evolution, rioting or hostilities, by strikes or lockouts or any other cause of whatsoever kind, including any strike, by
collisions, perils of war or other accidents or perils of whatsoever kind, including any strike, by strikes or lockouts, by
default or neglect in judgment, of the pilot, master, mate, or other persons in the ship, or by the ship's husband or
crew, in any case. This clause shall be subject to the provisions of the Carriage of Goods by Sea Act of 1924.

4. General average shall be payable according to the York-Antwerp Rules, 1974, as amended, and with values
declared therein to be payable, also sufficient security to be given as required by clause 4 of the Rules. If the master shall
have exercised due diligence to make the vessel in all respects seaworthy and to have her properly manned, equipped and
supplied, it is hereby agreed that in case of loss, damage or expense, resulting from fire or other cause, or from
or in the management of the vessel, or from any latent defect in the vessel, or from any error in navigation
or unseaworthiness, whether existing at the time of shipment or at the beginning of the voyage (provided the loss or damage
or the unseaworthiness was not discoverable by the exercise of due diligence), the cargo owners or parties of the cargo
shall, nevertheless pay salvage and any special charges incurred in respect of the cargo, and shall contribute with the
shipowner in general average to the payment of any sacrifices, losses or expenses of a general average nature that may
be made or incurred for the common benefit, or to restore the adventure from any common peril, all which the cargo owners
and effects, and to the same extent, as if such sacrifice, loss or expense had not resulted from, or been occasioned by
fault or error in navigation or in the management of the vessel, or any latent defect in the vessel, or unseaworthiness.

In Witness Whereof, the Master or Agent of said vessel hath affixed to Three (3) Bills of Lading, all of this
tenor and date, one of which being accomplished, the others to read void.

E & C SHIPPING INC. AS AGENTS

Dated at CONVENT, LOUISIANA
AUGUST 30, 2000

Noted and on behalf of MATEO COSTAS BALORDENOS
Sen No. 15.

D.G.S. - Trading (Shipping) Ltd.

100 Sokolov Street, Herzlia 46497 Israel; Tel: 09 9580740; Fax: 09 9583294;
E-mail: dgs@netvision.net.il

To:
Matmor Ltd.
Doar Na Evtah
79258
Israel

Date: 03 September 2000
Ref.: 6136.inv

Dear Sirs,

Freight Invoice

M/V "Liberty Sea"

A/M vessel completed loading for Matmor Ltd. at Zen Noh Convent on August 31 2000, quantity of 3,582.900 mt of corn.

As per our agreement freight becomes due as follows:

For 3,582.900 mt of corn at USD 15.00 pmt = USD 53,743.50

Kindly remit the above to:
Israel Discount Bank
Ramat Hasharon Branch - No. 125
Account No: 968-01-291234
Credit: D.G.S. - Trading (Shipping) Ltd.
Ref.: M/V "Liberty Sea" - August 2000 shipment

Payment should credit the a/m account latest by Tuesday September 5, 2000.

Best regards
Rakesh Kaul
D.G.S. - Trading (Shipping) Ltd.

SEP-02-2000 SAT 11:02 AM K&C SHIPPING, INC.
SEP 01 2000 16:24 FR BUNGE CORP.

FAX NO. 504 482 1060
504 725 8245 TO 94821060

P. 01

P. 02

BALTIMORE FORM C
BERTH TERM GRAIN BILL OF LADING

SHIPPED, in apparent good order and condition, by BUNGE CORPORATION
11720 BORMAN DRIVE ST. LOUIS, MO. 63146 U.S.A.
on board the good motor vessel, called the "LIBERTY SEA"

now lying in the port of ANY U.S. GUAN PORT, CONVENT, LA. and bound for ASHDOD/HAIFA ISRAEL
viz 7,907,091 POUNDS U.S. NO. 2 OR BETTER YELLOW CORN (3582.900 METRIC TONS)

Being marked and numbered as herein, and to be delivered in like good order and condition at the aforesaid Port of Destination
Consignees: TO ORDER BANK LEUMI LE ISRAEL HERZL ST. 1, BRANCH 618 ASHDOD - ISRAEL
(the danger of the Seas only excepted), unto

Notify: MATHER FEED MILL
DOAR NA BVTACK 7738 ASHDOD - ISRAEL

or to his or their Assigns, he or they paying freight for the said goods at the rate of FREIGHT PAYABLE AS PER CHARTER PARTY

QUANTITY, DESCRIPTION AND STOWAGE
7,907,091 POUNDS U.S. NO. 2 OR BETTER YELLOW CORN (3582.900 METRIC TONS)

STOWAGE: HOLD NOS. 1,3,5,6,7.

CLEAN ON BOARD

DATED: AUGUST 30, 2000

SIGNED:

ARAB PROHIBITION CLAUSE

"DUE TO DANGER OF CONFISCATION WARRANTED VESSEL IS NOT TO CALL AT PORTS AND NOT TO ENTER THE TERRITORIAL WATERS OF SYRIA, LEBANON, IRAQ, IRAN, SAUDI ARABIA, YEMEN, SUDAN, LYBIA OR OTHER ARAB COUNTRIES EXCEPT JORDAN AND EGYPT PRIOR TO UNLOADING IN ISRAEL, UNLESS IN DISTRESS SUBJECT TO FORCE MAJEURE"

ALL TERMS, CONDITIONS AND EXCEPTIONS AS PER CHARTER PARTY DATED COVERING THIS FUTURE

AND ANY ADDENDA THERETO TO BE CONSIDERED AS INCORPORATED HEREIN AS IF FULLY WRITTEN, ANYTHING TO THE CONTRARY CONTAINED IN THIS BILL OF LADING NOTWITHSTANDING.

1. This bill of lading shall have effect subject to the provisions of the General Bill of Lading Law of 1924, which shall be deemed to be incorporated herein, and nothing herein contained shall be deemed a derogation by the carrier of any of its rights or immunities or an assumption of any of its responsibilities or liabilities under said law. If any term of this Bill of Lading be repugnant to said law it shall be void in that extent but no further.

2. Such bill of lading covering the said or other commodities herein to have the proportion of stowage and/or damage as may be incurred.

3. Shipper's weight, quantity and quality unknown.

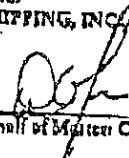
4. It is also mutually agreed that the Carrier shall not be liable for loss or damage occasioned by actions beyond his control, by the perils of the sea or other waters, by fire from any cause whatsoever, by robbery, by the master or crew, by pirates, by strikes or lockouts, by strikes and boycotts of seamen, by strikes of people, by explosions, bursting of boilers, breakings of shafts or any latent defect in hull, machinery or equipment, by collision, stranding or other accidents of navigation or whatsoever kind (even when caused by the negligence, default or error in judgment, of the pilot, master, mariner, or other personnel of the ship or crew, not resulting, however, in any case, from the fault or negligence of the carrier or his agent, or by the ship's master or manager).

5. General Average shall be payable according to the York/Antwerp Rules, 1914 as amended with values declared therein to be adjusted, and such claims shall be payable as required by the Rules or Agreements. If the carrier shall have exercised due diligence to make the steamer in his possession seaworthy and to have her properly manned, equipped and supplied, it is hereby agreed that in case of damage, loss or destruction, resulting from faults or errors in navigation or unseaworthiness, whether existing at the time of shipment or at the beginning of the voyage (provided the latest defects of the unseaworthiness was not discoverable by the crew or the captain of the ship), the consignee or owner of the cargo shall, nevertheless pay stowage and any special charges incurred in respect of the cargo, and shall contribute with the shipowner in General Average to the payment of any sacrifices, losses or expenses of a General Average nature that may be made or incurred for the common benefit, or to relieve the adventure from any common peril, all with the same force and effect, and to the same amount, as if such damage, loss or destruction had not resulted from, or been occasioned by, faults or errors in navigation or in the management of the vessel, or any latent defect of unseaworthiness.

In Witness Whereof, the Master or Agent of said vessel hath affixed to These (2) Bills of Lading, all of this year and date, one of which being accomplished, the others to stand void.

K & C SHIPPING, INC. AS AGENTS

Dated at CONVENT, LOUISIANA
AUGUST 30, 2000

For and on behalf of Master COSTAS BALOMENOS
Set No. 6.

D.G.S. - Trading (Shipping) Ltd.

100 Sokolov Street, Herzlia 46497 Israel; Tel: 09 9580740; Fax: 09 9583294;
E-mail: dgs@netvision.net.il

To:
Zenziper
Haliya 10 St.
Tel Aviv
Israel

Date: 03 September 2000
Ref.: 6136.lnv

Dear Sirs,

Freight Invoice
M/V "Liberty Sea"

A/M vessel completed loading for Zenziper at Zen Noh Convent on August 31 2000,
quantity of 10,842.995 mt of corn.

As per our agreement freight becomes due as follows:

For 10,842.995 mt of corn at USD 15.00 pmt = USD 162,644.93

Kindly remit the above to:

Israel Discount Bank

Ramat Hasharon Branch - No. 125

Account No: 968-01-291234

Credit: D.G.S. - Trading (Shipping) Ltd.

Ref.: M/V "Liberty Sea" - August 2000 shipment

Payment should credit the a/m account latest by Tuesday September 5, 2000.

Best regards

Ricki Kauri
D.G.S. - Trading (Shipping) Ltd.

P. 10
P. 11

SHIPPED, in apparent good order and condition, by HUNGE CORPORATION
on board the good motor vessel, called the "LIBERTY SEA"
sailing to the port of ANY U.S. GULF PORT, CONVENT, LA. and bound for ASHDOD/HAIFA ISRAEL
viz 6,242,450 POUNDS U.S. NO. 2 OR BETTER YELLOW CORN (2828.610 METRIC TONS)
Being marked and numbered as herein, and to be delivered in like good order and condition at the aforesaid Port of Same
Consignee: TO ORDER UNION BANK 68 AHUZT BAIT ST. TEL - AVIV - ISRAEL

Notify: ZENZEPER HALLA ST. 10 TEL AVIV - ISRAEL. (the daughter of the Jews only exempted), unless

or to his or their Assigns, his or their paying freight for the said goods at the rate of **FREIGHT PAYABLE AS PER CHARTER PARTY**

QUANTITY, DESCRIPTION AND STOWAGE	
6,242.460 POUNDS	

QUANTITY, DESCRIPTION AND STOWAGE
6,242,450 POUNDS U.S. NO. 2 OR BETTER YELLOW CORN (2828.610 METRIC TONS)
STOWAGE: HOLD NOS. 2,3,5,6,7.

CLEAN ON BOARD

DATED: AUGUST 30, 2000

SIGNED,

ARAB PROHIBITION CLAUSE:
"DUE TO DANGER OF CONFISCATION WARRANTED VESSEL IS NOT TO CALL AT PORTS AND NOT TO
ENTER THE TERRITORIAL WATERS OF SYRIA, LEBANON, IRAQ, IRAN, SAUDI ARABIA, YEMEN, SUDAN,
LYMA OR OTHER ARAB COUNTRIES EXCEPT JORDAN AND EGYPT PRIOR TO UNLOADING IN ISRAEL,
UNLESS IN DISTRESS SUBJECT TO FORCE MAJEURE"

ALL TERMS, CONDITIONS AND EXCEPTIONS AS PER CHARTER PARTY DATED COVERING THIS FUTURE
AND ANY ADDENDA THERETO TO BE CONSISTENT WITH THE ABOVE.

AND ANY APPENDIX THERE-TO TO BE CONSIDERED AS INCORPORATED HEREIN AS IF FULLY WRITTEN, ANYTHING TO THE CONTRARY CONTAINED IN THIS BILL OF LADING NOTWITHSTANDING.

1. This Bill is hereby approved April 15, 1938, which shall be deemed to be incorporated herein, and nothing herein contained shall be deemed a surrender by the carrier of any of the privileges, immunities or liabilities under said Act, or any laws or regulations or agreements or any contract of way or tonnage, which same shall be valid so that except as set forth.

2. Each Bill of Lading covering the bulk or bulk commodities herein is deemed to be subject to the provisions of the Act of 1924 and to be subject to the provisions of the Act of 1924 and to be subject to the provisions of the Act of 1924.

3. Shipper's weight, quantity and quality unknown.

4. It is hereby understood that the

[illegible][illegible]

In Witness Whereof the Master or Agent of said vessel hath affixed to These (3) Bills of Lading, all of this tenor and date; one of which being accomplished, the others to stand void.

Dated at CONVENT, LOUISIANA
AUGUST 30, 1908

K & C STEPPING, INC., AS AGENTS

For and on behalf of Master **COSTAS BALOMENOS**
Ser No. 13.

חוות דעת

שם: רן קרול
מקום עבודה: אתגל אחזקות בע"מ
מען: רח' לינקולן 20, ת"א

נתבקשתי על ידי שוברי בר חברה ליבוא מספוא בע"מ ליתן חוות דעת מקצועית באשר לעניינים המפורטים להלן.

אני נותן חוות דעתי זו במקום עדות בית משפט ומצהיר בזה כי ידוע לי היטב שלעניין הוראות החוק הפלילי בדבר עדות שקר בשבועה בבית המשפט, דין חוות דעתי זו, כשהיא חתומה על ידי, כדין עדות בשבועה בבית המשפט.

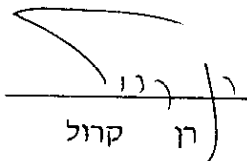
השכלה: תואר שני בכלכלה, 1980, האוניברסיטה העברית, ירושלים
תואר ראשון בכלכלה ויחסים בינלאומיים, 1978, האוניברסיטה העברית, ירושלים

שפות: עברית, אנגלית

נסיון מקצועי:

1997 ואילך: (א) מנכ"ל חברת אתגל אחזקות בע"מ - הפעילות העיקרית של החברה:
- ניהול חברה העוסקת בהשקעות ריאליות בשיתוף עם חברת גמול
חברה להשקעות וחברת אמדיל.
- פיתוח פרויקטים בתחום התשתית (דגש על נושאי איכות סביבה, מים, ביוב ואנרגיה)
- יעוץ אסטרטגי עסקי לתאגידים וחברות
(ב) חבר דירקטוריון בחברות הבאות: ישאל, אספן, מגדל חברה לביטוח, קופות הגמל של בנק המזרחי, גמול סהר, ארקל תעשיות

משנת 1995: המרכז הבינ-תחומי בהרצליה והמכללה למנהל - מרצה בנושא כלכלת ישראל
1995-1997: הממונה על התקציבים במשרד האוצר
1992-1994: מנהל כללי - משרד האנרגיה והתשתיות
1988-1992: מנהל כללי - החברה הלאומית לאספקת פחם
1983-1987: אחראי על תחום האנרגיה, אגף תקציבים, משרד האוצר

רן קרול

חווות דעת כלכלית

בנושא

**יבוא גרעינים ומוצרי
מספוא**

הוכן עבור

שוברי בר - חברה ליבוא מספוא בע"מ

מוגש ע"י: אתגל אחזקות בע"מ

מרץ 2001

חוות דעת כלכלית בנושא יבוא גרעינים

תוכן עניינים

97

2	מבוא	1.
4	תמצית מנהלים	2.
13	מסקנות	3.
16	תחום הגרעינים	4.
31	ענף המספוא	5.
42	תיאור וניתוח פעילות שוברי בר	6.
	נספחים :	7.

- נספח א' - פירוט בעלי מניות בשוברי בר
נספח ב' - ייצור תערובת בשנת 1999 (לשכת מכוני התערובת)
נספח ג' - מדד ריאלי של התשומות בענפי החי (המרכז החקלאי)
נספח ד' - מדד מחירי תערובת בשנות ה-90 (המרכז החקלאי)
נספח ה' - רשימת יבואני וסוכני מספוא

1. מבוא

תחום הגרעינים מורכב משלושה ענפי משנה עיקריים (מכוני תערוכת ומרכזי מזון – גרעיני ומוצרי מספוא, תעשיית הקמח – גרעיני חיטה ותעשיית השמן והכוספא – פולי סויה וזרעי שמנים), הכוללים כל אחד שורה ארוכה של גורמים ופעילויות מגוונות, החל משלב הגידול והרכש, דרך מקטעי ההובלה, האחסון, העיבוד המקומי וכלה בשיווק והפצה ללקוחות.

עבודה זו הינה חוות דעת כלכלית שהוזמנה על ידי חברת **שוברי בר** **חברה ליבוא מספוא בע"מ** (להלן – "**שוברי בר**"), הפועלת כסוכנת בתחומי הרכש וההובלה בענף ייבוא גרעיני ומוצרי מספוא. חברת **שוברי בר** נמצאת כיום בבעלותם של 13 גופים שונים, הכוללים בין השאר מספר ארגוני קניות וכן מספר מכוני לייצור תערוכות (פירוט מלא של בעלי המניות בחברה מופיע בנספח א').

חוות הדעת עוסקת בניתוח פעילותה של **שוברי בר** בתחומי הרכש וההובלה של גרעיני מספוא לישראל, בהתייחס לפעילות הכוללת בתחום הגרעינים בכלל ובשוק המספוא בפרט. העבודה, אשר הוכנה על רקע כוונתה של **שוברי בר** לפנות לממונה על ההגבלים העסקיים, מציגה את הצורך הכלכלי והחיוניות בקיומו ובפעילותו של גוף כגון **שוברי בר** בשוק יבוא גרעיני המספוא.

מטרת חוות הדעת היא לבחון מקרוב את מתכונת הפעילות הנוכחית של **שוברי בר**, בהשוואה לאלטרנטיבות העומדות בפני צרכני הגרעינים בתחומי הרכש וההובלה, ותוך בחינת ההשפעות השונות על כלל השוק.

העבודה כוללת תיאור מקיף של תחום הגרעינים, לרבות סקירת הפעילות בכל אחד מענפי המשנה, עם התייחסות ספציפית לפעילות היבוא הכוללת את מקטעי הרכש וההובלה הימית (תחומי הפעילות בהן עוסקת **שוברי בר** כסוכנת). בהמשך, העבודה מתמקדת בשוק המספוא, תוך ניתוח ובחינת הפעילות של **שוברי בר** בהשוואה לחלופות העומדות בפני צרכני הגרעינים וההשלכות של פעילותה על כלל השוק.

חוות הדעת האמורה, כולל הניתוחים והמסקנות המופיעים בה מבוססים על נתונים, מידע ופרסומים של משרד החקלאות, הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה,

המחלקה הכלכלית של המרכז החקלאי, לשכת מכוני התערוכות וכן נתונים שסופקו לנו על ידי **שוברי בר** ומכוני תערוכות הפעילים בענף.

$\frac{1}{2}$
 $\frac{1}{2}$
 $\frac{1}{2}$

2. תמצית מנהלים

2.1 כללי

- 2.1.1 ענף יבוא הגרעינים ומוצרי המספוא מהווה חלק מרכזי מתחום יבוא הגרעינים, הכולל גם את גרעיני החיטה (תעשיית הקמח) וזרעי השמנים (תעשיית השמנים והכוספאות).
- 2.1.2 צריכת הגרעינים בישראל מתבססת ברובה על ייבוא, למעט ייצור מוגבל של חיטה מקומית וגידולי מספוא.
- 2.1.3 תחום ייבוא הגרעינים נוהל בעבר על ידי מנהל הסחר הממשלתי, עד לשלהי שנות ה-80. בשנים 1988-90 בוצעה רפורמה מקיפה בתחום יבוא הגרעינים, שהביאה להפרטת הפעילות והעברתה לידיים פרטיות תוך צמצום המעורבות הממשלתית.
- 2.1.4 כתוצאה מהרפורמה חלו בשוק שינויים משמעותיים שכללו, בין השאר: גידול בכמויות הייבוא, הרחבת מגוון המוצרים, הרחבת מקורות היבוא, הגדלת תדירות האספקה ואמינותה ובעיקר ירידת מחירים תוך שיפור ניכר ברמת השירות ואיכות המוצרים.
- 2.1.5 בשנת 1999 היקף היבוא עמד על 3.8 מיליון טון, מזה 2.3 מיליון טון מוצרי מספוא, 820 אלף טון גרעיני חיטה וכ- 660 אלף טון זרעי שמנים (בעיקר פולי סויה).

2.2 תיאור שוק הגרעינים בעולם

- 2.2.1 רוב המדינות בעולם נוהגות לספק לעצמן את הצריכה המקומית ולכן היקף הסחר העולמי בגרעינים הינו יחסית מצומצם, ביחס להיקף הגידולים.
- 2.2.2 בשוק הבינלאומי המסחר מתבצע באמצעות ברוקרים ועל ידי מספר חברות סחר רב לאומיות המשמשות כספקיות גרעינים. המגמה הכללית בשוק מצביעה על תהליכי מיזוג וצמצום מתמשך במספר

ספקי הגרעינים. עובדה זו פוגעת ברמת התחרותיות ובמעמד של צרכני הגרעינים בעולם.

2.2.3. ארצות הברית הינה המדינה המובילה בעולם בהיקף הייצור ואספקת גרעינים. הגרעינים העיקריים (חיטה, תירס ופולי סויה) נסחרים בבורסות הסחורות בשיקגו, מיניאפוליס וקנזס.

2.3. יבוא הגרעינים לישראל

2.3.1. צריכת הגרעינים ומוצרי המספוא בישראל מבוססת ברובה המכריע על יבוא. בשנת 1999 היקף היבוא עמד על כ- 3.8 מיליון טון, מזה כ- 2 מיליון טון יובאו מארצות הברית. מבין מקורות הייבוא הנוספים בולטים האזורים הבאים: האיחוד האירופי, מזרח אירופה, מדינות הים השחור, הודו, סין ודרום אמריקה.

2.3.2. ייבוא הגרעינים מארה"ב מושפע מהסכמי הסחר בין המדינות, על פיהם ישראל התחייבה כי היקף היבוא השנתי מארה"ב יעלה על 1.6 מיליון טון גרעינים ו- 800 אלף טון ייבואו באמצעות צי הסוחר האמריקאי (שהינו יקר באופן משמעותי משוק החובלה העולמי - \$40 לטון בהשוואה ל- \$12-14 לטון, בהתאמה).

2.3.3. רוב היבוא לישראל מארה"ב מגיע מנמל המסיסיפי, באמצעות אוניות מטען פנמקס (מעמס של 65 אלף טון). צי הסוחר האמריקאי כולל היום גורם אחד בלבד שבבעלותו אוניות פנמקס ולכן, פעילות החובלה מארה"ב סובלת מרמת תחרותיות נמוכה ביותר.

2.3.4. פעילות היבוא ממקורות אחרים שונה מזו שמארה"ב במספר היבטים:

2.3.4.1. עיקר היבוא מתבסס על תחליפים ואו מוצרים משלימים, שהיקף צריכתם קטן יחסית.

2.3.4.2. כתוצאה ממגבלת כושר הטעינה/פריקה של נמלי המוצא, היבוא מתבצע באוניות קטנות יחסית.

2.3.4.3. כתוצאה מבעיות שליטה וחוסר אמינות באספקה, רוב העסקאות מבוצעות במתכונת של c&f.

2.3.5. הגורמים הפועלים בתחום יבוא הגרעינים נחלקים לשלוש קבוצות עיקריות:

2.3.5.1. **קבוצת היבואנים** - נוהגים לרכוש בעצמם את הגרעינים ולאחר מכן דואגים לשווקם ולהפיצם בין הצרכנים השונים. שירות מרכזי של היבואנים כולל מתן אשראי לתקופות של 3 עד 6 חודשים.

2.3.5.2. **קבוצת הסוכנים** - גורמים שייצרו התמחות בתחום הרכש, הלוגיסטיקה וההובלה מחו"ל ומשמשים כסוכנים לאספקת שירותים לצרכני הגרעינים. צרכני הגרעינים מחזיקים ברשיון היבוא, בשטרי המטען וחותרים על החוזים השונים ישירות מול הספקים (ספקי הגרעינים, סוכני האוניות, עמילי המכס וכדומה).

2.3.5.3. **התארגנות צרכנים** - על קבוצה זו נמנים צרכנים גדולים אשר מבצעים בעצמם את היבוא (תעשיות השמנים, חלק מטחנות הקמח).

2.4. **שוק ההובלה בים**

2.4.1. מקטע ההובלה הימית מהווה מרכיב חשוב בשרשרת ייבוא הגרעינים. השוק העולמי הינו שוק דינמי המאופיין ברמת תחרותיות גבוהה. מחירי ההובלה נסחרים בבורסה בלונדון.

2.4.2. פעילות ההובלה מאופיינת ביתרונות משמעותיים לגודל, כאשר המגבלה העיקרית הינה מגבלת השוקע בנמלי הטעינה והפריקה.

2.4.3. ההובלה מארה"ב לישראל מתבצעת בעיקר באמצעות אוניות פנמקס (55,000 - 65,000 טון), בעוד שמאירופה ומאמצות הים השחור ההובלה מתבצעת באוניות קטנות יותר (3,000 עד 20,000 טון).

2.4.4. על מנת להמחיש את היתרונות לגודל הגלומים בהובלה הימית, המחיר לטון בהובלת פנמקס מארה"ב עומד על כ- \$14, לעומת עלות כפולה להובלה זהה באוניה בעלת נפח של 15,000 טון בלבד.

- 2.4.5. יתרון נוסף לאוניות הפנמקס הינו ביכולת לשלב מספר מוצרים בחובלה אחת ובכך להגדיל את הגמישות התפעולית והיכולת למלא מקסימום נפח, המאפשרים הוזלה משמעותית בעלות לטון.
- 2.4.6. כל נושא שינוע המטענים מחו"ל הינו מורכב ומחייב טיפול מקצועי עם נגישות גבוהה לשוק ויכולת לתאם בין מספר רב של גורמים.
- 2.4.7. על מנת להוזיל את עלויות ההובלה ננקטות הפעולות הבאות:
- 2.4.7.1. **שילוב בין מספר לקוחות במטרה למלא מקסימום נפח אוניה -** מאחר וחלקם של צרכני הגרעינים עומד על אחוזים בודדים בלבד מנפח הובלה אחת, קיים צורך לרכז מספר צרכנים לצורך ביצוע הובלה.
- 2.4.7.2. **שילוב בין מוצרים -** תיאום מספר מוצרים על ידי ספק בודד ע"מ לאפשר מחד למלא את נפח ההובלה ומאידך, לצמצם את הצורך במעבר בין רציפים ולשלם על זמני המתנה. (עלות מעבר בין רציפים נאמדת בכ - 60 אלף דולר ועלות יום המתנה של אונית פנמקס הינה כ - 14 אלף דולר).
- 2.4.7.3. **תיאום והעברה ישירה של סחורה מדוברות לאוניה -** חיסכון באחסון, שינוע כפול ומעבר בין רציפים.
- 2.4.7.4. **תיאום האוניה לרבות כל סידורי ההפלגה -** כולל ניהול המשא ומתן על המחירים ותנאי העסקה.
- 2.4.7.5. **תיאום הפריקה בנמלי הארץ -** תמרון בין הנמלים (חיפה ואשדוד), פריקת הגרעינים והמוצרים (הן לממגורות דגון והן בפריקה ישירה), שליטה ותיאום אמצעי ההובלה היבשתיים וטיפול בשחרור המטענים מול גורמי הנמל.
- היבואנים וסוכני היבוא רכשו יידע ויכולות בנושאים האמורים ולמעשה מספקים שירותים לצרכני הגרעינים. שירותים אלה תורמים

באופן משמעותי להתייעלות הענף ולהפחתת המתמשת במחירי גרעינים.

2.5. תיאור ענף המספוא

2.5.1. היקף ייצור התערובות לבע"ח במדינת ישראל עמד בשנת 1999 על 2.4 מיליון טון.

2.5.2. ייצור התערובות מתבסס על גרעיני המספוא (55% מחומר הגלם) וכן על מוצרים נוספים כמו: כוספאות, מוצרי תירס וסויה, סובין, שמן עופות, שמן מוחמץ צמחי, ויטמינים, מינרלים, מלח, קמח נוצות, קמח דגים ושאר תחליפים.

2.5.3. בשונה ממקומות אחרים בעולם, מאחר ועיקר חומר הגלם מיובא (כ- 75%), הרכב התערובות בישראל משתנה בהתאם להתנהגות המחירים בעולם. מכוני התערובות ערוכים לבצע שינויים דחופים בהרכב התערובות בהתאם לדרישות השוק, תוך שימת דגש על הצורך הבסיסי בשמירה על איכות התערובות הסופית.

2.5.4. פעילות בתחום הרכש -

2.5.4.1. עיקר היבוא מתבצע מארצות הברית, כאשר העסקאות מבוצעות על בסיס של נפחי אוניה (כ- 60,000 טון - אין אפשרות לבצע עסקאות של 1,000 טון). העסקאות מבוצעות בעיקר ישירות מול הספקים הגדולים או רכישה מברוקרים.

2.5.4.2. רכישת הגרעינים מתבצעת במתכונת של מכרז המפורסם על ידי היבואן/הסוכן, או לחליפין בעסקה ישירה עם ברוקר וואו בבורסה. עסקאות הרכש כרוכות בעלויות נלוות גבוהות (הוצאות משפטיות, בנקאיות וכדומה) המצדיקות עבודה בנפחים גדולים בלבד.

2.5.4.3. רכש מקומי - מהווה השלמה לרכש הגרעינים מחו"ל (כ- 25% מכלל חומר הגלם). הרכש המקומי כולל בעיקר מוצרי לוואי כמו

סובין, כוספאות, קמח נוצות, שאריות בשר ממשחטות וכדומה.
בניגוד לשיתוף הפעולה הקיים ביבוא, בשוק המקומי כל מכו
תערובת פועל באופן עצמאי.

2.5.5 מקטע ייצור התערובות-

2.5.5.1 את מכוני התערובת ניתן לחלק לשלוש קבוצות עיקריות:
המכוני הגדולים (מעל 100,000 טון לשנה), המכוני הבינוניים
(50,000 עד 100,000 טון לשנה) והמכוני הקטנים.

2.5.5.2 המכוני הגדולים מנצלים את היתרונות לגודל לאורך כל תחומי
הפעילות ומגדילים את אחיזתם בשוק, בעוד המכוני הקטנים
והלא יעילים הולכים ומתמעטים.

2.5.5.3 בקרב המכוני הגדולים ניתן להבחין בהשקעות כבדות בשטחי
אחסון, טכנולוגיות ייצור, פיתוח שיטות אחסון, פיתוח מערכי
שיווק והובלה ועוד, כאשר מנגד, המכוני הקטנים לא מבצעים
השקעות חדשות ואף נמנעים מלחדש ציוד קיים.

2.5.5.4 רמת התחרות בשוק הולכת וגוברת כאשר מספר הלקוחות הולך
ומצטמצם כתוצאה מיישום רפורמות בענפי החקלאות השונים
(לדוגמא, מספר מגדלי הודים קטן מ - 1,000 ל - 200 מגדלים
בלבד וכך גם בענפים אחרים, כאשר ההתייעלות מביאה להוצאת
מגדלים קטנים ולא יעילים מהשוק).

2.5.6 ניתוח מאפייני ייצור התערובת -

2.5.6.1 המחיר הממוצע לטון תערובת למגדל עומד על 900 ש"ח (במחירי
2000). מזה, עלות חומר הגלם (מחירי c&f) מהווה 85% והיתרה
משמשת למימון הוצאות הייצור, ההובלה היבשתית והרווח.

2.5.6.2. עלות ההובלה ללקוח - 30 אג' לטון לק"מ + 10 ש"ח לטון עבור טעינה ופריקה. העלות ללקוח ממוצע עומדת על כ - 18 ש"ח (60 ק"מ הובלה) המהווה כ - 2% מהמחיר הממוצע ללקוח הסופי.

2.5.6.3. **עלויות מלאי ואחסון** - המכונים שואפים להגדיל עד כמה שניתן את תדירות המשלוחים ע"מ להקטין את עלויות המלאי והאחסון. יוצא כי חלקו של מכון ממוצע בהובלת מוצר ספציפי עומד על אחוזים בודדים בלבד מנפח ההובלה הכולל של אוניה אחת. עובדה זו ממחישה את הצורך הכלכלי לשיתוף פעולה בין המכונים בפעילות היבוא על מנת לצמצם עלויות.

2.5.7. רמת התחרות בשוק -

2.5.7.1. בשנים האחרונות טושטשו הגבולות הגיאוגרפים שבין אזורי פעילות המכונים ובשוק מתקיימת תחרות על כל לקוח ולקוח. תחרות זו באה לידי ביטוי במעבר של לקוחות בין המכונים השונים (ללא קשר למיקומם הגיאוגרפי) ובהנחות הניתנות על ידי המכונים להובלה היבשתית.

2.5.7.2. רמת המחירים של התערובות נמצאת בירידה מתמדת מאז פתיחת היבוא לתחרות חופשית. מחירי התערובות ירדו ריאלי בעשור האחרון בכ - 45%.

2.6. פעילות שוברי בר

2.6.1. שובר בר נוסדה בשנת 1989, עם פתיחת יבוא הגרעינים לתחרות במטרה לשמש כסוכנת בתחום הרכש וההובלה של הגרעינים ומוצרי המספוא המיובאים.

2.6.2. **שוברי בר** נמצאת בבעלות של 13 בעלי מניות, ביניהם גם ארבעה מכוני תערובת.

- 2.6.3. החברה יצרה התמחות בפעילות הרכש, הלוגיסטיקה וההובלה תוך ניצול יתרונותיה הבסיסיים הכוללים: (1) יכולת לרכז כוח קניה מול ספקי הגרעינים; (2) יכולת לרכז כוח קניה מול גורמי הלוגיסטיקה, הנמלים וסוכני ההובלה.
- 2.6.4. החברה עוסקת אך ורק בתחום היבוא ואינה פעילה בשוק המקומי. הפעילות המרוכזת על ידה בתחום היבוא מהווה כ - 40% מכלל צריכת המספוא.
- 2.6.5. **שוברי בר** אינה משמשת כיבואנית אלה כסוכנת בלבד, המנצלת את הידע, הניסיון והקשרים שרכשה עם השנים ומספקת ללקוחות שירותים שונים בתחומי הרכש, הלוגיסטיקה וההובלה.
- 2.6.6. מתוקף פעילותה כסוכנת, **שוברי בר** אינה מחזיקה ברשיונות יבוא אלא הלקוחות עצמם. כך גם שטרי המטען וחוזי הרכישה השונים (לרבות ההתחשבות הכספית) מבוצעים ישירות בין הספקים לבין צרכני הגרעינים.
- 2.6.7. **שוברי בר** אחראית כלפי הלקוחות לניהול מכרזי הרכישה, מו"מ מול הספקים והברוקרים (או רכישה ישירה בבורסה), טיפול וייצוג הלקוחות מול הגורמים השונים בתחומי הלוגיסטיקה והנמלים, ניהול מו"מ מול סוכני האוניות וכן ריכוז ההזמנות ותיאום בין הלקוחות השונים.
- תמורת האמור לעיל **שוברי בר** גובה עמלות.
- 2.6.8. **שוברי בר** אין הסכמי מסגרת עם הלקוחות ואין התחייבות לבלעדיות בינה לבין לקוחותיה בכלל, ובינה לבין המכונים המצויים אתה בקשרי בעלות בפרט. ראייה לכך היא שלקוחותיה נוהגים דרך קבע לרכוש חלק מהיבוא באמצעות גורמי יבוא אחרים.
- 2.6.9. **שוברי בר** מעולם לא סירבה לספק את שירותיה ללקוחות חדשים, והיא מעוניינת בהרחבת חוג לקוחותיה על מנת לחזק את כוח הקניה וכל אותם יתרונות לגודל המצוינים לעיל. בשנת 1999, קרוב ל - 15% מפעילותה בוצעה עבור לקוחות חיצוניים (לקוחות ללא קשרי בעלות).

המגמה של הגידול בפעילות עבור לקוחות חיצוניים נמשכת ובשנת 2000 חלקם של הלקוחות החיצוניים בפעילות שוברי בר היה מעל 20% מכלל הפעילות.

10. 6. 2. הכנסות החברה נובעות מעמלות שהיא גובה. התעריפים נעים בשיעור שבין 0.5% ועד 1.25% מהמחיר לטון גרעינים וקרוב ל - 2% ממחיר מוצרי מספוא, והם נקבעים בהתבסס על היתרונות לגודל והיקפי הפעילות, יציבות ואיכות הלקוחות, רמת הביטחונות וכדומה.

11. 6. 2. הפער בין העמלות הנגבות מהלקוחות השונים יכול להגיע עד לכ - 2 דולר לטון לכל היותר, המהווים כ - 9 פרומיל בלבד ממחיר התערוכת הסופי.

3. מסקנות

להלן ריכוז המסקנות העיקריות העולות מתוך העבודה.

3.1 היבטים הקשורים בתחרותיות בשוק המקומי -

- 3.1.1 התיאום בין צרכני הגרעינים באמצעות **שוברי בד** קיים אך ורק בתחום רכישת גרעינים בחו"ל ובתאום הלוגיסטי וההובלות הימיות.
- 3.1.2 רמת התחרות בשוק המקומי בין מכוני התערובת בכלל ובין המכונים שלהם קשרי בעלות **שוברי בד** בפרט, הינה גבוהה ביותר.
- 3.1.3 ניתן לזהות מעבר של לקוחות בין המכונים וכן תחרות על לקוחות באזורים השונים תוך טשטוש המרחק הגיאוגרפי. כל אלה מלמדים על קיומה של תחרות אמיתית בשוק התערובת.
- 3.1.4 מנייתוח התנהגות מחירי התערובת במהלך העשור האחרון עולה כי ישנה מגמה ברורה ועקבית של ירידת מחירים, המשפיעה באופן משמעותי גם על סל התשומות החקלאיות כולו.
- 3.1.5 צמצום לקוחות - כתוצאה מרפורמות וצעדי התייעלות שפקדו במהלך השנים האחרונות את כל ענפי הסקטור החקלאי, מספרם של הלקוחות (צרכני התערובות) הולך ומצטמצם באופן משמעותי. עובדה זו מחזקת את כוח הקניה של הלקוחות, מרעה את מצבם של המכונים ומגבירה את רמת התחרותיות.
- 3.1.6 ככלל, ניתן לומר שאין הצדקה כלכלית לפעילותם של מכונים קטנים, שלא ישכילו להתייעל ולהתמודד עם השינויים והדרישות של השוק.
- 3.1.7 לא קיימים הסכמי בלעדיות ואף לא הסכמי מסגרת בין המכונים השונים לבין **שוברי בד**. בפועל, **שוברי בד** (שלה קשרי בעלות עם מספר מכונים) מוכרת שירותי רכש והובלה גם לצרכנים אחרים, ואותם

מכונים שלהם קשרי בעלות בחברה נוהגים דרך קבע לרכוש את אותם שירותים גם מספקים אחרים.

3.2 היבטים הקשורים לפעילות הייבוא -

- 3.2.1 פעילות של רכישת גרעינים מהספקים הבינלאומיים בתאום ומטעם מספר צרכנים מקנה עמדת מיקוח חזקה יותר ומאפשרת לרכוש את הגרעינים במחירים נמוכים יותר (יתרונות לגודל ברכישה).
- 3.2.2 המגמה המתמשכת של מיזוגים וצמצום במספרם של ספקי הגרעינים ומוצרי המספוא בעולם פוגעת ברמת התחרות בענף ובכוח המיקוח של צרכני המספוא. עובדה זו מחזקת את הצורך לאחד כוחות ולשתף פעולה בכל הקשור לרכישת מוצרי המספוא בחו"ל.
- 3.2.3 תאום הובלות של מספר צרכנים מאפשר להוביל באוניות גדולות (פנמקס - עד 65,000 טון). הובלה באוניות גדולות מוזילה את עלות ההובלה הימית בעשרות אחוזים (יתרונות לגודל בהובלה).
- 3.2.4 המגבלות האדמיניסטרטיביות החלות על יבוא גרעינים מארה"ב והעובדה כי בשוק פועל גורם דומיננטי יחיד, פוגעת ברמת התחרותיות ובמעמדם של צרכני הגרעינים בכל הקשור להובלה מארה"ב (המהווה מקור אספקה מרכזי) ומחזקת את הצורך לאחד כוחות ולשתף פעולה בכל הקשור להובלה הימית.
- 3.2.5 מסקנות דומות עולות מן העובדה שנמלי הים בארץ פועלים בתנאי מונופול, ללא תחרות אמיתית.
- 3.2.6 תאום הובלות של מספר צרכנים מאפשר לספק מטענים קטנים ובתדירות גבוהה. עובדה זו מקנה למכונים את היכולת להחזיק מלאים קטנים ולהוזיל את עלויות הייצור באופן משמעותי.
- 3.2.7 הטיפול בכמויות גדולות, הן ברכישה (כאשר **שוברי בר** מנהלת את המו"מ עבור הלקוח, אך חלקות מבצע את הרכישה בפועל), והן

בהובלה הימית מאפשר רמת תאום לוגיסטית גבוהה ביותר, וכמובן חסכון בעלות הכוללת.

3.2.8. הטיפול בכמויות הגדולות ברכש ובהובלה מאפשר יצירת התמחות ומעמד בשוק הבינלאומי, הכרה טובה של מקורות הרכש וגורמי הספנות, וקבלת תוצאה כוללת יעילה יותר ואמינה יותר.

3.3. השפעת פעילות שוברי בר על שוק המספוא -

3.3.1. **שוברי בר** ממלאת תפקיד חשוב בייעול פעילות היבוא של הגרעינים ומוצרי המספוא לישראל. פעילות זו מוצאת את ביטוייה בשווקים וכוללת, בין השאר: ירידה מתמשכת במחירי התערובות, גידול במגוון הגרעינים, התחליפים ושאר מוצרי המספוא, עליה בתדירות האספקה, אמינות השירות ובאיכות הסחורה.

3.3.2. איחוד של צרכנים ביבוא קיים ומקובל גם בענפים אחרים שבהם היבוא מהווה מרכיב חשוב בסך העלויות ומאופיין ביתרונות משמעותיים לגודל. שיתוף הפעולה המוגבל לצרכי היבוא בלבד, כשהפעילות המקומית מאופיינת ברמת תחרותיות גבוהה, מביא בסופו של דבר להפחתת מחירים לצרכן הסופי ומייעל את השוק.

3.3.3. **שוברי בר** אינה מגבילה את לקוחותיה בשום צורה מלפעול באופן חופשי בשוק. אין לה הסכמי בלעדיות ואין הסכמים מחייבים שאינם לעניין עסקה ספציפית. יתרה מכך, **שוברי בר**, הפועלת כסוכנת ומספקת שירותי רכש והובלה, מעולם לא סירבה לספק שירותים ללקוחות חדשים ואף מעונינת בהרחבת חוג לקוחותיה על מנת למקסם את יעילותה.

3.3.4. לאור המאפיינים של מקטע יבוא המספוא בפרט ושוק התערובות בכלל, ניתן לומר כי במידה ולא היה קיים בשוק גוף כמו **שוברי בר** היה צורך כלכלי אמיתי ליצור גוף שכזה, על מנת לייעל ולשפר את מצבו של צרכן הגרעינים ומוצרי המספוא המיובאים, בכל הקשור לרמת המחירים, תדירות ואמינות האספקה, איכות ומגוון המוצרים.

4. תחום הגרעינים

4.1 כללי

תחום הגרעינים בישראל מורכב משלושה ענפי משנה, המאופיינים במבנה פעילות דומה. בכל אחד מהענפים ניתן לזהות מספר מקטעים, החל מהגידול ולייצור והרכש (שעיקרו בחו"ל), דרך ההובלה והיבוא, העיבוד המקומי, וכלה בשיווק והפצה ללקוחות.

ענפי המשנה הם:

- ענף המספוא – ענף המספוא הינו חלק משוק התערובת לבעלי חיים כאשר גרעיני המספוא והמוצרים השונים משמשים כחומר גלם של מרכזי המזון ומכוני התערובת. מוצרי המספוא כוללים מספר סוגי גרעינים, כגון שעורה, תירס, דורה, חיטת מספוא, כוספאות ועוד.
- ענף גרעיני חיטה למאכל – חלק מתעשיית הקמח, כאשר גרעיני החיטה משמשים חומר גלם לטחנות הקמח בייצור קמח וסובין.
- ענף זרעי שמנים – כולל את פולי הסויה המהווים מרכיב עקרי בתעשיית השמנים והכוספא ובנוסף, זרעי שמנים אחרים כמו חמניות ולפתית, כל אלה משמשים כחומר גלם בהפקת הכוספאות והשמנים.
- צריכת הגרעינים של תושבי ישראל והרשות הפלשתינאית מבוססת על יבוא, למעט יצור מוגבל של חיטה מקומית (כ - 170 אלף טון, המהווים כ - 20% מצריכת החיטה) ומעט גידולי מספוא.
- בשנים 1990 - 1988 תחום יבוא הגרעינים עבר רפורמה מקיפה, כאשר עד אז פעילות היבוא בוצעה כולה על ידי מנהל הסחר הממשלתי. הרפורמה הפריטה למעשה את פעילות היבוא והעבירה אותה לגופים פרטיים, תוך יצירת שוק פתוח שהביא לשינויים משמעותיים בענף. התפתחויות אלה באו לידי ביטוי ביצירת תחרות, בגידול בכמויות היבוא, בהרחבת מגוון סוגי הגרעינים, מקורות האספקה, סוגי האוניות ועוד.

בשנת 1999, היקף יבוא הגרעינים ומוצרי המספוא השנתי למדינת ישראל עמד על כ - 3.8 מיליון טון גרעינים, שכללו כ 2.3 מיליון טון גרעיני ומוצרי מספוא, כ - 820 אלף טון חיטה למאכל וכ - 660 אלף טון פולי סויה.

הפעילות בשוק הגרעינים נחלקת כאמור למספר מקטעים, החל מהמגדלים וספקי הגרעינים, דרך סוכני הספנות, הנמלים (טעינה, פריקה, שינוע ואחסנה), היבואנים, הפצה ושווק, ארגוני צרכנים וצרכנים בודדים וכלה בצרכנים הסופיים לכל סוגי המוצרים.

רוב המקטעים המצוינים לעיל מופיעים בכל אחד משלושת ענפי הגרעינים (מספוא, חיטה וזרעי שמנים), ולעיתים אף ניתן לזהות פעילות או מעורבות מסוימת של אותם גופים בשלושת הענפים גם יחד.

בפרק זה, העוסק בתיאור תחום הגרעינים, נתאר תחילה באופן כללי את מקטע היבוא, תוך התמקדות בפעולות הרכש וההובלה (תחום פעילותה של **שוברי בר**), ולאחר מכן נסקור את הפעילות והמאפיינים העיקריים בכל אחד משלושת ענפי המשנה (מספוא, חיטה, זרעי שמנים).

4.2 יבוא הגרעינים

תיאור השוק העולמי

שוק הגרעינים בעולם מורכב ממגוון גידולים רחב, כאשר רוב המדינות נוהגות לגדל ולספק בעצמן את הצריכה המקומית. הגידולים המובילים הם: התירס, החיטה ופולי הסויה. היקף הייצור השנתי של התירס בעולם נאמד בכ - 600 מיליון טון, כאשר הסחר הבינלאומי עומד על כ - 70 מיליון טון בלבד.

ארצות הברית נחשבת לספקית הגרעינים הגדולה בעולם. היקף הייצור השנתי של התירס בארה"ב עומד על כ - 250 מיליון טון ומזה כ - 50 מיליון טון מיועדים ליצוא (כ - 70% מהיקף הסחר הבינלאומי בתירס). הגרעינים המובילים נסחרים בארה"ב בבורסות לסחורות. מחירי התירס ופולי הסויה

נסחרים מדי יום בבורסה בשיקגו ואילו החיטה נסחרת בשלוש בורסות שונות (שיקגו, מיניאפוליס וקנזס).

הסחר הבינלאומי בגרעינים מושפע, בין השאר, ממדיניות הסבסוד של ממשלות. השוק המשותף נוהג לסבסד את מגדלי הגרעינים, כאשר גובה התמיכה משתנה ונקבע מידי שבוע בבריסל. מדיניות זו הסיטה חלק מהסחר העולמי למדינות מערב אירופה.

לאחרונה, בעקבות מו"מ ארוך שהתקיים בין ארה"ב והאיחוד האירופי, הצדדים הגיעו להבנות בנוגע למדיניות הסבסוד לשנים הקרובות.

יבוא גרעינים לישראל –

כאמור לעיל, צריכת הגרעינים ומוצרי המספוא במדינת ישראל מבוססת בעיקרה על יבוא, כאשר בשנת 1999 היקף היבוא עמד על כ- 3.8 מיליון טון.

בטרם נתאר את מקורות היבוא השונים והמאפיינים של כל אחד מהם, נציין כי הפעילות בתחום היבוא מושפעת מהסכמים בין מדינת ישראל לארה"ב. כתוצאה מהמרת הסיוע האמריקאי מסיוע פיזי לסיוע כספי, מדינת ישראל התחייבה לרכוש מדי שנה כמות מינימום של 1.6 מיליון טון גרעינים מארה"ב. כמו כן, קיימת התחייבות ישראלית נוספת שמשפיעה על שוק ההובלה, לפיה לפחות 800 אלף טון בשנה מכלל יבוא הגרעינים יהיה באמצעות אוניות צי הסוחר האמריקאי.

על פי נתוני יבוא מן העבר ניתן ללמוד כי ישראל נוהגת לרכוש מדי שנה למעלה מ- 2 מיליון טון גרעינים מארה"ב (מעל התחייבות המינימום). יחד עם זאת, המחויבות להובלה בצי האמריקאי פוגעת בתחרות מאחר וכל אוניות הצי האמריקאי בגודל פנמקס (אוניות בעלי נפח הובלה של כ- 65 אלף טון) מרוכזות בידי גורם יחיד. בצי הסוחר קיימות גם אוניות קטנות יותר אך כתוצאה מהיתרונות המובהקים לגודל בהובלה מארה"ב לישראל הן אינן מהוות תחרות אמיתית.

כתוצאה מכך, מחיר ההובלה באוניות הצי יקרות באופן משמעותי מהמחירים

בשוק ההובלה העולמי (\$40 לטון בחשוואה ל \$16 - \$14 דולר לטון, בהתאמה).
פער זה מכוסה בחלקו באמצעות סובסידיה ממשלתית, כאשר בחשב הכללי
נוהג לפרסם מפעם לפעם מכרז על גובה הסבסוד.

תיאור מקורות היבוא -

רוב יבוא הגרעינים ומוצרי המספוא לישראל מקורו מארה"ב. הוא כולל כ-
85% מחיטת המאכל, כמעט כל יבוא התירס, הסורגוס, הגלוטן, פולי הסויה
ונתח עיקרי מיבוא הכוספאות ותחליפים אחרים. בסה"כ, היבוא מארה"ב
נאמד בכ - 2 מליון טון בשנה, מתוך יבוא כולל של כ - 3.8 מליון טון לשנה.

מקורות יבוא בולטים אחרים כוללים את: האיחוד האירופי, הודו - כוספאות
וארצות הים השחור - תחליפי מספוא (אם כי בשנתיים האחרונות, כתוצאה
מבצורת במזרח אירופה, פחתה הכמות המיובאת מארצות אלה באופן
משמעותי).

מקורות יבוא נוספים שהצטרפו לרשימה בשנים האחרונות כוללים את פרו
(קמח דגים), ארגנטינה וסין (תירס).

יבוא הגרעינים מארה"ב -

ספקית הגרעינים העיקרית לישראל היא ארצות הברית, החל מחיטת המאכל,
פולי סויה וכלה בסוגים השונים של גרעיני המספוא ומוצריהם.

יצרני הגרעינים פרוסים באזורים שונים בארה"ב תוך ניצול תנאי אקלים
וקרקע אופטימליים לכל סוג של גידול, החל מאזור האגמים הגדולים בצפון,
אזור המערב התיכון לאורך מעלה המסיסיפי ועד אזור טקסס בדרום.

לרוב, החקלאים מאוגדים בקואופרטיביים אזוריים. באמצעותם מרכזים
החקלאים את היבולים באסמים הממוקמים בסמוך לשדות, ומתקשרים
בחוזים עם חברות סחר גרעינים (הבולטים שביניהם כוללים את החברות
קרגיל, א.ד.מ., פרם-לנד, קונאגרה ודריפוס).

הספקים קשורים בחוזי רכישה של הגרעינים עם אותם קואופרטיבים, מאחסנים את הגרעינים בממגורות ביניים ומשנעים אותם לנמלים באמצעי שינוע שונים, כגון רכבות, משאיות ודוברות.

הגרעינים המיועדים לישראל מגיעים ממספר נקודות מרכזיות :

- נמל ניו-אורלינס - הסחורה מגיעה לאזור על גבי דוברות ענק, שתפקידן להוביל את הגרעינים לאורך המסיסיפי, מתאסמים האזוריים במערב התיכון ועד לממגורות בניו אורלינס. בנמל מועברת הסחורה לממגורות נמל ומהן לאניות המובילות את הסחורה לנמלי הארץ.

- יוסטון וגלבסטון (טקסס) – עיקר יבוא החיטה הקשה.

- נמל NORFOLK - נמל הממוקם בחוף המזרחי במדינת וירג'יניה. הגרעינים לנמל מועברים באמצעות רכבות משא או על גבי משאיות.

- האגמים בצפון ארה"ב - מקור נוסף ממנו מגיעה סחורה הוא הנמלים הפרוסים באזור האגמים בצפון ארה"ב. הסחורה מגיעה מארה"ב ודרום קנדה, ומובלת באמצעות אניות דרך האגמים לאוקיינוס האטלנטי ומשם ארצה. כתוצאה ממגבלות של מזג אוויר, מקור זה אינו פעיל בתקופת החורף.

רוב היבוא לישראל מגיע מנמלי המסיסיפי וזאת באמצעות אוניות פנמקס המסוגלות להוביל מטען בהיקף של כ - 65 אלף טון. באזור זה מוטענים המוצרים הבאים :

- מספוא - גרעיני תירס וסורגום וכוספת סויה, גלוטן, מוצרי תירס ועוד ;

- פולי סויה ;

- חיטה רכה - כמות קטנה מכלל יבוא החיטה.

מאזור טקסס מיובאת בעיקר החיטה הקשה (רוב יבוא החיטה לישראל), תוך שילוב לעיתים של יבוא עם גרעיני סורגום למספוא.

היבוא משאר העולם -

היבוא ממקומות אחרים בעולם הולך ומתפתח עם השנים, במיוחד בתקופה שלאחר שנת 1995, עם הסרת המגבלה שהייתה על יבוא גרעיני חיטה למאכל ופולי סויה ממקורות אחרים מלבד ארה"ב.

בעיקרון, אותם גורמים הפועלים ביבוא גרעינים מארה"ב, פועלים גם ממקומות אחרים בעולם כאשר קיימים מספר הבדלים באופיו של היבוא:

- לרוב, היבוא מאירופה ומהמזרח כולל מוצרים תחליפיים ואחרים, שהיקף צריכתם בארץ קטן יחסית.
- נמלי המוצא מסוגלים להטעין אוניות בגודל בינוני בלבד ולכן, (בניגוד לאניות הפנמקס המאפיינות את היבוא מארה"ב) היבוא מתבצע באמצעות אניות קטנות.
- מאחר והיבוא הינו בהיקפים קטנים יותר, היבואנים מסוגלים למלא אניות קטנות ללא צורך בריכוז הזמנות ממספר צרכנים רב או תאום בין מספר יבואנים.
- כתוצאה מבעיות שליטה וחוסר אמינות באספקה, רוב היבוא שלא מארה"ב מבוצע במחירי C&F, מאחר וקיים חשש גדול יותר לכשלים בשרשרת היבוא.

גורמים מרכזיים בשוק הגרעינים העולמי -

בתחום הסחר בגרעינים, הגורמים המרכזיים הם:

- **קרגיל** – ספק הגרעינים הגדול בעולם עם מחזור פעילות של כ – 80 מיליארד דולר. הקונצרן פרוס ברחבי העולם ופועל באמצעות סניפים. החברה מחזיקה בנמלים מספר רב של מתקני אחסון, העמסה ופריקה המשמשים אותה לשינוע סחורות בין אזורים ומדינות. קרגיל הרחיבה את פעילותה באופן משמעותי כאשר רכשה לפני כשנה את חברת קונטיננטל גרין, חברת הגרעינים השלישית בגודלה בעולם. רכישה זו פגעה במעמד של צרכני הגרעינים בעולם ובארץ

בפרט מאחר וקונטיננטל הייתה ספק דומיננטי לשוק המקומי שהתחרה בקרגיל.

רכישה זו רק מאפיינת מגמה כללית בשוק כאשר מספר השחקנים הולך ופוחת. להלן מספר ציטטות מתגובות שהופיעו ב- REUTERS עם פרסום העסקה:

LONDON, NOV 10: "It's a sad inevitability" one British trader said "It's not good news. It just proves how the volatility and political uncertainty of today's commodities markets makes it extremely difficult to trade. As things get more and more risky there are fewer players.

"In general dealers in Europe said the fact of another name disappearing from the list was not good for competition and liquidity of the market as the sellers were getting stronger this way. (Wednesday, 11 NOV 1998)

HAMBURG, NOV 10: "If Cargill controls Continental, it narrows down the number of participants and independent traders may be increasingly forced out of the market. It will get more difficult to find out what's going on because there will be more inside business. I fear this will not be the end of concentration in grains and oilseeds, which is already dominated by only few players."

• **ADM - Archer Daniel Midland**, עוסקים בעיקר בסחר של פולי סויה ותירס וכן בייצור ובסחר של מוצרי סויה ותירס.

• **דרייפוס** – חברת סחר בגרעינים. פעילה מאוד בייצוא גרעינים מארה"ב וממקורות אחרים לרחבי העולם.

• **Peavy – Conagra** – חברת סחר גרעינים הפעילה ביצוא גרעינים.

• **Cenex Harvest State** – חברה בבעלות קואופרטיביים של מגדלים בצפון ארה"ב שמוזגה משתי החברות Harvest State ו- Cenex. החברה רוכשת את הגרעינים מהקואופרטיביים ואחראית לייצא אותם.

- **Farm land** – חברה בבעלות מגדלים באזור הדרומי של ארה"ב. מרכזת את מכירת הגרעינים של החברים בה. החברה מצויה במשא ומתן מתקדם למיזוג עם חברת **Cenex Harvest State** המוזכרת לעיל

- **Zennoh** – חברה יפאנית, בבעלות בעלי מכוני תערוכת יפאנים. החברה נכנסה לפעילות בתחום הרכש בארה"ב.

פרט לחברות המצוינות לעיל, שהן הבולטות והמובילות בענף, קיימים עוד גופים וחברות בסדרי גודל קטן יותר, המתמקדים בשווקים של אירופה ובעיקר במזרח. לאור העובדה שהפעילות מאופיינית ביתרונות משמעותיים לגודל, קיימת מגמה מתמשכת של התחזקות הספקים הגדולים, כולל מיזוגים בענף.

עובדה זו פוגעת כמובן ברמת התחרותיות בתחום, מחלישה את מעמדם של צרכני הגרעינים ומחזקת את הצורך בהתארגנות צרכנים לחיזוק כוח הקניה.

פעילות הספקים הגדולים המצוינים לעיל כוללת אספקה של הגרעינים במחירי **F.O.B. 1 - C&F** (עד לנמלי הארץ). היבוא עצמו מתבצע ע"י גורמים מקומיים, הרוכשים את הגרעינים מאותם ספקים בינלאומיים, מבצעים את הטיפול בנמל לרבות התשלומים הכרוכים בכך, מאחסנים את הגרעינים בממגורות ומפיצים אותם על פי הביקושים וההזמנות. מבין הגורמים המקומיים הפועלים בתחום ניתן להבחין בשלוש קבוצות עיקריות:

- קבוצת היבואנים - על קבוצה זו נמנים היבואנים שמשמשים כמפיצים ומשווקים של הגרעינים. פעילותם של היבואנים מתמקדת ברכישת הגרעינים מהספקים בחו"ל, כאשר רכישת הגרעינים מתבצעת בכניסה לנמל במחירי **C&F** (הביטוח על המטען נרכש על ידי היבואנים עצמם), או לחלופין במחירי **F.O.B** כאשר היבואן מבצע גם את ההובלה. הערך המוסף של היבואנים הוא בעיקר בתחום המימון. החברות נותנות לצרכני הגרעינים אשראי לתקופה של כ- 3 עד 6 חודשים. על מנת לפעול בתחום דרוש גב פיננסי איתן מאחר ומדובר בעלויות עסקה גבוהות יחסית, החל מעלויות הרכישה של הגרעינים, הטיפול בנמל (לרבות מיסוי) וכלה בעלויות האחסנה וההפצה.

- סוכני ייבוא - סוכני הייבוא מספקים שירותים בתחום הרכש וההובלה של הגרעינים המיובאים, תוך ניצול הידע והקשרים שרכשו בשוק. בשונה מהייבואנים, הסוכנים אינם רוכשים את הסחורה בפועל אלא מתמקדים בתיאום וריכוז מספר לקוחות וייצוגם מול ספקי הגרעינים, סוכני האוניות והגורמים השונים בנמל, כל זאת תמורת עמלה. ההסכמים והחוזים השונים נחתמים ומאושרים בסופו של דבר ישירות ע"י יבואני הגרעינים.

- רכישה ישירה מהספקים - חלק מצרכני הגרעינים פועל גם בתחום היבוא. מפעלי השמנים והכוספא משמשים כיבואנים ופועלים ישירות מול הספקים הבינלאומיים ברכישה מרוכזת לרוב של כל המפעלים. הדברים נכונים גם לגבי מכוני התערובת הגדולים וגם לגבי מרבית טחנות הקמח.

4.3. תיאור שוק ההובלה

מקטע ההובלה של הגרעינים המיובאים מהווה מרכיב חשוב בשרשרת היבוא. שוק ההובלה העולמי הינו שוק דינמי המאופיין ברמת תחרותיות גבוהה ומחירי ההובלה נסחרים בבורסה בלונדון.

אזורי גידול הגרעינים בארה"ב, שהינה מקור האספקה המרכזי של ישראל, פרוס באזורים שונים תוך ניצול תנאי אקלים וקרקע משתנים, המתאימים לכל גידול וגידול. נמלי הטעינה פרוסים כדלקמן :

4.3.1. נמל ניו אורלינס – אליו מתנקזים הגרעינים הגדלים בשטחי הגידול לאורך נהר המיסיסיפי, המובלים לשם בעיקר באמצעות דוברות.

4.3.2. נמל NORFOLK – הממוקם בחוף המזרחי של מדינת ורגיניה. הגרעינים מובלים לשם באמצעות רכבות ומשאיות.

4.3.3. הנמלים הפרוסים באזור האגמים הגדולים, בצפון המדינה.

4.3.4. נמל יוסטון – המרכז את גידולי החיטה הקשה וגרעיני הסורגוס, הגדלים באזור טקסס ואוקלהומה.

פעילות ההובלה מאופיינת ביתרונות משמעותיים לגודל, כאשר המגבלה העיקרית היא יכולת הטעינה והפריקה בנמלים. הובלת הגרעינים מארה"ב מתבצעת באוניות פנמקס, המסוגלות להוביל כ- 65 אלף טון.

מאירופה, ההובלה מתבצעת באוניות קטנות יותר, אם כי בשנים האחרונות ישנה מגמה ברורה של הגדלת נפח האוניות. אם בעבר עיקר היבוא מאירופה ומארצות הים השחור התבצע באוניות קטנות בנפח של כ- 3000 טון, היום הובלת הגרעינים מתבצעת גם באוניות של עד 20 אלף טון וזאת על מנת להקטין את העלות לטון.

לשם המחשה, עלות הובלה בשוק הספנות לטון גרעינים באונית פנמקס מארה"ב לישראל עומדת על כ- \$16 - \$14, הובלה דומה באונית קטנה (בעלת נפח הובלה של כ- 15 אלף טון) עשויה לייקר את עלות ההובלה לטון בכ- 50%.

יתרון נוסף ומשמעותי של אוניות הפנמקס על פני האוניות הקטנות היא ביכולת לשלב מספר מוצרים בהובלה אחת נתונה, ובכך להגדיל את מגוון המוצרים והיכולת למלא מקסימום נפח על מנת להוזיל את העלות הסופית לטון.

כל נושא שינוע המטענים לארץ הינו מורכב ומחייב טיפול מקצועי הכולל תיאום קפדני בין הגורמים השונים. על מנת להוזיל וליעל את השינוע מתבצעות פעולות שונות, הכוללות, בין השאר:

- **שילוב בין לקוחות על מנת לרכז מקסימום נפח** – הצרכנים בארץ שואפים להגדיל את תדירות המשלוחים על מנת לצמצם עלויות מלאי. לדוגמא, מכון התערוכות הגדול ביותר (אמבר) מייבא לפחות שני משלוחים בחודש (מאותו מוצר), כאשר חלקו במוצר בסיסי כמו חיתת מספוא הינה בסביבות ה- 8,000-10,000 טון בלבד (פחות מ- 15% מנפח האוניה). לפיכך, ברור כי על מנת לאפשר הובלה בעלויות סבירות חייב להיות תיאום בין מספר לקוחות.

- **שילוב בין מוצרים** – שילוב בין מספר מוצרים (לדוגמא, בין גרעיני מספוא, פולי סויה וכוספאות), במטרה ליעל ולהקטין את עלות ההובלה, צריך שיהיה

מתוכנן ומתוזמן היטב בין מספר רב של גורמים על מנת לצמצם למינימום מעבר בין רציפים, זמני המתנה וכדומה. לשם המחשה, עלות מעבר בין רציפים לצורך טעינה של שני מוצרים שונים עשויה להגיע לכ – 60 אלף דולר (זאת עוד מבלי להתייחס לעלויות המתנה נוספות).

- **תיאום והעברה ישירה של הסחורה מהדוברה לאוניה – חיסכון באחסון, שינוע כפול ומעבר בין רציפים.**

- **תיאום האוניה וסידורי ההובלה – לרבות ניהול מו"מ על המחיר ותנאי ההובלה.**

- **תיאום הפריקה בנמלי הארץ – תיאום פריקת הגרעינים והמוצרים בנמלי הארץ בחיפה ובאשדוד, הן לממגורות דגון והן בפריקה ישירה למשאיות. שליטה ותיאום על אמצעי ההובלה להוצאה ושחרור מהנמלים בעלויות מינימליות.**

מאחר וכל נושא שינוע המטענים לארץ (כמפורט לעיל) הינו מורכב ומחייב התמקצעות קמו להם חברות וגופים המשמשים כמתאמים בתחום שינוע הגרעינים. גופים אלה מספקים לצרכני הגרעינים בארץ את מגוון השירותים הקשורים לרכש ולהובלה, ולמעשה מאפשרים את הורדת עלויות המזון המוכן (התערובות) למגדלי בעלי החיים.

4.4. תיאור ענפי (חיטה, זרעי שמנים, מספוא)

4.4.1. ענף החיטה והקמח

צריכת הקמח במדינת ישראל נאמדת בכ - 650 אלף טון בשנה, מתבססת בעיקר על היצור השוטף ב - 18 טחנות קמח מקומיות ומעט יבוא קמח (בשוליים בלבד). ייצור הקמח המקומי צורך מדי שנה כ - 900 אלף טון גרעינים, מזה. מיובאים מדי שנה כ - 700 - 750 אלף טון גרעינים והיתרה מבוססת על חיטה מקומית בהיקף שנתי ממוצע של כ - 170 אלף טון בלבד (היקף היצור המקומי משתנה מדי שנה כאשר היקף היבול מושפע בעיקר מתנאי מזג האוויר ומכמות המשקעים). עיקר הגרעינים המיובאים מגיעים מארצות הברית, שחלקה נאמד בלמעלה מ - 650 אלף טון.

עלויות הייצור של החיטה המקומית (הסובלת מחסרונות לקוטן, סוגי קרקעות ואקלים לא אופטימליים) אינן מאפשרות לה להתמודד בשוק החופשי עם החיטה מארה"ב, על אף עלויות ההובלה לארץ. המדינה מסייעת למגדלי החיטה (בעיקר בדרום הארץ) ע"י מתן תמיכות מדי שנה.

עד לשנת 1990 היתה מעורבות ממשלתית מלאה בענף הטחינה, שבאה לידי ביטוי, החל מרכישת גרעיני החיטה המיובאים והמקומיים, דרך קביעת מכסות היבוא ומחיר הגרעינים וכלה בפיקוח על מחירי הקמח. בראשית 1989 הפעילה הממשלה רפורמה בענף הקמח, שבמסגרתה נפתח מקטע היבוא לגורמים פרטיים.

בשלהי 1995 הרחיבה הממשלה את הרפורמה ביבוא גרעינים והסירה את המגבלה על יבוא ממקורות אחרים בעולם, פרט לארה"ב. מהלך זה הביא לגיוון במקורות היבוא, אך עדיין מרבית גרעיני החיטה (למעלה מ- 80%) מגיעים מארה"ב.

בעקבות הרפורמה ביבוא, טחנות הקמח התארגנו במשותף לרכישת הגרעינים בחו"ל. כיום 65% מהטחנות מאוגדות בחברה בשם יבולית, שתפקידה לרכז אינפורמציה לגבי מועדי אספקה, מחירים וכו'. חברת יבולית פועלת למעשה

כזרוע ארוכה של טחנות הקמח החברות בה ומייצגת אותן במו"מ מול ספקי הגרעינים וסוכני האניות. חברת יבולית מתאמת את ההזמנות עבור החברים בה על מנת ליצור יתרונות לגודל, כאשר הרכישה בפועל של הגרעינים מתבצעת ע"י טחנות הקמח.

שאר טחנות הקמח אשר אינם חברות ביבולית מבצעים את הרכש וההובלה של הגרעינים באמצעות התארגנות חלופית, כאשר שטיבל, שבבעלותו 3 טחנות גדולות מבצע את היבוא במרוכז עבור כל שלושת הטחנות. יתרת הטחנות (חמש) חברו אף הן לצורך ביצוע פעולות הרכש וההובלה, כך שאין אף טחנה הפועלת בתחום היבוא באופן עצמאי.

ענף טחנות קמח מאופיין בעודף כושר ייצור ובפריסה גיאוגרפית רחבה, הנובעים מתפיסה ומדיניות ממשלתית היסטורית, שנגזרה בשעתו ממניעים ביטחוניים לשעת חירום.

שוק טחנות הקמח, שסבל בעבר מפעילות קרטלית, אופיין בשנים האחרונות ברמת תחרות נמוכה יחסית (למרות המספר הרב של הטחנות), אם כי לאחרונה חלו שינויים בענף כתוצאה מהחרפת בעיית עודף כושר הייצור.

בעיה זו נובעת מצמצום הדרגתי בהיקף הצריכה של הרשות הפלשתינאית, שהחלו לייבא קמח באופן עצמאי, ולהקים טחנות עצמאיות, המהוות מבחינתם סממן לאומי.

להשלמת התמונה התמציתית על השוק, נזכיר כי הקמח המיוצר נמכר ברובו למאפיות לצורך ייצור המוצרים הסופיים וכן בחלקו נמכר ישירות למשקי הבית (באמצעות רשתות השיווק והקמעונאים).

במהלך תהליך הייצור של הקמח נוצר הסובין, המהווה מוצר לוואי. הסובין, שהיקפו השנתי עומד על כ- 500 אלף טון, נמכר על ידי הטחנות ישירות למכוני התערובת ומהווה מרכיב חשוב בייצור תערובת למאכל בעלי חיים.

תעשיית השמן בישראל מייצרת למעשה שני מוצרים מרכזיים כאשר העיקרי שביניהם הינו דוקא מוצר הכוספא, המשמש כחומר גלם חשוב בייצור תערובות לבעלי חיים. היקף הייצור במפעלים נגזר למעשה מהביקוש לכוספא של מכוני התערובת המקומיים, כאשר הכוספא מהווה קרוב ל - 80% ממסת פולי הסויה המשמשים את תעשיית השמן.

היקף המכירות השנתי של כוספאת הסויה עומד על כ - 450 אלף טון, מזה כ - 350 אלף טון מיוצר ומשווק על ידי התעשייה המקומית. שלא כמו בפעילות היבוא, המאופיינת במעורבות של גורמים מתווכים (סוכנים, יבואנים, מפיצים וכדומה) לצורך ניצול היתרונות לגודל וההתמודדות על מורכבות היבוא, מכירת הכוספא המקומית מתבצעת ישירות בין התעשייה לבין מכוני התערובת השונים, המתחרים ביניהם על מקורות האספקה המקומיים.

צריכת השמן בישראל מתבססת על הייצור מקומי באמצעות מספר מצומצם של מפעלים וכן על יבוא חופשי בהיקפים משמעותיים, הפטור ממכסים (למעט היטל בטחה).

חומר הגלם המרכזי בייצור השמן הינו פולי הסויה. בישראל פועלים כחמישה מפעלי שמן עיקריים, המייבאים מדי שנה כ - 650 אלף טון פולי סויה. המפעלים המקומיים כוללים את :

• שמן - חיפה

• טית בית - אשדוד

• אוליבקס - פתח תקוה

• סולבר - אשדוד

• מילומור - עכו (נרכש לאחרונה ע"י שמן)

המפעלים פועלים כאמור בשוק השמן המקומי, המאופיין ברמת תחרותיות גבוהה ובמעורבות משמעותית של יבוא מתחרה. בשוק הכוספא, התעשייה

המקומית מהווה את עיקר השוק בעוד שעל היבוא חלות מגבלות של היטלי בטחה הפוגעות ביכולת לפתח מקורות אספקה מיובאים.

תיאור יבוא פולי הסויה -

יצור השמן מתבסס על פולי הסויה, המיובאים מארצות הברית (למעלה מ- 90%). בשנים האחרונות נפתחו מקורות אספקה נוספים במחירים אטרקטיביים, אך באיכות ירודה יותר בהשוואה לפולי הסויה האמריקאים.

למרות התחרות העזה בשוק השמן המקומי, חברות השמן המצוינות לעיל משתפות פעולה במקטעי הרכש וההובלה של פולי הסויה ושאר זרעי השמנים. שיתוף הפעולה בא לידי ביטוי ברכישה משותפת של הפולים מספקים בינלאומיים ותיאום ההובלה (בעיקר על ידי חברת דגש), כל זאת על מנת להוזיל את עלויות חומר הגלם ולהצליח להתמודד מול היבוא של מוצרי השמן.

ענף המספוא יתואר באופן מפורט בפרק הבא.

5. תיאור ענף המספוא

5.1. רקע

המספוא מהווה חומר גלם בייצור תערובות למאכל בעלי חיים, הכוללים בעיקר את הענפים הבאים: רפת וצאן, פיטום, חטלה, רבייה, הודים ודגים.

היקף הייצור השנתי של התערובות במדינת ישראל הנמכר למאכל בעלי חיים עולה על 2.4 מיליון טון, מזה כ- 200 – 150 אלף טון מיועדים לרשות הפלשתינאית. עיקר חומר הגלם בייצור התערובות מושתת על גרעינים מיובאים. היקף היבוא השנתי של גרעיני ומוצרי מספוא עולה על 2 מיליון טון, המהווים שוק של למעלה ממיליארד וחצי ש"ח לשנה, או 380 מיליון דולר (במונחי C&F).

ענף המספוא הינו ענף מרכזי בתחום יבוא הגרעינים ומוצרי המספוא, ומהווה כ- 65% מכלל היבוא, הכולל גם חיטה לטחינה וזרעי השמנים.

עד לשנת 1989, רכישת גרעיני המספוא (כמו שאר הגרעינים) בוצעה ביד אחת על ידי הממשלה. קניית הגרעינים בוצעה ע"י משלחת האספקה של ממשלת ישראל בניו-יורק, כאשר מינהל הסחר היה אחראי לרכישה, הטענת הסחורה והובלתה לישראל. כאן, חולקו הגרעינים בין מספר מצומצם של יבואנים, בעלי מכסות יבוא. תפקידם של היבואנים הצטמצם למכירת המספוא לחקלאים, כאשר הובטח להם על ידי הממשלה כיסוי מלא של ההוצאות בתוספת מרווח בשיעור קבוע.

באותן שנים, כתוצאה מהמדיניות הממשלתית כאמור, מקטעי הרכש וההובלה בכל תחומי הגרעינים היו מגוונים מבחינה עסקית וסבלו, בין השאר, מחוסר יעילות, אי ניצול הזדמנויות עסקיות ע"י היבואנים, העדר תחרות על טיב, מחיר ורמת שירות וכדומה.

5.2. הרפורמה בענף המספוא

בעקבות מסקנותיה של ועדה בינמשרדית שהוקמה לצורך בחינת הפעילות בשוק הגרעיניים, בוצעה רפורמה מקיפה בתחום המספוא, שהובילה להפסקת המעורבות הממשלתית במקטעי היבוא, תוך ביטול המכסות האדמיניסטרטיביות ופתיחת התחום לתחרות חופשית.

להלן עיקר המלצותיה של הוועדה שהובילו לביצוע הרפורמה בתחום:

- הפסקה מוחלטת של מעורבות ממשלתית בהליכי הרכישה של גרעיני המספוא.
 - הפסקת המעורבות הממשלתית במקטע ההובלה הימית, למעט נושא הסבסוד של ההובלה בדגל אמריקאי הנובע מהסכמים בין המדינות.
 - פתיחת הענף לתחרות חופשית, תוך ביטול המכסות ההיסטוריות של היבואנים ומתן אפשרות להצטרפות יבואנים חדשים.
 - הוצאת המחירים מפיקוח.
 - שינויים בהסדרי אשראי מיוחדים, להם היו זכאים היבואנים והחקלאים.
- עם יישום הרפורמה, השינויים בשוק לא אחרו לבוא וכללו, בין השאר:

- התנהגות המחירים - השוואת המחירים בשנים שלאחר יישום הרפורמה שפורסמו ע"י הלמ"ס לרמת המחירים שהייתה נהוגה בתקופה של טרום הרפורמה, מלמדת על ירידת מחירים משמעותית ברוב סוגי הגרעינים והמוצרים.
- הרחבת מגוון המקורות - חל גידול משמעותי במספר מקורות היבוא, שכלל הגדלת היבוא ממדינות אירופה, כולל ארצות הים השחור, טורקיה, תאילנד, הודו וסין במזרח, ארגנטינה ופרו במערב ועוד.

• הרחבת מגוון המוצרים – שוק גרעיני המספוא הפך ליעיל יותר כתוצאה מהרחבה משמעותית במגוון המוצרים והתחליפים, שנתנו בידי מכוני התערוכות כלי נהדר להתאים את הרכבי הייצור האופטימליים של התערובות השונות בהתאם לרמות המחירים במגוון רחב של סוגי גרעינים ומוצרים. בשוק החלו להופיע מוצרים ותחליפים כמו טפיוקה, שבבי תירס, שעורה קלופה, שיפון טחון ובעיקר חיטת מספוא והוא הפך משוק מגוון לשוק דינמי, יעיל יותר ועשיר במגוון רחב של מוצרים.

• סדירות אספקה - מאז יישום הרפורמה, חל שיפור ניכר בנושא זה, כאשר היקף היבוא ופריסתו על פני השנה תאם את הביקושים.

סוגיות שלא טופלו ברפורמה ומשפיעות על ענף המספוא בעד היום:

• פריקה ושינוע - תמחור שאינו משקף את עלויות הטיפול בהתאם לסוגי הסחורה בנמלים השונים, יוצר עיוותי הקצאה של תשומות ורווח לא מוצדק למונופול (רשות הנמלים) על חשבון הצרכנים.

• הובלה – התחייבות ממשלת ישראל להובלת חלק מהגרעינים באניות צי הסוחר האמריקאי אינה מאפשרת יבוא זול ויעיל במחירי שוק ומקנה יתרונות משמעותיים לגורם שזוכה במכרזי ההובלה שמפרסמת המדינה, על פני מתחרים פוטנציאליים.

• התחייבות הרכישה השנתית מארה"ב - ההתחייבות של מדינת ישראל לרכוש מדי שנה 1.6 מליון טון גרעינים מארה"ב, מחייבת מעורבות ממשלתית. למרות שבטווח הקצר מגבלה זו אינה מורגשת מאחר וגם בתנאי שוק חופשי היקף הרכש השנתי מארה"ב עולה על 2 מליון טון, בטווח הארוך המחויבות מגבילה מעבר לשוק חופשי.

תיאור שוק התערובות היום -

כאמור, היקף הייצור של התערובות במדינת ישראל עמד בשנת 1999 על 2.4 מיליון טון, מזה כ- 200 אלף טון נצרכו על ידי הרשות הפלשתינאית.

ייצור התערובת מתבסס בעיקר על גרעיני המספוא (כ – 55% מחומר הגלם) וכן על מוצרים נוספים כגון: כוספאות, סובין (מוצר לוואי של טחנות הקמח), שמן מוחמץ צמחי, שמן עופות, ויטמינים, מינרלים, מלח, קמח נוצות ובשר (מוצרי לוואי של המשחתות) ושאר תחליפים.

מרביתם של חומרי הגלם המצוינים לעיל מיובאים לארץ, כאשר מקור היבוא המרכזי הינו ארצות הברית (מעל 50%) והיתרה ממקומות שונים בעולם, בין השאר: מערב אירופה, מזרח אירופה, מדינות הים השחור, דרום אמריקה והמזרח (סין, הודו ותאילנד).

בשונה ממקומות אחרים בעולם, הרכב התערובת בארץ משתנה בהתאם להתנהגות מחירי הגרעינים. תופעה זו נובעת מן העובדה שרוב חומר הגלם לייצור התערובות מיובא. לאור זאת, מכוני התערובת חייבים להיות ערוכים לביצוע שינויים תכופים בהרכב התערובות בהתאם לדרישות השוק, ותוך שימת דגש על הצורך העולה בשמירה על איכות התערובת הסופית.

5.3. מקטע היבוא

מקטע היבוא כולל את פעילויות הרכש וההובלה של המוצרים וסוגי הגרעינים השונים.

פעילות בתחום הרכש – מרבית הרכש של הגרעינים והמוצרים השונים יכול להתבצע באמצעות הבורסה (שיקגו), ישירות מהספקים הגדולים המפורטים לעיל בפרק המתאר את שוק יבוא הגרעינים וכן מברוקרים הפועלים בשוק.

העסקאות מבוצעות לכמויות גדולות בלבד (לא ניתן לבצע עסקה בודדת להיקף של 1000 טון). הספקים והברוקרים מבצעים עסקאות ברמה של אוניה (65 – 60 אלף טון). העסקאות עם הספקים/ברוקרים כרוכות בהוצאות נלוות גבוהות (הוצאות משפטיות, הוצאות בנקאיות וכדומה) ולכן מצדיקות ביצוע עסקאות בנפחים גדולים.

הרכש מתבצע בעסקאות של F.O.B. ו-C&F. בשנים האחרונות, עיקר היבוא מאמריקה וכן היבוא ממערב אירופה (איטליה) מבוצע במחירי F.O.B. כאשר

היבואנים דואגים לתאום ההובלה. לעומת זאת, יבוא הגרעינים מהמזרח מבוצע ברובו במתכונת של C&F, זאת כתוצאה מרמת אמינות נמוכה של הגורמים השונים בשרשרת היבוא (בעיות בנמלי הטעינה השונים, עיכוב באספקת הסחורה וכדומה).

רכש מקומי – פרט לסוגים השונים של הגרעינים ומוצרי המספוא המיובאים, מכוני התערוכת רוכשים בשוק המקומי סדר גודל של 25% עד 35% מכלל חומר הגלם. הרכישות המקומיות כוללות, בין השאר, כוספת סויה ומעט כוספאות אחרות (מיצרני השמנים), סובין (מטחנות הקמח), קמח נוצות ובשר (ממשחטות) וכן מינרלים ומוצרים שונים.

הרכש המקומי מבוצע על ידי כל מכון באופן עצמאי, וללא כל שיתוף פעולה בין המכונים, המתחרים על מקורות האספקה השונים. חברת **שוברי בר** המשמשת כסוכנת בתחום הרכש וההובלה של הגרעינים ומוצריהם המיובאים, אינה פועלת בשוק המקומי.

פעילות בתחום ההובלה – ההובלה מארצות הברית כתוצאה מהמרחק הרב, מבוצעת באוניות פנמקס על מנת להוזיל את עלויות ההובלה. היבוא מאירופה וארצות שכנות מבוצע באוניות קטנות יותר, אם כי קיימת מגמה ברורה של מעבר לאוניות גדולות, תוך ריכוז מספר לקוחות וזאת על מנת לצמצם עלויות. אם בעבר היבוא היה מבוסס על אוניות בעלות נפח הובלה של 3,000 טון, היום היבוא מבוצע באוניות של עד 20,000 טון.

הפעילות בתחום הרכש וההובלה מאופיינת במעורבות ממשלתית מסוימת, כאשר קיימת מחויבות במסגרת הסכמי הסיוע בין מדינת ישראל לבין ארה"ב לפיה, ישראל תרכוש מדי שנה מינימום של 1.6 מיליון טון גרעינים מארה"ב ותוביל במסגרת הצי האמריקאי מינימום של 800 אלף טון.

בעוד שהמגבלה הראשונה כמעט ואינה אפקטיבית מאחר והיקף היבוא מארה"ב עולה על 2 מיליון טון לשנה, מגבלת ההובלה משפיעה באופן דרסטי על הפעילות בתחום מאחר ועלות ההובלה באוניות צי הסוחר יקרות ממחירי ההובלה הנהוגים בשוק העולמי באופן משמעותי (\$40 לטון מול \$16 - \$14 בהתאמה). צי הסוחר האמריקאי הרלוונטי לפעילות ההובלה לישראל צומצם בשנים האחרונות ועומד היום על גורם יחיד (חברת ליברטי) שבבעלותו חמש אוניות פנמקס. ישנם בצי

הסוחר גורמים נוספים אך הם בעלי אוניות קטנות יותר ולכן אינם מסוגלים להתמודד בשוק זה.

מדינת ישראל מפרסמת מדי פעם מכרז על גובה הסבסוד. חברת דגש זוכה במכרזים האמורים דרך קבע ולמעשה מהווה גורם דומיננטי בשוק ההובלה מארצות הברית.

5.4. הגורמים הפועלים בתחום היבוא

היבואנים שפועלים בתחום כוללים, בין השאר, את החברות: דיזינגוף חברה לסחר (1952 דיזינגוף), א.א. יבואני תבואות ומספוא צנציפר (צנציפר), הקבוצה הירושלמית ליבוא מספוא (הקבוצה הירושלמית), לוגי סחר ותעשיות (לוגי), תערוכות הצפון ועוד. לצד היבואנים פועלים בשוק שורה של סוכני יבוא, כאשר החברה הבלטת הינה **שוברי בר** המשמשת כסוכנת לעניין שירותי רכש והובלה כפי שיפורט בהמשך. סוכני יבוא נוספים כוללים בין השאר את: בניש סוכנויות מזון ומספוא, קופקו, יצחק א. בכר, גדות א.ס.מ. ועוד. (רשימה מפורטת של היבואנים וסוכני היבוא בתחום מצורפת כנספח ה').

היבואנים מרכזים הזמנות ממספר מכוני ומרכזי מזון לצורך ביצוע רכש והובלה בהיקפים רחבים מספיק, המקנים להם יכולת לפעול בשוק העולמי. הפעילות של היבואנים כוללת בד"כ גם מתן אשראים ללקוחות (בד"כ לתקופות של 3 עד 6 חודשים). מספרם של היבואנים צומצם בשנים האחרונות כאשר מספר גופים (ביניהם: אמיגה, זנד, גולקל וצובר) פשטו את הרגל. הסיבה לכך נבעה בין השאר משירותי האשראי שניתנו ללקוחות אשר פשטו רגל.

צמצום מספר היבואנים והרעה במצבם נובעים בחלקם כתוצאה מהשינויים שחלו בשוק מכוני התערוכות, כאשר קיימת מגמה מתמשכת של סגירת מכוני קטנים ואיבוד לקוחות לטובת המכוני הגדולים המנצלים את היתרונות לגודל לצרכי התייעלות.

כאמור, גורם דומיננטי בתחום היבוא של גרעיני ומוצרי המספוא הינה חברת **שוברי בר**, המשמשת כסוכנת לפעילות הרכש וההובלה מחו"ל. החברה הינה בבעלות משותפת של שלוש עשרה בעלי מניות, ביניהם ניתן למצוא ארבעה מכוני תערוכות

(אמבר, מילובר, מתמור וצמח). החברה מספקת את שירותיה בתחומי הרכש וההובלה לארבעת המכונים המוזכרים לעיל, כמו גם למכונים וללקוחות נוספים.

שוברי בר אינה פועלת כיבואן, אלא כסוכנת בלבד בתחום שירותי רכש והובלה תמורת עמלה. רשיון היבוא מצוי בידי הלקוחות והתשלומים מבוצעים ישירות בין אותם לקוחות לבין ספק הגרעינים וסוכן ההובלה. מתוקף כך, **שוברי בר** (בניגוד ליבואנים הפועלים בתחום) אינה לוקחת על עצמה חשיפות וסיכונים הכרוכים ברכש הגרעינים, וכך גם שטרי המטען, החשבוניות והמסמכים השונים הינם לפקודת הלקוחות והאחריות לביצוע התשלומים מוטלת עליהם בכל שלבי העסקה.

שוברי בר הוקמה בשנת 1989, עם פתיחת מקטע היבוא לתחרות של גורמים פרטיים ובמטרה לרכז כוח מול הספקים מחו"ל ומול גורמי ההובלה. על פי נתונים העסקיים של החברה לשנת 1999, מתוך כלל פעילותה, כ-85% מהגרעינים נרכשו על ידי המכונים אמבר, צמח, מילובר ומתמור והיתרה נרכשה על ידי לקוחות אחרים. יש לציין כי אין הסכמי התחייבות וואו בלעדיות בין **שוברי בר** לבין לקוחותיה ומנתוני העבר ניתן ללמוד כי המכונים הנוהגים לבצע את היבוא באמצעות **שוברי בר** אכן רוכשים חלק מהגרעינים המיובאים מיבואנים אחרים. (נתוני 1999 מלמדים כי ארבעת מכוני התערובת הקשורים קשרי בעלות ל**שוברי בר**, רכשו קרוב ל-20% מהמספוא המיובא שלא באמצעות **שוברי בר**).

5.5. מקטע ייצור התערובות

בשוק התערובות פועלים שורה ארוכה של מכונים. ניתן לחלק אותם לשלוש קבוצות מרכזיות:

א. **מכונים גדולים (מעל 100,000 טון לשנה)** – על פי נתוני שנת 1999, כוללים את: אמבר (436 אלף טון לשנה), מילובר (385 אלף טון לשנה), מתמור (331 אלף טון לשנה), צמח (185 אלף טון לשנה), אסם הגליל (150 אלף טון לשנה) ותדמיר (185 אלף טון לשנה).

ב. **מכונים בינוניים (50-100 אלף טון)** – בית יצחק, כפר יהושוע, נהלל, עמיר דגן ובראון.

ג. **מכונים קטנים** – קרוב ל – 30 מכונים המייצרים ביחד כ – 365 אלף טון. חלקם הוקמו בשנים האחרונות בשטחי הרשות הפלשתינאית.

לאחר פתיחת היבוא לתחרות חופשית, התמורות לא אחרו לבוא גם במקטע הייצור. קיימת מגמה ברורה של ניצול היתרונות לגודל הגלומים בפעילות, כאשר המכונים הגדולים הולכים ומתרחבים ומגדילים את אחיזתם בשוק והמכונים הקטנים והלא יעילים הולכים ומתמעטים.

בקרב המכונים הגדולים ניתן לזהות רמות השקעה גבוהות, הכוללות פיתוח שיטות אחסון ייחודיות, הרחבת נפחי אחסון ופיתוח מערכות השיווק וההובלה. מנגד, המכונים הקטנים אינם מחדשים את הציוד הקיים ומאבדים את מקומם בשוק. ההשקעות החדשות מאפשרות למכונים המובילים ליצור התמחויות ביצור תערובות איכותיות ולספק רמת שירות טובה יותר. בסיכומי של דבר ניתן לומר כי המכונים הגדולים מנצלים את היתרונות לגודל הטמונים בתחומי הרכש, ההובלה והתפעול.

מצבם של המכונים הקטנים הולך ומחמיר לא רק בגלל התחזקות המתחרים אלא גם מהשינויים המתחוללים אצל הלקוחות אשר מספרם הולך ומצטמצם כתוצאה מהרפורמות והשינויים שחלים בענפי החקלאות השונים. לדוגמא, ענף ההודים הצטמצם במהלך תקופה קצרה מרמה של 1,000 מגדלים קטנים ל – 200 מגדלים גדולים יותר, בענף הפטם מספר המגדלים צומצם מ- 3000 ל- 900 בלבד. מגמה זו מאפיינת גם ענפים אחרים

מוקדי הביקוש של התערובות פרוסים מבחינה גיאוגרפית פחות או יותר בצורה אחידה על פני הארץ בעוד שרוב מכוני התערובת ממוקמים מנתניה וצפונה. כתוצאה מהתחרות בענף ניתן להבחין בניסיון מתמשך של המכונים השונים להרחיב את אזורי השיווק וההפצה ולהתחרות על כל לקוח בפריסה כמעט ארצית (נושא זה יורחב בהמשך).

5.6 פירוט עלויות ומאפייני הייצור של התערובת

כאמור לעיל, שוק התערובת הישראלי, בשונה ממקומות אחרים בעולם, מבוסס בעיקר על ייבוא. כתוצאה מכך, המכונים נוהגים לשנות בתדירות גבוהה יחסית את

הרכב התערובות, על בסיס השינויים במחירי השוק של סוגי הגרעינים והמוצרים השונים. עובדה זו מאפשרת לקיים שוק תערובות יעיל יחסית.

המחיר הממוצע של תערובת ללקוחות השונים עומד על כ- 900 ש"ח לטון. עלות חומר הגלם (מחירי C&F) מהווה כ- 85% ממחיר התערובת המסופקת ללקוח הסופי. היתרה (כ- 130 ש"ח לטון) משמשת למימון הייצור של התערובת, ההובלה היבשתית ורווח.

עלות ההובלה ללקוח הינה 0.3 ש"ח לטון לק"מ, בתוספת 10 שקלים עבור טעינה ופריקה. עלות ההובלה הממוצעת הינה 18 ש"ח לטון (הובלה של 60 ק"מ) ומהווה כ- 2% מהמחיר הסופי של טון תערובת.

צמצום עלויות מלאי ואחסון – מכוני התערובת שואפים להגדיל עד כמה שניתן את תדירות המשלוחים וזאת על מנת להקטין את עלויות המלאי והאחסון. מכון גדול כמו אמבר לדוגמא הצורך כ- 36 אלף טון בחודש, מבצע זאת בלפחות שני משלוחים חודשיים. מכך, אנו למדים כי מוצר מרכזי כגון תירס שהינו כ- 30% מהצריכה החודשית, מהווה פחות מ- 10% מנפח כולל של משלוח מארה"ב (6,000 טון מתוך 65,000 נפח הובלה)! במוצרים אחרים חכמות החודשית אף נמוכה יותר. מאחר והצריכה השנתית הינה אחידה על פני השנה, קיים צורך כלכלי בתיאום נושאי הרכש וההובלה מחו"ל, על מנת להגיע ליעילות מקסימלית.

5.7. רמת התחרות בשוק התערובות -

המגמה של התייעלות השוק תוך רצון המכונים הגדולים להרחיב את פעילותם כאשר מנגד הולך ומצטמצם מספר הלקוחות, יוצרת תחרות קשה על כל לקוח ולקוח. אם בעבר הייתה מעין חלוקה גיאוגרפית של לקוחות בין המכונים השונים, היום טושטשו הגבולות ומתקיימת תחרות אמיתית על כל לקוח מתוך מטרה של המכונים להגדיל את אחיזתם בשוק. מגמה זו נכונה לכלל השוק, למכונים הגדולים והקטנים כאחד.

על מנת להמחיש את המגמה המצוינת לעיל, להלן מספר מצומצם של דוגמאות מתוך השוק, שאירעו בתקופה האחרונה:

5.7.1. מכון התערובת אמבר הממוקם בחדרה החל לספק את התערובת לענף היהודים ביישובים גבעת יואב, רמות וגמלא אשר מצויים ברמת הגולן ולא מכון צמח שקרוב אליהם מבחינה גיאוגרפית.

5.7.2. אמבר גם החל לספק תערובת ליישובים בגליל המערבי כמו בצת וראש הנקרה על חשבון מכון מילובר הסמוך (למרות העובדה שראש הנקרה בעלים במילובר).

5.7.3. המצב נכון גם בדרום, כאשר אמבר החל לספק תערובת ליישובים כמו באר טוביה, אביגדור ושדה משה שהיו בעבר צרכנים מסורתיים של מכון מתמור.

5.7.4. לעומת זאת, מכון מתמור מספק תערובת ללקוחות בצור משה אשר בשרון.

5.7.5. מכון תערובת צמח מספק לאחרונה תערובות ללקוחות כמו כפר החורש, דן וקדרים, למרות חברותם במכון האזורי מילובר, וכן ללקוחות בעין תמר ואף בערבה ובאילת.

5.7.6. מכון בראון ליד כפר סבא משמש כספק תערובת של לקוחות בצפון כמו בית אלפא אלונים.

מגמה זו כאמור נכונה לשוק כולו, כאשר מכונים החלו לספק הובלה במחירים מופחתים ואפילו בחינם. אמבר לדוגמה פרסם לאחרונה מחירון הובלה נמוך ממחירי עלות (0.22 ש"ח לטון לק"מ מול עלות של 0.3 ש"ח לק"מ), כולל מבצע של 4 חודשי הובלה בחינם. הלקוחות מצדם מוכנים לשלם יותר בשביל טיב (ניצולת מזון גבוהה יותר) אך לא בשביל הובלה.

5.8. התנהגות מחירי התערובת -

על מנת להבין את רמת התחרותיות בשוק התערובות יש לבחון מקרוב את התנהגות המחירים, מגוון המוצרים ואיכותם, זמינות המוצרים, איכות השירות, אמינות אספקה ומשתני איכות נוספים, כל זאת לאורך זמן.

לצורך כך בדקנו את נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה בנוגע לשינויים שחלו במדדי התשומה של ענפי החקלאות וכן את מדדי מחירי התערובות המתפרסמים על ידי המחלקה הכלכלית של המרכז החקלאי.

שוק המספוא מהווה מרכיב חשוב בכלל התשומות החקלאיות ואנו עדים לירידה מתמדת במדד התשומות החל מפתיחת שוק יבוא המספוא לתחרות. החל משנת 1989 (מועד ביצוע הרפורמה בתחום יבוא הגרעינים), המדד הריאלי של התשומות בענפי החי נמצא במגמת ירידה, כאשר המדד האחרון לשנת 1999 נמוך בכ - 34% מרמתו בשנת 1989. (ראה נספח ג').

מניתוח התנהגות מחירי התערובות עולה כי ירידת המחירים הריאליים בשוק זה אף חזקה יותר. אם ניקח את מדד התערובות המיועדת לפיטום (כמייצגת לתערובות המיועדות לבעלי כנף) נגלה ירידה ריאלית של למעלה מ - 43% במהלך העשור האחרון.

התנהגות המחירים בתערובת לבקר מלמדת על ירידה ריאלית מעל ל - 46%, משנת 1989 ועד 1999. (ראה נספח ד').

נתונים אלה מצביעים בוודאות על מגמה ברורה ואחידה של ירידת מחירים לצרכני התערובות. התמורות שחלו בשוק מאז הרפורמה כוללות גם שיפור מתמיד במשתני איכות נוספים כגון: הרחבת מגוון המקורות והמוצרים, סדירות אספקה ועוד, כמפורט לעיל בפרק 4 (תיאור ענף המספוא).

6. תיאור וניתוח פעילות שוברי בר

6.1. כללי -

חברת שוברי בר נוסדה בשנת 1989, בעקבות הרפורמה אשר הביאה לפתיחת מקטעי הרכש וההובלה לתחרות חופשית. עד אז, לא היה צורך בגופים שיעסקו ויתמחו בכך מאחר וכל היבוא בוצע ביד אחת על ידי הממשלה.

החברה הינה בבעלותם של 13 בעלי מניות, הכוללים מספר אגודות שיתופיות וכן מספר מכוני תערוכות. פירוט רשימת בעלי המניות בשוברי בר מצורף כנספח א'.

שוברי בר הוקמה במטרה לשמש כסוכנת בתחום הרכש וההובלה של הגרעינים ומוצרי המספוא המיובאים לארץ. החברה יצרה התמחות בפעילות הרכש וההובלה ופתחה כלים מקצועיים המסייעים לה לפעול בשווקים השונים. עם זאת, עיקר כוחה ויתרונותיה הבסיסיים והחיוניים לפעילות מסוג זה נובעים מיכולתה לבצע -

(1) ריכוז כוח קניה מול הספקים והברוקרים בחו"ל.

(2) ריכוז כוח קניה מול גורמי הלוגיסטיקה וסוכני ההובלה.

פעילות החברה במתכונתה הנוכחית מאפשרת לחקטין את העלויות בייצור תערוכות ובכך להביא למחיר הזול ביותר למזון המשמש לגידול בעלי חיים ותוצרתם בארץ.

6.2. הגדרת פעילות החברה -

שוברי בר פועלת כסוכנת אך ורק במקטעי הרכש וההובלה מחו"ל ואינה מעורבת כלל בשוק המקומי, המהווה כ - 30% עד 20% מכלל חומר הגלם המשמש לייצור תערוכות. החברה יצרה התמחות בביצוע פעילות הרכש בחו"ל, בטיפול הלוגיסטי ובתאום ההובלה. הידע והניסיון שרכשה החברה משמשים אותה למכירת שירותים לצרכני המספוא בשוק, וביניהם ארבעת המכונים (אמבר, מילובר, מתמור וצמח) שלהם קשרי בעלות בחברה, כמו גם לקוחות נוספים.

שוברי בר פועלת כסוכנת לצד סוכנים ויבואנים אחרים. בניגוד ליבואנים שהינם בעלי המטען, בפעילותה של **שוברי בר** רשיון היבוא מצוי בידי המכונים עצמם, שטר המטען, החשבוניות והמסמכים רשומים על שמם וכן ההתחשבנות הכספית מבוצעת בין המכונים לבין הספקים השונים, כאשר **שוברי בר** משמשת לצורך העניין כמתווכת.

תפקידה של **שוברי בר** מתמקד בניהול מו"מ מול הספקים וסוכני האוניות, תוך תיאום צרכי הלקוחות וכן טיפול וייצוג הלקוחות מול הגורמים הלוגיסטיים השונים בנמלי הים, הכל במטרה להשיג את המחירים והתנאים הטובים ביותר. מעצם תפקידה כסוכנת בלבד, כל העסקות חייבות לקבל את אישורם של הלקוחות עצמם.

6.3. אופן ההתקשרות עם הלקוחות-

מבדיקות שערכנו עולה כי אין שום מחויבות או הסכם מסגרת בין החברה ללקוחותיה (כולל המכונים שהינם בעלי מניות בחברה), המחייב מי מהצדדים לפעול במשותף ו/או מגביל אותם לפעול באופן חופשי בשוק. לא קיימים הסכמי בלעדיות ו/או איסורי תחרות ו/או מגבלות חוזיות כלשהן על פעילות הצדדים.

ראיה לכך היא שכל אחד מארבעת המכונים הקשורים בחברה מייבא מספוא באופן שוטף גם מגורמים אחרים, כ- 20% מהייבוא של אותם המכונים מבוצע שלא באמצעות **שוברי בר**. מצד שני, **שוברי בר** מספקת את שירותיה ללקוחות נוספים המעוניינים בכך. בשנת 1999 סיפקה כ- 185 אלף טון מתוך 1,340 אלף טון (כ- 14%-) ללקוחות שאין להם קשרי בעלות בחברה. בשנת 2000 חלקם של הלקוחות החיצוניים גדל לרמה של 264 אלף טון, המהווים כ- 21% מכלל הפעילות לאותה שנה.

6.4. אופן פעילותה של החברה-

הפעילות של **שוברי בר** בתחום הרכש כוללת, בין השאר: פרסום מכרזי רכישה בין הספקים והברוקרים השונים, רכישת מוצרים בבורסה, ניהול מו"מ מול הספקים וסוכני הגרעינים, ניהול מו"מ מול סוכני ההובלה ותיאום ההובלות כולל סידורי הנמל השונים ועוד.

שוברי בר מרכזת ומתזמנת את ההזמנות השונות של הלקוחות המיוצגים על ידה, כולל תיאום בין המוצרים השונים על מנת להוזיל ככל שניתן כל עסקת רכישה והובלה.

התיאום בנמלים נדרש בין השאר על מנת לאחד טעינה של מספר מוצרים ברציף בודד, ובכך לחסוך במעבר בין רציפים שעלותו נאמדת בכ – 60 אלף \$ (זאת עוד מבלי לקחת בחשבון אפשרות של המתנה נוספת כאשר עלות יומית לאוניית פנמקס הינה 10,000 עד 12,000 דולר). תיאום שכזה הינו חיוני ומשמעותי ביותר לצורך הפחתת עלות ההובלה.

פעולות תיאום ותזמון נוספות המבוצעות על מנת להפחית עלויות כוללות טעינה ישירה מדוברות לאוניה, תיאום רכישה מספק בודד, תיאום הפריקה בנמלי הארץ (בשאיפה נמל אחד), תיאום אמצעי ההובלה והשחרור בנמל וכדומה.

6.5. ניתוח היתרונות לגודל -

הפעילות בשוק העולמי (בעיקר בארה"ב) מבוצעת בנפחים גדולים בלבד, מה שמחייב הובלה ורכש משותף בכל הקשור לייבוא על מנת להוזיל עלויות. ביצוע עסקאות בבורסת הסחורות בשיקגו וואו באמצעות ספקים מתבססים על נפחים של אוניות שלמות (כ – 65,000 טון). יתרה מכך, כל עסקה כרוכה בעלויות נלוות (קבועות) גבוהות, לרבות הוצאות בנקאיות, הוצאות משפטיות ועוד. כל אלה מצדיקים מבחינה כלכלית לשאוף לבצע עסקאות בנפחים גדולים ככל שניתן.

יתרה מכך, מכוני התערוכת אשר מייצרים תערוכת בקצב אחיד על פני השנה, מעוניינים להקטין הוצאות מלאי וזאת על ידי הגדלת תדירות המשלוחים תוך הקטנת הנפח בכל משלוח. כפי שצוין בפרק הקודם, אפילו המכון הגדול ביותר בארץ (אמבר) נוהג לייבוא מוצר מרכזי כמו תירס בהיקפים של כ – 8,000 עד 10,000 טון לאוניה (פחות מ – 15% מקיבולת אוניה) ומוצרים אחרים עוד בכמויות קטנות הרבה יותר.

כמו כן, הגדלת נפח הפעילות משפרת ללא היכר את כושר המיקוח גם מול הגורמים השונים המעורבים בתחומי הלוגיסטיקה, החל מהשינוע, האחסון וכלה בטיפול במטען בנמל עצמו. מעבר להגדלת כוח הקניה חשוב לציין כי הגדלת נפח המטען

והרחבת מגוון המוצרים מגדילים באופן משמעותי את הגמישות התפעולית הנדרשת בכל מקטעי היבוא, כל זאת על מנת להביא להוזלת עלויות.

לפיכך, הפתרון המתבקש הוא לנצל את היתרונות לגודל, תוך איחוד וחיזוק כוח הקניה ושיפור הגמישות התפעולית בכל הקשור לביצוע פעילות הרכש וההובלה של מוצרי מספוא מחו"ל.

6.6. התפתחות בפעילות יבוא המספוא-

בשנים האחרונות, גדל היקף היבוא שמטופל ע"י **שוברי בר** כסוכנת ובשנת 1999 עמד על כ- 40% מסך צריכת המספוא בישראל. הגידול בחלקה של שובר בר הינו תוצאה של גידול משמעותי בהיקף היבוא של לקוחות חדשים, שהבולטים שביניהם כוללים את: תעשיית גלעם (בעיקר תירס), צנציפר והקבוצה הירושלמית.

מאחר והיקף השוק הישראלי קטן יחסית, ישנם מוצרים שנפח הובלה של אוניה אחת או שתיים מספיק למעשה לכל הצריכה השנתית. כתוצאה מכך, קיימים מוצרים (כמו שבבי תירס, קמח דגים, גלוטן ועוד), שבהם חלקה של **שוברי בר** מכלל פעילות היבוא לאותו סוג מוצר עובר את ה- 50%.

יש לציין כי **שוברי בר** מעולם לא סירבה לספק משירותיה ללקוחות חיצוניים כלשהם ומעוניינת לנצל את הידע וההתמחות שיצרה על מנת להרחיב את מצבת לקוחותיה ובכך להגדיל ולחזק את כוח הקניה שלה מול הספקים בחו"ל וסוכני האוניות.

6.7. הכנסות החברה -

על פי הדוחות הכספיים של החברה, הכנסותיה לשנת 1999 עמדו על כ- 2.2 מיליון ש"ח, בהשוואה לכ- 1.6 מלש"ח בשנת 1998. הגידול בהכנסות נובע מהגידול בפעילות החברה.

הכנסות החברה נובעות מעמלות הטיפול שהיא גובה מהלקוחות. גובה העמלות נקבע בדירקטוריון של החברה והוא מתבסס בין השאר על פרמטרים כמו יתרונות לגודל, יציבות ואיכות הלקוחות, רמת הביטחונות וכדומה. התעריפים שגובה **שוברי**

בר מחושבים כאחוז ממחיר ה- c&f לכל מוצר ונעים בין 0.5% ועד 1.25% ביבוא גרעינים, וקרוב ל- 2% ביבוא מוצרי מספוא.

באופן כללי ניתן לומר כי הפער בעמלות בין הלקוחות השונים יכול להגיע לכל היותר עד ל- 2 דולר לטון, שהם כ- 9 פרומיל מהמחיר הסופי לטון תערובת.

7. נספחים

שוברי בר חברה ליבוא מספוא בע"מ

רשימת בעלי מניות

- (1) משקי הגליל העליון - אגודה שיתופית מרכזית לחקלאות בע"מ
- (2) משקי עמק הירדן - אגודה מרכזית חקלאות שיתופית בע"מ
- (3) משקי עמק בית שאן - אגודה שיתופית מרכזית לחקלאות בע"מ
- (4) משקי עמק יזרעאל - אגודה שיתופית מרכזית לחקלאות בע"מ
- (5) משקי המפרץ - אגודה שיתופית מרכזית לחקלאות בע"מ
- (6) גרנות - אגודה שיתופית חקלאית מרכזית בע"מ ארגון שיתופי מרכזי בע"מ
- (7) משקי הרי יהודה - אגודה שיתופית מרכזית לחקלאות בע"מ
- (8) משקי הדרום - אגודה שיתופית מרכזית לחקלאות בע"מ
- (9) משקי הנגב - אגודה שיתופית מרכזית לחקלאות בע"מ
- (10) צמח תערוכות - אגודה חקלאית שיתופית בע"מ, עמק הירדן
- (11) אמבר - מכון לתערוכות - אגודה שיתופית חקלאית מרכזית בע"מ
- (12) מילובר - מכון מרכזי לתערוכות חברה בע"מ
- (13) מתמור בע"מ - מכון תערוכות מרכזי

הערכת ייצור הערובה בשנת 99

עפ"י יצרנים

סה"כ 2.4 מיליון ₪

לשכת מכוני
התערובת
1,715,000
71.00%

כ- 30 מכונים קטנים
בישראל וברשות

הפלשתיתאית
365,000
15.20%

חמישה מכונים בינוניים
370,000
15.42%

צמח
185,000
7.71%

מתמור
330,000
13.75%

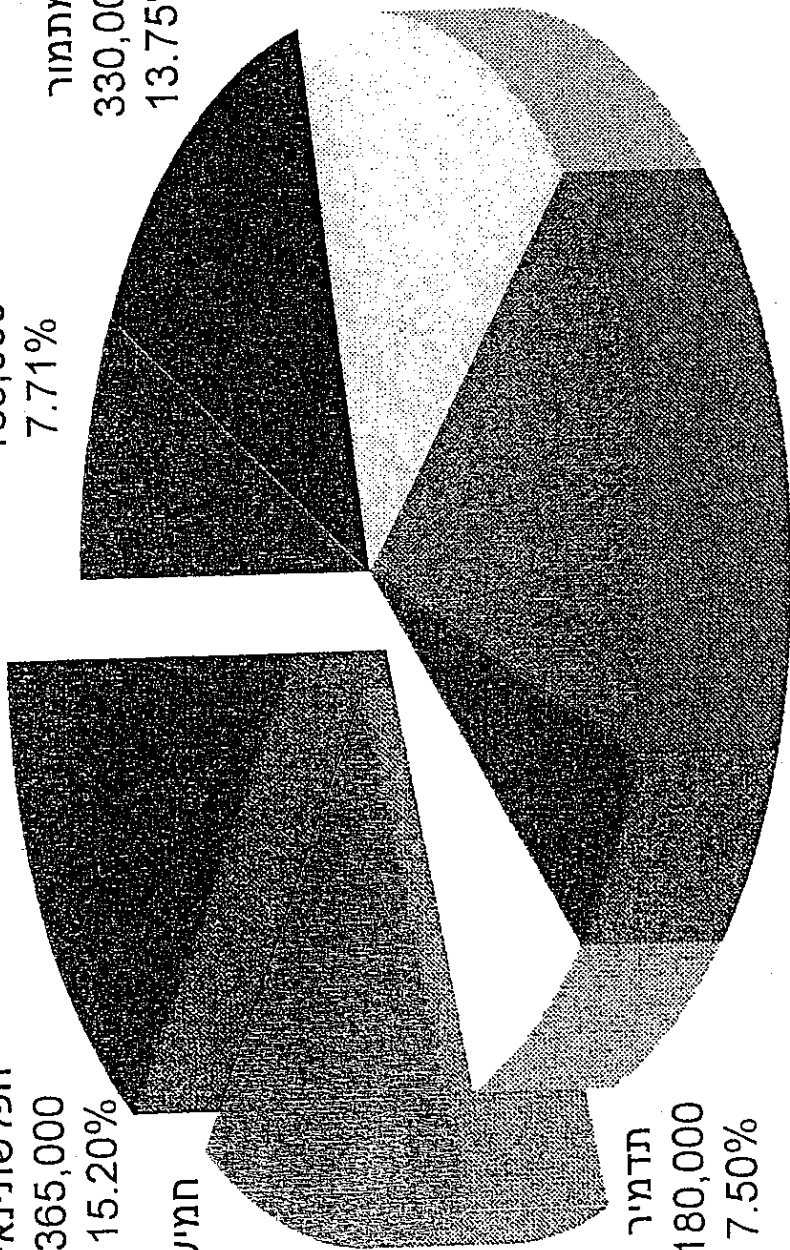
מילובר
385,000
16.04%

שוברי בר
1,335,000

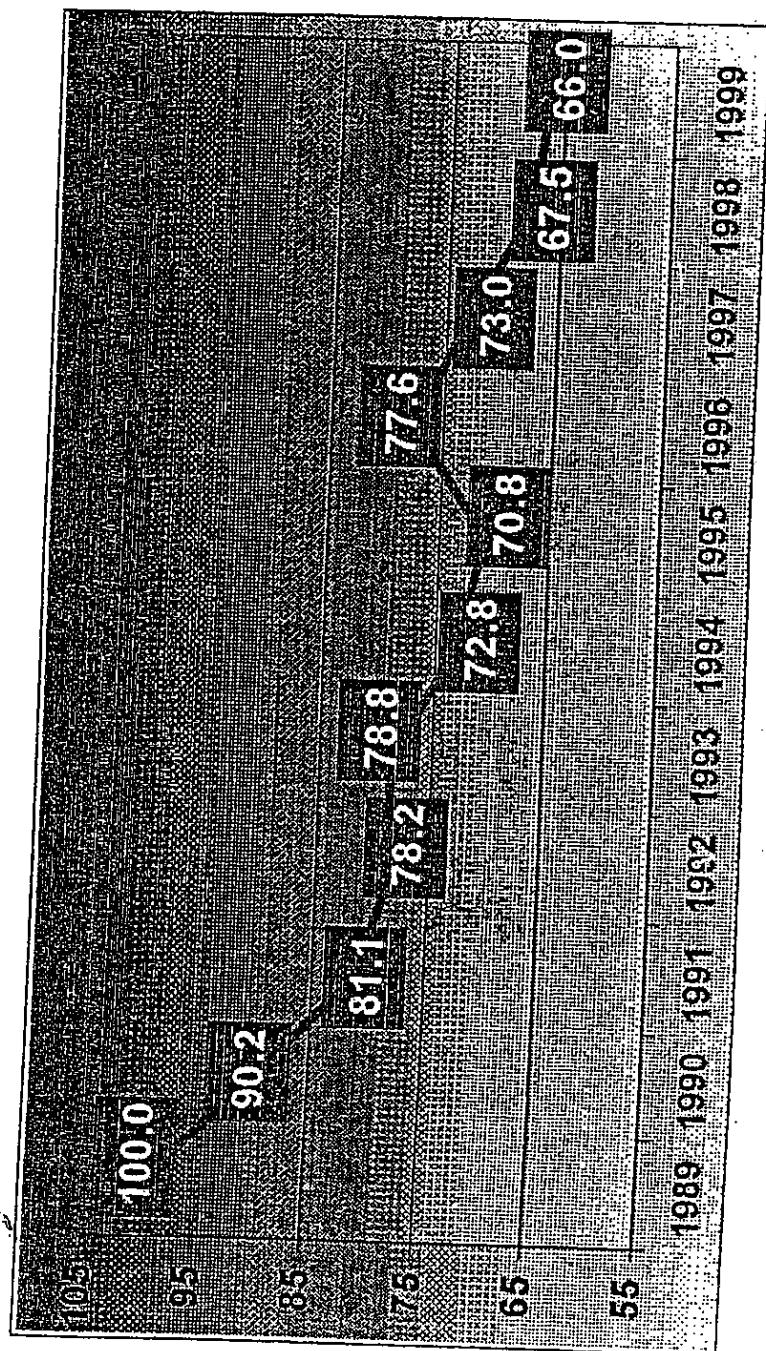
תדמיר
180,000
7.50%

אסם הגליל
150,000
6.25%

אמבר
435,000
18.13%

מדד דיאלי של התשומות בענפי החי (100=1989)

(ספ"ט 3)

מחירים ריאליים		מחירים שוטפים		תערובת פיסום	שנה
תערובת בקר	תערובת פיסום	תערובת בקר	תערובת פיסום		
100.0	100.0	100.0	100.0	1989	
86.3	83.9	100.5	97.7	1990	
71.9	72.5	100.2	101.1	1991	
65.7	70.6	102.6	110.2	1992	
69.2	72.2	119.8	125.0	1993	
61.8	65.2	120.2	126.9	1994	
60.4	63.8	129.3	136.7	1995	
72.1	75.2	171.8	179.2	1996	
63.7	70.2	165.3	182.4	1997	
54.6	61.6	149.3	168.4	1998	
53.4	56.8	153.8	163.7	1999	

שוברי בר חברה ליבוא מספוא בע"מ

יבואני מספוא פרט לשוברי בר

- (1) דיזנגוף חברה לסחר 1952 בע"מ-הרצליה
- (2) א.א יבואני תבואות ומספוא צנציפר-ת"א
- (3) הקבוצה הירושלמית לייבוא מספוא - ת"א
- (4) לוגי סחר ותעשיות בע"מ - בני ברק
- (5) תערובות הצפון בע"מ - כפר איכסל
- (6) גלעם בע"מ - קבוץ מענית
- (7) מרכזי תעשיות בע"מ
- (8) שנטרקו בע"מ-ת"א
- (9) אל שפק קלנסואה
- (10) גרבש-ת"א
- (11) קידרון אריזות מזון בע"מ-רמת גן

סוכני יבוא

- (1) בניש סוכנויות מזון ומספוא בע"מ-רעננה
- (2) קופקו בע"מ- הרצליה
- (3) רנאל אינטרנשיונל בע"מ-ירושלים
- (4) יצחק א.בכר ובנו בע"מ-ת"א
- (5) שיבא גריין בע"מ-ת"א
- (6) גדות א.ס.מ-ת"א
- (7) גז-בר בע"מ-קרית שמונה
- (8) י.זומרפלד-מושב רגבה
- (9) בר מגן בע"מ - כפר בני ציון
- (10) גרמן-ת"א
- (11) ב.צפירי-כפר מעש
- (12) נורטרק - ת"א

הופק על ידי

מ.ל.ל. ירושלים - בזק זהב

משרד המשפטים
רשם החברות

פרטי החברה

מס' החברה :	51-138576-7
סוג תאגיד:	חברה פרטית
סטטוס החברה :	פעילה
שם חברה:	שוברי בר חברה ליבוא מספוא בע"מ
שם חברה בלועזית :	SHOVRE BAR IMPORT FEEDING STUFF LTD
תאריך יסוד:	11/05/89
תאור מטרות:	לעסוק בסוגי עיסוק שפורטו בתקנון
תאור עיסוק	יבוא של מספוא ומוצרים נלווים אחרים.
כתובת החברה :	
חזות שלם-דרך לוד	298 תל אביב
ת.ד. : 44244	
מיקוד 61442	
ת.ד. :	
תאריך הדו"ח השנתי האחרון:	23/03/99
סה"כ ההון הרשום:	
שקל חדש	4,300,000.00

חלוקת הון מניות

מס' מניות	סוג המניות	ערך מניה	מהן הוצאו לבעלי מניות
1	הכרעה	1.00 שקל חדש	
מס' מניות	סוג המניות	ערך מניה	מהן הוצאו לבעלי מניות
13	הנהלה	1.00 שקל חדש	13
מס' מניות	סוג המניות	ערך מניה	מהן הוצאו לבעלי מניות
4,299,986	רגילות	1.00 שקל חדש	13

בעלי מניות

מס' ת.ד. : 0-0000146-1 שם: משקי עמק יזרעל
כתובת:

חיפה

המשביר לצרכן

ת.ד.: 1379

מס' מניות	סוג המניות	ערך מניה
1	רגילות	1.000

מס' מניות	סוג המניות	ערך מניה
1	הנהלה	1.000

מס' ת.ד.: 0-0001536-2 שם: אמבר מכון תערוכות כתובת:

שומרון חדרה

מס' מניות	סוג המניות	ערך מניה
1	רגילות	1.000

מס' מניות	סוג המניות	ערך מניה
1	הנהלה	1.000

מס' ת.ד.: 0-0000394-7 שם: משקי עמק הירדן כתובת:

עמק הירדן טבריה מיקוד:

מס' מניות	סוג המניות	ערך מניה
1	רגילות	1.000

מס' מניות	סוג המניות	ערך מניה
1	הנהלה	1.000

מס' ת.ד.: 0-0000444-0 שם: גרנות מפעלים אזוריים כתובת:

עמק חפר חדרה מיקוד:

מס' מניות	סוג המניות	ערך מניה
1	רגילות	1.000

מס' מניות	סוג המניות	ערך מניה
1	הנהלה	1.000

מס' ת.ד.: 0-0051043-8 שם: משקי הרי יהודה כתובת:

אריאל 8 ירושלים מיקוד:

מס' מניות	סוג המניות	ערך מניה
1	רגילות	1.000

מס' מניות	סוג המניות	ערך מניה
1	הנהלה	1.000

מס' ת.ז. : 5-7001846-5 שם: צמח מכון תערוכות
כתובת:

עמק הירדן
מיקוד : טבריה

מס' מניות	סוג המניות	ערך מניה
1	רגילות	1.000
מס' מניות	סוג המניות	ערך מניה
1	הנהלה	1.000

מס' ת.ז. : 0-0057556-3 שם: משקי גליל עליון
כתובת:

גליל עליון
מיקוד : קרית שמונה

מס' מניות	סוג המניות	ערך מניה
1	רגילות	1.000
מס' מניות	סוג המניות	ערך מניה
1	הנהלה	1.000

מס' ת.ז. : 0-0005876-8 שם: משקי עמק ב' שאן
כתובת:

אזוריים
מיקוד : בית שאן

מס' מניות	סוג המניות	ערך מניה
1	רגילות	1.000
מס' מניות	סוג המניות	ערך מניה
1	הנהלה	1.000

מס' ת.ז. : 0-0000626-2 שם: משקי המפרץ אגודה
כתובת:

מילוואות
מיקוד : אשרת

מס' מניות	סוג המניות	ערך מניה
1	רגילות	1.000
מס' מניות	סוג המניות	ערך מניה
1	הנהלה	1.000

מס' ת.ז. : 0-0006791-8 שם: משקי הדרום אגודה
כתובת:

17 תל אביב

עמינדב
ת.ד.: 67067

מס' מניות	סוג המניות	ערך מניה
1	רגילות	1.000
מס' מניות	סוג המניות	ערך מניה
1	הנהלה	1.000

מס' ת.ד.: 0-0000996-9 שם: משקי הנגב אגודה
כתובת:

6 תל אביב החרוץ

מס' מניות	סוג המניות	ערך מניה
1	רגילות	1.000
מס' מניות	סוג המניות	ערך מניה
1	הנהלה	1.000

מס' חב': 51-024455-1 שם: מילובר מכון מרכזי לתערוכות בע"מ
כתובת:

אזור התעשיה
מיקוד :
אצל: אזור התעשיה מילואות

מס' מניות	סוג המניות	ערך מניה
1	רגילות	1.000
מס' מניות	סוג המניות	ערך מניה
1	הנהלה	1.000

מס' חב': 51-040186-2 שם: מתמור בעמ
כתובת:

אבטח כביש החוף תא
מיקוד :

מס' מניות	סוג המניות	ערך מניה
1	רגילות	1.000
מס' מניות	סוג המניות	ערך מניה
1	הנהלה	1.000

מנהלי החברה

ת.ד.: 0-0092021-1 שם: פלק עקיבא
כתובת:

קבוץ
שדה
אליהו

תאריך מינוי: 23/08/98

ת.ז. : 0-0154304-0 שם: אפרת ישראל
כתובת:

קבוץ אורים

תאריך מינוי: 18/09/90

ת.ז. : 0-0396407-9 שם: שני שמואל
כתובת:

קיבוץ צובה

תאריך מינוי: 01/02/94 משלח יד: מנהל

ת.ז. : 0-0526799-2 שם: ברזילי אבנר
כתובת:

קיבוץ נגבה

תאריך מינוי: 15/11/94 משלח יד: מנהל

ת.ז. : 0-0967133-0 שם: בדר יצחק
כתובת:

קיבוץ גבעת חיים (מאוחד)

תאריך מינוי: 01/02/94 משלח יד: מנהל

ת.ז. : 0-5015413-7 שם: אורן יובל
כתובת:

קיבוץ סער

תאריך מינוי: 26/03/96

ת.ז. : 0-5061190-4 שם: הראל בעז
כתובת:

ד.דליה דליה

מיקוד :

תאריך מינוי: 16/02/92

ת.ז. : 0-5178248-0 שם: מרזם דוד
כתובת:

קיבוץ דגניה א'

תאריך מינוי: 15/11/94 משלח יד: מנהל

ת.ז. : 0-3019571-3 שם: בן חורין אהרון
כתובת:

עין
השופט

קבוץ

מיקוד :

תאריך מינוי: 28/12/99

ת.ז. : 0-6856222-3 שם: פרי ישעיהו

כתובת:

קיבוץ מחניים

תאריך מינוי: 15/06/00

החלטות החברה

ת' החלטה	ת' רישום	תמצית החלטה
30/12/92	05/05/93	הגדלת הון בסך 1,800,000.00 שקל חדש
12/09/93	20/09/93	הגדלת הון בסך 1,500,000.00 שקל חדש

פרטים על חוב אגרות שנתיות

חוב לשנת 2000	-	1,138.00 שקל חדש
חוב לשנת 2001	-	1,138.00 שקל חדש
סה"כ חוב אגרות:		2,276.00 שקל חדש

טרם עודכן המידע בדבר תשלומי האגרה לשנה הנוכחית

פרטים על נכסים משועבדים

שיעבוד מס': 1 ת' יצירה: 28/06/89 ת' סילוק: 08/06/92

שיעבוד מס': 2 ת' יצירה: 29/06/89 ת' סילוק: 29/12/91

שיעבוד מס': 3 ת' יצירה: 06/07/89 ת' סילוק: 24/11/91

שיעבוד
מס': 4 ת' יצירה: 13/08/89 ת' סילוק: 19/01/92

נתונים על כל שיעבודי החברה

מס' שיעבודים שסולקו : 4

תמצית הרישום הניתנת באמצעות המחשב והמידע הכלול בה אינה מהווה תחליף כלשהוא לעיון בתיק החברה אצל רשם החברות וזה אינו מהווה תחליף למידע שבפנקסי החברה עצמם המצויים במשרדה הרשום, והפתוחים לעיון הציבור.

הופק ע"י מלל ירושלים בתאריך: 28/03/01 18:23:08	נכון לתאריך: 27/03/01 18:35:22	סה"כ שורות: 194

סיכום ההתפתחויות בענפי בעלי חיים בשנת 2000

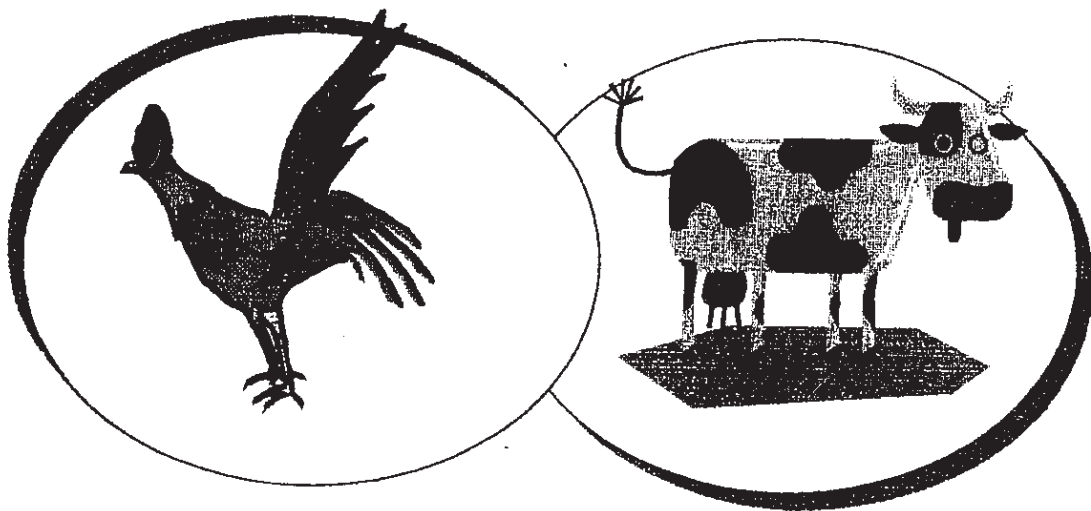
נערך ע"י
רחל בורושק

מאי 2001

הפקה: יהודית אושרי

תוכן העניינים

הסעיף	עמ'
1. ערך היצור	1-3
2. מחירי התשומות	4-8
3. חלב בקר	9-21
4. בשר פטמים	22-33
5. ביצי מאכל	34-41
6. בשר הודיים	42-48
7. בשר בקר	49-54
8. פרגית מהגזע הקל	55-57
9. פרגית מהגזע הכבד	58-61
10. אפרוחי הודו	62-65
11. הודנים	66-68

1. ערך היצור

נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה ביחס לכלל ענף החקלאות – ערך יצור, כמויות ומחירים, מצביעים על יציבות יחסית בצד הכמויות ועליית מחירים ברמת היצור הנמוכה ברמת האינפלציה הכללית במשק – כלומר – הרעה מסוימת בתנאי הסחר של כלל הענף.

למרות מצוקת המים ותנאי סחר בעייתיים, בתפוקה המצרפית של ענפי הצומח חל גידול כמותי של 2.3%, כאשר בגזירה ענפית קיימת שונות רבה.

תפוקת ענפי החי עלתה ב- 3.0% - מהם גידול כמותי של 2.2% ועליית מחירי התפוקה של 0.8%. חלקם היחסי של מצרך ענפי החי, עלה לכן זו השנה השניה ועומד על קרוב ל- 45.4% מסך תפוקת ענף החקלאות.

מכיוון שבעת הזו, פרסום נתוני התפוקה הם ראשוניים, נראה כי נתוני השנה שעברה תוקנו – בעיקר על ידי הגדלת תפוקת בשר הבקר. בנתוני השנה הנוכחית – 2000, נרשם גידול כמותי של כ- 4% בלבד בתפוקת ענף הפטם. נתוני מכירת האפרוחים בני יומם לענף זה מצביעים על גידול כמותי בשיעור שהוא לפחות כפול מזה שננקט, ויש לצפות לכן גם לתיקונים עתידיים בחשבון התפוקה של שנה זו.

בעבר, קצבי הגידול של ענפי הצומח היו גבוהים מאלו של ענפי החי, וזאת בשל יכולתם של הענפים הצמחיים להשיג צמיחה בשווקי היצוא. ענפי החי, לעומת זאת, בהיותם ענפי שוק מקומי בעיקרם, יכלו להשיג שיעורי צמיחה רק בהתאם לקצב גידול האוכלוסייה ורמת הצריכה לנפש של מוצרים אלו. מגבלת המים, וכן לעיתים תחרות קשה בשווקי היצוא, יוצרים מגבלה חדשה יחסית על קצב הגידול של הענפים הצמחיים.

מגבלת גידול "מאיימת" על ענפי החי, היא יכולתם להתמודד ולעמוד בתחרות עם פוטנציאל יבוא, לעת שרמת ההגנות על ענפים אלו תהיה נמוכה מזו הקיימת היום. יכולת זו, איננה בלתי אפשרית להשגה, אולם מותנית באימוץ דפוסי עבודה חדשים ושינויים מבניים מרחיקי לכת, שלפחות בחלק מהענפים נמצאים בעיצומם.

נתוני מצרף ענף החקלאות ובחלוקה לענפי צומח וחי היא כלהלן:

	פירוט השינוי:				
	מחיר	כמות	ערך	2000	1999
				מיל' שקלים	
סך התפוקה החקלאית	אחוז			13,771	13,575
מזה - ענפי הצומח	-0.8%	2.3%	1.4%	7,521	7,506
מזה - ענפי החי	-2.1%	2.3%	0.2%	6,250	6,069
	0.8%	2.2%	3.0%		
% ענפי החי				45.4%	44.7%

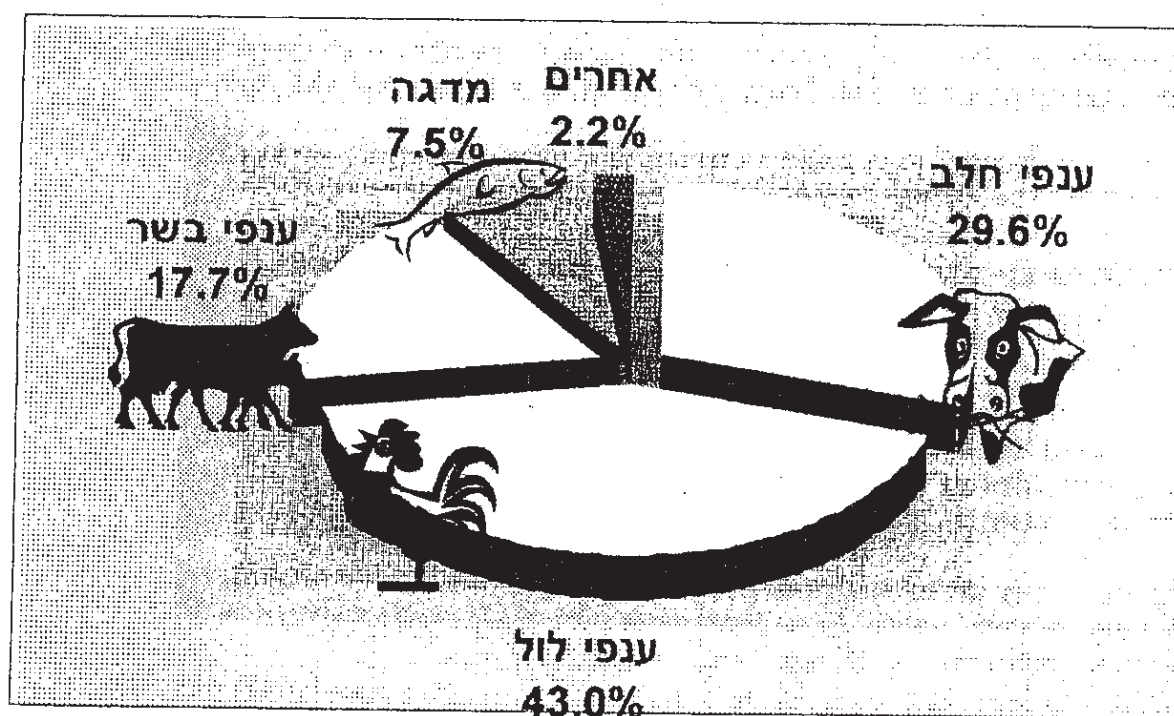
ההתפלגות הפנימית של ענפי בעלי החיים וחלקו היחסי של כל תת ענף, מופיעים בלוח הבא.

ערך היצור של ענפי בעלי חיים - 2000

הענף	ערך - מיל' שקלים	אחוז מתת ענף	אחוז מסך ענפי החי
ענפי הלול			
בשר פטמים	1,108	41.2%	17.7%
בשר הודיים	537	20.0%	8.6%
ביצי מאכל	432	16.1%	6.9%
שלוחות רבייה	535	19.9%	8.6%
אוזנים ושונים	76	2.8%	1.2%
סה"כ	2,688	100.0%	43.0%
ענפי החלב			
חלב בקר	1,776	95.9%	28.4%
חלב כבשים	50	2.7%	0.8%
חלב עיזים	26	1.4%	0.4%
סה"כ	1,852	100.0%	29.6%
ענפי בשר			
בשר בקר	625	56.6%	10.0%
בשר צאן	351	31.8%	5.6%
בשר אחר	128	11.6%	2.0%

הענף	ערך - מיל"שקלים	אחוז מתת ענף	אחוז מסך ענפי החי
סה"כ	1,104	100.0%	17.7%
מדגה	238	50.6%	3.8%
דגי בריכות	51	10.9%	0.8%
דגי נוי	181	38.5%	2.9%
דגי חופים ואגמים	470	100.0%	7.5%
סה"כ	136	100.0%	2.2%
שונים			
סה"כ	6,250		100.0%

התפלגות ערך היצור של ענפי בעלי חיים - 2000

2. מחירי התשומות

להתפתחות מחירי התשומות של ענפי החי משמעות כפולה, הן מבחינת יכולת ההסבר של התפתחות תנאי הסחר ומצב הרווחיות של הענפים השונים, והן מבחינת התפתחות רמות הצריכה של המוצרים הנמכרים לצרכן.

ביסודם, ענפים אלו פועלים עדיין באוריינטציה המרוכזת בעיקרה סביב היצור – בענפים המתנהלים על פי מכסות, וכן גם בענפים האחרים. לאחר שהיצרנים החליטו על היקפי היצור שלהם, הם ישתדלו להשיג מחירי תפוקה כאלו שלפחות יעקבו אחר התפתחות סל התשומות שלהם.

סל תשומות זה, איננו מתנהג בהכרח בדומה לרמת המחירים הכללית במשק, כאשר תופעה זו בולטת ומשמעותית יותר, ככל שרמת האינפלציה הכללית יורדת. ענפים אלו תלויים במידה רבה במחירי השוק העולמי של חומרי הגלם השונים המשמשים להאבסת בעלי החיים, וכן בתרגום מחירים אלו למונחי המטבע הישראלי – כלומר – התפתחות שערי החליפין.

רמת האינפלציה הכללית במשק, נמצאה לאורך כל שנות התשעים במגמת ירידה מתמשכת – כפי שניתן לראות בתרשים המופיע בהמשך – עד לירידתה לרמה הנמוכה ביותר בשנת 2000.

במצב זה, לכל גלגול של עלייה או ירידה במחירי התשומות השפעה בולטת יותר לרמת המחירים היחסיים של מוצרים אלו, ומכאן גם השפעה על הביקושים – על פי הרגישות של כל מוצר או קבוצת מוצרים.

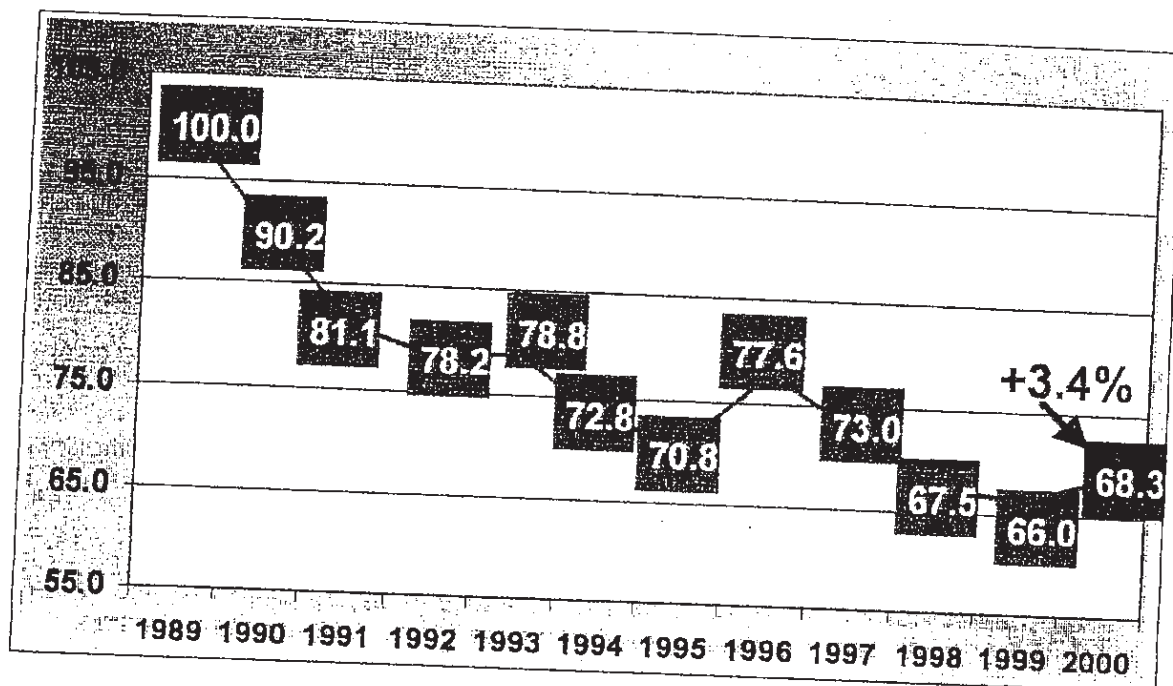
ואכן, לאחר שלוש שנים רצופות של ירידה ריאלית במחירי התשומות – שאיפשרה גם ירידה ריאלית במחירי המוצרים, בשנת 2000 חלה עלייה ריאלית של מעל 3% במדד מחירי התשומות. עלייה זו נובעת בעיקרה מעליה במחירי התערובות לסוגיהן השונים, וכן עלייה חדה ביותר במחירי האנרגיה (גז וסולר).

יחד עם זאת ברצף של כל העשור האחרון – כאשר שנת 1989 משמשת בסיס, למעט שלוש שנים – 1993, 1996 וכעת שנת 2000, מחירי התשומות נמצאו במגמת ירידה. ירידת המחירים הריאלית של סל התשומות הכולל הסתכמה ברצף שהוזכר בכ- 32%.

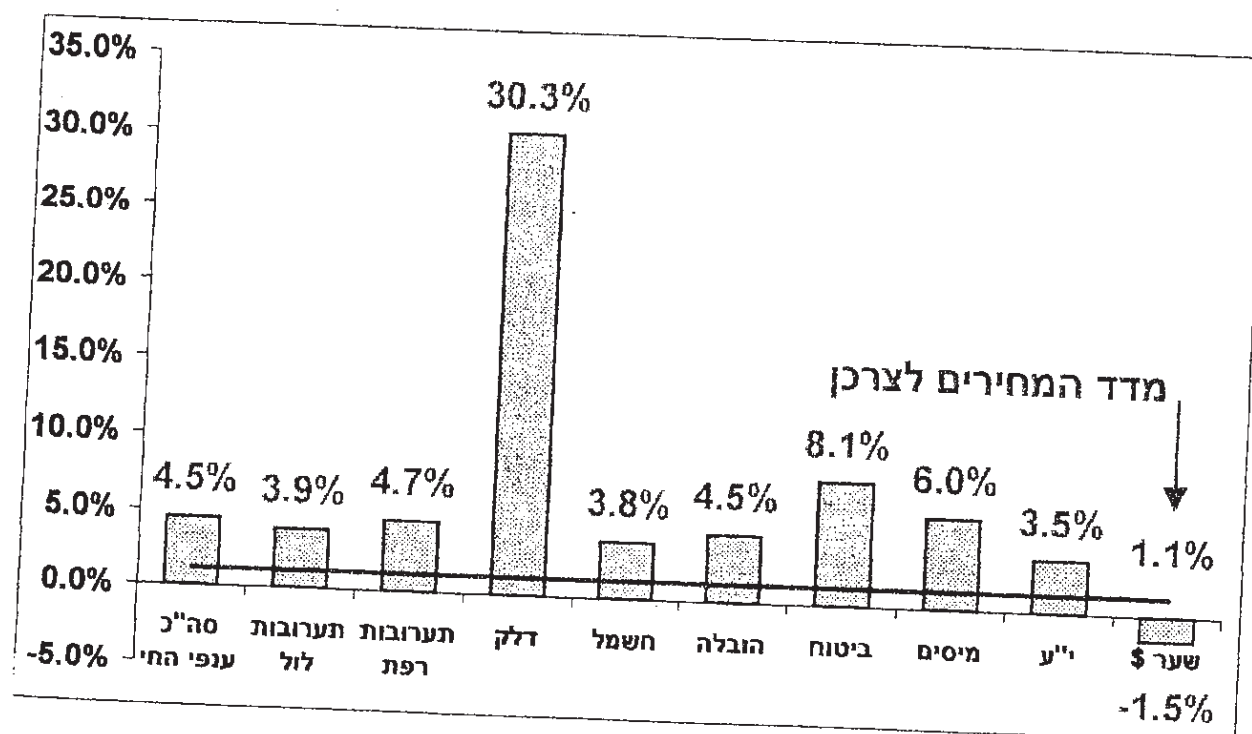
הקשר נוסף שראוי להזכרה בניתוח זה, הוא ההקשר למחירי התפוקה ומצב הרווחיות. נהוג מידי פעם להציג את רמת המחירים היוורדת של התפוקות כתופעה הקשורה לירידת רווחיות, כאשר למעשה אין הדבר כך. ירידת מחירי התפוקה קשורה בענפים אלו קשר הדוק לירידת מחירי התשומה, שאיפשרו לעיתים אף ירידת מחירי תפוקה תוך רווחיות משופרת.

בתרשימים הבאים, מוצגת התפתחות מחירי התשומה בענפי החי – ברצף של שנים ובפירוט ביחס לשנה האחרונה – 2000, פירוט מיוחד להתפתחות מחירי התערובות, וכן רמת האינפלציה הכללית ובשילוב של שערי החליפין של הדולר.

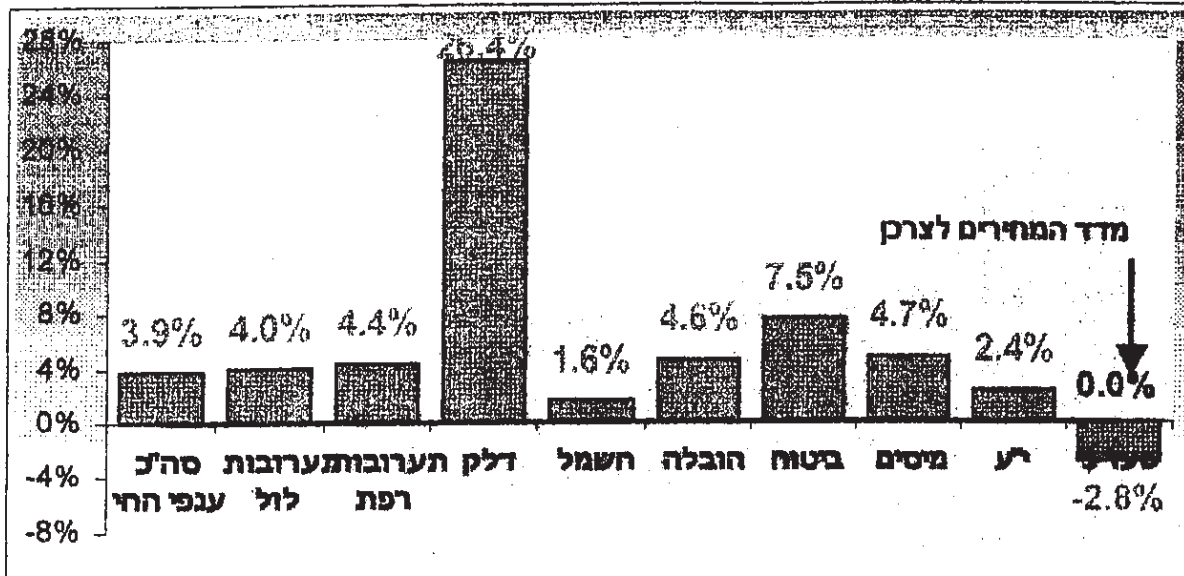
מדד ריאלי של התשומה בענפי החי -

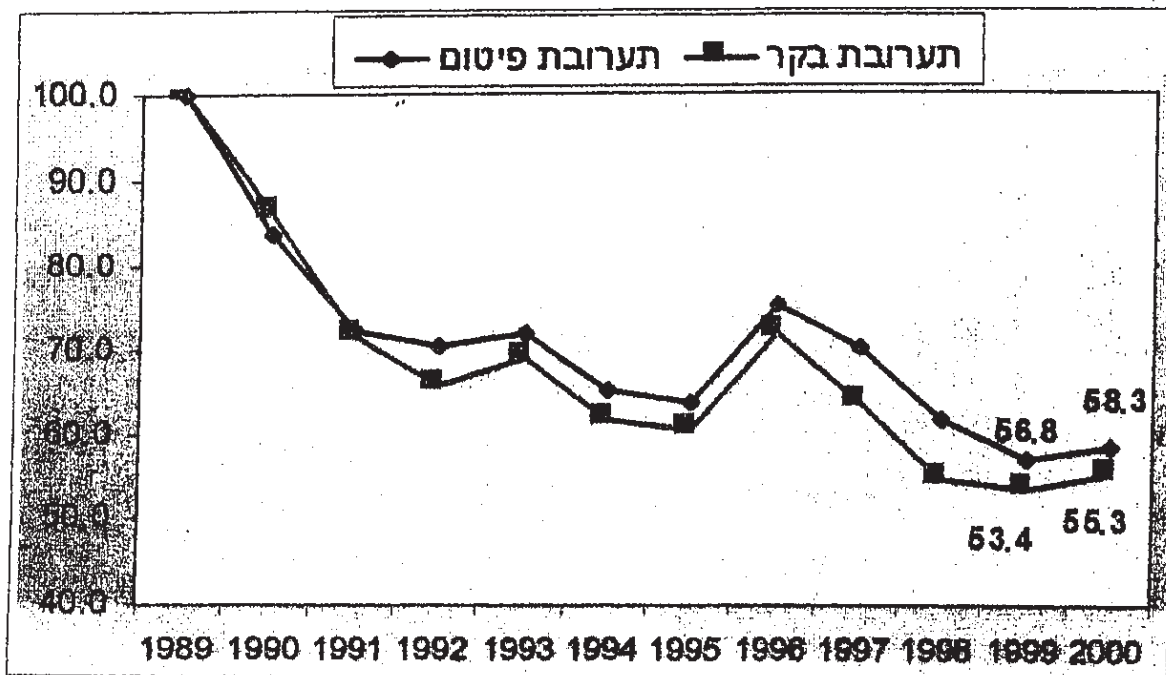
מדדים נבחרים: ממוצע 2000 לעומת ממוצע 1999

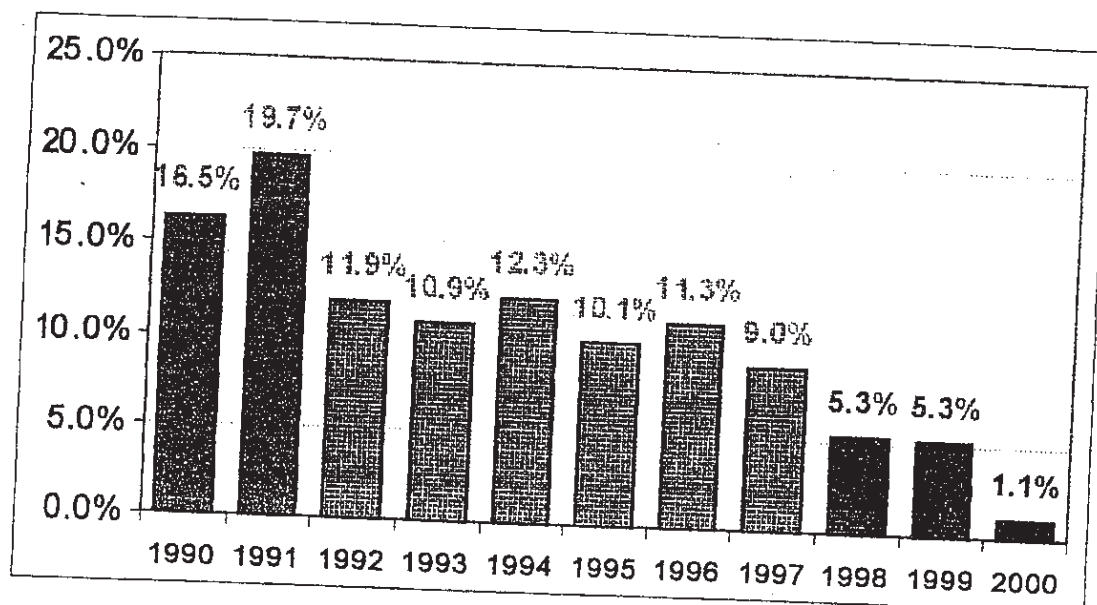
מדדים נבחרים: סוף שנה לעומת תחילתה

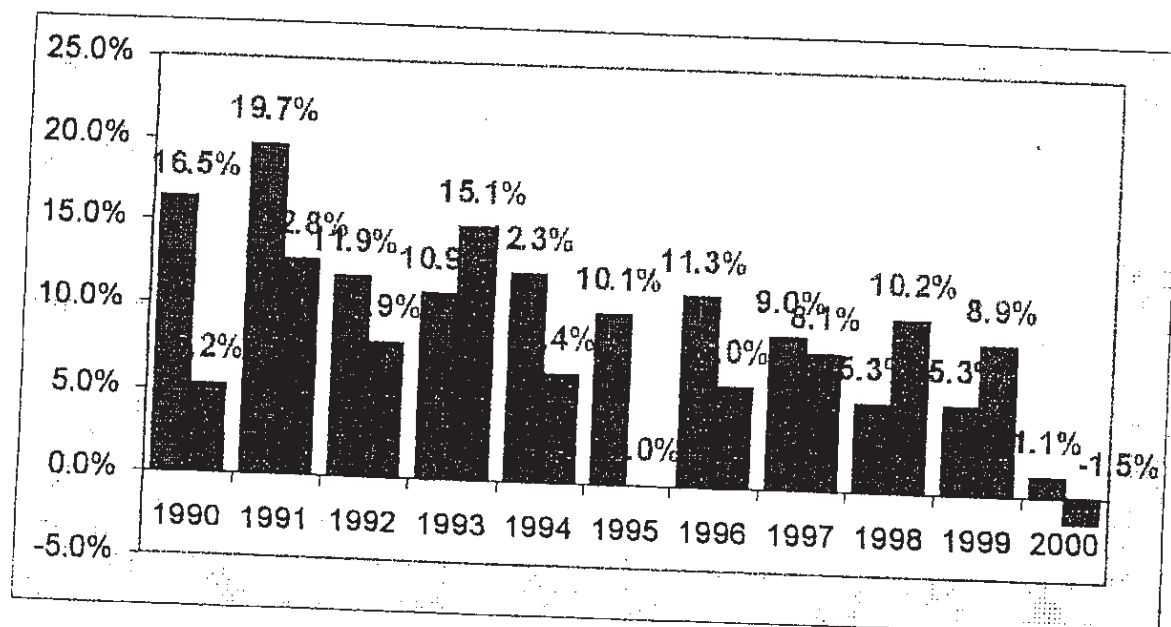
מדד ריאלי של תערובות פיטום ובקר

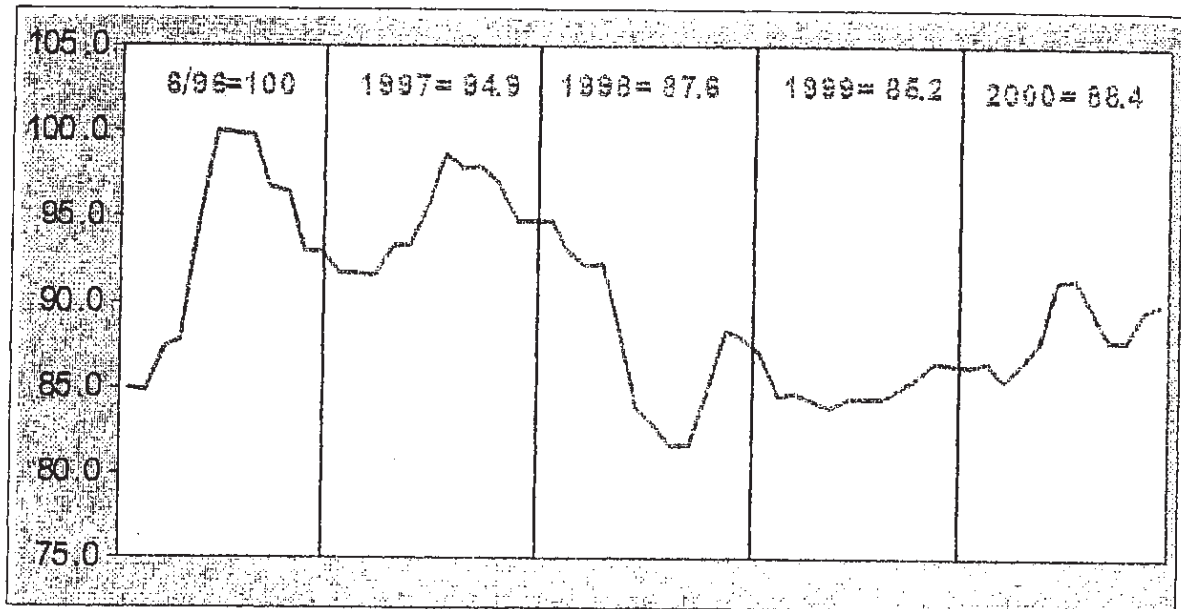
רמות האינפלציה במשק הישראלי – שנות התשעים

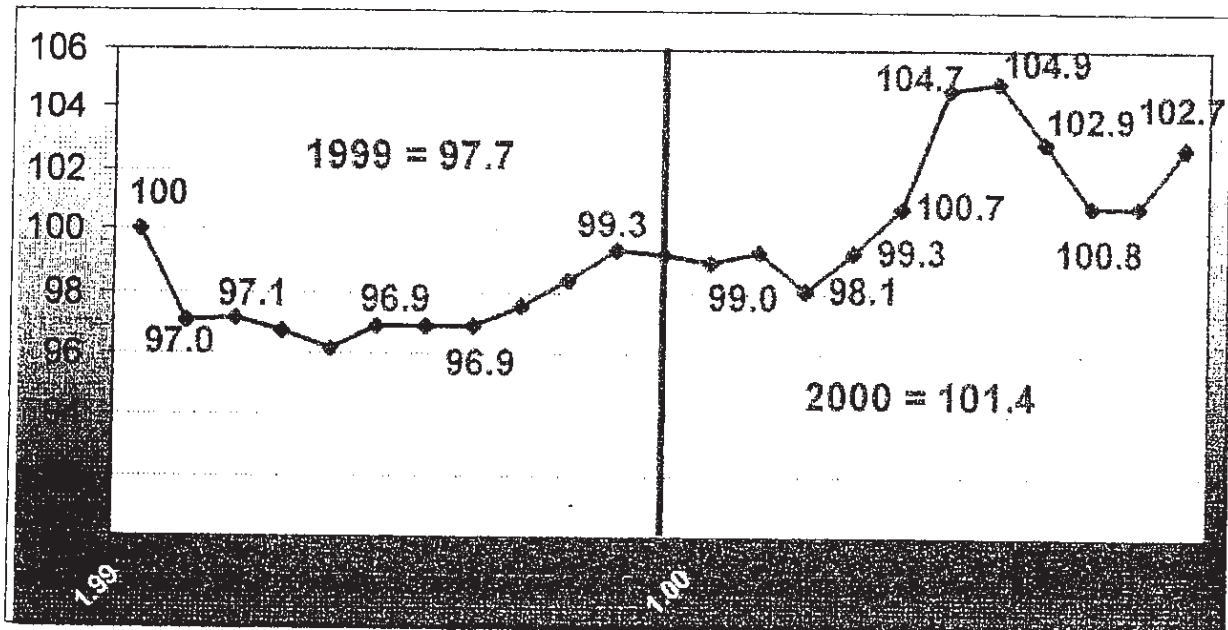
רמות האינפלציה בהשוואה לשער החליפין של ה-\$:

מדד מחירים שוטפים של תערובת פיטום (100=6/96)

התפתחות מדד מחיר תערובת פיטום בשנים 1999 ו-2000

3. חלב בקר

1. כללי

האירוע המרכזי של ענף החלב מאז תחילת שנת 1999, היא הרפורמה המתבצעת בענף בשנים אלו. לאחר ששנת הרפורמה הראשונה היתה למעשה שנת התארגנות והפנמת המטרות, הרי שבשנת 2000 מרבית הענף עסוק כבר בביצוע או תכנון המהלכים שבמסגרת המטרות שהציבה רפורמה זו.

כצפוי מהפעלת רפורמה מרחיקת לכת מסוג זה, הרי שבהיבטים שונים היא עברה שינויים והתאמות, ואלו יפורטו בפרק משנה שיועד למטרה זו.

בנוסף, יש לציין שבפני הענף עדיין עומדות משימות חשובות שהוגדרו גם בשנה קודמת. ראשית, יש להשלים את תהליך החקיקה בעיקר לצורך הבטחת המשך קיום מכסות החלב. לנושא זה חשיבות מיוחדת לנוכח השקעות כספיות לא מבוטלות המתבצעות על ידי משקי חלב בעת רכישת מכסות מיצרנים פורשים. עגינת מכסות החלב בחוק יקל גם על החלטת משקים נוספים להשקיע בתהליך הגידול שיאפשר הגדלת יחידות היצור.

נושא נוסף העומד מידי פעם על הפרק הוא נושא יבוא מוצרי חלב ורכיבי חלב. כאן ניתן לציין משימה כפולה של הגברת יכולת התחרות של היצור הישראלי מחד, ושמירה על מסגרות היבוא כך שלא יכרסמו – בפרט בשנות הרפורמה – ביכולת היצור המקומי לספק את הביקושים.

2. נתוני יצור

יצור החלב בשנת 2000 נשאר פחות או יותר בהיקף היצור של השנה הקודמת, וליתר דיוק – ירד בשיעור של 0.4%. ברמה סקטוריאלית, נרשמה ירידה בהיקף היצור של המשק המשפחתי בשיעור של 1.2%, לעומת תוספת יצור מזערית של 0.1% של המשק השיתופי.

בבחינת התפתחות היצור על פני השנה, נראה כי עיקר ירידת היצור חלה במחצית השנה הראשונה, כאשר במחצית השנייה נרשם יצור ברמה דומה לזו של השנה הקודמת. כלומר, מבחינת ההתפלגות השנתית/עונתית, יוצר אמנם פחות חלב בחודשים המוגדרים כחודשי חורף, אולם לא נתקבלה תוספת מקבילה בחודשי הקיץ.

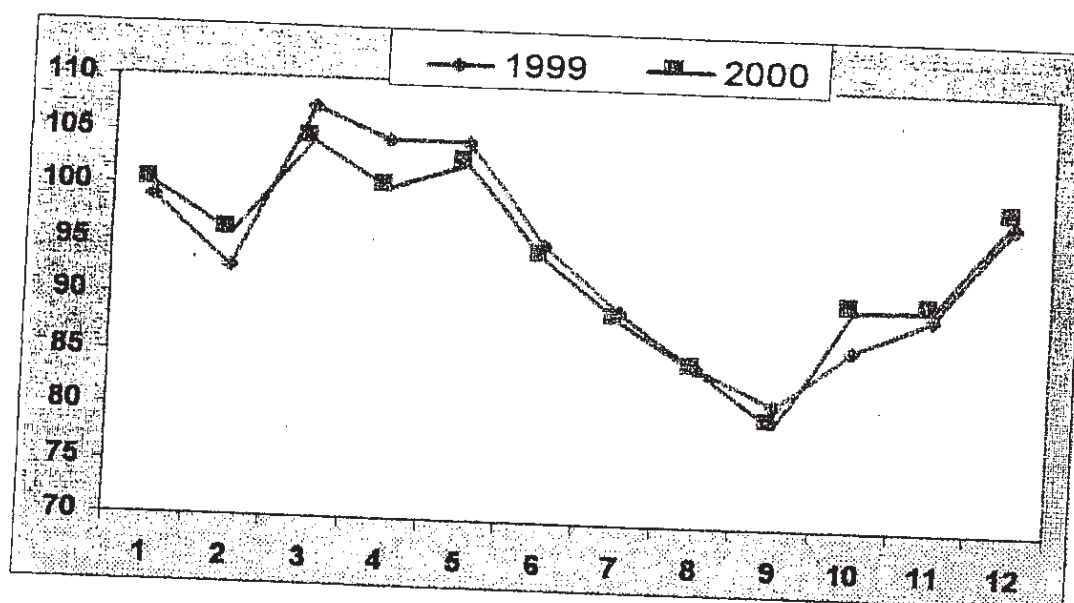
כאשר יצור החלב הארצי נבחן בסדרה רב שנתית מול גידול האוכלוסייה, עולה כי קצב הגידול השנתי הממוצע לעשור האחרון נמוך מתוספת האוכלוסייה. הסיבה עשויה להיות כפולה – ירידה ברמת הצריכה לגפש של סך כל מוצרי החלב, וכן נגיסה של מוצרים מיובאים בביקושים המקומיים המסופקים על ידי היצור המקומי.

בלוחות והתרשימים הבאים, מפורטת התפתחות היצור בשנה האחרונה, וכאמור, סיכום לעשור שנות התשעים.

יצור חלב בשנת 2000 לעומת שנה קודמת - ארצי וסקטורים - מיל' ליטרים חלב גולמי

השינוי	2000	1999	
-1.2%	460.3	465.8	מושבים
0.1%	647.3	646.9	משק שיתופי
3.4%	20.3	19.6	אחרים
-0.4%	1,127.9	1,132.3	סה"כ

התפתחות יצור חלב ארצי בשנת 2000 לעומת 1999 - מיל' ליטר

יצור חלב רב שנתי - מיל' ליטר

שינוי שנתי ממוצע					
2000-1990	1990-1980	2000	1990	1980	
1.9%	3.1%	574.0	477.8	353.7	קיבוצים
5.5%	5.6%	73.3	42.9	24.8	מושבים שיתופיים
2.2%	3.2%	647.3	520.7	378.5	סה"כ משק שיתופי
2.4%	3.8%	460.3	363.0	250.5	מושבים
2.4%	5.3%	20.3	16.1	9.6	אחרים
2.4%	3.8%	480.6	379.1	260.0	סה"כ משק משפחתי
2.3%	3.5%	1,127.9	899.8	638.6	סה"כ ארצי
					אחוז ביצור:
		57.4%	57.9%	59.3%	משק שיתופי
		42.6%	42.1%	40.7%	משק משפחתי
3.1%	2.0%				שיעור גידול האוכלוסיה

3. תכולת רכיבי שומן וחלבון

תכולות השומן והחלבון עלו בשנת 2000 כהמשך למגמת העלייה בתכולת שני הרכיבים של השנה הקודמת.

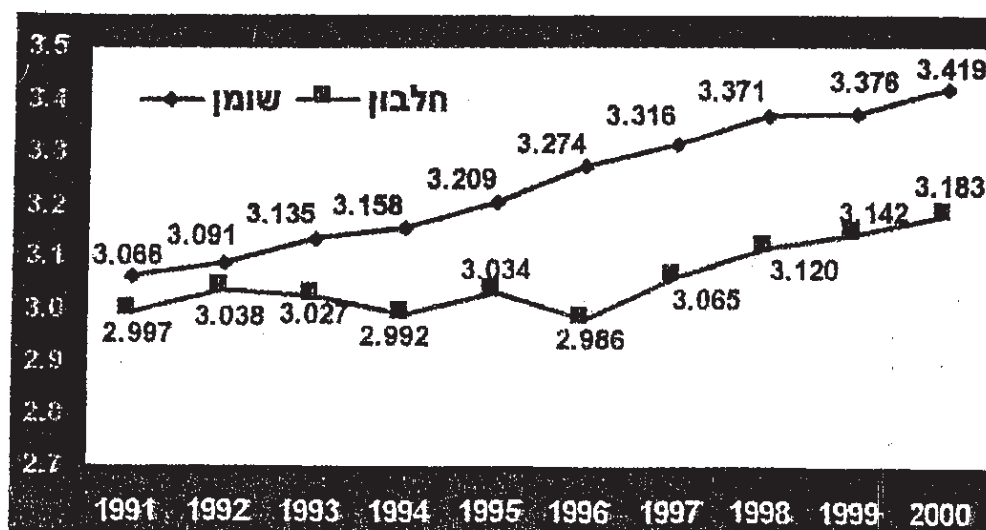
נתוני הרכיבים הארציים ובממוצע לכל סקטור זמינים מאז שנת 1991, בה הופעלה שיטת תשלום המתייחסת לתכולות ביחס לנורמה. יש לזכור ששיטת התשלום הנהוגה עד היום, הופעלה בראשית שנות התשעים כפועל יוצא מירידה מתמשכת בתכולות והחשש להמשך תהליך דילול החלב. עם עליית התכולות עד לרמתן בשנת 2000 – 3.42% ו- 3.18% לשומן וחלבון בהתאמה, יש עוררין על השיטה הקונסת את הנוזלים ברמה של 5% וקובעת יחס מחירים של 1:3 לשומן וחלבון. וועדה שמונתה על ידי משרד החקלאות בתחילת 2001, אמורה לדון בהיבטים השונים והרחבים (היבט ארצי, ממשיקי וכו') ולהמליץ לגבי הרכב נוסחת התשלום בעתיד.

שיעור תוספות השומן והחלבון היו זחות בשנת 2000 לעומת קודמתה – 1.3%, אולם בהשוואה לתחילת התקופה הנסקרת (1991), שיעור עליית רכיב השומן כפולה כמעט מזו של חלבון – 11.5% לעומת 6.2% בהתאמה. האצה יחסית של תכולת החלבון נובעת בעיקר מיכולת טובה יותר לגצל את הפוטנציאל הגינטי בשנים האחרונות. בחקשר לתכולות המקובלות באירופה, הרי שאלו עומדות בממוצע על 4.2% שומן ו- 3.35% חלבון. כלומר – פער הרכיבים בישראל לעומת אירופה גבוה ביותר ביחס לתכולת השומן (נמוך בכ- 19%) ונמוך יותר ביחס לחלבון – פער של כ- 5% בלבד. יחד עם זאת, יש לציין, כי יחסי התכולות האירופאיים אינם בהכרח יעד השוואתי ליצור החלב בישראל, וזאת בשל הרגלי צריכה והעדפה שונים של שומן וחלבון.

כידוע, התשלום בגין אספקת הרכיבים, מתבצע בהתאם לנורמה הנקבעת בהתאם לתכולת הארצית הממוצעת בשנה בה מתבצע סקר עלויות ורווחיות. בהתאם לכך, נורמות השומן והחלבון שזוגו במחצית שנת 2000, כך שבמחצית הראשונה הופעלה נורמה המשקפת את התכולות הממוצעות של שנת 1997, ואילו החל מיולי 2000, מופעלת נורמת רכיבים המשקפת כבר את תכולות ממוצע שנת 1999. מכיוון שרמת הרכיבים בפועל הייתה במגמת עלייה, סה"כ התשלום לשני הרכיבים בשנת 2000, מצביע עדיין על פרס "נטו" בשיעור של 2.6% לעומת מחיר המטרה.

הלוחות וחתרשימים להלן מפרטים את התפתחות תכולות הרכיבים והתשלום בגין בשנת 2000 ובשנים קודמות.

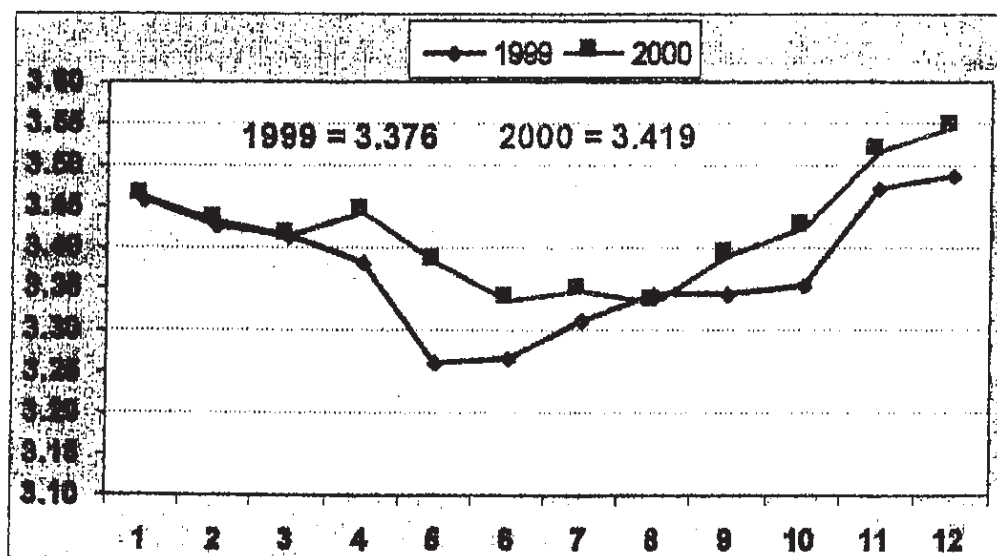
התפתחות תכולות השומן והחלבון בממוצע ארצי – אחוז

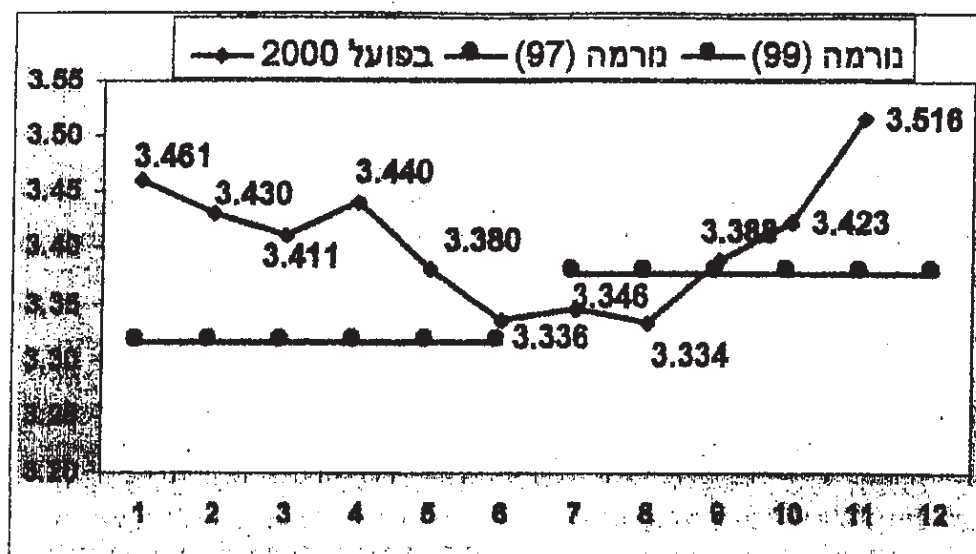
רמות השומן והחלבון בממוצע ארצי ולסקטורים לתקופה 1991 – 2000

משפחתי		שיתופי		ארצי		
חלבון	שומן	חלבון	שומן	חלבון	שומן	
3.029	3.045	2.975	3.081	2.997	3.066	1991
3.056	3.084	3.027	3.097	3.038	3.091	1992
3.034	3.119	3.016	3.147	3.027	3.135	1993
2.993	3.138	2.989	3.175	2.992	3.158	1994
3.044	3.197	3.026	3.221	3.034	3.209	1995
2.992	3.269	2.982	3.281	2.986	3.274	1996
3.074	3.302	3.059	3.331	3.065	3.316	1997
3.117	3.346	3.122	3.393	3.120	3.371	1998
3.143	3.343	3.141	3.402	3.142	3.376	1999
3.176	3.396	3.189	3.446	3.183	3.419	2000
1.0%	1.6%	1.5%	1.3%	1.3%	1.3%	2000-99
4.8%	11.5%	7.2%	11.8%	6.2%	11.5%	2000-91

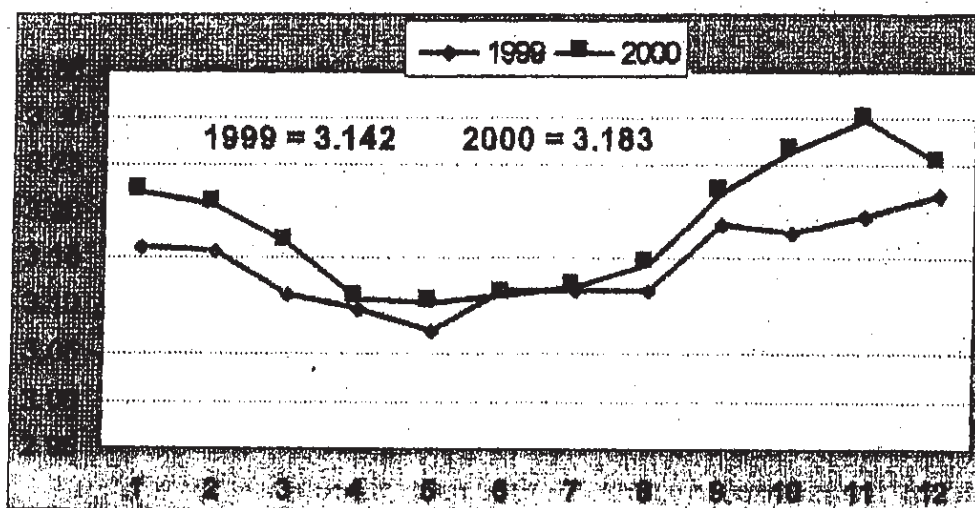
תכולת השומן בשנת 2000 ביחס לשנת 1999

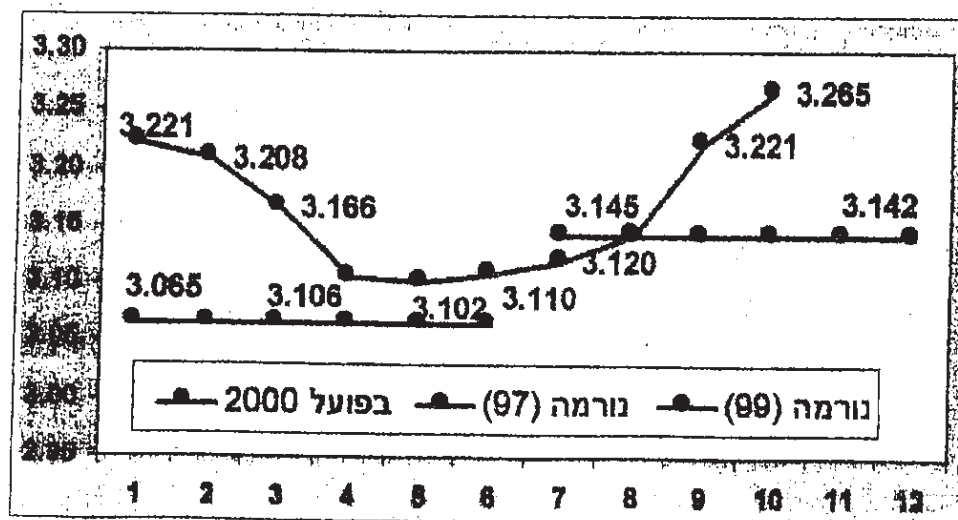
תכולת השומן בשנת 2000 ביחס לנוחיות התשלום - אחוזים

תכולת החלבון בשנת 2000 בהשוואה לשנת 1999 - אחוזים

תכולת החלבון בשנת 2000 ביחס לנוחיות התשלום - אחוזים

4. עלויות ומחירים ליצור

בסיס תחשיבי וניכוי פריז:

הבסיס התחשיבי למחיר המטרה לחלב בקר הוא כידוע סקר הוצאות ורווחיות ארצי, כאשר זה ששימש בחישובי מחיר המטרה בשנת 2000 הוא סקר 1997. מסמך הרפורמה בענף החלב הגדיר התייחסות מיוחדת לבסיס התחשיבי, החלת הסקרים וגובה ניכוי גורם הפריז מהעלות המתקבלת משיעור מחירי התשומות. על פי הסכם הרפורמה, ניכוי גורם הפריז עומד על מינימום שנתי של 2% - גם אם תוצאות סקר ארצי מצביעות על שיעור התייעלות בפועל הנמוך משיעור זה. במידה והפריז שנמצא על פי הסקר גבוה מהמינימום שנקבע, החלת הסקר נדחית לינואר של השנה העוקבת. סקר הוצאות ארצי שבוצע לשנת 1999 הצביע על שיעור התייעלות של כ- 6% לעומת סקר קודם של שנת 1997 (עלויות לליטר ועוד השפעת רכיבי החלב), ומשמעותו התייעלות בפועל הגבוהה מהרמה המינימלית שנקבעה לניכוי (3% לעומת 2%). ההחלה נדחתה לכן לתחילת שנת 2001. ניכוי גורם הפריז כסדרו נמשך במחצית השנה הראשונה של שנת 2000 - בקצב קבוע של 0.5% בכל תחילת רבעון. החל מיולי 2000 הופעלה נורמת רכיבים התואמת את רמת הרכיבים הממוצעת של שנת 1999. השפעת הפעלת הנורמה החדשה היא של 2.4%, ולכן גורם הפריז המנוכה ממחיר המטרה עצמו הותאם לקצה כולל של 2% לשנה מסקר קודם.

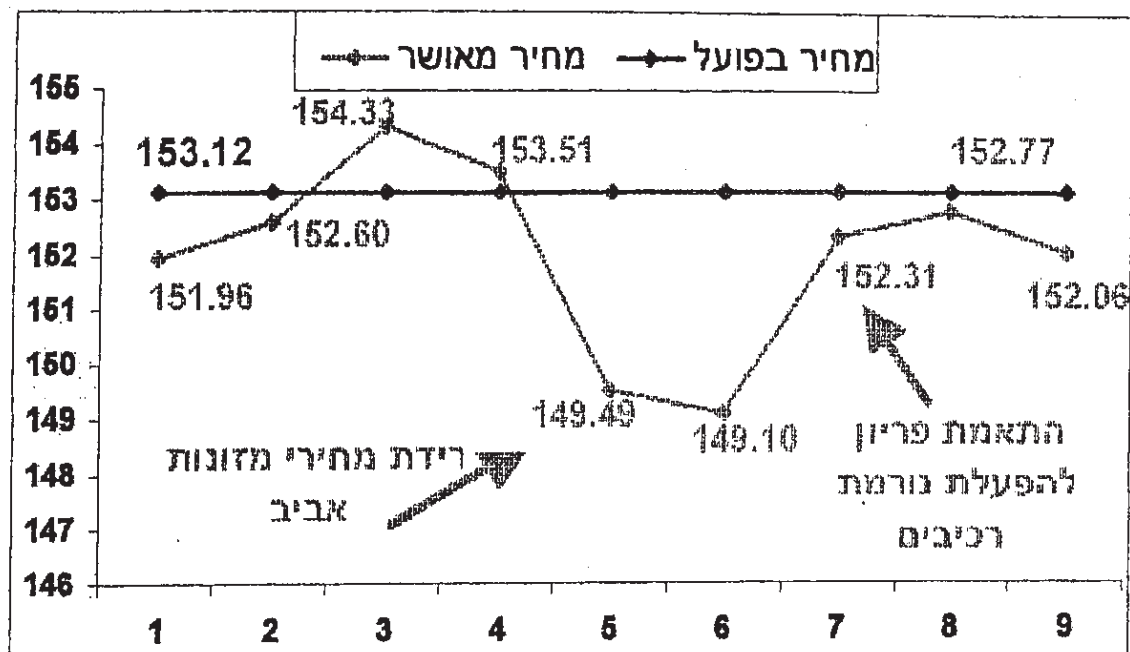
ניכוי רפורמה:

בנוסף, על פי הסכם הרפורמה המקורי, היה צורך לנכות 3 אג' ממחיר המטרה בחודש יולי 2000. ניכוי זה נדחה לשנת 2001, וינוכה עם יתרת ניכוי הרפורמה (7 אג') מתחילת שנת 2001 ועד סוף שנת 2003 בקצב של 0.6 אג' בכל תחילת רבעון. לדחיית הניכוי משמעות רבה בדחיית שחיקת הרווחיות בגין ניכוי הרפורמה.

עדכון רבעוני:

כידוע, מחירי המטרה בפועל מתעדכנים אחת לרבעון, וזאת במטרה למנוע תנודות מחירים חודשיות. במהלך עניינים רגיל, כל עודף או חוסר במחיר הרבעוני לעומת התחשיבים החודשיים של ואתו רבעון, מתורגם למרכיב זמני במחיר הרבעוני הבא המגשר על פער זה. באופן יוצא מן הכלל, מחירי המטרה בפועל בשנת 1999 היו נמוכים מהעלות המחושבת, וזאת כתוצאה מהסכמה לשטח במידת מה את תוספת העלות שנבעה מבצורת 1999. לכן, מחירי שנת 2000 גבוהים מהעלות המחושבת ומהווים פיצוי על רמת מחירים נמוכה מידי בשנה קודמת.

למעשה, מחיר המטרה בשער המחלבה נשאר בעינו כל השנה ועמד על 153.12 אג"ח. מחיר זה לעומת העלות התחשיבית ברמה חודשית מתוארים בתרשים הבא: (אג"ח/ליטר).

- האירועים הבולטים מבחינת התפתחות עלות היצור בשנת 2000 הם:
- 1) לאחר מחירים גבוהים במיוחד של מזונות האביב בשנת 1999, אלו חזרו לרמתם הרגילה בשנת 2000. מחירי גרעיני המספוא ותערובות הבקר לעומת זאת הצביעו על התייקרות של 4.7%, כאשר שתי ההתפתחויות הנוגדות השאירו את ההוצאה למזון ברמה שנתית ממוצעת של השנה הקודמת.
 - 2) במחירי הבשר נמשכה מגמת ירידת המחירים, אם כי בשיעור נמוך משל השנה הקודמת - 8.3%.

התייקרות מחיר המטרה, סל התשומות ותנאי הסחר, מפורטים בלוחות הבאים:

השינוי במחיר המטרה - ממוצע 2000 לעומת 1999

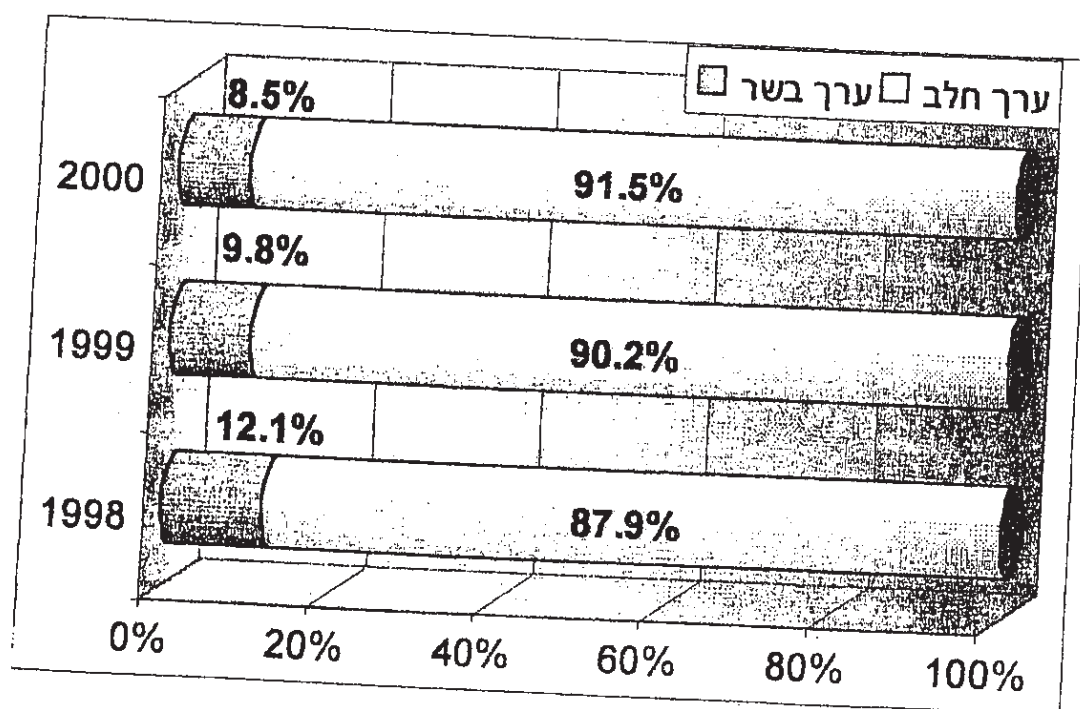
השינוי - %	2000 אג"ח/ליטר	1999 אג"ח/ליטר	
5.7%	153.12	144.81	מחיר חלב בשער המחלבה
-17.0%	3.26	3.93	דמי שירות מועצת החלב
6.4%	149.86	140.88	המחיר ללא מועצת החלב
-1.9%	3.52	3.59	הובלת חלב
6.6%	146.34	137.29	מחיר חלב בשער המשק

התייקרות סל התשומות והשינוי בתנאי הסחר – אחחים (על בסיס סקר 1997)

הסעיף	משקל הסעיף בשנת 1999	התייקרות שנת 2000 לעומת 1999	תרומה להתייקרות כללית
מזון	49.6%	0.1%	0.1%
יתר משתנות	14.9%	0.1%	0.0%
סה"כ ביניים	64.5%		0.1%
הוצאות עבודה	19.5%	3.8%	0.7%
סה"כ ביניים	84.0%		0.8%
החזר הון	10.2%	3.7%	0.4%
כלליות	5.8%	4.1%	0.2%
סה"כ הוצ' מיוחסות לפרה	100.0%		1.5%
הכנסה מבשר	9.8%	-8.3%	-0.8%
הכנסה מחלב*	90.2%	6.6%	5.9%
סה"כ הכנסות	100.0%		5.1%
תנאי סחר			3.6%

השיפור לעיל בתנאי הסחר נובע במרביתו מפיצוי על מחיר מטרה נמוך מחנדרש במהלך שנת 1999 – ובעיקר במחציתה השניה. בשנת 1999, חלה הרעה בתנאי הסחר בשיעור של 6% - מסיבה זו וכן מסיבות נוספות.

הירידה המתמשכת במחירי הבשר והוולדות הזכרים, מצמצמים את החלק היחסי בהכנסות הנובע ממכירת בשר פרות יוצאות ועגלים, כפי שמודגם בתרשים להלן:

5. סקר הרווחיות לשנת 1999

כאמור, סקר רווחיות והוצאות יצור נערך לשנת 1999, ועל פי נוהל ההתחשבות שנקבע במסגרת הרפורמה בענף זמן החלת הסקר החדש הוא ינואר 2001.

מתוך תוצאות סקר זה ניתן לציין את ההתפתחויות העיקריות בין סקר זה לקודמו שנערך לשנת 1997:

(1) תנובת החלב לפרה גדלה בשיעור של 1.2% בממוצע ארצי - התוספת כולה נובעת מהגדלת התנובה של הפרה במשק המשפחתי בשיעור של 3.5% (כ- 300 ליטר לפרה), כאשר התנובה הממוצעת של הסקטור השיתופי אף קטנה במעט - ירידה של 0.7%.

(2) בשני הסקטורים נסקרו למעשה יחידות יצור גדולות יותר מאלו של שנת 1997.

(3) חלה ירידה משמעותית ביחידת היצור הנמדדת, שהיא פרה ועוד העגלה הנלווית. אחוז העגלות ירד בממוצע ארצי משיעור של 88% בשנת 1997 עד ל- 77% בשנת 1999.

(4) בתשומת העבודה חל שינוי משמעותי, כאשר סך ימי העבודה הנמדדים לפרה עלה אמנם, אך התפלגות העבודה בין עבודה שכירה לעצמית השתנה במשק השיתופי לטובת הכפלת מרכיב העבודה השכירה במשק השיתופי.

בלוח להלן מרוכזים המקדמים הכמותיים והאגרוטכניים בהשוואה של שתי שנות הסקר ופירוט סקטוריאלי:

ארצי		משפחתי		שיתופי		
1999	1997	1999	1997	1999	1997	
100%	100.0%	42.4%	42.3%	57.6%	57.7%	יצור חלב - % פרות
100%	100.0%	46.6%	47.6%	53.4%	52.4%	
9,751	9,634	8,864	8,567	10,526	10,601	תנובה לפרה - ליטר
3.376%	3.316%	3.343%	3.302%	3.402%	3.320%	שומן - %
3.142%	3.065%	3.143%	3.074%	3.141%	3.049%	חלבון - %
85.9	78.3	47.7	43.7	287	278	מספר פרות למשק
838	754	423	374	3,025	2,947	יצור חלב למשק - אלף ל
8.68	8.26	8.61	8.19	8.73	8.32	י"ע לפרה
31.9%	22.4%	20.2%	19.4%	41.9%	25.0%	מזה - % שכירה
30.6%	33.2%	24.9%	30.8%	35.6%	35.3%	יציאת פרות %
98.6%	108.9%	98.0%	103.9%	99.1%	111.4%	המלטות %
77.4%	87.7%	73.9%	88.0%	80.5%	87.4%	עגלות נלוות %
9.928	10.053	9.551	9.131	10.256	10.724	טון ח"י לפרה
1.018	1.044	1.077	1.066	0.974	1.012	ק"ג ח"י לליטר

הוצאות יצור והתייעלות:
 רמת ההתייעלות של הרפת הארצית נמדדת בשתי רמות המהוות יחד את גורם הפריץ הכולל. הרמה הראשונה היא עריכת חשבון הוצאות היצור של שתי שנות הסקר ברמת מחירים אחידה של התשומות. הפער בהוצאות היצור לליטר יהיה רכיב אחד בחישוב ההתייעלות. הרמה השנייה מתקבלת על ידי השוואת תכולת הרכיבים של שומן וחלבון בשתי שנות הסקר והשוואת ערכן הכספי.
 עריכת החישובים לעיל, הצביעה כאמור על התייעלות כוללת בשיעור של 6% לתקופה של שנתיים, כלומר - 3% לשנה בחלוקה הבאה:

מרכיב הרכיבים	2.4%
הוצאות יצור לליטר חלב	3.6%
סה"כ לשנתיים	6.0%
סה"כ ממוצע לשנה	3.0%

המשמעות המעשית של יישום סקר כנ"ל, היא עריכת בסיס תחשיבי חדש בחודש ינואר 2001.
 בעת המעבר לבסיס התחשיבי החדש, מדדגת ירידת מחיר המטרה בגין שינוי זה, היא למעשה של 1% - בהשוואה לבסיס סקר קודם מנוכה בפריץ שוטף, שמשמעותם כ- 1.5 אג"ח לליטר חלב.

התייעלות הסקטורים:
 מחיר המטרה נקבע כידוע על פי ממצאי הסקר ברמה הארצית הממוצעת. שיעור ההתייעלות הממוצע שנמצא איננו זהה ביחס לשני הסקטורים, ובכל אחד מהם הוא נובע מסיבות אחרות כלהלן:

התייעלות ארצית ממוצעת	3.6%	
משק משפחתי	2.9%	בעיקר עקב עלייה בתנובת החלב
משק שיתופי	4.1%	בעיקר עקב תוספת עבודה שכירה

6. הרפורמה

הדיונים הממושכים בנושאים הקשורים לאופן הפעלת הרפורמה, הניבו בסופו של דבר מספר שינויים, שאמורים להקל על היצרנים את יכולת מימוש מטרותיה. תמצות השינויים הוא כלהלן:

(1) תקופת הרפורמה הוארכה ממועד סיום מקורי של סוף שנת 2001 (כולל ביצוע השקעות בשנת 2002) לסוף שנת 2003, ובתנאים מסוימים תתאפשר הארכה לסוף שנת 2004. הדרישה להשלמת ההשקעות נדחתה גם היא – לשנים 2004 או 2005 במקרה שהרפורמה תסתיים בסוף 2003, ו- 2005 ו- 2006 במקרה שתוארך עד סוף 2004.

(2) דרישת הסף לזכאות למענקי השקעה (30%) למשק המשפחתי ירדה למשך שנת 2001 ל- 550 אלף ליטר ליחידת משק. זו תחזור לרמה של 600 אלף ליטר לאחר מכן.

(3) המענק בגין רכישת מכסה הוגדל מ- 2,500 ל- 4,000 ₪ לפרה.

(4) התווסף מענק בגובה 450 ₪ לפרה עוברת בהקמת שותפות.

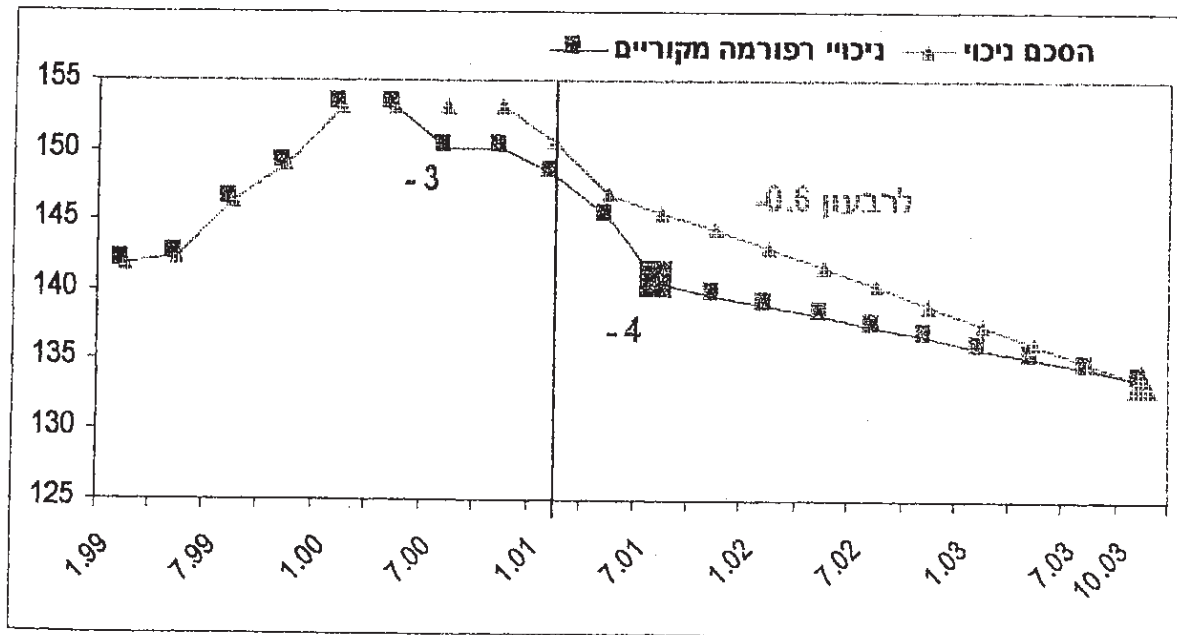
(5) ניכויים ממחיר המטרה:

א. ניכוי של 2 אג"ח בוצע כבר במהלך שנת 1999.

ב. 7 אגורות לליטר ינוכו בקצב של 0.6 אג"ח בתחילת כל רבעון החל מרבעון ינואר 2001, כאשר הרבעון האחרון לניכוי יהיה אוקטובר-דצמבר 2003 בו ינוכו 0.4 אג"ח – המשלימות את סך הניכוי ל- 7 אג"ח.

כאמור, יש בשינויים לעיל משום הקלה על היצרנים. יחד עם זאת, וועדת המעקב ממשיכה בעבודתה, כאשר משימתה העיקרית היא לאתר קשיים וצווארי בקבוק הדורשים עיון ובחינה מחודשים.

פריסת הניכוי ממחיר המטרה לעומת החלטת קצב הניכוי המקורי (שגרסה ניכוי של 3 אג"ח ביולי 2000 ו- 4 אג"ח נוספות ביולי 2001), מודגמת בתרשים להלן:

7. מחירים לצרכן

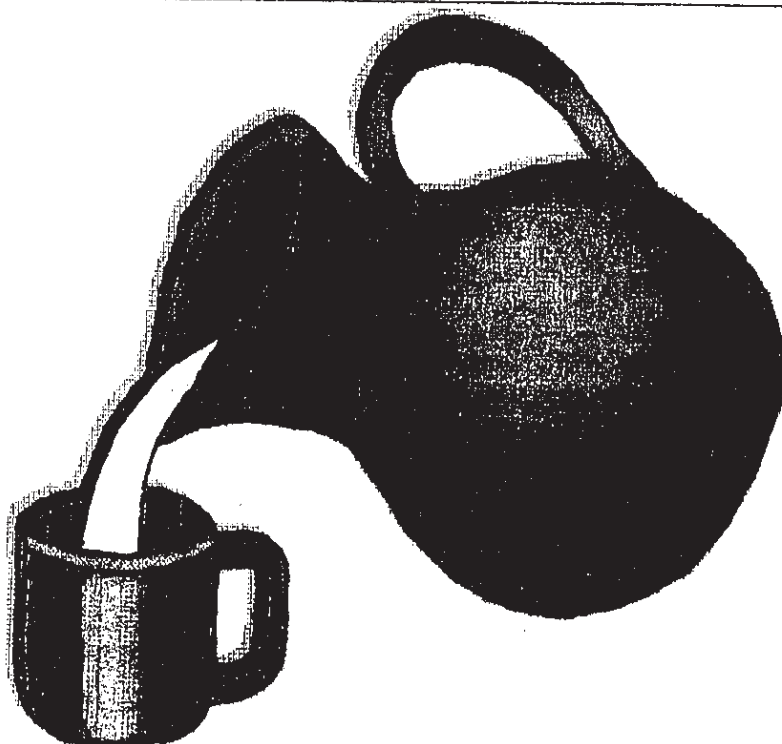
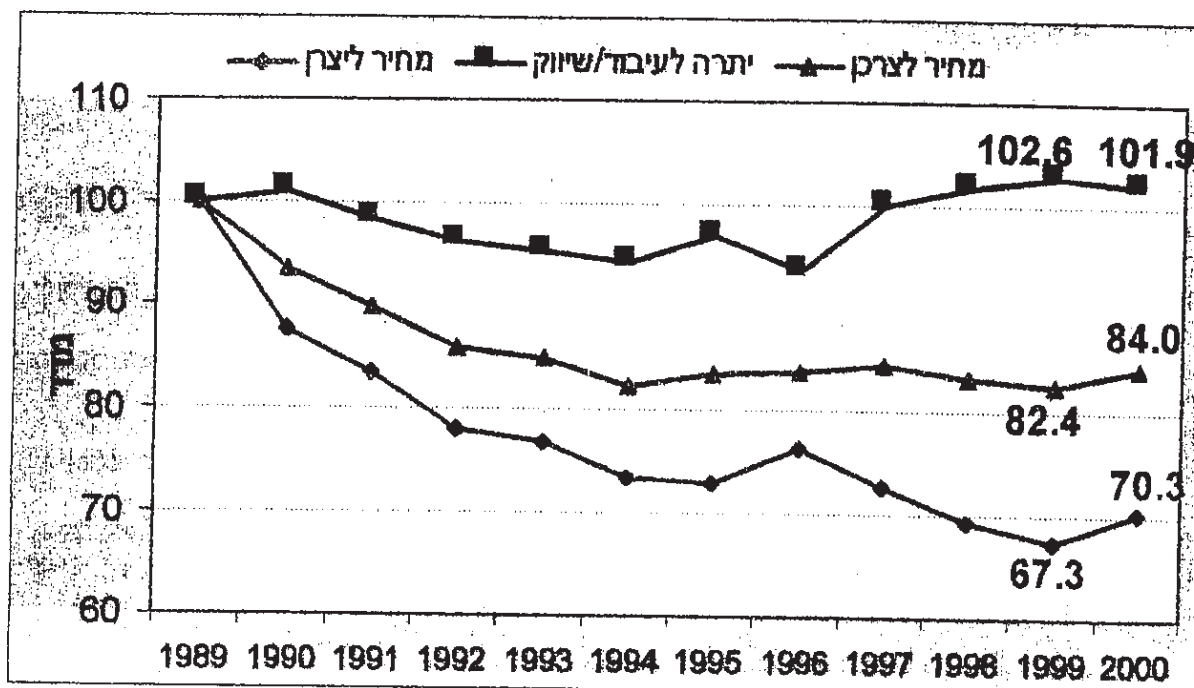
מחירי מוצרי החלב נמצאים בפיקוח ממשלתי חלקי. עדכון המחירים מתבצע מעת לעת על פי נוהל התחשבות שבין המחלבות ומשרד הממשלה. נוהל זה לוקח בחשבון את עלות חומר הגלם (חלב גולמי) ועלויות העיבוד והשיווק במגבלה של ספי התייקרות מינימליים או פרקי זמן שבין מועדי העדכון.

הפעלת הרפורמה בענף החלב, יצרה ציפיות לירידת מחירי החלב לצרכן – לפחות בשל החלק היחסי הנובע מחשתיקת המתכונת במחירי המטרה של החלב הגולמי. אולם, מחירי החלב הגולמי היו דווקא במגמת עלייה - במהלך 1999 בשל הבצורת ששררה בשנה זו, ולאחר מכן בשנת 2000 שולמו עדיין למעשה חלק מהעלויות החריגות של שנת 1999. לכן, תחילת תהליך ירידת המחירים אמור לבוא לידי ביטוי רק במחצית השניה של שנת 2001.

בשל ההוצאה מהפיקוח של חלק ממוצרי החלב, בחינת החתייקרות לצרכן נעשית על בסיס מדד הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה לחלב ומוצריו. בחינת התפתחות המחירים לצרכן מול עלות החלב הגולמי למחלבות (מחירי מטרה בשער המחלבה ועוד השפעת הרכיבים), מצביעה על שתיקה ריאלית של 0.8% במקטע העיבוד והשיווק. זהו חשבון תוצאתי הלוקח בחשבון כי עלות חומר הגלם מהווה כמחצית מהעלות הסיטונאית כולה. החישוב לשנת 2000 ביחס לקודמתה הוא כלהלן: (אחוזים)

3.1%	השינוי במחיר מוצרי חלב לצרכן
1.1%	השינוי במדד המחירים הכללי לצרכן
1.9%	השינוי הריאלי במחיר מוצרי החלב לצרכן
5.7%	השינוי במחיר חלב גולמי בשער המחלבה
0.1%	השינוי בתשלום לרכיבים
5.9%	השינוי בעלות החלב הגולמי למחלבה
1.1%	השינוי במדד המחירים הכללי לצרכן
4.7%	השינוי הריאלי בעלות חלב גולמי למחלבה
-0.8%	השינוי הריאלי במקטע העיבוד/שיווק (תוצאתי)

חישוב מעין זה נערך ברצף רב שנתי, וכאשר שנת 1989 משמשת בסיס (מדד = 100), נראה כי הירידה הריאלית במחירים לצרכן מסתכמת ל- 16%, ואלו נובעים מירידה ריאלית מצטברת של 30% בעלות החלב הגולמי, ותוספת ריאלית של קרוב ל- 2% לעלויות העיבוד והשיווק.

4. בשר פטמים

1. נתוני יצור

התפתחות יצור הפטמים בשנים 1994 עד 2000:

ענף הפטמים עבר בתקופה האמורה התפתחויות דרמטיות הן בתחום ריכוזיות היצור בלולים והן בקצב הגידול שהענף הצליח להשיג. אמידת היקפי היצור נעשית מידי שנה על פי דיווחי מכירת האפרוחים בני יומם לשוק הישראלי – להבדיל מתפוקת המדרגות המופנית למגדלי פטמים בשטחי יר'ש ועזה. נתון זה של מכירת האפרוחים, הוא אמין יחסית, בשל כיסוי הביטוח בקרן נזקי טבע בעת מכירת האפרוחים. כלומר – לא סביר כי נתון זה יהיה גבוה מהמכירה בפועל. בהקשר של שילוב שוק זה עם השוק הפלשתינאי – הרי שכבר בשנת 1999, חלה ירידה במכירת האפרוחים – או לפחות בדיווח לגביה – לשטחי האוטונומיה הפלשתינאית. בשנת 2000 – ובעיקר החל מיולי 2000, נתון זה צנח עד לכדי מחצית. בשנים עברו, נהוג היה למכור בין 30 ל- 35 מיליון אפרוחים בגיל יום למגדלים הפלשתינאים. נתון זה ירד כבר בשנת 1999 לכ- 26 מיליון, ובשנת 2000 ל- 19 מיליון (כאשר כאמור עיקר הירידה היא במחצית השנה השנייה). הירידה הדראסטית במכירת האפרוחים לשוק הפלשתינאי, איננה מצביעה בהכרח על ירידה בהיקפי הגידול שם, אלא כנראה כניסה לעבודה של להקות רבייה ומדרגות מקומיות. תופעה זו גרמה לכך שמתוך היקף הדגרה שגדל באחוזים בודדים בלבד, הרבה יותר אפרוחים הופנו לשוק המקומי, שהיה נכון לקלוט אותם בשל כושר היצור המתרחב. לנושא זה עלולה להיות השפעה שלילית על השנה הבאה – 2001, וזאת במידה ולא תתבצע התאמה של היקפי יצור חומר הרבייה לשוק הפלשתינאי הקטן. אירוע יצור נוסף השייך לשוק האפרוחים וחל בשנת 2000, היא הפסקת עבודתה של חברת הטיפוח המקומית "ענק". מעבר לשוני המתבקש של מצאי הגזעים המגודלים מעתה ואילך בארץ, ניתן להניח כי היצע חומר הרבייה היה גדול יותר ללא הפסקת העבודה שחלה במהלך השנה. מעורבות מועצת הלול בתהליכי היצור, התבטאה בתשלום עבור השבתת יצור, שהסתכמה בכ- 8.5 אלף טון חי במהלך השנה. לא ניתן לקבוע את מידת ההשפעה הריאלית של ההשבתה על היקפי היצור, כאשר צמצום כמות חומר הרבייה הוודאי קשור בעיקר להפסקת העבודה של חברת ענק ולא צמצום להקות הרבייה הקיימות.

יצוין עוד, כי בעת עריכת האומדנים על פי נתוני האפרוחים, יש להניח ביחס לתפוקת הבשר לאפרוח קנוי. במקרה זה הונח כי התפוקה נשארה ללא שינוי ביחס לשנה שעברה, והועמדה על 2.0 ק"ג.

בלוחות להלן מפורטת התפתחות היצור של שנת 2000, וצירופה לשנים הקודמות.

הדגרת ביצי רבייה: 2000-1999 - מיל' יח'

223.2	1999
219.5	2000
- 1.6%	השינוי

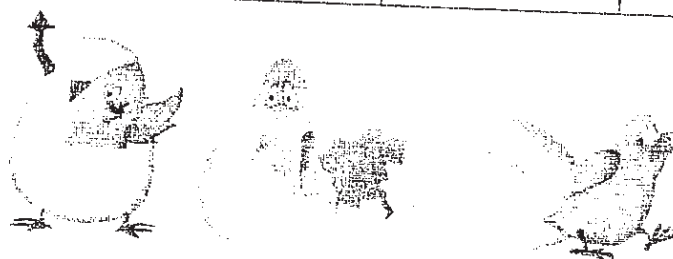
נתוני מכירת אפרוחים - על פי היעוד - מיל' יח'

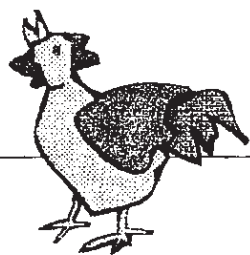
שוק פלשתינאי	שוק ישראלי	סה"כ	
26.4	134.6	161.0	1999
18.9	148.0	166.9	2000
-28.2%	9.9%	3.7%	השינוי

תוספת האפרוחים לעומת כמות הביצים המודגרת, עשויה לשקף אחוזי בקיעה טובים מבעבר. מקורה של כמחצית מתוספת האפרוחים שנמכרה בשוק המקומי היא בהקטנת השיווק לשוק הפלשתינאי.

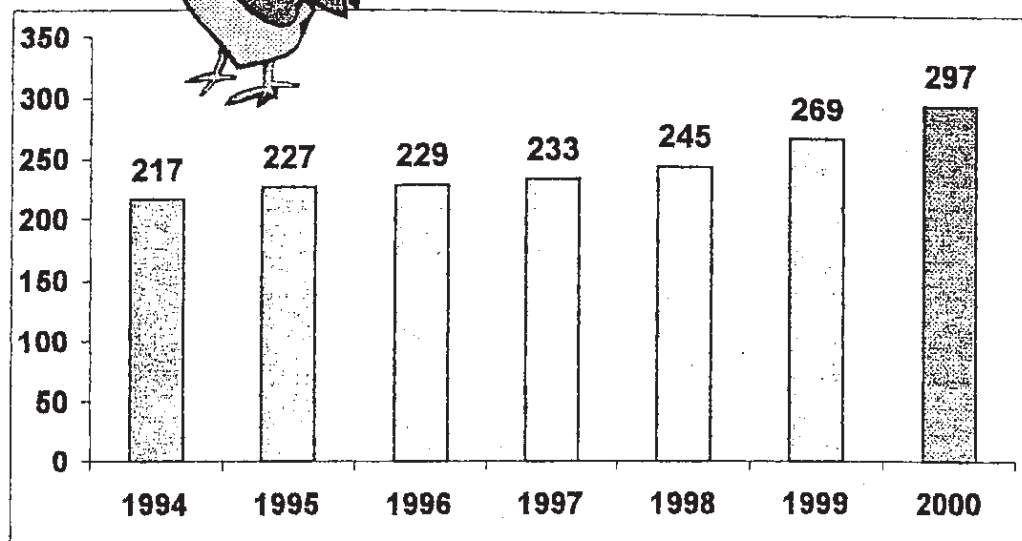
התפתחות יצור הבשר - במונחי טון חי - בשנים 1994 עד 2000

השנה	מכירת אפרוחים - מיל' יח'	תפוקת בשר לאפרוח - ק"ג	יצור בשר - אלף טון חי	השינוי
1994	117.4	1.85	217	
1995	120.5	1.88	227	4.8%
1996	119.6	1.91	229	0.7%
1997	118.0	1.98	233	2.1%
1998	124.4	1.97	245	5.0%
1999	135.0	2.00	270	10.2%
2000	148.6	2.00	297	10.0%

להלן תיאור גרפי של התפתחות היצור: (אלף טון חי)

2. עיבוד ושיווק

התפתחות מעניינת נוספת חלה בחלוקת השוק בין חלק "המשחטות התעשייתיות" לבין מה שמקובל לכנות בשם השוק החי.

למעשה, בהגדרה, המונח משחטות תעשייתיות מתייחס לאלו המשתייכות לארגון המשחטות ומקבלות פיקוח וטרינרי ממלכתי. יתרת העופות משווקים למשווקים או משחטות המקבלות ברובן פיקוח וטרינרי עירוני.

אפיק שיווק נוסף, שעל פי הערכה עמד על כ- 1,500 טון חי בחודש או כ- 15 אלף טון שנתי, הוא האפיק הפלשתינאי.

מבחינת המגדלים, ההבחנה היא ברורה יותר, כאשר מכירת העופות מתבצעת בשער המשק ממנו הם נאספים, ללא התחשבות נוספת בפתח המשחטה.

מתברר, כי בפלח השוק הקרוי השוק החי, מתופעלות משחטות, אמנם עירוניות, בהיקפים הולכים וגדלים, כאשר חלקן מגיע להיקפי שחיטה גדולים למדי של למעלה מ- 10,000 המשלבים שחיטת פטם ובשר הודו.

גם המשחטות התעשייתיות, מפנות, על פי הכדאיות, חלק מתפוקת הפטם החי של המגדלים העובדים עימן לשוק זה. כך, המגדלים הצמודים למשחטות התעשייתיות, נהנים אמנם מגידול הענף, אולם תוספת עופות זו נשחטת בפלח שוק אחר.

על פי הערכה, המשחטות התעשייתיות קלטו אמנם כ- 64% מהכמות המיוצרת, אולם לאחר מכירה לשוק החי, עיבדו 52% מהעופות בלבד.

לאחר ניכוי הערכת העופות לשטחי האוטונומיה הפלשתינאית, הרי שפלח השוק האחר הגיע לכדי 43%. כפי שיתואר בפרק המחירים – פלח זה גם גדל בהיקפי הפטמים בהם הוא מטפל – וזאת תוך כדי עליית מחירים.

אומדן התחלקות השוק מופיע בלוח להלן:

אומדן יצור 2000	297	אלף טון חי	100%
קליטה ע"י משחטות תעשייתיות	160	אלף טון חי	54%
שחיטה ע"י משחטות תעשייתיות	140	אלף טון חי	47%
שחיטה ע"י "היתר"	142	אלף טון חי	48%
אומדן העברה ליו"ש	15	אלף טון חי	5%

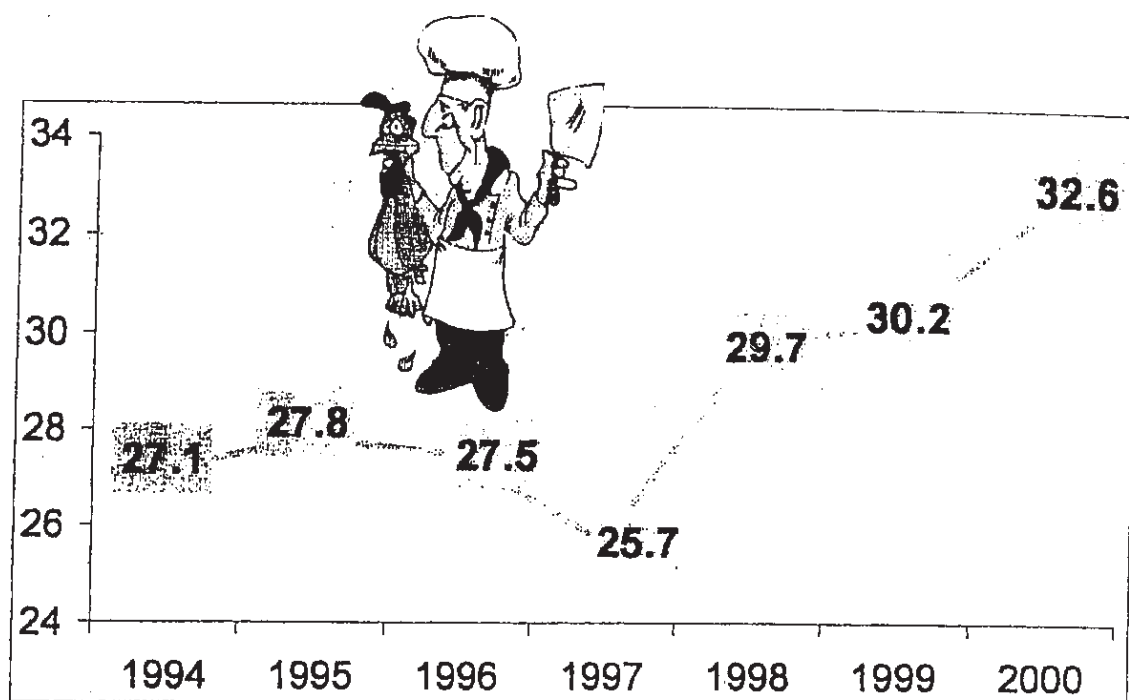
יצוין, כי בתוך גוש המשחטות התעשייתיות, ההתפתחות שתוארה לעיל איננה אחידה, כאשר חלקן גדל בהיקפי השחיטה וחלקן קטן. משחטת עוף-קור עבדה בשמונת החודשים הראשונים של שנת 2000 במסגרת תנובה, ולאחר סגירתה הזמנית, היא מופעלת למעשה על ידי עוף טנא – ומבחינה זו לא ניתן לדבר עדיין על צמצום כושר השחיטה של המשחטות התעשייתיות. היקף העברת עופות חיים לשטחי האוטונומיה הפלשתינאית הוא בבחינת אומדן. גם לנושא זה יש להתייחס בהקשר של האירועים הביטחוניים הנמשכים מאז הרבעון האחרון של שנת 2000, וצפויה לכן העברה מוקטנת יותר בשנה הבאה.

3. נתוני צריכה

מתוך נתוני היצור, ניתן להעריך את התפתחות צריכת העופות. מתוך הנחה כי לא חל שינוי משמעותי ברמות המלאים – וזאת מתוך חוסר הרצון של המשחטות והמשווקים לצבור מלאי עופות קפואים שהביקוש להם הולך ויורד, הרי שכל תוספת היצור של השנתיים האחרונות – 10% מידי שנה, מהווים תוספת של רמת הצריכה לנפש – בהתאם לשינוי בגודל האוכלוסייה. בחשבון שנתי, תוספת הצריכה מלווה בעליית מחיר ריאלית. יחד עם זאת, המחירים הוי יציבים במרבית חודשי השנה, כאשר עליית המחירים חלה רק בסופה. לא ניתן לכן לומר בוודאות כי עליית הצריכה נובעת מהעדפה גוברת לבשר העוף או תגובה לרמת מחירים נמוכה יחסית ששרדה במרבית חודשי השנה.

בנוסף, יש לציין בהקשר הצריכה שתי התפתחויות חשובות – האחת קשורה למאמצי המיתוג של תנובה, שיש להניח כי גם אם לא הגדילו את הנפח היחסי של תנובה בשוק, הם פעלו באופן חיובי ביותר להעלאת צריכת בשר העוף בכלל. כמו כן, מדף העופות ברשתות השיווק בהחלט שינה את פניו – בשנים האחרונות בכלל, ובשנה האחרונה בפרט, מופיעים בו הרבה יותר עופות המעובדים באופנים שונים ולוכדים את עינו של הצרכן. יש לראות בכך ברכה לעתיד הענף כולו.

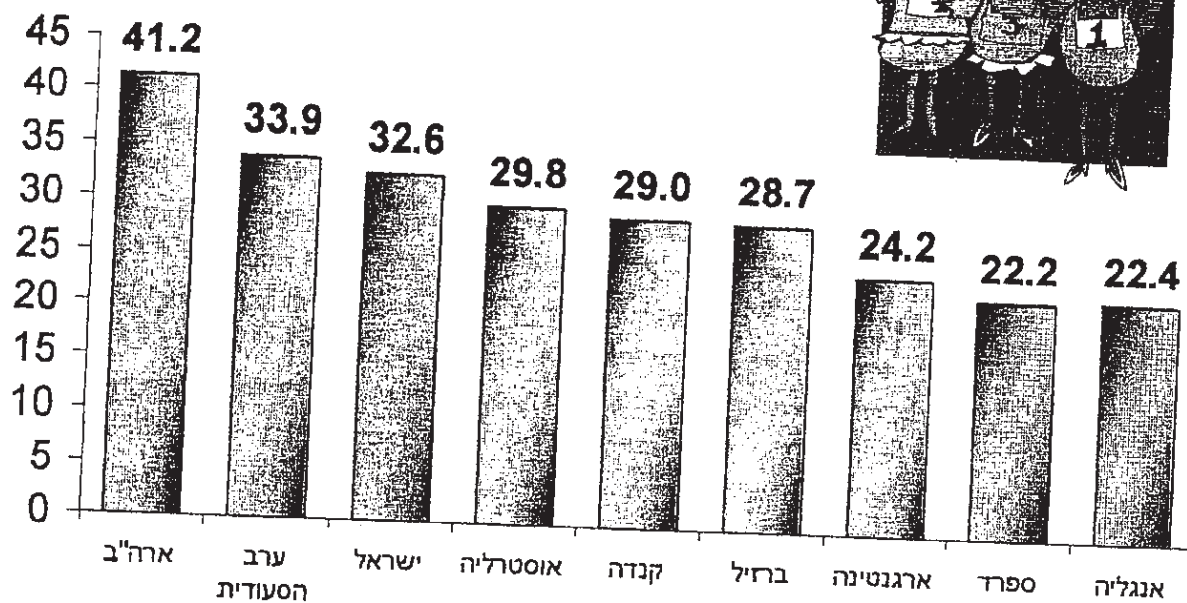
התפתחות רמת הצריכה לנפש מופיע בתרשים הבא: ק"ג לנפש במונחי בשר מעובד.

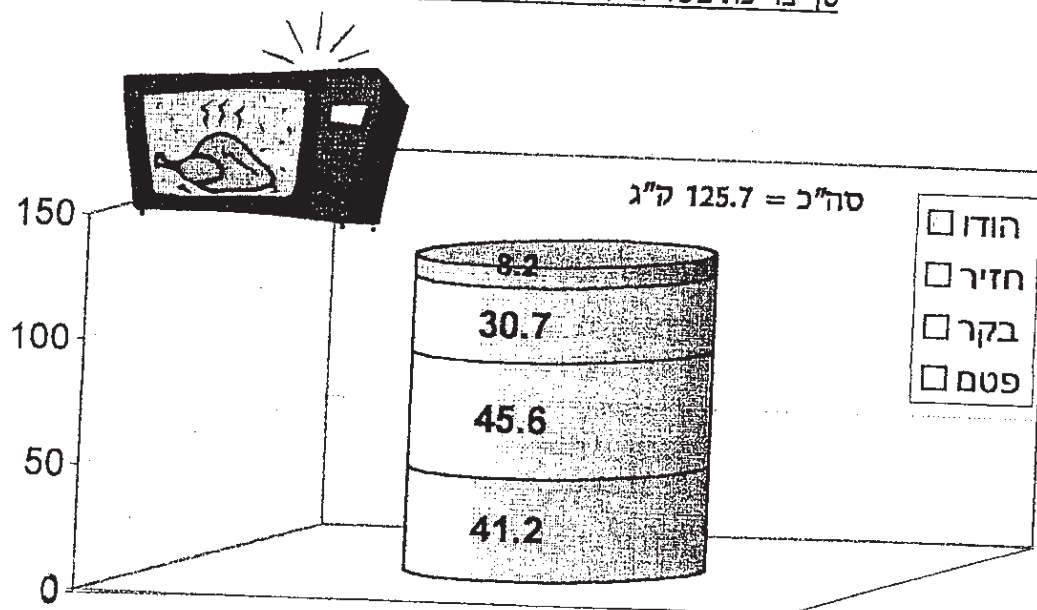
לצורך העריכת פוטנציאל המשך גידול הענף בתנאי סחר סבירים, נהוג להשוות את רמת הצריכה לנפש בארץ לזו המקובלת בעולם המערבי. ההשוואה לעומת רמת הצריכה בארה"ב, מצביעה על פוטנציאל גידול – גם משום הצריכה הגבוהה יותר של בשר העוף, והן משום צריכה לנפש גבוהה בהרבה של סל הבשרים כולו. מעבר לכך, רמת הצריכה לנפש בארה"ב נמצאת במגמה קבועה של עלייה – למרות צריכת בשרים כוללת גבוהה בהרבה מזו המקובלת בישראל (למעשה כמעט כפולה). בהשוואה למדינות מערב אירופה, מרביתן אמנם צורכות פחות בשר עוף לעומת הצריכה בישראל – אולם גם שם צריכת הבשרים הכוללת גבוהה יותר. הנתת הפוטנציאל להמשך הגידול, גלומה אם כן גם בהשוואה המספרית עצמה, וגם בידיעה שבארץ לא מוצו עדיין כל מאמצי השיווק של בשר העוף. אלו יבואו לידי ביטוי על ידי הגדלה משמעותית של חלקם של העופות המעובדים והמחולקים על חשבון העוף השלם.

בתרשים להלן השוואה של רמת צריכת בשר העוף לנפש בישראל ומדינות נבחרות – כאשר אלו המופיעות בתרשים מייצגות את עשר המדינות הצורכות בשר עוף ברמה הגבוהה ביותר. יש לציין בהקשר זה, כי נתוני המדינות האחרות מחושבים למשקל עוף המוכן לצריכה (בישול). נתוני הצריכה של ישראל מבוססים לעומת זאת על אומדן יצור העוף החי והפעלת מקדם של 70% בין עוף חי לשחוט. בידיעה כי חלקם של המוצרים המעובדים וחלקי העופות במרבית המדינות המופיעות כאן, הנתן הישראלי מוטה במידה מסוימת כלפי מעלה.

צריכת בשר עוף לנפש - ק"ג

סך צריכת בשרים לנפש - ארה"ב - אומדן 2000

צריכת בשרים במדינות נבחרות באירופה – אומדן 2000 – ק"ג מעובד

	אנגליה	צרפת	גרמניה	הולנד	ישראל
פסם	22.4	12.5	8.2	16.4	32.7
הודו	4.2	6.4	5.0	2.2	12.7
בקר	45.6	27.0	15.6	19.5	18.2
חזיר	24.4	37.2	57.3	43.5	2.0
סה"כ	96.6	83.1	86.1	81.6	65.6
% הפסם בסל	23.2%	15.0%	9.5%	20.1%	49.8%

4. מחירים ברמת היצרן

מדידת המחירים שקיבלו היצרנים עבור בשר הפסמים, מתבצעת בשני מישורים. יש לציין כי מידת הדיוק איננה כפי שהתאפשרה בעבר, זאת משום אופני תשלום שונים וקושי בזמינות הנתונים. אפיק שיווק אחד הוא של השוק החי. במקרה זה נעשה שימוש בפרסומי המחירים חשופים של "בר-עוף" כמייצגים את מחירי השוק החי. יש לציין, כי למרות שנתח השוק הנקרא "השוק החי" איננו זניח כלל ועיקר, תנודות המחירים השבועיות ואף היומיות, עדיין גבוהות ביותר – דבר המצביע על רגישות רבה מאד לכל שינוי קל בכמות. המחירים המיוחסים לשוק של המשחסות התעשייתיות הינו אומדן של התמורות שקיבלו המגדלים באזורים השונים.

על פי אומדנים אלו, רמת המחירים בכל אפיק שיווק ובממוצע ארצי הם כלהלן: שו/ק"ג בשער המשק.

	1999	2000	השינוי
שוק חי	4.10	4.38	6.8%
משחסות	3.93	4.00	1.8%
סה"כ	4.01	4.19	4.3%

בהקשר להתפתחות המחירים והפערים בין שני סוגי השווקים, ניתן לציין את הנקודות הבאות:

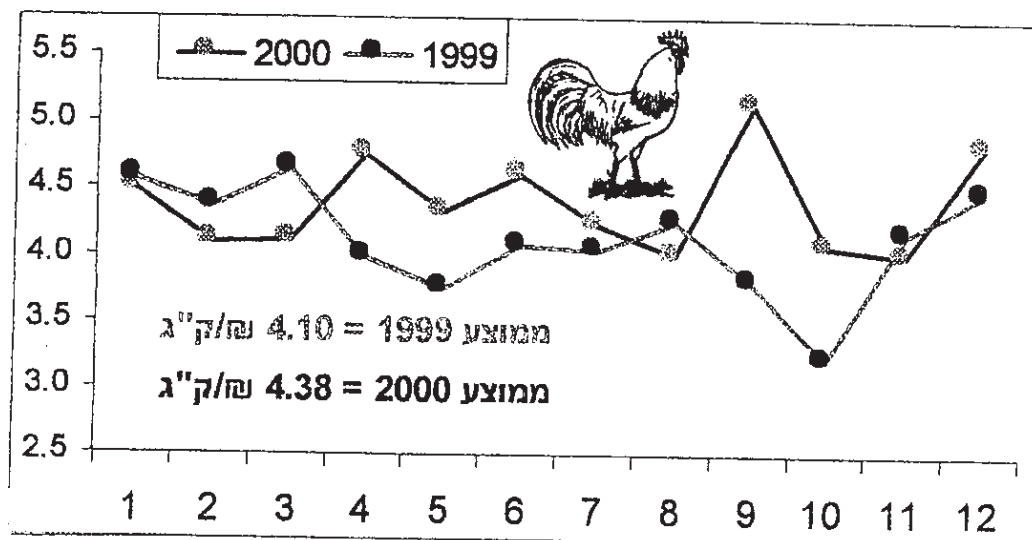
- (1) עליית המחירים של השוק החי בשיעור הקרוב ל- 7% יחד עם הגדלת הכמויות היא בהחלט מרשימה ומצביעה על יכולת שיווק משופרת של פלח שוק זה.
- (2) ברצף של שנים נראה כי המחירים ברמת שער המשק המשולמים על ידי "השוק החי" גבוהים ממחירי המשחסות התעשייתיות. יש הטוענים כי לפחות חלק מהפער מוסבר באופן שקילה שונה (לרעת המשווקים לשוק החי).

(3) ניתן לשער כי עליית המחירים בשוק זה מותנה במידת מה על ידי הפניית עופות שנקלטו כביכול על ידי המשחטות לשוק זה (דבר שהביא גם לשיפור מסוים בכושר התשלום של המשחטות לכלל העופות שנקלטו על ידן).

(4) עליית המחירים של המשחטות התעשייתיות נובעת כולה מארבעת החודשים האחרונים של השנה. עד אז שולמו תמורות נמוכות יחסית שנעו בין 3.75 ₪ לק"ג ל- 3.85 ₪ לק"ג. עליית המחירים בשוק לקראת ראש השנה (ספטמבר 2000) והשארית רמת המחירים הגבוהה ביותר בתורת חודשי השנה הם שאפשרו את סגירת השנה ברמת מחירים גבוהה יותר – כ- 4 ₪ לק"ג חי בשער המשק.

(5) מועצת הלול עורכת מעקב אחר מחירי סל התפוקה של משחטה אחת, כאשר זו אמנם איננה מייצגת את השוק כולו, אולם יכולה לתת אינדיקציה לגבי ההתפתחות. פדיון סל המוצרים של משחטה זו ירד ברמה שנתית ממוצעת מ- 6.82 ₪ לק"ג חי בשנת 2000 ל- 6.72 ₪ לק"ג חי בשנת 2001 – ירידה של כ- 1.5%.

התרשים להלן מדגים את התפתחות המחירים בשוק החי בשנים 1999 ו- 2000 ברמה חודשית (₪/ק"ג בשער המשק)

5. עלויות יצור ותנאי סחר

מדידה נקיה של תנאי הסחר בענף – המשווה את עליית מחירי התשומה לשינוי במחירי התפוקה, תצביע על שיפור בתנאי הסחר לעופות שהופנו לשוק החי והרעה לגבי העופות שהופנו למשחתות התעשייתיות, זאת כאשר ההתייחסות הממוצעת של סל התשומות בגידול פטמים הגיעה ל- 4.7%.

יחד עם זאת, תהליך יצור הפטמים מאופיין הן בהמשך ריכוזיות היצור והן בכניסה לעבודה של מבני לול חדשים רבים.

תופעה זו מביאה הן לניהול טוב יותר של היצור, והן למקדמי יצור ישירים טובים יותר. החישוב השוטף של מחיר המטרה לבשר הפטמים, הניח ברמה שנחית ממוצעת שיפור המקדמים כל שבסך הוצאות היצור נחסכו כ- 3%, והתייחסות סל התשומות הכולל עומד לכן על 1.5% בלבד.

לחלן מקדמי היצור שהונחו בתחשיבי 1999 ושנת 2000, ובהתאם לכך לאחר מכן מחיר המטרה לשנים אלו.

2000	1999	
2.23	2.25	בצילות מזון - ק"ג
2.167	2.083	משקל שיווק - ק"ג
6.50%	6.88%	אחוז תמותה
2.026	1.940	תפוקה לאפרוח - ק"ג
493.55	515.52	אפרוחים לטונה בשר
1,347	1,221	ק"ג לי"ע
0.74	0.82	י"ע לטונה בשר
159.0	150.7	תפוקת בשר למ"ר בשנה

מחיר המטרה הממוצע בהתאם למקדמים. אלו הוא כלהלן: ש' לטון בשר חי

הסעיף	1999	2000	השינוי
תערובת	2,053	2,093	1.9%
אפרוחים	960	972	1.3%
יתר תשומה משתנה	567	630	11.1%
סה"כ תשומה ישירה	3,580	3,695	3.2%
עבודה	330	310	-6.2%
סה"כ משתנות + עבודה	3,910	4,004	2.4%
מנהלה וכלליות	206	191	-7.2%
החזר הון	353	340	-3.7%
סה"כ הוצאות בשער המשק	4,470	4,536	1.5%
הוצאות שיווק	346	353	2.2%
סה"כ בשער השוק	4,815	4,889	1.5%

הנחת ההתייעלות מביאה כאמור לשיעור התייקרות נמוך יותר של הוצאות היצור, אולם מבין התשומות ראוי לציין את ההתפתחויות הבאות:

התייקרות סל התשומות	4.7%
מזה:	
תערובת	3.3%
אפרוחים	5.8%
משתנות אחרות	11.1%
מזה:	
דלקים	33.5%
תרופות	0.0%

לאחר שלוקחים , כאמור, בחשבון רמת יעילות טובה יותר בשנת 2000 לעומת קודמתה, הרי שניתן להניח אף שיפר בתנאי הסחר, כפי שעולה מהחישוב הבא:

	מחירי תשומה	מחירי תפוקה	השינוי בתנאי הסחר
שוק חי	1.5%	6.8%	5.2%
משחטות	1.5%	1.8%	0.3%
סה"כ	1.5%	4.3%	2.8%

למרות תהליך החתימעות, רמת התשומה הישירה בשער המשק עלתה מ- 3.58 ₪ לק"ג ל- 3.70 ₪ לק"ג - לרמת היעילות שנקטה. יחד עם זאת ידוע כי קיימת שונות רבה בביצועי המשקים ללא קשר לאזור הגיאוגרפי שלהם, ולעיתים אף שונות רבה בין ביצועי אותו המשק על פני השנה.

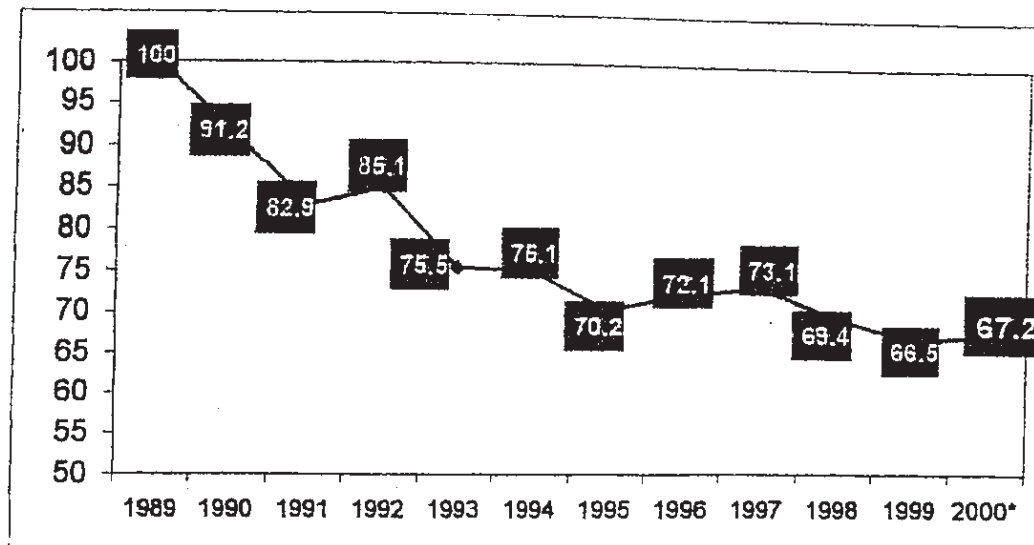
רמת הרווחיות של הענף, בהחלט נמצאת במגמת ירידה - כאשר המדידה מתבצעת לק"ג בשר משווק. כאשר לוקחים בחשבון גם את הגידול שחל בהיקף הגידול השנתי ליחידה, ניתן לומר כי רמת הרווחיות חזרה להיות סבירה. בהנחות של ממוצע כל המשקים, לעומת תשומה ישירה בשער המשק של 3.70 ₪ לק"ג חי, הרי שמחיר השוק החי הותיר תרומה א' של 0.66 ₪/ק"ג לעומת 0.30 ₪ בלבד באפיק התעשייתי. יש לזכור שרמת ההוצאה רגישה מאד למדדי הביצועים. כך, רמת התרומה עשויה לגדול עד לכדי 0.50 ₪ לדוגמא באפיק התעשייתי, במשקים בהם הושגה נצילות מזון של 2.05 ק"ג ואחוז תמותה של 5%.

6. מחירים לצרכן

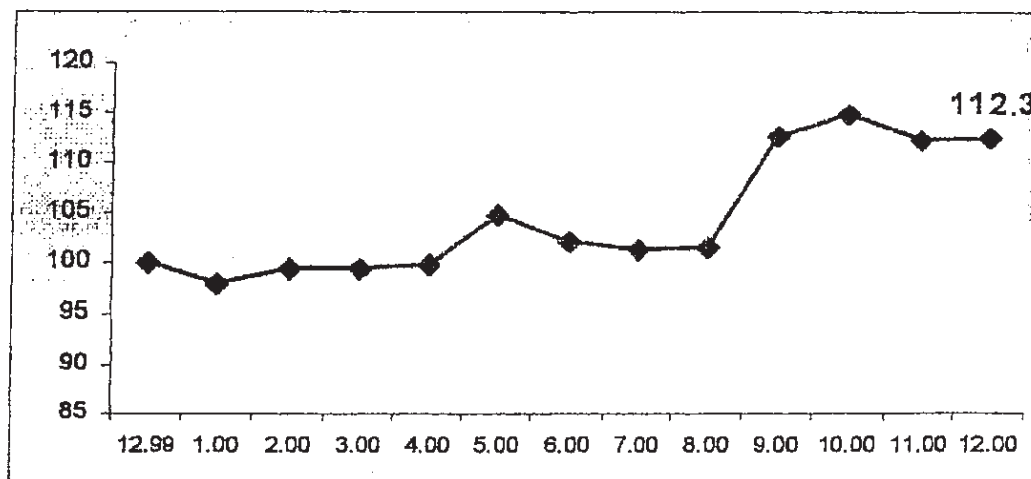
בבדיקה ארוכת טווח, מחירי הפטס לצרכן מצביעים על מגמת ירידה ריאלית, דבר שללא ספק מהווה גורם חיובי בהגברת הצריכה. שנת 2000 מאופיינת ברמת מחירים נמוכה יחסית במהלך שלושת הרבעונים הראשונים של השנה. המחירים לצרכן עלו בחודש ספטמבר 2000 - לקראת חגי ראש השנה, ונשארו ברמה הגבוהה יחסית עד תום השנה. עליית מחירים זו איפשרה תשלום גבוה מהחזוי ברמת היצרן, וכן - לנוכח הירידה הדרסטית בשיעור האינפלציה הכללית במשק, הביאה לעלייה ריאלית של מחירי העוף ברמה השנתית. רבות דובר על עליית חלקו של העוף הטרי בסל העופות המשווקים, וזאת על חשבון הדרת רגלי הצרכן מהעוף הקפוא המסורתי. התפתחות המחירים של שני סוגי עופות אלו, אכן מאשרת את העדפת הצרכן את העוף הטרי/מצונן. מחירו של העוף הקפוא המשיך לרדת גם בשנת 2000, ולעומתו במחיר הממוצע של העוף הטרי, נרשמה עלייה. בשנתיים האחרונות, ובעיקר בשנה האחרונה, אנו עדים להפיכת מדפי בשר העוף למגוונים יותר, החל תהליך מיתוג, וכן התווספו למדף מוצרים מוכנים בעלי ערך מוסף משמעותי. יש לקוות כי מגמה זו תתחזק ותאפשר הרחבת השוק.

בתרשימים הבאים מודגמת התפתחות המחירים לצרכן:

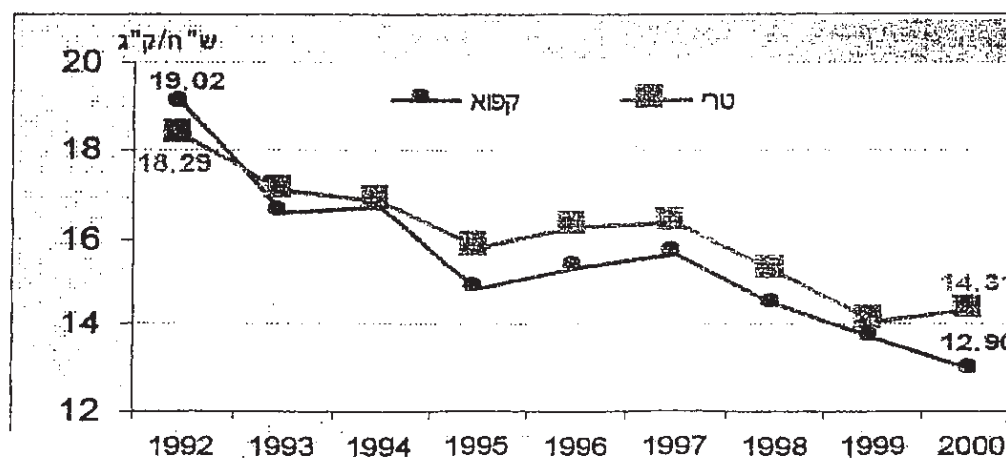
מחיר בשר עוף לצרכן: מדד מחירים ריאלי

התפתחות מחיר בשר העוף לצרכן בשנת 2000: 12/99 = 100

התפתחות המחיר הריאלי של עוף קפוא וטרי

5. ביציע

1. כללי

ענף ההטלה הוא היחיד מביין ענפי הלול המנוהל עדיין במשטר של מכסות יצור. המשך קיום המכסות קשור לריכוז של למעלה ממחצית יצור הביציע באזורי הגליל, והרצון להבטיח יציבות יחסית בהכנסות מהענף לאזור זה. כתוצאה מהמשך גיהול הענף בדרך זו, הוא כולל עדיין כ-3,500 מגדלים ויחידות יצור רבות וקטנות יחסית.

מאפיין נוסף קשור למצב תמידי של עודפים הדורשים, עקב אופי המוצר, טיפול בסילוקן המרכזי, במטרה למנוע משברי מחירים חוזרים ונשנים. רבות דובר ומדובר על הצורך בשינוי ארגוני של הענף, כאשר זה קשור בעיקר לדרישות הולכות ומחמירות מהבחינה התברואתית, דרישות מחמירות יותר מצד הגופים המטפלים באיכות הסביבה, וכן עלייה במדענות לגבי האלמנטים של איכות המוצר וטיב הביציע.

נראה כי בשל אופי הענף השינויים המצופים לא יתרחשו בין לילה, וסביר כי נראה השקעת מאמצים לאימוץ דפוסי יצור ושיווק המתאימים יותר לדרישות המחמירות לעיל בתהליך איטי ותוך כדי ניסיון לשמור על היצור במסגרות הקיימות.

2. נתונים כלליים

נתוני הענף הארציים של מועצת הלול לשנת 2000 ובהשוואה לשנה הקודמת הם כלהלן: מיל' יח'

2000	1999	
1,671	1,671	מכסה ארצית
1,630	1,630	אומדן יצור
1,330	1,368	ריכוז ע"י המשווקים
1,005	1,100	מכירה ע"י המשווקים
325	268	פינוי עודפים
97	97	השבתה

מתוך הנתונים נראה כי רמת היצור נשארה דומה לזו של שנת 1999, כאשר רמת העודפים גדלה מאד והיותה למעשה 20% מאומדן היצור. בהקשר לרמת העודפים יש לציין את הנקודות הבאות:

1) רמת העודפים המצוינת לעיל נמוכה מפוטנציאל העודף בגובה השבתת היצור היזומה של קרוב ל-100 מיליון ביצים וממומנת על ידי הממשלה.

- (2) בנוסף, מועצת הלול יזמה שחיטה מוקדמת של מטילות במסדה להוריד את עודפי הביצים בחודשי הקיץ. פעולה זו מנעה יצור של כ- 26 מיליון ביצים עודפות נוספות.
- (3) כמות העודפים המטופלת כוללת מה שקרוי "ביצים שוליות". ביצים אלו אינן מיועדות לשוק הקמעונאי הרגיל מלכתחילה, ותמורתן למגדל נמוכה ביותר. יש להוציא את הביצים הללו ממעגל הטיפול המרוכז ולהקטין בכך את נפח הביצים והנפח הכספי העובר בקרן העודפים המרכזית.
- (4) כ- 300 מיליון ביצים עוברות בשיווק ישיר מהיצרנים לצרכן הסופי ללא שעברו את תהליך המיון והשיווק המוסדר. לנושא זה היבט כללי של בריאות הציבור, ובנוסף הן מקטינות את בסיס הגביה למימון סילוק הביצים העודפות.
- (5) מעבר לקיום מכסה הגבוהה מהצריכה המקומית, חלק מעודפי הביצים נובע מהברחת ביצים משטחי יר"ש ועזה לתוך ישראל. אמנם, על פי הסכמי הסחר עם הרשות הפלסטינאית מותר יבוא של ביצים לישראל ללא הגבלה כמותית, אולם אלו אמורות לעמוד בקריטריונים ותקנות השיווק של ישראל. הביצים העוברות לתוך ישראל באופן בלתי מסודר, מלבד שהן מהוות סכנה בריאותית, הן מקשות ביותר על הניהול השוטף של הענף. יש להניח, כי מאז פרוץ האינתיפדה של סוף 2000 כמות הביצים המועברת בדרך זו לתוך ישראל קטנה עד למאוד.

2. מחירים ליצרן ועלויות יצור

מחירי הביצים נמצאים כידוע בפיקוח מחירים ממשלתי. צו המחירים מתייחס למחירים לצרכן של סוגי הביצים מ- 1 עד 7, וכן לרמה הסיטונאית. משרד החקלאות מפרסם בעת עדכון הצו גם את רשימת המחירים ברמת היצרן, כאשר אלו נובעים מהרמה הסיטונאית שנקבעה ועמלת השיווק המוכרת. צו המחירים האחרון הוצא בפברואר 1999, ובמסגרתו נקבע גם כי מימון העודפים יכלול גבייה של 1 אג"ח מהצרכן.

חישובי העלויות המוכרות נערכים בשלב ראשון לביצה ממוצעת ורק לאחר מכן המחירים מתפצלים על פי סוגי הביצים.

המחיר הממוצע ליצרן הנובע כאמור מצו המחירים הוא בחזקת מחיר "ברוטו" ממנו מנכים עדיין את היטל מועצת הלול וכן הוצאות שבין שער המשק לתחנת המיון. החלק היחסי של מקטע הוצאות זה בו נושא המגדל משתנה מעת לעת – על פי החלטת או שיקולי המשווקים. עקרונית מקטע זה אמור לכלול את עלות הובלת הביצים, העגלות והתאים.

בבירור שנערך בתחילת שנת 2001 (בעקבות חילוקי דיעות ביחס לזקיפת עלויות המגדל) התברר כי המגדלים נושאים בעלות העגלות וכן בעלות חלקית של התאים.

על פי החישוב הממוצע, מבנה המחיר כפי שנקבע עוד בתחילת 1999, הוא כלהלן: (אג"ח/יח').

מחיר ליצרן	אג"ח	אחוז מהמחיר לצרכן
גבייה לעודף	27.7	52.5%
עמלת משווק	1.0	1.9%
סה"כ מחיר סיטונאי	9.3	17.6%
מחיר ממוצע לצרכן	38.0	72.0%
	52.8	100.0%

כפי שיפורט בהמשך, בחישוב על פי התפלגות ביצים ריאלית יותר, התמורה המתקבלת גבוהה ב-1.1 אג"ח. מיד חודש, מוחלט בקרן העודפים על גובה הגביה או עלות פינוי העודף המכוסה על ידי הורדת המחיר ליצרן. כלומר – התמורה המתקבלת במשק המגדל נמוכה מזו הנובעת מצו המחירים בעלות מימון סילוק העודפים המתורגמת לביצה נקלטת על ידי המשווקים. עלות הביצה העודפת נקבע על פי מחיר הביצה בהתאם לגודל או סוג (סוג: שבורה, מלוכלכת וכדומה) ועוד מחצית מעמלת השיווק. הפדיון שנרשם לביצה זו הוא תוצאת מכירתה לתעשייה או ליצוא. חשבון העודף הכולל לשנה זו מצביע על הורדת מחיר למגדל על חשבון קליטת העודפים ברמה של 5.0 אג"ח. בזמנו הוחלט על גביה של 0.5 אג"ח מהמגדל לצורך פינוי עודפים. למרות שגבית סכום זה מעולם לא הספיקה לכיסוי העלות, ספירת סכום השתתפות המגדלים במימון העודף מתחילה לאחר שה- 0.5 אג"ח נוכו מהמחיר. לכן, לעיתים ננקט סכום גביה של 4.5 אג"ח לביצה בלבד – למרות שכאמור המחיר המשולם למגדל נושא בכל העלות של 5.0 אג"ח. בנוסף, כאמור מתבצעת גביה מהצרכן של 1.0 אג"ח לאותו צורך, וכן במהלך 2000, מועצת הלול השלימה מכספי קרן היסוס של הענף 1.7 מיליון ₪ נוספים שנועדו להקטנת גביה בחודש מאי 2000 שהיווה חודש שיא של העודף.

העלות הממוצעת של ביצה עודפת על פי סכומים אלו היא כלהלן: מיל' ש"ח

גביה מהצרכן	10.1
גביה מהיצרן	66.5
השתתפות קרן היסוס	1.7
סה"כ עלות סילוק העודפים	78.3
עלות הפינוי לביצה עודפת – אג"ח	24.1

המחיר למגדל:

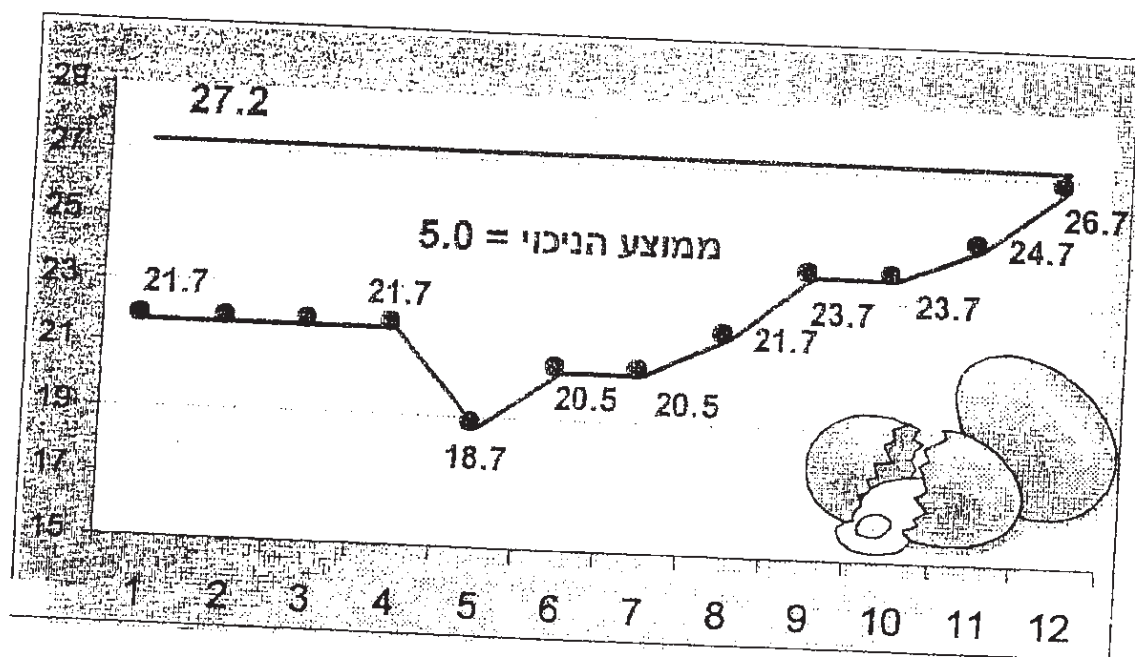
כאמור זה נובע מתוך צו המחירים, והוא למעשה היתרה לאחר שנקבעו המחיר הסיטונאי, עמלת המשווק וגובה הניכוי לפינוי העודפים. התמורה הממוצעת אותה יקבל המגדל תלויה במחיר שנקבע לכל סוג ביצה, וכן בהתפלגות הביצים הספציפית על פי הסוגים. לצורך פילוג העלויות המוכרות, היה נהוג מזה שנים רבות לעשות שימוש בהתפלגות שחושבה בעבר. התפלגות זו ממעיטה בחלקן היחסי של הביצים הגדולות מצד אחד, ואיננה מתחשבת כלל בביצים השוליות מאידך. חישוב התפלגות מעודכנת יותר, על פי סוגי הביצים שקלטו שני משווקים בשנת 2000, מצביעה על תוספת תמורה של 1.1 אג"ח לביצה:

פדיון למגדל לפי התפלגות ישנה	27.7 אג"ח
פדיון למגדל לפי התפלגות מעודכנת	28.8 אג"ח

בהתאם לכך, חישוב התמורה למגדל בשער המשק היא כלהלן: אג"ח/ית'

פדיון מהשוק על פי צו	28.80
היטל מועצת הלול	0.92
עגלות ותאים	0.70
פדיון בשער המשק	27.18
ניכוי לפינוי עודפים	5.00
תמורה נטו בשער המשק	22.18

הניכוי למימון העודפים תלוי מידי חודש בכמות הביצים העודפות בכל חודש. בהתאם לכך, התפלגות הניכוי על פני השנה היה כלהלן:

עלות היצור:

סל התשומות הממוצע ביצור ביצים התייקר בשנת 2000 בשיעור של 3.4% ביחס לשנה הקודמת. התייקרות זו נובעת בעיקרה מייקור של התערובת וסעיף העבודה. בתחילת שנת 2001, הוסכם עם משרד החקלאות על אופן חישוב עלות יצור של ביצה, המגיע עד פתח תחנת המיון. עלות זו משווית לפדיון הממוצע לכל סוגי הביצים – על פי ההתפלגות המעודכנת שפורטה לעיל.

מקדמי התחשיב, שמשמעותם תורגמה גם לעלות שנת 2000 הם כלהלן:

500	תפוקת ביצים בשתי תקופות הטלה
146 גרם	צריכת מזון – כולל תקופת הגידול מרכישת פרגית לתחילת הטלה
10%	תמונת מטילות
0.19	ימי עבודה ל- 1000 ביצים

הוצאות היצור הממוצעות לשנת 2000, הן בהתאם כלהלן:

הסעיף	אג"ח/יח'	אחוז מהוצאה בשער המשק	אחוז מהוצאה בפתח תחנת המיון
תערובת	10.99	42.0%	39.6%
פרגית	3.30	12.6%	11.9%
תרופות ושומות	1.19	4.6%	4.3%
סה"כ תשומה ישירה במשק	15.48	59.2%	55.8%
עבודה	6.98	26.7%	25.1%
מנהלה	0.61	2.3%	2.2%
החזר הון	3.08	11.8%	11.1%
סה"כ בשער המשק	26.14	100.0%	94.2%
היטל מועצת הלול	0.92		3.3%
תאים	0.40		1.4%
עגלות	0.28		1.0%
סה"כ ההוצאה בפתח תחנת המיון	27.74		100.0%

חשבון הרווחיות:

בהתאם למצב המחירים וההוצאות, הרווח לביצה קטן בשנת 2000, כאשר מרבית ההרעה נגרמה על ידי היקף עודפים גבוה יותר והצורך במימוןם.

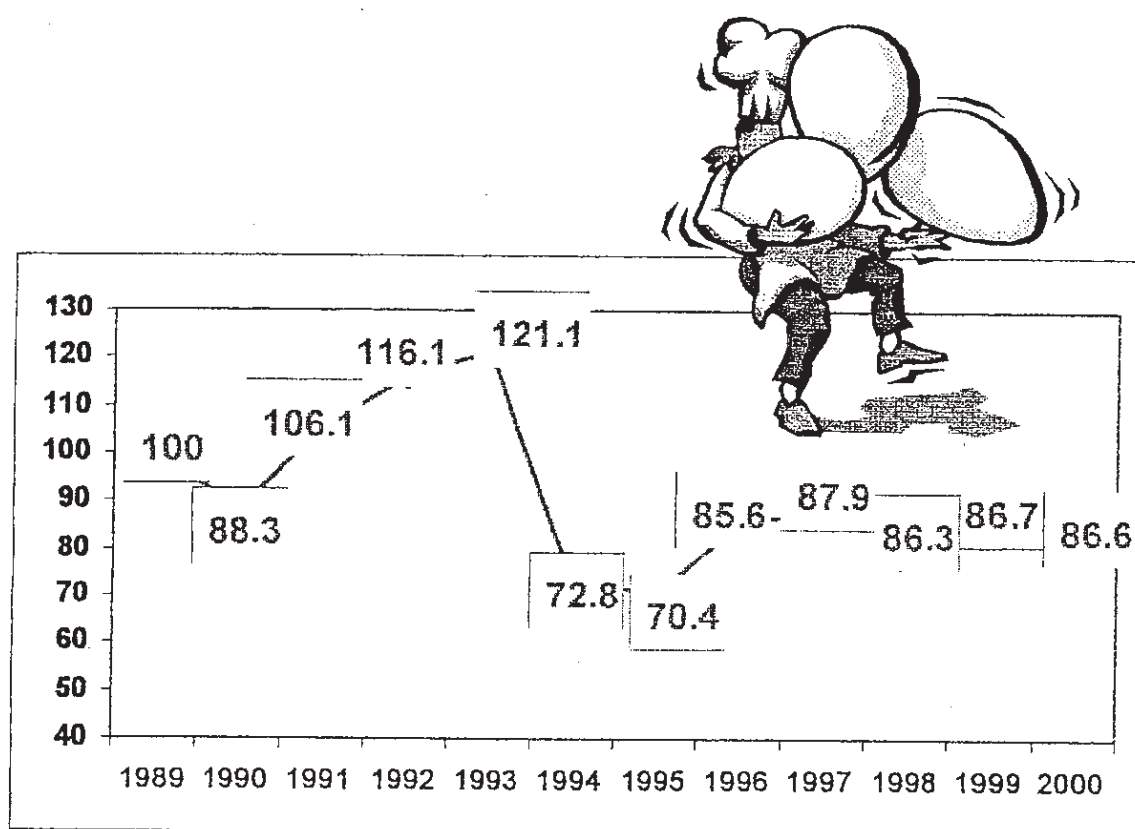
2000	1999	
28.8	28.7	מחיר ברוטו על פי צו
1.6	1.5	ניכויים
5.0	4.7	ניכוי למימון עודפים
22.2	22.5	תמורה נטו בשער המשק
15.5	15.0	תשומה ישירה
6.7	7.5	תרומה לעבודה, הון ורווח
-10.8%		השינוי

3. מחירים לצרכן

מחיר הביצים על פי צו לא שונה כאמור מאז פברואר 1999. יחד עם זאת, חלקן של הביצים הנמכרות כביצים מיוחדות – ובעיקר פלח שוק חדש יחסית של ביצים טריות במיוחד – ואינן במסגרת פיקוח המחירים הולך וגדל. ביצים אלו נמכרות לצרכן במחיר המותיר ערך מוסף לא מבוטל. יש לציין כי הניסיון למתג ביצים על ידי הוספת תכונות מיוחדות, הינו צעד מבוזבז לענף בהיותו מעודד צריכה. כמו כן, הוא מהווה צעד נוסף קדימה בניסיון להעלות את רף איכות הביצה הנמכרת.

בסקירת המחירים הריאליים לעשור האחרון כולו, הרי שבתחילתו חלה עליית מחירים שהייתה קשורה לביטול הפיקוח על המחירים וביטול התכנון לשנה אחת. המעורבות הממשלתית המאסיבית משנת 1994 איפשרה הורדת מחירים בשנים 1994 ו- 1995, ולאחריהן קיום מחירים יציבים יחסית – עד היום.

להלן תרשים המתאר את ההתפתחות הריאלית של המחירים לצרכן החל משנת 1989:

4. צריכה

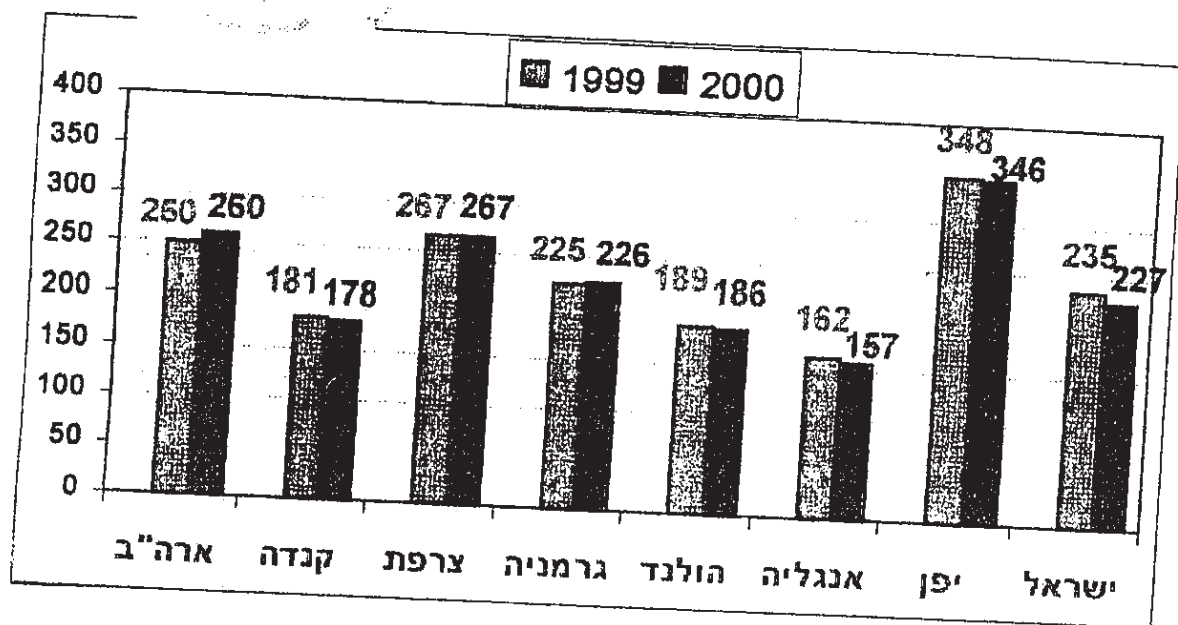
אמידת רמת הצריכה הכוללת ולנפש נעשית בהתאם לאומדני היצור של מועצת הלול, מהם מנוכות הביצים המוצאות דרך ליצוא (ישיר או באמצעות התעשייה).

על פי נתונים אלו, צריכת הביצים בשנים 1999 ו-2000 היא כלהלן: מיל' ביצים

2000	1999	
1,630	1,630	אומדן יצור
		בניכוי:
120	68	עודף מופנה ליצוא
72	98	מחצית מהעודף המופנה לתעשייה
1,438	1,464	יתרה לצריכה מקומית
227	235	צריכה לנפש - יחידות

על פי הנתונים לעיל, חלה ירידה ברמת הצריכה לנפש. מקור נוסף לצריכה המקומית, שאיננו מדיד, הן הביצים המוברחות משטחי י"ש ועזה. מכיוון שלא ניתן לנקוט באומדנים סבירים, נראה כי ניתן לקבוע במידה רבה של ביטחון את מגמת ירידת הצריכה. הנחה זו מתבססת על העובדה כי בשנת 2000 חלה כנראה הקטנה מסוימת בכמות הביצים המוברחות – הן משום פעילות יזומה של מועצת הלול בנושא הפיקוח, והן משום השפעת האינתיפדה על הרבעון האחרון של השנה.

בתרשים להלן השוואה של צריכת הביצים לנפש עם מדינות אחרות:

6. בשר הודיים

1. יצור

היקפי היצור השנתיים של בשר הודיים נאמד על פי נתוני מכירת האפרוחים בני יומם. כמויות האפרוחים החדשיות מתחלקות להודיים זכרים ונקבות ביחס של 50:50, ולאחר מכן מותאם להם גיל שיווק ותפוקת בשר לאפרוחים מסוג זכרים ונקבות.

על פי חישוב כ"ל, כמות האפרוחים ממנה נבע הבשר המשווק בשנת 2000, גדלה בשיעור של קרוב ל- 5% לעומת שנת 1999. בחישוב מסוג זה, הגידול שחל בכמות האפרוחים מהם נבעה תפוקת הבשר של שנת 1999 הגיע לשיעור קרוב ל- 9%. המשמעות היא – שללא שינוי במקדם תפוקת הבשר לאפרוח משווק, הענף גדל בשנתיים האחרונות בשיעור מצטבר של מעט מעל 13% - שיעור מרשים בהחלט.

הנתונים עד כאן, קלים יחסית לאמידה. מעבר לכך, הנחת התפתחות תפוקת הבשר לאפרוח, המגלמת הנחת משקל שיווק ואחוזי התמותה, היא בעייתית יותר. אין בנמצא מעקב סטטיסטי ארצי מסודר. יחד עם זאת, ניתן להניח לגבי ההתפתחות. לדוגמא, בתקופת הקיץ של שנת 1999, ידוע כי בחוות גדולות רבות הייתה בעיית גדילה של ההודיים, ומכאן שניתן להניח לגבי השנה כולה ירידה בתפוקת הבשר לכל כמות אפרוחים שנמכרה. בשנת 2000, ניתן להניח שיפור מסוים בקצב הגדילה.

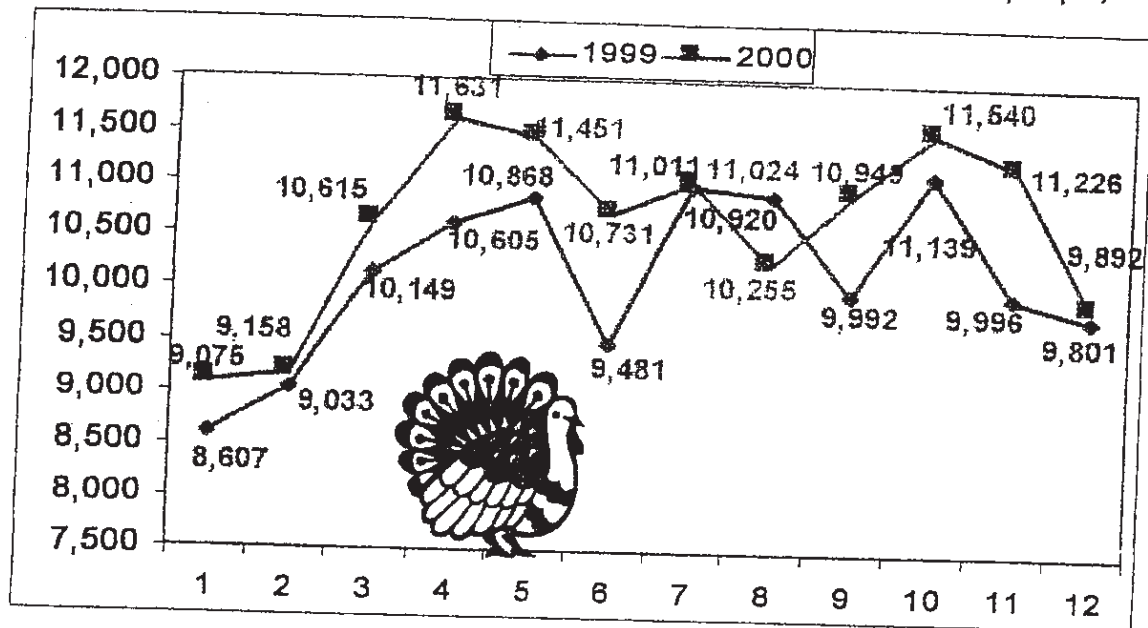
על פי האומדנים שהונחו, כמות הבשר המיוצרת בשלוש השנים האחרונות היא כלהלן:

השנה	כמות אפרוחים מותאמת - אלף יח'	מקדם לבשר - ק"ג	יצור בשר שנתי - טון ח'	השינוי
1998	11,024	10.5	115,753	
1999	12,013	10.1	121,599	5.1%
2000	12,505	10.2	127,546	4.9%

מתוך חלוח נראה כי, למרות פוטנציאל גידול של 13.4% (על פי כמות האפרוחים), שיעור הגידול בפועל הוא של כ- 10% בלבד.

ראוי להזכיר, שהיקפי היצור של בשר ההודיים עלו בתחילת שנות התשעים בשיעורים שנתיים מרשימים, עד כדי כמעט הכפלת היצור תוך תקופה יחסית קצרה (לאחר ביטול המכסות בענף בסוף שהות השמונים). לאחר שהענף התייצב סביב רמת יצור של כ- 120 אלף טון, כל עלייה משמעותית מעבר לכך, מביאה בעקבותיה ירידת מחירים משמעותית. כלומר – הענף לא מצליח להעלות את הביקושים לבשר זה, שמשמעותם תהיה יכולת הגדלה ללא פגיעה במחירים. יצוין כבר כאן, כי למרות שישראל מתברכת ברמת צריכה לנפש גבוהה מאד ביחס לארצות מערביות, אין הדבר אומר שהצריכה נמצאת הרוויה ולא ניתן להעלותה (זאת בעיקר בשל מבנה הביקושים).

בתרשים להלן מודגמת התפתחות היצור החודשית, על פי אומדני היצור שחושבו:
(אלף טון חי)

מהתרשים נראה שכמעט בכל חודשי השנה, היצור בשנת 2000 היה גבוה מזה של השנה הקודמת.

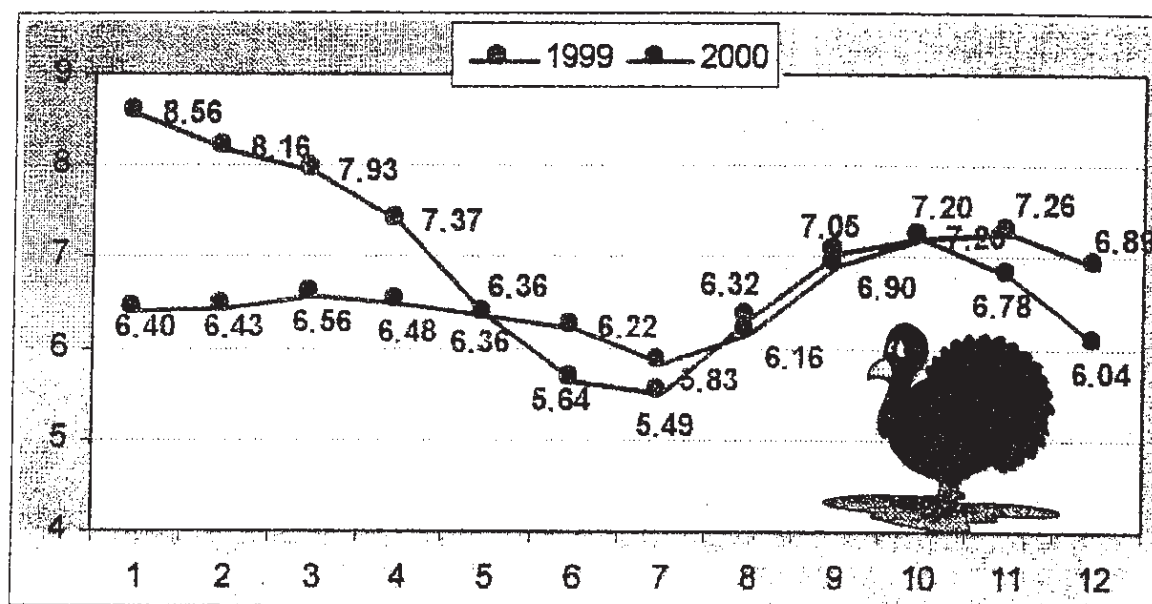
2. עלויות ומחירים

התפתחות המחירים שקיבל היצרן גם כן קשה לאמידה, כאשר היצרנים מקבלים תמורות בהתאם לתנאי ההתקשרות שלהם עם המשחטות והמשווקים. מועצת הלול עורכת מעקב קבוע של מחירי השוק החי (שחלקו היחסי בענף הולך וקטן), וכן של סל התפוקה של משחטה אחת כאינדקסיה להתפתחות המחירים בשוק. הסכמי ההתקשרות של היצרנים נעים בקשת של חשיפה מוחלטת למחירי השוק, תערובת של מחירי שוק ומחיר מטרות, ועד לתשלום על פי אחוז קבוע ממחיר המטרה של בשר ההודים. נסקור לכן את התפתחות מחירי השוק כפי שבאים לביטוי בנתוני מועצת הלול ומחירי המטרה המחושבים מידי חודש במרכז החקלאי.

כפי שנאמר, הגדלת הכמויות כרוכה בתהליך קבוע של ירידת מחירים, כפי שמפורט בלוח להלן: (ש"ח/ק"ג)

השנה	שוק חי	השינוי	סל תפוקה	השינוי
1998	5.16		7.30	
1999	4.68	-9.3%	7.03	-3.7%
2000	4.28	-8.5%	6.45	-8.3%

יש להזכיר כי יכולת השוק התעשייתי (המיוצג על ידי סל התפוקה) לשמור על רמת מחירים סבירה, תלויה בעיקר ביכולתו לייצא עודפי בשר חזה – בעיקר לאירופה. עוד, מתוך הנתונים החודשיים עולה, כי קיימת עונתיות מסוימת של המחירים, כאשר אלו נמצאים במגמת ירידה בחודשי הקיץ. פיצוי מסוים מתקבל בדרך כלל בחודשי השנה האחרונים – אולם בשנת 2000 – לאחר התאוששות המחירים בחודשי ספטמבר-אוקטובר, חלה ירידת מחירים בחודשיים הבאים. בהקשר זה, מתקבלת תמונה דומה למהלך מחירי השוק החי ומחירי סל התפוקה. התרשים להלן מדגים את התפתחות המחירים החודשית של סל התפוקה בשנים 1999 ו-2000.

לעומת התפתחות המחירים בשוק, מחיר המטרה של בשר ההודיים עלה בהתאם להתפתחות מחירי התשומות בשיעור שנתי ממוצע של 2.7%.

המחיר הממוצע לשנת 2000 היה כלהלן:

הסעיף	שח"טון	אחוז
תערובת	2,514	49.2%
אפרוחים	351	6.9%
הודנים	750	14.7%
יתר משתנות	514	10.1%
סה"כ ביניים	4,130	80.9%
הוצאות עבודה	330	6.5%
סה"כ ביניים	4,460	87.3%

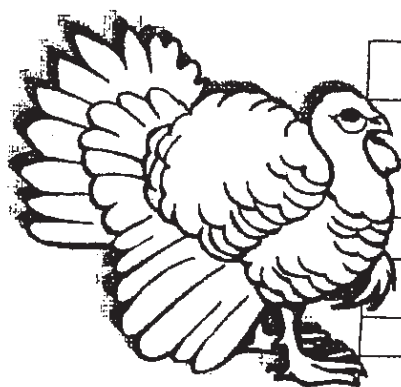
הסעיף	שח"טון	אחוז
מנהלה וכלליות	233	4.6%
החזר הון	415	8.1%
סה"כ הוצאות בשער המשק	5,108	100.0%
הוצאות שיווק	189	
סה"כ בהוצאות בפתח השוק/המשחטה	5,297	

נתוני העלות לעיל, לאחר שנוכה מהם גורם פריזן, משקפים את מקדמי היצור כלהלן:

סה"כ	חידוש מהודנים	חידוש מאפרוחים	
	50%	50%	אחוז ביצור
20.2	20.2	20.2	גיל שיווק ה- שב':
15.4	15.5	15.2	זכרים
			נקבות
16.17	16.28	16.05	משקל שיווק - ק"ג
8.06	8.17	7.94	זכרים
13.41	13.52	13.29	נקבות
			ממוצע
9.6%	7.1%	12.1%	אחוז תמותה:
7.6%	6.6%	8.6%	זכרים
8.6%	6.8%	10.3%	נקבות
			ממוצע
14.62	15.12	14.11	תפוקת בשר לאפרוח/הודן - ק"ג
7.45	7.63	7.26	זכרים
12.26	12.60	11.92	נקבות
			ממוצע
2.687	2.542	2.831	נצילות מזון - ק"ג
0.56	0.43	0.69	ימי עבודה לטון בשר:
0.49	0.48	0.50	עצמי
1.05	0.91	1.19	שכיר
			סה"כ

כפי שעולה מתוך נתוני העלות, הרי שתשלום למגדל שמתחת ל- 80% ממחיר המטרה במחירי שנת 2000 מסכן את כיסוי ההוצאות המשתנות הישירות בגידול בשר ההודיים.

מכיוון שמקובל למדוד את התמורות או המחירים כנגזרת של מחיר המטרה, מעניין לבחון את התפתחות התרומות בנגזרת קבועה של תשלום 83% ממחיר המטרה בשער המשק: שח/ק"ג

	2000	1999	1998	
מחיר מטרה	5.108	5.158	5.273	
83%	4.240	4.281	4.377	
תשומה ישירה	4.095	3.887	4.032	
תרומה א'	0.145	0.394	0.345	

מכיוון שהתייקרות התשומה הישירה גבוהה בהרבה מההתייקרות הממוצעת של סל התשומות כולו, נגזרת דומה של מחיר המטרה מקטינה את התרומה באופן משמעותי. תופעה הפוכה חלה בשנת 1999, והיא אחראית בשנה זו לשיפור משמעותי ברווחיות של שנה זו.

חזרה לרמת התרומה של שנת 1998, הייתה כרוכה בתוספת תשלום למגדל מ- 83% ל- 87% ממחיר המטרה בשער המשק. תוספת נדיבה בסדר גודל כזה איננה עולה בקנה אחד עם ירידת המחירים בשוק כפי שתוארה לעיל. כלומר - כאשר לא חל שיפור ברמת הביקושים והשוק מגיב מיידית לכל תוספת כמות בירידת מחירים מקבילה, תוספת היצור איננה יכולה לפצות על ירידת המחירים, גם כאשר החישוב מתבצע ליחידת משק ולא לק"ג בשר משווק.

בהקשר למקדמי היצור והרווחיות יש לציין שתי נקודות:

(1) התחשיב מניח תפוקות בשר טובות יותר מאלו המונחות בעת עריכת אומדן היצור הכללי. זאת, מתוך כך שהתחשיב איננו מגיב לתנודות קצרות טווח במקדמים עקב כשלים מקצועיים או לחילופין הצלחות מקצועיות יוצאות מהכלל.

(2) הגידול בענף נקלע מעת לעת למצבי תחלואה המרעים את התוצאות המקצועיות והרווחיות. קשיים אלו אינם אחידים, וייתכנו לכן פערים גדולים מאוד בתוצאות המקצועיות בין מגדלים באזורי הארץ השונים, ובאותו המשק בין מדגרים שונים. מכיוון שהענף מאופיין היום בריכוזיות רבה, ומכיוון שמדובר בתהליך יצור ארוך יחסית המרכזו הן חזר רב, מצבים אלו משקפים רמת סיכון רבה בגידול בשר ההודיים.

3. צריכה

צריכת בשר ההודיים לנפש בישראל היא מהגבוהות בעולם, אולם יחד עם זאת היא איננה מאוזנת (ביחס לחלקי ההודו השונים) ומצריכה יצוא עודפי בשר חזה לשם שמירת רמת המחירים של השוק המקומי.

למרות שרבות דובר ואזכרו כבר נושאי הצריכה ונקודות התורפה שלה, מכיון שאלו מעכבי הצמיחה של הענף ראוי להזכירם שוב.

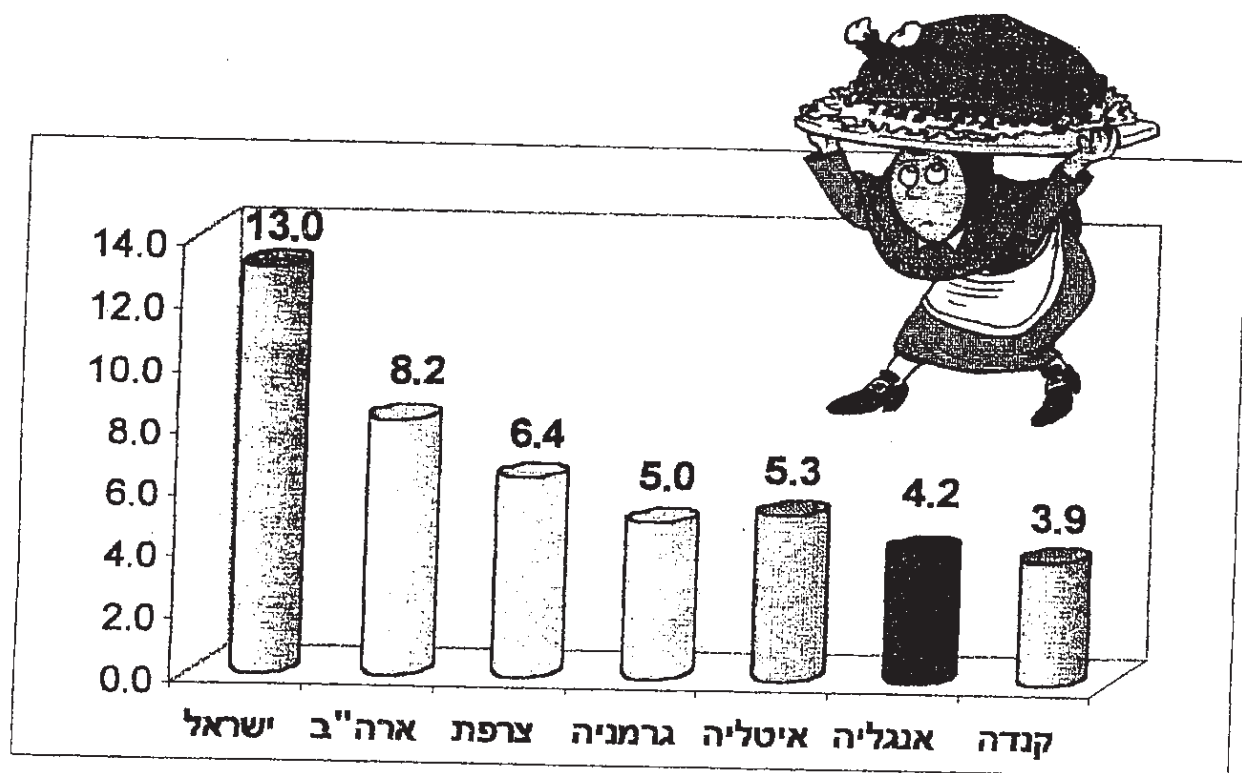
- צריכת בשר ההודי אמנם גבוהה יחסית, אולם היא נלווית לשתי תופעות נוספות:
- (1) סך צריכת הבשרים בארץ נמוכה יחסית לארצות המערב, כאשר בשר ההודי מהווה תחליף מסוים להיעדר כמעט של בשר החזיר בסל הבשרים הכולל, וכן כנראה תחליף מסוים לצריכה גבוהה יותר של בשר הבקר במדינות אחרות.
 - (2) כל מחקרי השוק והצריכה מעידים על כך שחלקים ניכרים של האוכלוסייה המקומית אינם צורכים בשר הודו כלל (או לפחות מצהירים כך).

תופעות אלו מעידות על כך שהצריכה איננה רוויה כלל ועיקר, וניתן עדיין להגדילה, על ידי הפניית מאמצים בכיוון של נקודות החולשה עליהן מצביעים הסקרים – ובעיקר בעיות הטעם וקלות ההכנה – בעיות שניתנות לפיתרון על ידי פיתוח מוצרים מוכנים או מוכנים למחצה על ידי התעשייה, וכן פרסום גיגרי שיחגבר את ידיעת הצרכנים לגבי אופן הטיפול בבשר ודרכים שונות להכנתו.

נתוני הצריכה השנתיים מחושבים כלהלן:

127.5	אומדן יצור - אלף טון
85	במונחי מעובד - אלף טון
3.5	יצוא חזה הודו
82	לצריכה מקומית
6.3	אוכלוסייה נוכחת - אומדן - מיל' נפש
13.00	צריכה שנתית לנפש - ק"ג

השוואת רמת הצריכה לנפש למדינות אחרות מפורטת בתרשים להלן: ק"ג מעובד
 – שנת 2000

7. בשר בקר

1. יצור וצריכה

ענף הבקר המקומי מאופיין מזה שנים רבות בתוסר יכולתו לספק את כל ביקושי השוק המקומי. מסיבה זו עדיין מיובאות לארץ כמויות גולות יחסית של בשר בקר מיובא קפוא.

יחד עם זאת, הענף המקומי השכיל לאמץ תוכנית להרחבת ההיצע של הבשר הסרי במגמה להביא לעליית צריכת הבשר הסרי. מקורות ההרחבה הם יבוא עגלים צעירים המיובאים להמשך תהליך הפיטום בארץ וכן הבאת עגלים לשחיטה. מאפיין נוסף וחשוב, היא התלות הגדולה של שיווק הבקר בצריכתו במגזר הערבי, ובעיקר מעבר לקו הירוק (בעיקר בשל בעיית הכשרות). נתק מהשוק הפלשתינאי, הצורך בדרך כלל כ- 30% מתפוקת הבשר (על פי הערכה), עלולה להיות בעיה.

על פי נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, תפוקת הבשר המקומי בשנת 2000 הייתה כלהלן: טון חי

עגלים מעדר החלב	35,508
עגלים מעדר הבשר	10,978
פרות ואחרים	50,991
סה"כ	97,477

זיהוי יצור הבשר על פי המקורות, מצביע על היצע גבוה יותר, כאשר הנתונים מחושבים נורמטיבית לתפוקת הבשר של עדרי החלב והבשר, ובתוספת נתוני יבוא העגלים.

נתוני היבוא נאמדים כלהלן:

2000			1999			
לרשות הפלשתינאית סה"כ	לישראל	לרשות הפלשתינאית סה"כ	לישראל	לרשות הפלשתינאית סה"כ	לישראל	
19,088	18,423	665	20,599	17,628	2,971	עגלים לשחיטה
64,287	5,974	58,313	52,416	-	52,416	עגלים לפיטום

סה"כ היצע הבשר מחושב בשלב ראשון על פי נתוני היבוא לישראל ללא היבוא הישיר לרשות הפלשתינאית. לאחר מכן מוערכת העברת הבקר והבשר השחוט לשטחי הרשות הפלשתינאית על פי מקדמים של 30% מהיצע הבשר המסורתי (עדרי החלב והבשר המקומיים) ועוד 15% בלבד מהתפוקה המוגדלת על ידי היבוא. הקטנת היחס נובעת מהעובדה שהיבוא הישיר של העגלים לשחיטה לשוק הפלשתינאי הוא גבוה יחסית.

על פי החישוב, סך ההיצע הנובע מהיצור המקומי ועגלים מיובאים הוא כלהלן:

תפוקת בשר - טון חי	ראשים	
38,220	78,000	עגלים/ות מעדר החלב
10,340	23,290	עגלים/ות מעדר הבשר
21,730	41,000	פרות מעדר החלב
3,420	8,235	פרות/ים מעדר הבשר
366	665	עגלים מיובאים לשחיטה
11,794	23,587	עגלים מיובאים לפיטום (מיבוא 99)
16,196	32,072	עגלים מיובאים לפיטום (מיבוא 2000)
101,872	197,462	סה"כ
26,337		מזה - אומדן צריכה פלשתינאית
75,535		אומדן צריכה בישראל

מתוך הלוחות לעיל, ראויות לציון שתי עובדות - האחת היא היבוא המוגבר של עגלים לפיטום בשנה האחרונה, והשניה (וקשורה לכך), היא החלק הנכבד שיש לתפוקת הבשר שמקורה ביבוא עגלים מסך תפוקת הענף - קרוב ל- 25% בשנת 2000.

לאומדן הצריכה יש להוסיף את נתוני הבשר הקפוא המיובא. זה עמד בשנת 1999 על כ- 45 אלף טון (בשר אכיל). מכיוון שנתוני שנת 2000 אינם בנמצא עדיין, ניתן להניח יבוא כמות דומה לזו של השנה הקודמת.
מכאן, חישוב סך הצריכה בישראל והצריכה לנפש הם כלהלן:

1999	2000	
66,850	75,535	סך הצריכה משחיטות מקומיות
36,766	41,544	תפוקה ראשונה - 55%
31,251	35,313	תפוקה שניה (בשר אכיל) - 85%
45,300	45,000	יבוא בשר קפוא - טון אכיל
76,551	80,313	סה"כ לצריכה מקומית
12.35	12.75	צריכה לנפש - ק"ג

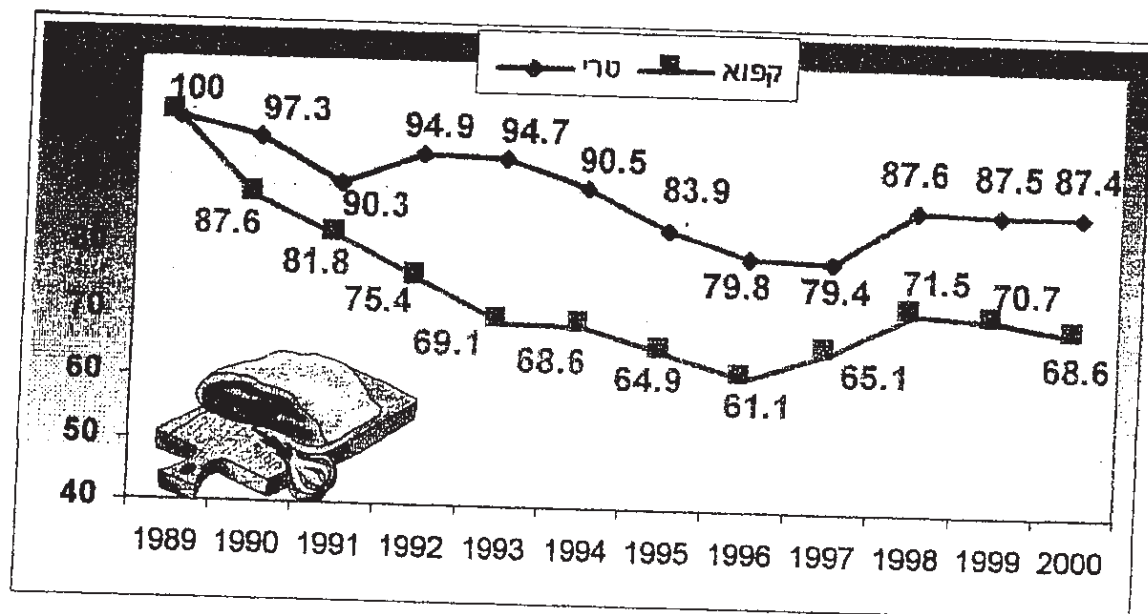
לגבי התפתחות המחירים לצרכן, הרי שבמוצע שנתי, מחירי הבשר הטרי נשארו בערכם הנומינלי, ואילו מחירי הבשר הקפוא ירדו בכ- 1%.

נראה כי למרות הרחבת היצע הבשר הטרי, עדיין לא נראית החלת המחיר לצרכן.

בתרשים הבא מפורטת התפתחות המחירים הריאלית של בשר טרי ובשר קפוא, על פי מדדי המחירים השנתיים של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

בשנת 1998, חלה עליית מחירים ריאלית של שני סוגי הבשרים, לאחר ירידה מסוימת בשנת 1999, ויציבות בשנת 2000. בחישוב מצטבר מתחילת העשור (בסיס 1989), מחירי הבשר הקפוא ירדו ריאלית בשיעור מצטבר של למעלה מ- 30%, ולעומתם מחירי הבשר הטרי ירדו ביעור מצטבר של 12.5% בלבד.

מדד מחירים ריאליים של בשר בקר טרי וקפוא: (100=1989)

2. מחירים ועלויות

עגלים מעדר החלב:

מגמת ירידת המחירים ליצרן של השנה הקודמת נמשכה גם השנה, כאשר רמת המחירים הממוצעת לשנת 2000 נמוכה בכ- 3% לעומת השנה הקודמת.

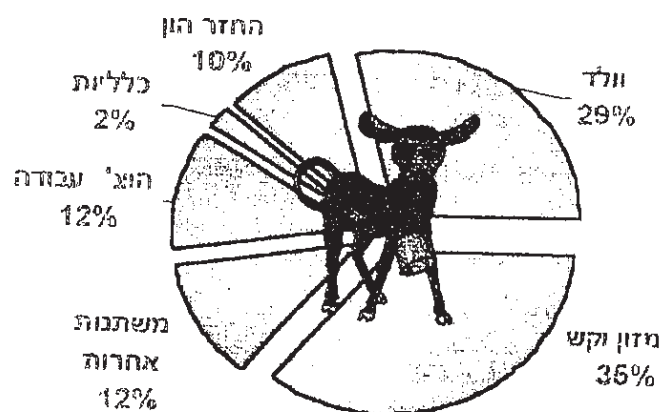
מחירי הוולדות הזכרים בגיל שבוע ירדו גם הם, ומחיריהם היו נמוכים בכ- 20% לעומת רמת המחירים הממוצעת של שנת 1999.

הוצאות פיטום העגלים היו גבוהות ב- 3.7% בממוצע מאלו של שנת 1999, ולאחר הוספת עלות הוולד - סך ההוצאה נמוך ב- 3.2% - ירידה הגבוהה במעט מזו של ירידת מחירי הבשר עצמם (2.8%).

להלן חשבון ההוצאות השנתי: ש/עגל

הסעיף	1999	2000	השינוי
מזון וקש	1,241	1,291	4.0%
משתנות אחרות	407	427	4.7%
סה"כ משתנות	1,649	1,717	4.2%
הוצאות עבודה	406	420	3.6%
סה"כ משתנות + עבודה	2,055	2,138	4.0%
כלליות	82	86	4.0%
החזר הון	340	346	1.6%
סה"כ הוצאות פיטום	2,477	2,569	3.7%
עלות הוולד	1,003	802	-20.1%
סה"כ עלות פיטום	3,480	3,370	-3.2%
סה"כ ל- 1 ק"ג בשר	8.49	8.22	-3.2%
מחיר 1 ק"ג בשר	8.17	7.94	-2.8%

התפלגות ההוצאות בממוצע לשנת 2000 היא כלהלן:

מתוך חשבון העלויות והעמדתו מול המחיר הממוצע, נראה כי ירידת מחירי הוולדות היוותה פיצוי לעליית מחירי התשומה, וסה"כ חל שיפור בתנאי הסחר. יש לציין כי מחירי הוולדות הזכרים בגיל שבוע הם המחירים המומלצים בדף הכחול השבועי של התאחדות מגדלי הבקר. מחירי הבשר הם מחירי המכרזים של בני בקר.

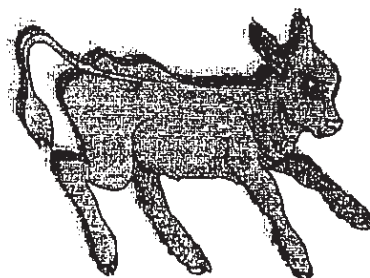
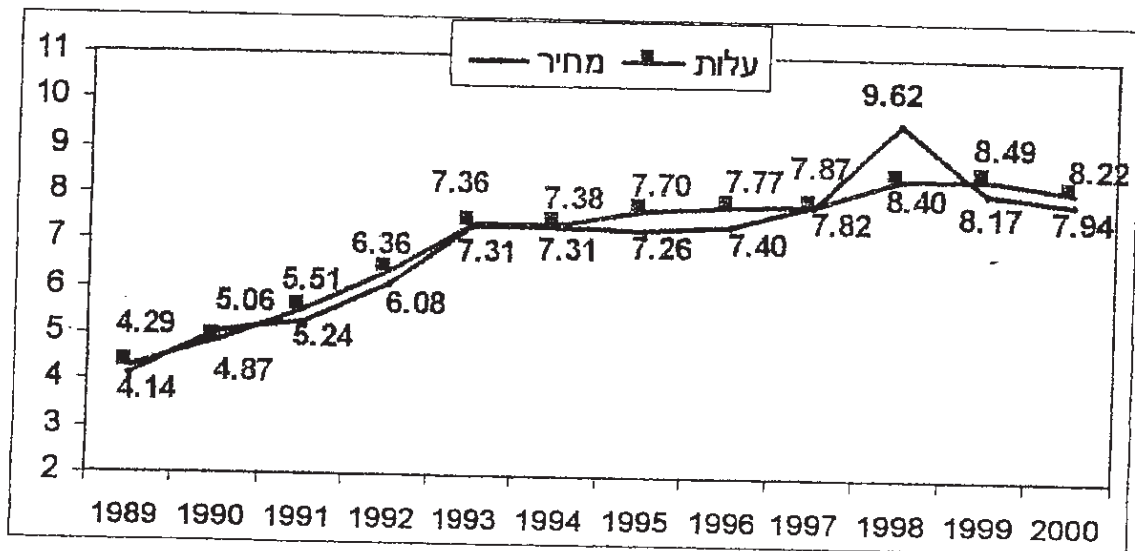
לתהליך פיטום העגלים הנרכשים מעדר החלב יכולת התאמה לרווחיות מאוזנת על ידי שינוי מחירי הוולדות הנרכשים מעדר החלב להתפתחות התשומות והמחירים. יכולת זו איננה מתקיימת לגבי עדרי הבשר במרעה שתפוקתם היא עגלים גמולים. מכיוון שלאחזקת עדרי הבקר במרעה גם תכלית לאומית מעבר ליצור הבשר עצמו, תהליך הרחבת הענף על ידי יבוא עגלים לפיטום ולשחיטה מלווה בפיצוי מקביל לעדרי הבשר. פיצוי זה נקבע בהסכם ויש לו אופי זמני, אולם מן הראוי להתייחס לחלק זה של הענף כזכאי לתמיכה קבועה כפי שמתייחסים לגידולים התורמים לאחזקת קרקעות.

התפתחות המחירים והעלויות במהלך השנה, מפורטים בלוח להלן:

עלות	מחיר	מחיר וולד	
החודש	ש"ק/ג	ש"ק/ראש	
1.2000	8.13	7.50	650
2.2000	8.22	8.10	650
3.2000	8.21	8.39	650
4.2000	8.25	7.85	650
5.2000	8.28	7.42	650
6.2000	8.30	7.67	650
7.2000	8.20	8.10	650
8.2000	8.15	8.61	650
9.2000	8.22	8.25	700
10.2000	8.19	8.03	700
11.2000	8.32	7.65	700
12.2000	8.18	7.70	650
סה"כ 2000	8.22	7.94	663
ממוצע 1999	8.49	8.17	829
השינוי	-3.2%	-2.8%	-20.1%

לטווח הארוך, כאמור לענף יש יכולת התאמת רווחיות טובה – זאת בתנאי שהתנודות במחירי הבשר אינן תריפות מיד. כמו כן, בדעבד, התאמת מחירי הוולדות מתבצעת גם באיחור מה, וגם איננה מגיעה למחיר "שיווי משקל" שמשמעותו מחיר וולד המאזן את סה"כ הוצאות היצור ומחירי הבשר של אותו חודש. יחד עם זאת, גם בשנה האחרונה וגם בשנים הקודמות – בהן העלות גבוהה מהמחיר, פער העלות/מחיר עדיין נמוך מהחזר ההון התחשיבי. כלומר – המפסמים מוכנים לספוג חלק מההוצאה הקבועה על מנת לרכוש עגלים קטנים מהיצע נתון בזמן הקצר.

עלות מול מחיר בשר עגלים מעודד החלב ברצף רב-שנתי נומינלי – ₪/ק"ג

8. פרגית מהגזע הקל

מחירי הפרגיות מומלצים ל פי תחשיב הוצאות יצור המתעדכן מידי חודש לשלושה גילאי שיווק - 91, 105 ו- 119 יום.

יש לציין, שבתת שלוחה זו מתקיימים לעיתים מצבים בהם הפרגיות נמצאות בעודף גדול לעומת הכמות הנדרשת לחידוש על פי מכסות הביצים. לעת כזו, אנו עדים לירידות מחירים משמעותיות.

יצרני הפרגיות, עשויים לתת הנחות מחיר בשלב ראשון על חשבון הרווח, ולאחר מכן מתקיימות תופעות של חיסכון בהוצאות שגם על חשבון איכות הפרגית - כגון צפיפות יתר - על מנת לחסוך בעלות המבנה, או דילוג וחוסר הקפדה על מתן החיסונים הנדרשים. יצרני הביצים לכן, אמורים להיות קפדניים בבחירת מקור הפרגיות, כך שיורכשו אצל ספקים שאינם מפשרים ביחס לאיכות ויבטיחו בכך סיכוי טוב יותר לעתיד תקין של להקת החטלה במשקיהם.

המחירים המומלצים לשלושת הגילאים בממוצע שנתי ולגיל 105 יום בפירוט חודשי, מפורטים בלוח הבא: שח/יח'.

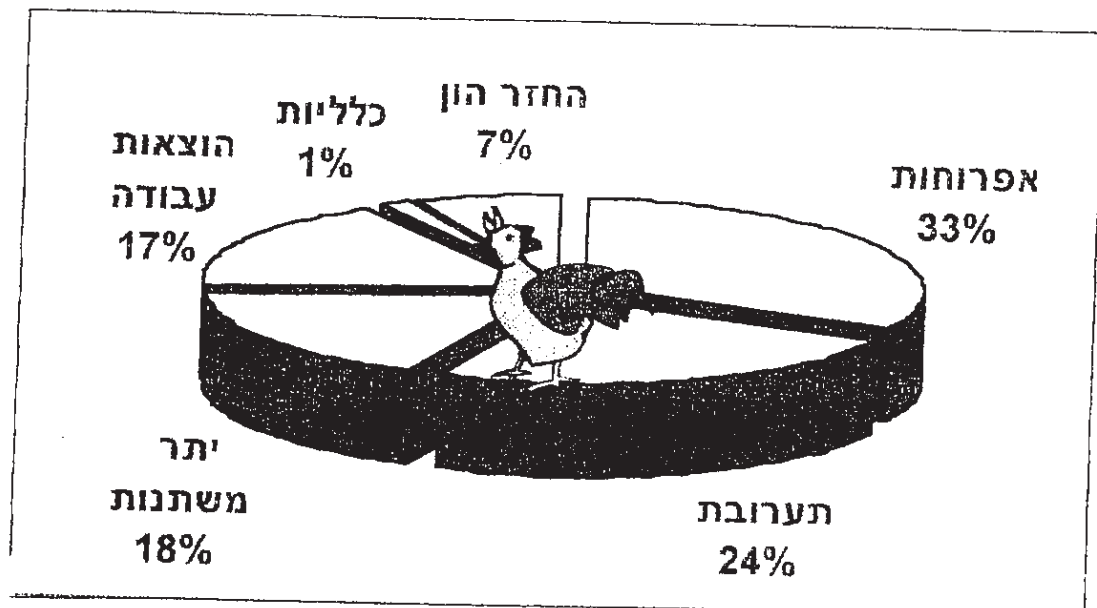
הגיל - ימים:	105	91	119
1.2000	16.38	15.48	17.69
2.2000	16.40	15.49	17.72
3.2000	16.41	15.51	17.73
4.2000	16.44	15.55	17.77
5.2000	16.46	15.56	17.80
6.2000	16.44	15.50	17.77
7.2000	16.27	15.40	17.65
8.2000	16.10	15.24	17.49
9.2000	16.12	15.26	17.51
10.2000	16.14	15.28	17.53
11.2000	16.04	15.20	17.42
12.2000	16.05	15.20	17.43
ממוצע 2000	16.27	15.39	17.63
ממוצע 1999	16.33	15.42	17.62
השינוי - %	-0.3%	-0.2%	0.0%

המקדמים המקצועיים לתחשיב גידול הפרגית ל- 15 שבועות (105 יום) הם כלהלן:

7.5%	יציאה ופסילה - %
4,742	צריכת מזון ל- 1000 פרגיות משווקות - ק"ג
6.17	ימי עבודה ל- 1000 פרגיות משווקות
3.00	מזה - עבודה שוטפת
2.37	מזה - חיסונים וטיפולים
0.80	מזה - קבלת אפרוחות ושיווק פרגיות
2.9	מספר מחזורים בשנה
16.3	צפיפות אפרוחות

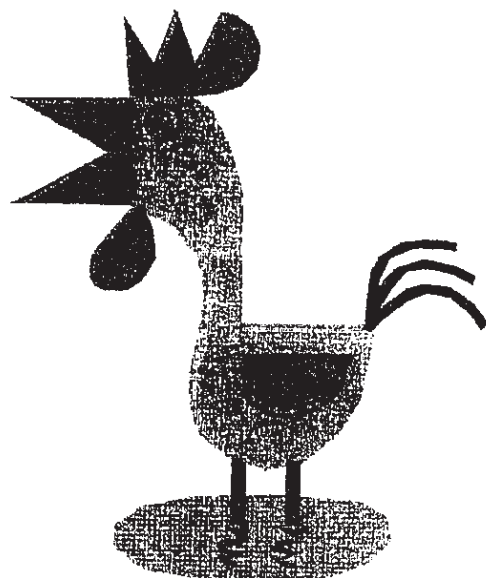
תחשיב הוצאות היצור של פרגית בגיל 105 יום מפורט בתרשים והלוח הבאים:

התפלגות הוצאות הגידול – בשער המשק המגדל – ממוצע 2000

הסעיף	שקלים ל- 1000 פרגיות	אחוזים
אפרוחות	4,806	32.3%
תערובת	3,574	24.0%
יתר משתנות	2,628	17.7%
סה"כ תשומה ישירה	11,008	74.0%
הוצאות עבודה	2,569	17.3%
סה"כ משתנות + עבודה	13,577	91.3%
כלליות	217	1.5%
החזר הון	1,076	7.2%
סה"כ הוצאות יצור בשער המשק	14,871	100.0%
הוצאות שיווק	1,401	
סה"כ הוצאות במשק הקונה	16,272	

יש לציין כי העלות היחסית גבוהה של הפרגית נובעת בין היתר מעלות גבוהה במיוחד של האפרוחה בגיל יום. המחיר הגבוה של האפרוחה נובע מכך ששוק האפרוחות איננו תחרותי עקב מספר ספקים מועט ביותר.

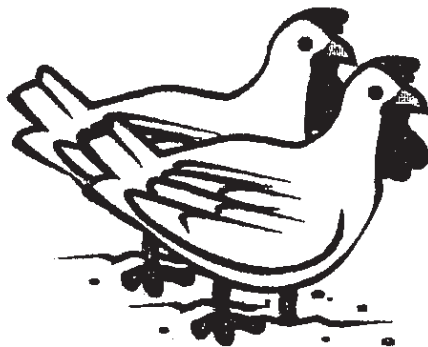
9. פרגית מהגזע הכבד

מחירוני הפרגיות מהגזע הכבד מתעדכנים חודשית ומתפרסמים לשישה גילאי שיווק - לנקבות ולזכרים הנלווים.
לתזכורת - מכיוון שתחשיבי העלות מבוססים על תזרימי מזומנים שבועיים, ותהליך הגידול ראק יחסית, התייקרות התשומות משקפת את כל תקופת הגידול, ולן יתכן ואיננה דומה לחתייקרות השנתית הממוצעת הרגילה.

מכיוון שגיל השיווק השכיח הוא של 147 יום - 21 שבועות, מקדמי הגידול הפיסיים המפורטים להלן מתייחסים לגיל זה.

להלן המקדמים הממוצעים של שנת 2000:

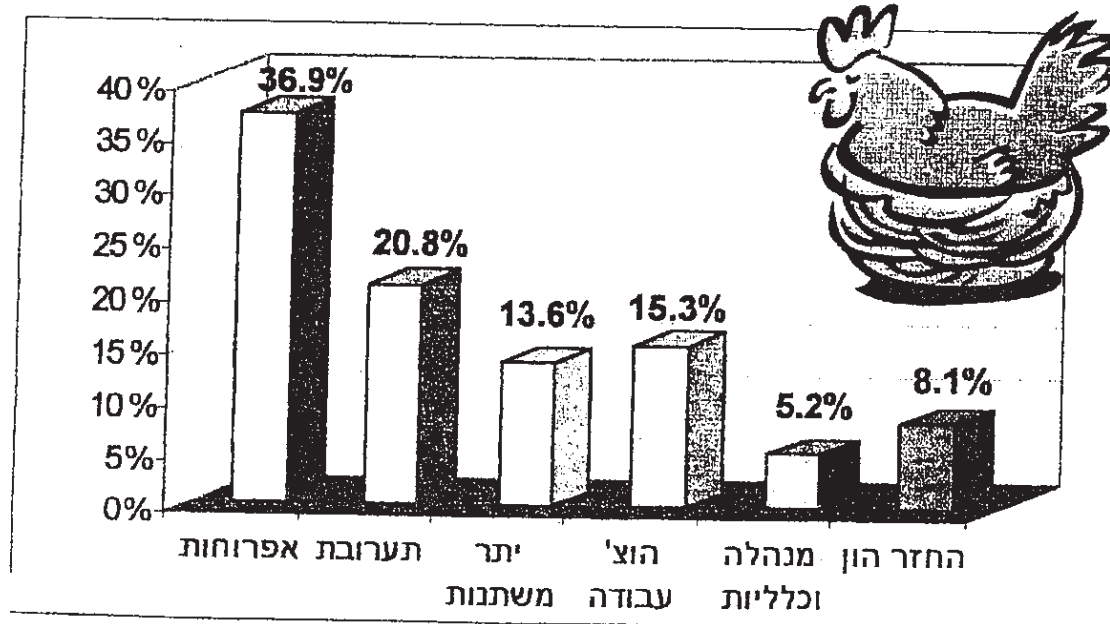
זכרים	נקבות	
34%	14%	אחוז יציאה
12,736	10,154	צריכת תערובת - ק"ג לפרגית משווקת
14.5	14.5	ימי עבודה ל- 1000 פרגיות
2.7	2.7	מזה - קבלה ושיווק
2.6	3.6	מזה - חיסונים וטיפולים
8.2	8.2	מזה - עבודה שוטפת
5.5	8.5	צפיפות פרגיות למ"ר
2	2	מס. מחזורים בשנה

תחשיב הוצאות היצור הממוצע והתפלגות פנימית של סעיפי ההוצאה השונים בגידול נקבות לגיל 147 יום, הם כלהלן:

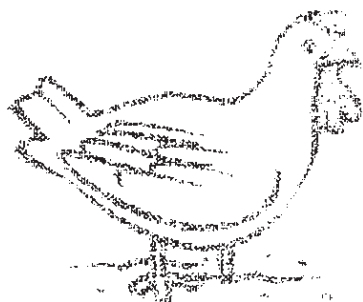
הסעיף	ש"ל - 1000 פרגיות	אחוז
תערובת	8,217	20.8%
אפרוחות	14,578	36.9%
חיסונים	1,723	4.4%
שונות	2,358	6.0%
ריבית להון חוזר	1,307	3.3%
סה"כ תשומה ישירה	28,184	71.4%
הוצ' עבודה	6,037	15.3%
סה"כ משתנות + עבודה	34,221	86.7%
מנהלה	2,053	5.2%
החזר הון	3,212	8.1%
סה"כ ל-1000 פרגיות משוקות	39,486	100.0%

להלן ההתפלגות:

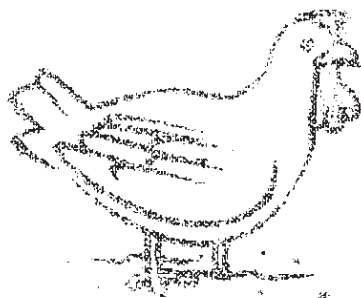

המחירים המומלצים לגילאים השונים במהלך השנה וביחס לשנה קודמת מפורטים בלוחות הבאים:

נקבות								
ימים	154	147	133	126	119	91	56	42
שבועות	22	21	19	18	17	13	8	6
1.2000	39,826	38,799	36,582	35,551	34,165	28,866	23,338	21,172
2.2000	39,884	38,856	36,651	35,625	34,237	29,590	23,340	21,174
3.2000	39,958	38,926	37,067	36,208	34,982	29,590	23,340	21,174
4.2000	40,764	39,718	37,470	36,420	35,007	29,615	23,361	21,191
5.2000	40,787	39,738	37,487	36,438	35,026	29,634	23,385	21,225
6.2000	40,805	39,757	37,508	36,458	35,047	29,654	23,409	21,231
7.2000	40,843	39,796	37,545	36,494	35,083	29,706	23,423	21,242
8.2000	40,665	39,628	37,408	36,371	34,969	29,592	23,351	21,188
9.2000	40,743	39,705	37,464	36,418	35,009	29,627	23,376	21,207
10.2000	40,771	39,727	37,482	36,435	35,025	29,637	23,379	21,209
11.2000	40,667	39,623	37,380	36,332	34,921	29,535	23,316	21,168
12.2000	40,604	39,561	37,313	36,266	34,858	29,495	23,296	21,153
סה"כ 2000	40,526	39,486	37,280	36,251	34,861	29,545	23,359	21,194
ממוצע 1999	39,190	38,215	36,128	35,142	33,762	28,574	22,590	20,486
השינוי	3.4%	3.3%	3.2%	3.2%	3.3%	3.4%	3.4%	3.5%
ללא אפרוחה								
2000	25,184	24,300	22,191	21,287	20,121	15,229	9,590	7,667
1999	24,947	24,074	22,030	21,144	19,931	15,058	9,448	7,549
השינוי	1.0%	0.9%	0.7%	0.7%	1.0%	1.1%	1.5%	1.6%

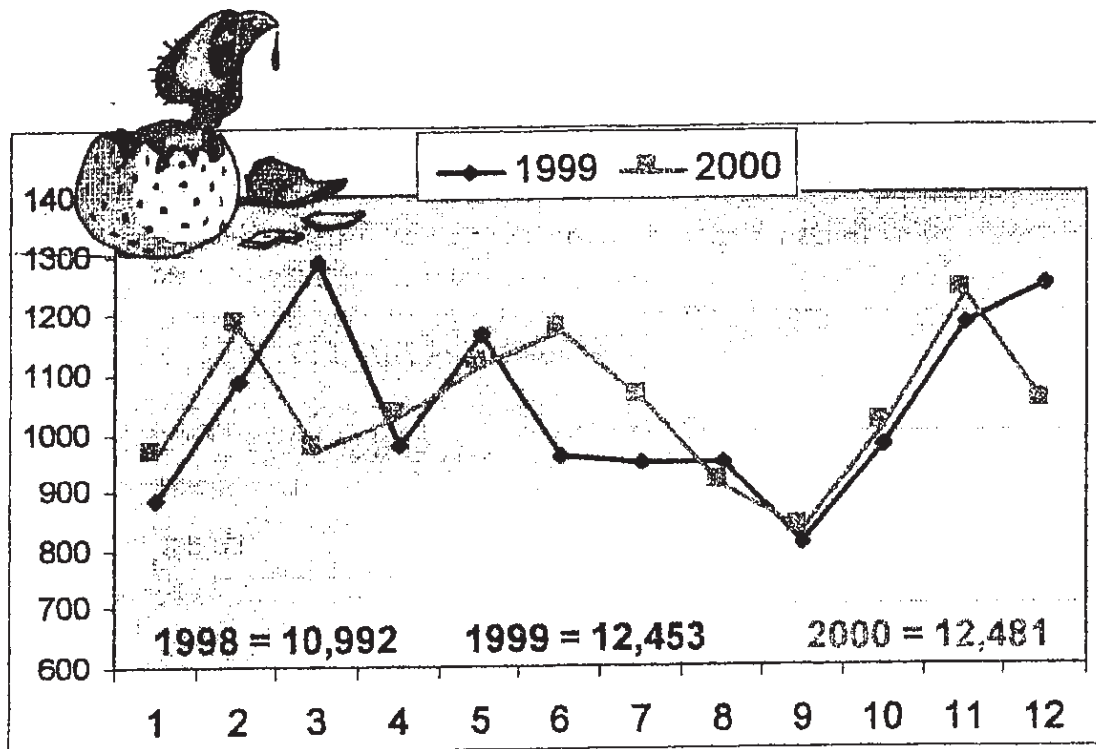
זכרים								
42	56	91	119	126	133	147	154	ימים
6	8	13	17	18	19	21	22	שבועות
30,262	33,317	40,959	48,699	51,479	53,156	57,019	59,898	1.2000
30,264	33,320	42,304	48,780	51,563	53,236	57,086	59,963	2.2000
30,264	33,319	42,304	50,255	52,727	54,053	57,168	60,050	3.2000
30,281	33,336	42,320	50,280	53,131	54,851	58,798	61,775	4.2000
30,315	33,360	42,336	50,296	53,147	54,867	58,819	60,828	5.2000
30,321	33,384	42,354	50,312	53,163	54,883	58,834	60,844	6.2000
30,331	33,398	42,406	50,348	53,197	54,917	58,868	60,878	7.2000
30,277	33,326	42,292	50,234	53,074	54,779	58,700	60,697	8.2000
30,296	33,351	42,327	50,274	53,120	54,836	58,777	60,775	9.2000
30,299	33,354	42,338	50,290	53,137	54,854	58,798	60,803	10.2000
30,256	33,282	42,217	50,165	53,014	54,731	58,673	60,678	11.2000
30,241	33,262	42,173	50,091	52,935	54,650	58,596	60,603	12.2000
30,284	33,334	42,194	50,002	52,807	54,484	58,345	60,649	סה"כ 2000
28,555	31,418	40,646	48,126	50,792	52,389	56,051	58,788	ממוצע 1999
6.1%	6.1%	3.8%	3.9%	4.0%	4.0%	4.1%	3.2%	השינוי
ללא אפרוחה								
8,429	10,420	16,559	21,925	23,760	24,956	27,863	29,081	2000
8,301	10,230	16,491	21,847	23,668	24,850	27,718	29,065	1999
1.5%	1.9%	0.4%	0.4%	0.4%	0.4%	0.5%	0.1%	השינוי

10. אפרוח הודו

1. יצור

כמות האפרוחים שנמכרה על ידי שלוחה זו עמדה בשנת 200 על 12.5 מיליון אפרוחים – היקף מכירות דומה/זהה לזה של השנה הקודמת. יחד עם זאת, כמות זו היא קפיצת מדרגה לעומת שנת 1998 בה שווקו כ- 11 מיליון אפרוחים בלבד. היקף הביצים המודגרות בשנת 2000 עמד על 17.2 מיליון ביצים – ירידה של 3% לעומת השנה הקודמת. על פי נתוני מועצת הלול, פעילות זו מתבצעת על ידי 21 בעלי להקות רביית הודים, כאשר הביצים מודגרות ב- 5 מדגרות בלבד. התרשים להלן מתאר את מכירת האפרוחים החודשית בשנים 1999 ו- 2000:

2. מחירים ועלויות

תחשיב הוצאות היצור של להקת רבייה ואפרוח ההודו מתעדכן מידי חודש ומתפרסם כמחיר מומלץ לאפרוחים בני יומם.

מקדמי התחשיב לשנת 2000 מפורטים בלוח הבא:

1287	נקבות	אפרוחות למשוכנת
193	זכרים	
82,708		ביצי רבייה למטילה משוכנת
112.7	נקבות	צריכת מזון - ק"ג למשוכנת
19.4	זכרים	
132.1	סה"כ	
264		ימי עבודה ל- 1000 משוכנות
9.37	נקבות	תפוקת בשר - ק"ג למשוכנת
2.03	זכרים	
11.40	סה"כ	
70%		בקיעה ופוריות

בהתאם למקדמים אלו ומחירי התשומות, חשבון הוצאות היצור הממוצע לשנת 2000 הוא כלהלן:

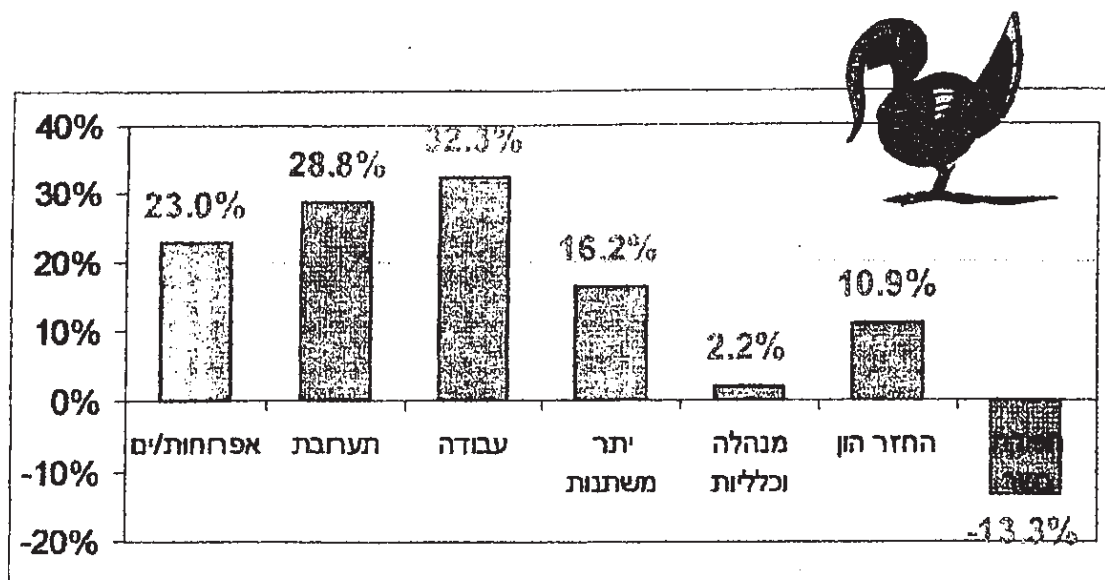
(1) להקת רבייה 1000 מטילות משוכנות

הסעיף	הוצאה - ש"ח	אחוז
אפרוחות/ים	78,548	23.0%
תערובת	98,583	28.8%
עבודה	110,352	32.3%
יתר משתנות	55,440	16.2%
מנהלה וכלליות	7,427	2.2%
החזר הון	37,210	10.9%
תפוקת בשר	-45,606	-13.3%
סה"כ ל- 1000 מטילות משוכנות	341,953	100.0%
ביצי רבייה למשוכנת	82,708	
סה"כ לביצת רבייה	4.134	

(2) אפרות - ש/יח'

השינוי	1999	2000	
0.4%	4.117	4.134	עלות ביצת רביה
-4.6%	0.079	0.075	היטל מועצת הלול
-5.2%	0.446	0.423	שכר הדגרה
-0.2%	4.642	4.633	סה"כ ביניים
-1.3%	6.708	6.618	בקיעה ופוריות
-1.3%	0.915	0.902	12% - הוצאות שיווק
0.4%	0.303	0.304	ביטוח PPLO
0.3%	0.059	0.059	קידום מימון
-1.3%	7.984	7.883	סה"כ העלות
-1.3%	8.171	8.068	לתשלום לאחר 60 יום

התפלגות ההוצאות של להקת רבייה מודגמת בתרשים להלן:

המחירים המומלצים לאפרוחים בני יומם והכוללים אשראי של 60 יום מיום .
אספקת האפרוח, הם כלהלן:

החודש	מעורב	זכר	נקבה
1.2000	8.083	11.615	5.149
2.2000	8.085	11.618	5.150
3.2000	8.074	11.603	5.143
4.2000	8.094	11.634	5.159
5.2000	8.041	11.560	5.127
6.2000	8.035	11.551	5.124
7.2000	8.040	11.559	5.126
8.2000	8.067	11.596	5.142
9.2000	8.073	11.604	5.146
10.2000	8.080	11.615	5.151
11.2000	8.076	11.609	5.148
12.2000	8.067	11.597	5.143
ממוצע 2000	8.068	11.597	5.142
ממוצע 1999	8.171	11.736	5.199
השינוי	-1.3%	-1.2%	-1.1%

11. הודנים

תחשיב עלות אימון הודנים לגיל 42 שבועות מתעדכן מידי חודש, כאשר מקדמי היצור המשמשים את תחשיב 2000 הם כלהלן:

7.0%	סה"כ	תמותה ופסילה
4.5%	מזה - תמותה	
2.5%	מזה - פסילה	
2.966	לאפרוח משוכן - ק"ג	צריכת תערובת
3.147	להודן משווק - ק"ג	
2.93	סה"כ ל- 1000 אפרוחים משוכנים	ימי עבודה
1.73	מזה - עבודה שוטפת + שיווק	
1.20	מזה - חיסונים	
7	מחזורים בשנה	סעיפי הון
16	צפיפות אפרוחים	

בהתאם למקדמים אלו, ולמחירי התשומות, תחשיב הוצאות היצור הממוצע לשנת 2000 הוא כלהלן:

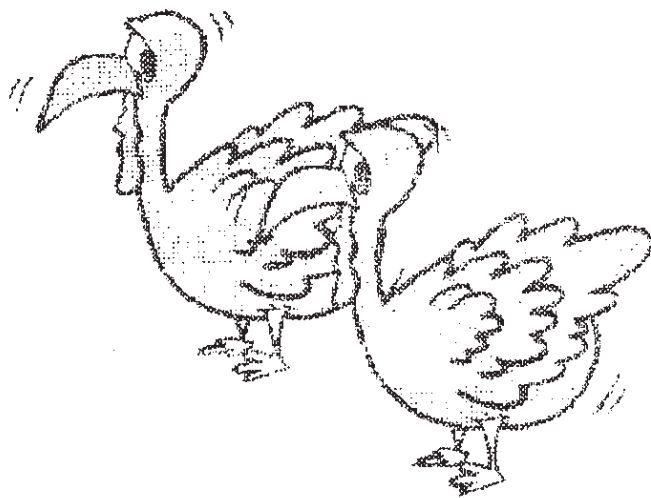
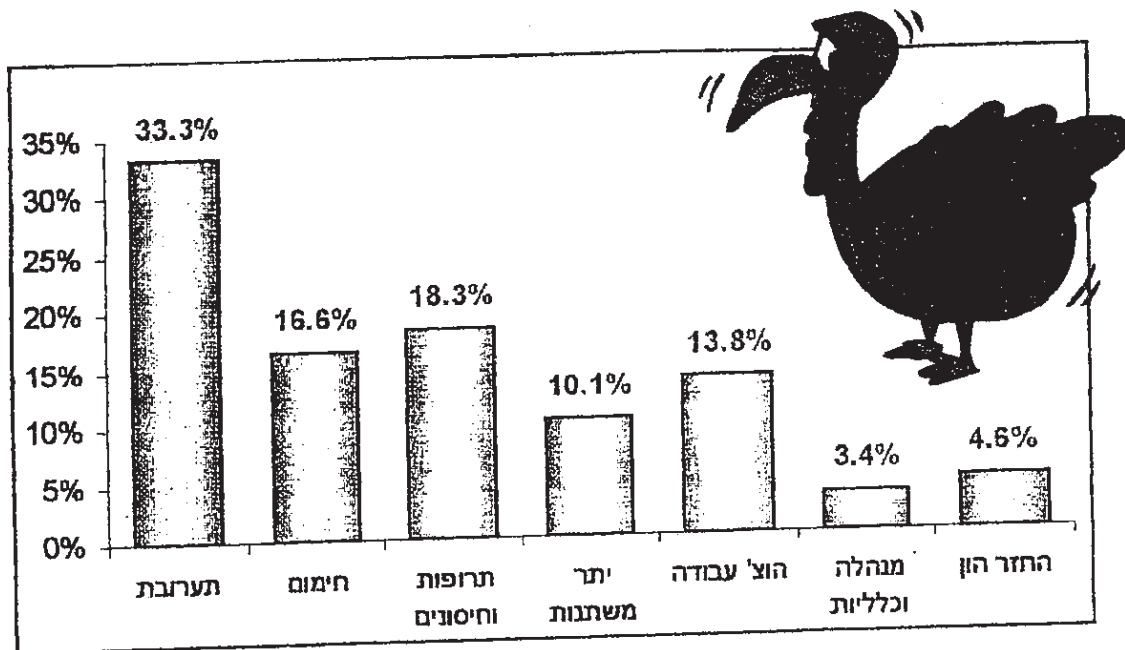
שקלים			
אחוז	להודן משווק	לאפרוח משוכן	הסעיף
33.3%	3.134	2.954	תערובת
16.6%	1.560	1.470	חימום
5.8%	0.546	0.515	תרופות
12.5%	1.177	1.109	חיסונים
10.1%	0.954	0.899	יתר המשתנות
78.3%	7.371	6.947	סה"כ תשומה ישירה
13.8%	1.298	1.223	הוצאות עבודה
92.1%	8.669	8.171	סה"כ משתנות + עבודה
3.4%	0.317	0.298	מנהלה וכלליות
4.6%	0.432	0.407	החזר הון
100.0%	9.417	8.876	סה"כ הוצאות יצור

התייקרות ההון בשנת 2000 לעומת השנה הקודמת היא חריגה ומגיעה ל- 7% בממוצע שנתי. התייקרות חריגה זו נובעת מעלייה גבוהה במיוחד במחירי הגז לחימום ותיקון מקדם השימוש בגז בחודש אפריל 2000.

המחירים המומלצים להודנים בגיל 42 יום (לפני זקיפת עלות האפרוח בן יומם) במהלך שנת 2000 הם כלהלן: (ש/יח')

החודש	מעורב	זכרים	נקבות
1.2000	9.076	9.335	8.731
2.2000	9.198	9.457	8.852
3.2000	9.152	9.411	8.807
4.2000	9.403	9.662	9.057
5.2000	9.405	9.664	9.059
6.2000	9.401	9.660	9.056
7.2000	9.426	9.688	9.078
8.2000	9.545	9.818	9.183
9.2000	9.552	9.825	9.191
10.2000	9.562	9.833	9.203
11.2000	9.644	9.909	9.293
12.2000	9.644	9.909	9.293
ממוצע 2000	9.417	9.681	9.067
ממוצע 1999	8.799	9.055	8.458
השינוי	7.0%	6.9%	7.2%

התפלגות הוצאות היצוד בממוצע לשנת 2000 היא כלהלן:

נספח

ג'

רשות ההגבלים העסקיים

ירושלים, י"ט אדר תשס"ו

19 מרץ 2006

פטור: 5115

בפקס: 6070666-03

לכבוד

אלון פומרנץ עו"ד

משרד ליפא מאיר ושות'

רחוב איתמר בן אבי"י 4

תל-אביב 64736

הנדון: החלטה בעניין פטור מאישור הסדר כובל בין הצדדים: לשכת מכוני התערובת- אמבר מכון לתערובת אגודה שיתופית חקלאית מרכזית בע"מ- מילובר מכון מרכזי לתערובות בע"מ- - צמח מכון לתערובת אגודה שיתופית חקלאית בע"מ- תדמיר מכון תערובת אגודה חקלאית שיתופית בע"מ(בפירוק) – אסם הגליל אגודה שיתופית בע"מ – מכון תערובת כפר יהושע

הנני מתכבדת להעביר אליכם את החלטת הממונה על הגבלים עסקיים, לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים התשמ"ח - 1988, בדבר מתן פטור מהחובה לקבל את אישור בית הדין להסדר כובל שבין הצדדים בנדון.

בכבוד רב ובברכה,

צפורה נחום, עו"ד

רשמת הגבלים עסקיים

רשות ההגבלים העסקיים

החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 בדבר

מתן פטור מאישור הסדר כובל

הסדר בין לשכת מכוני התערוכות לבין מכוני התערוכות אמבר, מילובר,

צמח, תדמיר, אסם הגליל וכפר יהושע

1. פתח דבר

ביום 27 בנובמבר 2002, ניתן פטור מאישור בית הדין להגבלים עסקיים, לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 (להלן: "חוק ההגבלים העסקיים") להסדר בין מכוני תערוכות שונים, שעניינו מחקר ופיתוח בתחום הזנת בעלי חיים והשתלמויות עובדים בנושאים אלה (להלן: "הפטור הקודם" או "החלטת הפטור הקודמת"). הצדדים להסדר לו ניתן הפטור היו אמבר – מכון לתערוכות – אגודה שיתופית חקלאית מרכזית בע"מ (להלן: "אמבר"), מילובר מכון מרכזי לתערוכות בע"מ (להלן: "מילובר"), מתמור בע"מ (להלן: "מתמור"), צמח – מכון לתערוכות – אגודה שיתופית חקלאית בע"מ (להלן: "צמח"), תדמיר מכון תערוכות אגודה חקלאית שיתופית בע"מ (בפירוק) (להלן: "תדמיר"), אסם הגליל אגודה שיתופית בע"מ (להלן: "אסם הגליל") ולשכת מכוני התערוכות שותפות רשומה (להלן: "לשכת המכונים"). כעת פונים המכונים החברים בלשכת המכונים לחידוש הפטור שניתן להם. המכונים החברים היום בלשכת המכונים, מבקשי הפטור, הם אמבר (אשר מיזג לתוכו את מכון התערוכות מתמור), מילובר, צמח, תדמיר, אסם הגליל ומכון תערוכות כפר יהושע (להלן: "כפר יהושע"), שהצטרף ללשכת המכונים לאחר מתן הפטור הקודם.

לאחר שבחנתי את ההסדר ואת הכבילות המצויות בו, כמו גם את השפעתם האפשרית על התחרות בשוק הרלוונטי, ולאחר שנועצתי בועדה לפטורים ולמיזוגים, שוכנעתי כי הכבילות אינן פוגעות פגיעה של ממש בתחרות בשוק המושפע מן ההסדר, כי עיקרו של ההסדר אינו בהפחתת התחרות או במניעתה, וכי אין בו כבילות שאינן נחוצות למימוש עיקרו. מטעמים אלה מצאתי, כי ראוי לחדש את הפטור שניתן להסדר, בכפוף לתנאים המנויים בסיפא להחלטתי, בשל הנימוקים שיפורטו להלן.

2. ההסכם

אמבר, מילובר, צמח, תדמיר, כפר יהושע ואסם הגליל הם מפעלים המכונים מזון להזנת בעלי חיים (להלן ביחד: "מכוני התערוכות חברי הלשכה"). מכוני התערוכות חברי הלשכה מייצרים קרוב ל-70% מכלל התערוכות המיוצרת בישראל.

לשכת המכונים היא שותפות של מכוני התערובת חברי הלשכה, העוסקת במחקר ופיתוח בתחום הזנת בעלי חיים ובארגון השתלמויות לעובדי מכוני התערובת החברים בה בעניינים מקצועיים הקשורים בהזנת בעלי חיים. עובדיהם של מכוני התערובת חברי הלשכה – מנהלים ותזונאים – משמשים בלשכת המכונים בתפקידים שונים באופן וולונטרי ואין ללשכה צוות עובדים משלה. מנהלי מכוני התערובת מתכנסים אחת לרבעון במסגרת "פורום המנהלים" במסגרתו מתקבלות החלטות מנהליות בענייני הלשכה, כגון קביעת התקציב ואישור דו"חות כספיים ואילו התזונאים נפגשים מדי חודש במסגרת "פורום התזונאים" אשר אחראי על תכנון עבודות המחקר, פיקוח עליהן וניתוח תוצאותיהן. הניסויים עצמם, בהיקף תקציבי של 1 מליון ₪ בשנה, נערכים אצל מגדלים שונים של בעלי חיים קשורים למכוני התערובת. על כל תחום (כגון תרנגולות לרבייה, תרנגולות לפיטום, הודים, רפת וכיו"ב) אחראים מכון אחד או מספר מכונים, המקבלים מן הלשכה תקציב לביצוע ניסויים באותו תחום.

3. השפעת ההסכם על התחרות

כפי שנכתב בהחלטת הפטור הקודמת, בשיתוף פעולה לשם מחקר ופיתוח, אף כאשר הוא מתרחש בין מתחרים, טמונות תועלות ברורות: שיתוף הפעולה מאפשר, על דרך של איחוד משאבים – בין אם הון, מומחיות, כח אדם או כל משאב אחר – לשפר את טיב המוצר המוצע לצרכן, בעלות נמוכה יחסית לכל אחד מן הצדדים. שיפור איכות המוצר הוא ממילא אחת מן הדרכים בהם תחרות יכולה לבוא לידי ביטוי ואחת הסיבות להגנה על התחרות בשוק. גישה זו באה לידי ביטוי בכללי ההגבלים העסקיים (פטור סוג להסכמים לביצוע מחקר ופיתוח) התשס"א-2001, אשר מעניקים, במגבלות מסויימות, פטור להסכמים כאמור, אף בין מתחרים. יחד עם זאת, לצד התועלת מפירות המחקר, בנסיבות מסויימות, מחקר משותף למתחרים עשוי להעלות חששות תחרותיים.

החששות העולים במקרה שלפנינו הם חששות מפני **העברת מידע** בין המתחרים, העשויה לשמש לפטורמה לאכיפת קרטל ביניהם, ומפני קיומו של **שולחן משותף**, העשוי לשמש אף הוא בסיס לתיאום בין המכונים.

אשר לחשש מפני **העברת מידע**, כל מכון משתתף במימון הניסויים בכל ענף - בהתאם לחלקו היחסי באותו ענף. על-מנת למנוע חשיפה של מכוני התערובת חברי הלשכה לכמויות התערובת שמוכרים מתחריהם, הוטל בהחלטת הפטור הקודמת תנאי לפיו יראה את הכמויות הנמכרות גורם אחד בלבד, הוא רואה החשבון של לשכת המכונים, והוא אשר יטיל על החברים בלשכה את ההוצאות באופן יחסי לכמויות הנמכרות על-ידם.

אשר לחשש מעצם קיומו של **שולחן משותף**, סביבו מתאספים המתחרים, העלולים לתאם ביניהם, הרי שחשש זה נוצר בכל מצב של שיתוף פעולה בין מתחרים. בשל חשש זה הוטל בהחלטת הקודמת תנאי לפיו כל אדם המשמש נציג בלשכת המכונים מטעם מכון תערובת יחתום על כתב התחייבות לפיו קרא את התנאים לפטור, הבנים והובהר לו שהפרתם היא עבירה פלילית. על-מנת לבצר תנאי זה ולמזער אף יותר את החשש מפני תיאום, מוטל בהחלטת הנוכחית תנאי לפיו יהא על המשתתפים בפורום המנהלים ופורום התזונאים לערוך פרוטוקול שמי מפורט של פגישותיהם.

פרוטוקולים אלה יישמרו אצל לשכת המכונים, ויועמדו לעיון הממונה על ההגבלים העסקיים אם וכאשר יבקשו הצדדים להאריך פעם נוספת את תוקף הפטור להסדר ביניהם.

חשש נוסף שעלה בעת בחינת בקשת הפטור הקודמת היה החשש מפני הגבלת החברות בלשכת המכונים למכוני התערובת הגדולים בארץ בלבד. מניעת הנגישות לפרי המחקר והפיתוח של לשכת המכונים בפני מכונים נוספים, עלולה הייתה להקנות יתרון, שבסיסו בהסדר כובל, למכוני התערובת הגדולים על פני יתר מתחריהם. לכן הותנה מתן הפטור הקודם בפתיחת החברות בלשכת המכונים לכל דורש. תנאי זה עומד בעינו גם בהחלטת הפטור הנוכחית.

נוכת האמור לעיל, מותנה מתן הפטור המבוקש בתנאים הבאים:

1. מידע בדבר כמויות תערובת הנמכרות על ידי חברי לשכת המכונים, הדרוש לצורך בירור חלקי השתתפותם בהוצאות לשכת המכונים, יועבר על ידי המכונים החברים בלשכת המכונים אך ורק לידי של רואה חשבון, מנהל חשבונות או חשב של לשכת המכונים (להלן: "רואה החשבון");
2. רואה החשבון לא יעבוד עבור אף אחד ממכוני התערובת החברים בלשכת המכונים ולא יספק להם שירותים, והוא לא יהיה עובד או קרוב של אדם כאמור או של אדם שהוא נושא משרה באיזה מן המכונים.
3. עובר לקבלת המידע בדבר כמויות תערובת הנמכרות על ידי חברי לשכת המכונים, יחתום רואה החשבון על כתב סודיות על פיו הוא מתחייב לשמור את המידע שהועבר לו בסודיות מוחלטת ולא להעבירו למתחריו של המכון מוסר המידע. לעניין זה, "מתחרים" – ישירים או עקיפים, בפועל או בכוח.
4. רואה החשבון יחשב את סך כל גובה ההשתתפות בהוצאות הנדרש מכל חבר בלשכת המכונים ויודיע לכל חבר על גובה השתתפותו כאמור, מבלי ליידע את החבר בדבר אופן החישוב לפי פילוח לענפים או בדבר המידע שנמסר לו לפי סעיף 1 לעיל.
5. לא יועבר מידע בין מכוני התערובת החברים בלשכת המכונים בדבר כמויות התערובת אשר נמכרו על ידם, או בדבר המחירים בהם נמכרת התערובת על ידם;
6. החברות בלשכת מכוני התערובת תהיה פתוחה בפני כל מכון תערובת, בכפוף להשתתפותו במימון פעילות לשכת המכונים על פי אותו תחשיב המשמש את ששת מכוני התערובת כיום, ובלבד שישלם דמי חבר מינימליים בסך 10,000 ₪ לשנה. לשכת המכונים תהיה רשאית לחייב כל חבר חדש כאמור שלא למכור או להעביר לצד שלישי כלשהו את עבודות המחקר והפיתוח אשר נעשו בלשכת המכונים או את המידע שנצבר בעקבות מחקר ופיתוח כאמור.

7. על אף האמור בסעיף 16.2 להסכם השותפות שבין ששת מכוני התערוכות מיום 1.7.97, לשכת המכונים לא תוכל להפסיק חברותו בה של חבר כלשהו באופן שרירותי וכל עוד הוא עמד בכל התחייבויותיו כלפי לשכת המכונים.
8. כל מכון החבר בלשכת המכונים לא יהיה מנוע מלבצע מחקר או פיתוח בעצמו, שלא באמצעות הלשכה.
9. כל אדם המשמש נציג בלשכת המכונים מטעם מכון תערוכות יחתום על כתב התחייבות לפיו קרא את התנאים, הבינים והוזהר לו שהפרתם – עבירה פלילית.
10. המשתתפים בפגישות "פורום המנהלים" ו"פורום התזונאים", כהגדרתם בהחלטה זו, יערכו פרוטוקולים שמייים מפורטים של ישיבותיהם. פרוטוקולים אלה יישמרו אצל לשכת המכונים ויועמדו לעיון הממונה על ההגבלים העסקיים אם וכאשר יבקשו הצדדים להסדר לשוב ולחדש את הפטור להסדר ביניהם.

4. סוף דבר

לאחר שנועצתי בוועדה לפטורים ומיזוגים, ראיתי לנכון להשתמש בסמכות הנתונה לי בסעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים ולהעניק את הפטור המבוקש, בכפוף לתנאים המפורטים לעיל. תוקפו של פטור זה חמש שנים מהיום, כלומר, עד ליום 16 במרץ 2011.

בהתאם לסעיף 15(א) לחוק ההגבלים העסקיים נתונה החלטתי זו לערר בפני אב בית הדין להגבלים עסקיים על ידי איגוד עסקי, ארגון צרכנים או כל אדם העלול להיפגע מההסדר הכובל עליו ניתן הפטור.

רונית קון

הממונה על הגבלים עסקיים

ירושלים, י"ט באדר תשס"ו

19 במרץ 2006

נספח

ד'

משרד העבודה והרווחה
האגף לאיגוד שיתופי

57 - 0046094

מספר אגודה

מדינת ישראל

האגף לאיגוד השיתופי

שם האגודה

למה' כה' מהל' מספסל

אסוציאציה שיתופית חקלאית מס"ד

תקנון האגודה

בקשה לרישום אגודה שיתופית

לפי תקנות האגודות השיתופיות (ייסוד), תשל"ו-1976

האגף לאיגוד שיתופי

10-01-2005

מספר: _____ תיק: _____

הופנה אל: _____

תקנות האגודה נבדקו על ידי

רשם האגודות השיתופיות ממליץ על רישום האגודה

משרד העבודה, היום: 12/01/2005

ירושלים

הראשון של ע"ד

אנו החתומים מטה, מייסדי האגודה, מבקשים בזה לרשום את האגודה להלן לפי פקודת האגודות השיתופיות:

שם האגודה: **שוברי בר יבוא מספוא אגודה שיתופית חקלאית בע"מ**

מענה: חוות שלם, דרך בר-לב 298, תל אביב, ת.ד. 44244 מיקוד: 61442

סוגה: אגודה שיתופית חקלאית בע"מ

אנו מצרפים בזה שני עותקים מתקנות האגודה חתומים בידי המייסדים.

מר דוד וינשטיין, ע"ד, נתמנה בידינו לשאת ולתת בדבר רישומה של האגודה ואישורן של התקנות האמורות.

האנשים המפורטים להלן נתמנו בידינו לשמש כחברי הועד הזמני, עד לבחירת ועד ההנהלה הראשון של האגודה בהתאם לתקנותיה.

חברי הועד הזמני:

מס' סידורי	שם המשפחה	השם הפרטי	המען	מס' ת.ז.
1.	דגאי	ישראל	קיבוץ עינת 49910	0-0386043-4
2.	מסד	גיורא	קיבוץ כפר מסריק	0-0163743-8
3.	כהן	יונתן	קיבוץ יהל	0-1760743-3
4.	בן חורין	אהרון	קבוץ עין השופט 19237	0-3019571-3
5.	הנדל	לוזי	ישוב אשרת 25201	0-5096433-7
6.	ונטורה	מורדי	ד"נ שדה גת, שדה גת 79565	0-5329185-2
7.	בר לוי	אחיקם	שדה נחמיה, ד.נ גליל עליון	0-0922726-5
8.	שני	שמואל	קיבוץ צובה	0-0396407-9
9.	אורן	יובל	קיבוץ סער	0-5015413-7
10.	כץ	יפתח	קיבוץ גשר	0-0502074-5
11.	בוגוסלבסקי	דיאנה	קיבוץ אלומות	0-1113873-2
12.	אלטשולר	בועז	מעין צבי, ד.נ. חוף כרמל 30805	0-597808-5
13.	פלך	עקיבא	קיבוץ שדה אליהו	0-0920211-0
14.	בדר	יצחק	קיבוץ גבעת חיים (מאוחד)	0-0967133-0

המייסדים:

מס' סידורי	שם המייסד	מספר אגודה	מען	חתימה
1.	מתמור בע"מ	51-040186-2		מתמור בע"מ
2.	אמבר מכון לתערוכות אגשי"ח מרכזית בע"מ	51-001536-2		"אמבר" מכון לתערוכות אגודה שתופית מרכזית בע"מ
3.	מילובר מכון מרכזי לתערוכות חברה בע"מ	51-024455-1		
4.	צמח תערוכות אגודה חקלאית שיתופית בע"מ	57-001846-5		צמח תערוכות אגודה חקלאית-שיתופית בע"מ
5.	משקי הרי יהודה - אג"ש מרכזית לחקלאות בע"מ	57-000951-4		משקי הרי יהודה אגודה שתופית מרכזית לחקלאות בע"מ
6.	משקי הגליל העליון אג"ש מרכזית לחקלאות בע"מ	57-000556-1		משקי הגליל העליון אגודה שתופית מרכזית לחקלאות בע"מ
7.	משקי עמק הירדן אגודה מרכזית חקלאית שיתופית בע"מ	57-000394-7		משקי עמק הירדן אגודה מרכזית חקלאית שיתופית בע"מ
8.	משקי עמק בית שאן אג"ש מרכזית לחקלאות בע"מ	57-000587-6		משקי עמק בית שאן אגודה שתופית מרכזית לחקלאות בע"מ
9.	משקי עמק זרעאל אג"ש מרכזית לחקלאות בע"מ	57-000704-7		משקי עמק זרעאל אגודה שתופית מרכזית לחקלאות בע"מ
10.	משקי הדרום אג"ש מרכזית לחקלאות בע"מ	57-000679-1		משקי הדרום אגודה ככלכלי-אזורי אגודה שתופית מרכזית לחקלאות בע"מ
11.	משקי המפרץ אג"ש מרכזית לחקלאות בע"מ	57-000725-2		"משקי המפרץ" אגודה שתופית מרכזית לחקלאות בע"מ
12.	משקי הנגב אג"ש מרכזית לחקלאות בע"מ	57-000996-1		משקי הנגב אגודה שתופית מרכזית לחקלאות בע"מ
13.	גרנות מפעלים אזוריים למשקי עמק חפר השרון והשומרון אגשי"ח מרכזית בע"מ	57-000444-0		גרנות אגודת שיתופי אזורי אגודה שתופית חקלאית מרכזית בע"מ

תקנון

של שוברי בר יבוא מספוא אגודה שיתופית חקלאית בע"מ

1. שם האגודה ומענה

שם האגודה הוא: שוברי בר יבוא מספוא אגודה שיתופית חקלאית בע"מ
מענה הרשום של האגודה הוא: חוות שלם, דרך בר לב 298, תל-אביב; ת.ד. 44244, מיקוד 61442.

2. מטרות האגודה

מטרות האגודה הן:

- 2.1 להחזיק, לנהל ולהפעיל עסקים שונים, לרבות מתן שירותים וסוכנות בתחום הרכישה ו/או המכירה ו/או השיווק ו/או האספקה ו/או היבוא של תשומות, חומרי גלם, תבואות, גרעיני מספוא, מוצרי מספוא שונים וכל שירות ו/או עיסוק הנדרש בקשר עם כך ו/או לתועלת חברי האגודה.
- 2.2 לבצע את כל הקשור במישרין או בעקיפין למטרות הנ"ל, כולן או חלקן ו/או העשוי לסייע בהשגתן.
- 2.3 לפעול בכל דרך ולעסוק בכל עסק לתועלתם של חברי האגודה, ולכל מטרה אחרת עליה תחליט האגודה.
- 2.4 לעסוק בכל עיסוק חוקי אחר שיקבעו מוסדותיה המוסמכים של האגודה.

3. סמכויות האגודה

- 3.1 האגודה מוסמכת לעסוק בעסקים, עיסוקים ופעולות כלשהם מכל תחום שהוא.
- 3.2 האגודה מוסמכת לעשות כל דבר שהאגודה תמצא לנכון וכל פעולה הדרושה להשגת מטרות האגודה.
- 3.3 האגודה כשרה לכל זכות, חובה ופעולה משפטית.

4. הגבלות אחריות

לא תחול על חברי האגודה אחריות אישית לחובותיה או התחייבויותיה.

5. בשרות לחברות באגודה

5.1 האגודה תהיה מורכבת:

- 5.1.1 ממייסדי האגודה שחתמו על בקשת הרישום; לכל אחד ממייסדי האגודה יוקצה חלק מהון המניות של האגודה כמפורט בצד שמו ברשימת המייסדים שבסוף תקנון זה.
- 5.1.2 ממי שיתקבלו כחברים באגודה בהתאם לתקנות אלה.

6. קבלה לחברות באגודה

- 6.1 החתומים על תקנון זה כמייסדים הינם כשרים לחברות באגודה וחברים באגודה עד אשר תפסק חברותם כמפורט בתקנון זה להלן.
- 6.2 המבקש להצטרף לאגודה כחבר יגיש לאגודה בקשה בכתב בחתימתו. בבקשתו יאמר כי לאחר שנתאפשר לו לעיין בתקנון האגודה הוא מבקש להתקבל כחבר בה, וכי דין חתימתו על הבקשה כדין חתימתו שלו על תקנון האגודה והסכמה לכל התחייבות הנובעת ממנו ו/או מחברותו באגודה.

6.3 בקשה להצטרף כחבר תובא לדיון בועד ההנהלה של האגודה. אם יחליט הוועד להמליץ להיענות בחיוב לבקשה, תועבר הבקשה להחלטת האסיפה הכללית של האגודה ברוב של למעלה מ- 75% מקולות כל החברים המשתתפים בהצבעה, כאמור בסעיף 13 להלן.

חברות המבקש באגודה תכנס לתוקפה לאחר החלטת האסיפה הכללית ובהתאם למועד שתקבע האסיפה הכללית.

6.4 ערעור על החלטת ועד ההנהלה שלא להמליץ על קבלת חבר, ועל החלטת האסיפה הכללית לאשר או שלא לאשר קבלת חבר, יעשה בפני האסיפה הכללית של האגודה בישיבתה הקרובה, ולאחר שמגיש הערעור יגיע לאגודה בקשה בכתב לדון בערעור. החלטת האסיפה הכללית בעניין כאמור מהווה הכרעה סופית ומוחלטת בו.

7. הפסקת חברות

7.1 בכפוף לתנאים המפורטים בסעיף זה להלן, חברותו של חבר באגודה תפסק ותפקע מיד בקרות כל אחד מהמקרים שלהלן:

7.1.1 במותו ו/או בפירוקו ו/או במינוי כונס נכסים ו/או נאמן ו/או משקם ו/או מפרק מכל סוג, על כל נכסיו, לשם מימוש לטובת נושיו, הן במקרה של מינוי קבוע והן במקרה של מינוי זמני אשר לא בוטל בתוך 90 יום.

7.1.2 במסירת הודעתו בכתב על הפסקת חברותו באגודה, ובלבד שהפסקת חברותו לא תקבל תוקף כל זמן שהחבר נשאר חייב כסף לאגודה או נשאר ערב בעד חוב שלה, אלא אם יחליט ועד ההנהלה אחרת.

7.1.3 בתחלטת האסיפה הכללית של האגודה, ברוב של למעלה מ- 75% מקולות כלל החברים בה, בדבר הפסקת חברותו בה, בהתקיים התנאים לכך.

7.2 האסיפה הכללית רשאית להחליט בדבר הפסקת חברותו של חבר, לאחר שהודע לאותו חבר מראש בכתב על מועד האסיפה ועל הכוונה להציע בה את הפסקת חברותו, באם החבר הפר התחייבויותיו כלפי האגודה ו/או חבריה הנובעות מתקנון זה או מהחלטותיה או מהסכמים כלשהם, ולא תיקן את ההפרה בתוך 30 יום מיום שנדרש לכך בכתב.

7.3 ערעור על החלטת האסיפה הכללית בדבר הפסקת או אי הפסקת חברותו של חבר, ודיון נוסף במקרים של הפסקת החברות בהתאם לס"ק 7.1.1, 7.1.2 ו- 7.1.3 לעיל, יעשו בפני האסיפה הכללית של האגודה בישיבתה הקרובה, ולאחר שמגיש הערעור או הבקשה לדיון יגיש לאגודה בקשה בכתב לדון בענין. החלטת האסיפה הכללית בענין כאמור תהווה הכרעה סופית ומוחלטת בו.

7.4 נפסקה או פקעה חברותו של חבר, ימשיך הוא להיות חייב בהתחייבויות הנובעות מחברותו באגודה אשר צמחו בגין התקופה שעד למועד הפסקת חברותו.

7.5 חיובים כספיים שהחבר והאגודה יחובו זה כלפי זה בקשר עם החברות והפסקתה, ניתנים לקיזוז בכל עת.

8. עבירות החברות

זכות החברות באגודה אינה סחירה והיא אינה ניתנה להעברה, לשעבוד, לעיקול, להורשה, או לפיצול בכל מקרה ו/או עילה שהיא והיא לא תחייב את האגודה לכל דבר ולכל דין. למרות האמור, כל חבר באגודה יהיה רשאי להודיע לאגודה כי ברצונו לצאת מהאגודה (להלן: "חבר יוצא") בכפוף לכך שהאגודה תאפשר לחבר אחר באגודה ("להלן: "החבר המומלץ") לקבל את המניות והזכויות של החבר היוצא באגודה וזאת בדרך של הקצאת מניות באגודה בכמות הזוהה לכמות המניות שהיו ברשות החבר היוצא (להלן:

"הודעת המלצה". הודעת ההמלצה תימסר לוועד ההנהלה בכתב וההקצאה לחבר המומלץ תהיה כפופה לאישור האסיפה הכללית ברוב רגיל. הודעת ההמלצה תינתן על ידי החבר היוצא ביחס לכל מניותיו ורק לגבי חבר מומלץ שהינו חבר באגודה. בכפוף לאישור האסיפה הכללית כאמור, יהיה זכאי החבר המומלץ ששמו צוין בהודעת ההמלצה, לקבל מספר מניות באגודה כמספר המניות שהיו ברשות החבר היוצא, כנגד פרישתו של החבר היוצא. החבר היוצא יהיה רשאי לגבות תמורה כספית מהחבר המומלץ כתנאי להודעת ההמלצה. במקרה שבו תידחה הודעת ההמלצה על-ידי האסיפה הכללית, יהיה החבר היוצא רשאי לחזור בו מרצונו לצאת מהאגודה ו/או יהיה רשאי להגיש הודעת המלצה אחרת ביחס לחבר מומלץ אחר באגודה.

הון האגודה וכספים

9.

9.1 האגודה תהיה רשאית לגבות דמי כניסה מהמבקשים להתקבל כחברים חדשים באגודה, בהתאם להמלצת ועד ההנהלה ובכפוף לאישור האסיפה הכללית ברוב רגיל. האסיפה הכללית של האגודה תהיה רשאית לקבוע, ברוב של למעלה מ-50% מקולות כלל החברים, כללים לגביית דמי כניסה ו/או להשקעה בהון האגודה לגבי חברים המצטרפים לאגודה.

9.2 בהתאם להחלטות האסיפה כללית, ובכפוף להוראות פקודת האגודות השיתופיות בדבר הפרשה לקרן שמורה, תהיה האגודה רשאית לחלק לחברים את רווחיה או כל חלק מהם. החלוקה בין החברים תהיה לפי חלקם היחסי בהון האגודה או בהתאם לקביעת האסיפה הכללית ברוב של למעלה מ-75% מקולות כל החברים אם יקבע כך.

אם תקבע האסיפה הכללית מנגנון כללי לחלוקת הרווחים ברוב האמור לעיל, החלטות על חלוקה לפיו לא יצריכו רוב מיוחד, ורק החלטה על שינוי תצריך רוב מיוחד כאמור.

9.3 חברי האגודה לא יהיו חייבים בגין חובותיה.

אסיפה כללית

10.

10.1 אסיפה כללית שנתית תכונס לפחות אחת לשנה, במקום ובמועד שיקבעו ע"י ועד ההנהלה של האגודה, ולא יאוחר מ-9 חודשים לאחר תום שנת הכספים האחרונה של האגודה.

10.2 באסיפה כללית שנתית ידונו כל הנושאים שלפי דין יש לדון בהם באסיפה כללית שנתית.

בנוסף ניתן יהיה לדון ולהחליט באסיפה כללית שנתית בכל נושא אחר שהיה צורך להיות נדון באסיפה כללית כלשהי של חברי האגודה.

10.3 אסיפה כללית שאינה אסיפה כללית שנתית תקרא אסיפה שלא מן המניין באסיפה כללית שלא מן המניין ניתן יהיה לדון ולהחליט בכל נושא שראוי להיות נדון באסיפה כללית כלשהי של חברי האגודה.

10.4 אסיפה כללית שלא מן המניין תכונס לפי החלטת הוועד, או לפי דרישה בכתב של חברים המהווים 33% או יותר מכלל חברי האגודה.

10.5 הודעה על כינוסה של אסיפה כללית כלשהי תימסר לכל חברי האגודה ו/או תפורסם באופן נאות לפחות 7 ימים לפני כינוסה. בהודעה יצוינו המקום והמועד בהם תתקיים האסיפה, ובמידת פירוט סבירה סדר היום והנושאים שיעמדו לדיון.

10.6 אין לפתוח בדיון באסיפה כללית כלשהי אלא אם יהיה נוכח מניין חוקי בעת הדיון. מניין חוקי יהא 50% מכלל החברים באגודה.

- 10.7 חלפה חצי שעה מהמועד שנקבע ולא נמצא המנין החוקי, תדחה האסיפה מאלית, בשבוע אחד לאותה השעה ולאותו המקום, או למועד ומקום אחרים כפי שיקבע ועד ההנהלה בהודעה לחברים, ובאסיפה הנדחית ידונו בענינים לשמם נקראה האסיפה שנדחתה. אסיפה נדחית תתקיים בכל מספר חברים המשתתפים בה.
- 10.8 החברים הנוכחים באסיפה הכללית יבחרו באחד מהם לשבת בראש האסיפה. בהצבעות באסיפות כלליות יהיה לכל חבר קול אחד. ההצבעות יתקיימו בהרמת ידיים, או במנין קולות, או בקלפי, כפי שיקבע היושב ראש.
- 10.9 החלטות באסיפות כלליות יתקבלו ברוב רגיל של הקולות מבין קולות החברים שיצביעו בפועל לא כולל נמנעים.
- 10.10 החלטות שלפי הדין או לפי תקנון זה נדרש רוב גדול יותר לקבלתן, יתקבלו רק ברוב הגדול יותר הנדרש.
- 10.11 היו הקולות בעד ונגד שקולים, לא יהיה ליו"ר קול נוסף ויראו את ההחלטה כנדחית.
- 10.12 התקיימה האסיפה על ידי שימוש באמצעי תקשורת – תתקיים ההצבעה במנין קולות. ביצוע הצבעה במנין קולות יעשה ע"י הקראה שמית של כל אחד מהחברים. נציגו של חבר ששמו הוקרא ימסור את עמדתו ועמדה זו תרשם בפרוטוקול האסיפה הכללית. סיכום קולות המצביעים על פי רישומי הפרוטוקול יקבע את תוצאות ההצבעה.
- 10.13 יושב הראש, או מי שהוא יורה לו, ינהל רישום פרוטוקול של האסיפה הכללית. ועד ההנהלה של האגודה ישמור את פרוטוקולי האסיפות הכלליות בספר פרוטוקולים.
- 10.14 בכפוף להגבלות שבדין ולהחלטות האגודה, יהיה רשאי חבר למנות שלוח להצביע במקומו. מינוי השלוח יהיה בכתב בחתימת הממנה.

ועד ההנהלה

11.

- 11.1 ועד ההנהלה של האגודה ימונה בהחלטת האסיפה הכללית. לכל חבר באגודה תהיה הזכות למנות חבר בועד ההנהלה, אולם האסיפה כללית רשאית למנות חברים נוספים בועד ההנהלה.
- 11.2 חבר שמינה חבר בועד ההנהלה, כאמור לעיל, יהיה רשאי מפעם לפעם למנות אחר במקומו החליט חבר לפעול בהתאם לסמכותו על פי סעיף זה, יתחלף חבר בכתב אל האגודה, ויכול בה את כל הפרטים המתחייבים בנסיבות הענין.
- 11.3 ~~האסיפה הכללית השנתית תבחר את וועד ההנהלה ותהא רשאית להחליף את~~
~~להחליף מי מחבריו מעת לעת. בכפוף לאמור ברישא לסעיף זה, יהא תחליף בחירה~~
~~הוועד ומשך כהונתו מעת שנבחר ועד אשר יוחלף – כולו או מקצתו שכל פי~~
~~החלטת האסיפה הכללית.~~

חבר ועד שפרש מן הועד יוכל לשוב ולהיבחר כחבר בועד.

- 11.4 חברי הועד יבחרו יושב ראש לועד. זאת, ככל שלא מונה יו"ר הועד ישירות ע"י האסיפה הכללית. ככל שלא יקבע אחרת בועד, יו"ר הועד יקבע את סדר היום של ישיבות הועד וינהל אותן. בהעדר יו"ר הועד בישיבה, יבחר הועד באחד מחבריו להיות יו"ר הישיבה.
- 11.5 חברי הועד יתכנסו מדי פעם לשם הנהלת העסקים של האגודה. חבר ועד יוכל בכל עת לדרוש מי"ר הועד בדרישה כתובה לקרוא לישיבת הועד. קיבל יו"ר הועד דרישה כאמור יהיה עליו לכנס את האסיפה לא יאוחר מ- 14 יום מקבלת הפניה.

- 11.6 המנין החוקי לשיבות הועד יקבע ע"י הועד. כל עוד לא יקבע אחרת יהיה המנין החוקי רוב חברי הועד.
- 11.7 החלטות בשיבות הועד, בהעדר דרישה בדין או בתקנון לרוב מיוחד, יתקבלו ברוב קולות חברי הועד הנוכחים והמצביעים. התקיימה ישיבת הועד על ידי שימוש באמצעי תקשורת – תתקיים ההצבעה במנין קולות.
- 11.8 ליו"ר הועד לא יהיה קול נוסף במקרה בו הקולות בעד ונגד שקולים.
- החלטה בכתב חתומה על ידי כל חברי הועד, דינה כדין החלטה שנתקבלה כדין בישיבת הועד.
- 11.9 חברי הועד ידאגו לכך כי ירשמו פרוטוקולים בשיבות הועד. הפרוטוקולים ירוכזו וישמרו בספר פרוטוקולים. על פרוטוקול ועד ההנהלה יחתום יו"ר בלבד.
- 11.10 חברותו של חבר ועד ההנהלה תופסק בקרית כל אחד מהמקרים שלהלן:
- 11.10.1 במותו או אם הוכרז כפושט רגל או אם מונה נאמן על נכסיו.
- 11.10.2 בהכרזתו כפסול דין.
- 11.10.3 הורשע בעבירה פלילית שיש עימה קלון.
- 11.10.4 מסר הודעה בכתב על הפסקת כהונתו.
- 11.11 פחת מספרם של חברי ועד ההנהלה של האגודה משלושה חברים יכנס יו"ר הועד אסיפה כללית מיוחדת שעל סדר יומה בחירת ועד חדש והיא תבחר ועד חדש לאגודה.

12. חתימת האגודה

- ועד ההנהלה של האגודה רשאי להסמיך כל אדם, בין לבדו ובין ביחד עם אחר, אף אם אינו חבר באגודה ו/או בועד, לחתום ולפעול בשם האגודה.
- ועד האגודה יקבע מפעם לפעם, ויהיה רשאי לשנות את קביעתו בכל עת, את מורשי החתימה מטעם האגודה ואת אופן החתימה המחייב את האגודה.
- הועד יהיה רשאי לקבוע אופני חתימה שונים לגבי עסקים שונים של האגודה ולגבי גובה הסכומים שבגינם תדרש החתימה.

13. החלטות מיוחדות

- החלטות בעניינים המפורטים להלן יתקבלו ויהיה להן תוקף רק אם יתקבלו בהחלטת האסיפה הכללית של האגודה ברוב של למעלה מ- 75% מקולות כל החברים המשתתפים בהצבעה:

- 13.1 תיקון התקנון.
- 13.2 הפיכת האגודה לחברה מוגבלת במניות.
- 13.3 פירוק האגודה.
- 13.4 קבלת חבר חדש לאגודה, כאמור בסעיף 6 לעיל.
- 13.5 הפסקת חברותו של חבר באגודה, כאמור בסעיף 7.1.3 לעיל.
- 13.6 החלטות כאמור בסעיף 9.2 לעיל.

חלפה חצי שעה מהמועד שנקבע לאסיפה כללית שבסדר יומה נכללה הצעה להחלטה הדורשת רוב מיוחד כאמור, ולא נכחו למעלה מ- 50% מהחברים, או במקרה של הצבעה בקלפי – לא השתתפו למעלה מ- 50% מהחברים, תדחה האסיפה מאליה בשבוע אחד לאותה השעה ולאותו מקום, או למקום ומועד אחרים כפי שיקבע ועד ההנהלה בהודעה

לחברים, ובאסיפה הנדחית ידונו בהצעת ההחלטה הנ"ל וניתן יהיה לקבלה גם ברוב של לפחות שני שלישים מקולות החברים הנוכחים באסיפה הנדחית והמשתתפים בהצבעה לא כולל נמנעים.

14. ביטוח ושיפוי נושאי משרה

14.1 ככל שהדבר יתאפשר בהתאם לכל דין, תהיה האגודה רשאית לבטח את אחריותו של נושא משרה בה בשל אחד מאלה:

- 14.1.1 הפרת חובת הזהירות כלפי האגודה או כלפי אחר.
- 14.1.2 הפרת חובת אמונים כלפי האגודה ובלבד שנושא המשרה פעל בתום לב והיה לו יסוד סביר להניח שהפעולה לא תפגע בטובת האגודה.
- 14.1.3 חבות כספית שתוטל עליו לטובת אדם אחר בשל פעולה שעשה בתוקף היותו נושא משרה באגודה.

14.2 ככל שהדבר יתאפשר בהתאם לכל דין תהיה האגודה רשאית לשפות נושא משרה בה בשל אחת מאלה:

- 14.2.1 חבות כספית בשל פעולה שעשה בתוקף היותו נושא משרה באגודה.
- 14.2.2 הוצאות התדיינות סבירות שהוציא או שחויב בהן בהליך שהוגש נגדו ע"י האגודה או בשמה, או ע"י אחר, או באישום פלילי ממנו זוכה, והכל בשל פעולה שעשה בתוקף היותו נושא משרה באגודה.

15. פירוק האגודה

במקרה של פירוק האגודה, יחולק עודף נכסי האגודה בין חבריה בהתאם לחלקם היחסי בהון האגודה, או בהתאם למנגנון אחר שיקבע ע"י האסיפה הכללית ברוב של למעלה מ-75% מקולות כלל החברים, אם יקבע כך.

16. הודעות

16.1 הודעה או כל מסמך אחר יכולים להימסר ע"י האגודה לכל חבר במסירה ביד ו/או ע"י משלוח בדואר ו/או ע"י שיגור הודעה בפקסימיליה לפי הפרטים הרשומים לאותו חבר בפקס החברים, או לפי הכתובת שהחבר מסר לאגודה בכתובת למסירת הודעות.

16.2 הודעה שנשלחה בדואר כאמור, יראו אותה כאילו הגיעה אל הנמען בתוך 3 ימים ממועד מסירתה למשלוח. הודעה שנשלחה בפקסימיליה כאמור, יראו אותה כאילו אל החבר למחרת יום משלוח ההודעה.

חתימת החברים המייסדים מגישי הבקשה לרישום האגודה:

מס' סידורי	שם חבר האגודה	מספר אגודה	מספר המניות	חתימה
1.	מתמור בע"מ	51-040186-2	1	מתמור בע"מ
2.	אמבר מכון לתערוכות אגשי"ח מרכזית בע"מ	51-001536-2	1	אמבר מכון לתערוכות אגשי"ח מרכזית בע"מ
3.	מילובר מכון מרכזי לתערוכות	51-024455-1	1	מילובר מכון מרכזי לתערוכות

חברה בע"מ			
4.	צמח תערוכות אגודה חקלאית שיתופית בע"מ	57-001846-5	1
5.	משקי הרי יהודה - אג"ש מרכזית לחקלאות בע"מ	4-000951-57	1
6.	משקי הגליל העליון אג"ש מרכזית לחקלאות בע"מ	57-000556-1	1
7.	משקי עמק הירדן אגודה מרכזית חקלאית שיתופית בע"מ	57-000394-7	1
8.	משקי עמק בית שאן אג"ש מרכזית לחקלאות בע"מ	57-000587-6	1
9.	משקי עמק יזרעאל אג"ש מרכזית לחקלאות בע"מ	577-000704-7	1
10.	משקי הדרום אג"ש מרכזית לחקלאות בע"מ	57-000679-1	1
11.	משקי המפרץ אג"ש מרכזית לחקלאות בע"מ	57-000725-2	1
12.	משקי הנגב אג"ש מרכזית לחקלאות בע"מ	57-000996-1	1
13.	גרנות מפעלים אזוריים למשקי עמק חפר השרון והשומרון אג"ש מרכזית בע"מ	57-000444-0	1

המקור אושר לרישום
7 זפים ב 6/2/2005
העתק מתאריך למקור
ניתן על ידי ב 6/2/05

אורי זלצמן, עורך-דין
רשם המגזרים והשיתופיות